

—MICHAEL—
CRICHTON

**NALIEHAVÝ
PRÍPAD**

Michael Crichton A
CASE OF NEED

Copyright © 1968 by Jeffery Hudson
Translation 1997 by Helena Šefčovičová
Jacket photo 1997 by MICHAEL PHOTOBANK, Bratislava
Jacket design 1997 by Viera Fabianová
© Slovák edition 1997 by Ikar

Z anglického originálu A Case of Need (Signet, an imprint of Dutton Signet, a division of Penguin Books, USA Inc., 1969) preložila Helena Šefčovičová.
Redigovala Elena Vadovičová.
Fotografia na obálke MICHAEL PHOTOBANK, Bratislava.
Obálku navrhla Viera Fabianová.
Technická redaktorka Elena Benkova.
Vydalo vydavateľstvo Ikar, a. s., Bratislava
v roku 1997 ako svoju 457. publikáciu.
Zalomenie strán ITEM, spol. s r. o., Bratislava.
Vytlačili Tlačiarne BB, spol. s r. o., Banská Bystrica.

ISBN 80-7118-435-7

Liek pre svojich pacientov predpíšem podľa
svojho najlepšieho vedomia a svedomia, aby
som nikomu neublížil. Nikomu nepredpíšem
liek, ktorý môže spôsobiť smrť, a nikomu ne-
dám radu, ktorá by mohla smrť zapríčiniť. Ne-
poskytnem žene pesar, ktorý by jej spôsobil
potrat. Zachovám počestnosť svojho života
a svojej práce...

Z HIPPOKRATOVEJ PRISAHY,
KTORÚ SKLADÁ KAŽDÝ LEKÁR
PRED ZAPOČATÍM SVOJEJ PRAXE

Nieje morálnou povinnosťou konzervovať DNA.

GARRET HARDIN

PONDELOK 10. OKTÓBRA

Všetci srdcoví chirurgovia sú bastardi a Conway nebol výnimkou. Vletel nahnevane do patologického laboratória o 8.30 ráno, ešte vždy oblečený v zelenom chirurgickom plášti a čapici. Vyzeral rozzúrený. Keď je Conway v takejto nálade, rozpráva cez zaťaté zuby nevýrazným monotónnym hlasom. Jeho tvár postupne červenie a na sluchách sa mu zjavujú fialové škvrny.

„Hlupáci," zasipel Conway, „prekliati hlupáci." Tresol päťou do steny, až fľaše v skrini zaštrngali.

Všetci sme vedeli, čo sa stalo. Conway robieva dve operácie srdca denne, prvú už o 6.30. Keď sa ukáže v laboratóriu o dve hodiny neskôr, má to len jedinú príčinu.

„Hlúpi, neschopní bastardi," povedal Conway. Kopol do koša na odpadky. S hrmotom sa prevrhol a kotúľal po podlahe.

„Vrazte mu mozog do hlavy, prekliaty mozog," kričal s grimasou na tvári a upieral pohľad na strop, akoby prosil Boha. Boh to však počul aj predtým, tak ako my všetci. Ten istý hnev, tie isté zaťaté zuby, trieskanie a nadávky. Conway vyčíňal vždy rovnako, pripomínalo to opakovanie filmu v kine.

Niekedy bol jeho hnev namierený proti anesteziológovi, niekedy proti sestram, inokedy zasa proti technikom. Ale čo je dosť čudné, nikdy nie proti nemu samému.

„Ani keby som sa mal dožiť sto rokov, nikdy nenájdem slušného anesteziológa. Nikdy," sipel cez zuby Conway. „Jednoducho neexistujú. Všetci sú hlúpi, zasrani bastardi."

Pozreli sme jeden na druhého: tentoraz to bol Herbie. Minimálne štyrikrát do roka padla vina na Herbieho, ale inak po celý zvyšok roka boli on a Conway dobrými priateľmi. Conway ho vychvaľoval do neba, považoval ho za najlepšieho anesteziológa v krajine, dokonca lepšieho než Sondericka v Brighame, lepšieho než Lewisa v Mayovej klinike a lepšieho než je ktokoľvek iný.

Ale štyrikrát do roka bol Herbert Landsman zodpovedný za SNS, čo v chirurgickom slangu znamená smrť na stole. V kardiologickej chirurgii sa to stáva často: pätnásť percent väčšine chirurgov a osem percent človeku, akým je Conway.

Pretože Frank Conway bol dobrý, pretože neuspel len v ôsmich percentách, človek so zlatými rukami a s citom, každý mu odpúš-

i ťal výbuchy zlosti, záchvaty hnevu a deštruktivizmu. Raz kopol do laboratórneho mikroskopu a urobil stodolárovú škodu. Nikto ani nemukol, lebo Conway bol dokonalý.

Samozrejme, že v Bostone šli rôzne chýry o tom, ako si drží svojich osem percent, ktoré sa medzi chirurgmi súkromne nazývali „mierou zabitia“. Hovorili, že Conway sa vyhýba komplikovaným a geriatrickým prípadom. Hovorili, že Conway nikdy neskúšal nové a nebezpečné zákroky. Tieto argumenty boli samozrejme úplne nepravdivé. Conway si udržiaval mieru zabitia na takej nízkej úrovni, pretože bol vynikajúcim chirurgom. Bolo to veľmi jednoduché.

Fakt, že bol popritom nešťastnou osobnosťou, bol považovaný za extravaganciu.

„Hlúpy, smradľavý bastard," zanádal Conway. Pozrel hnevli vo po miestnosti. „Kto má dnes službu?"

„Ja," povedal som. Ako člen skupiny starších patológov som bol v ten deň zodpovedný za chod laboratória. O všetkom som mal rozhodnúť ja. „Chcete stôl?"

„Áno. Doriti."

„Kedy?"

„Dnes večer."

Bol to Conwayov zvyk. Pitvy smrteľných prípadov robieval vždy večer, často dlho do noci. Bolo to, ako keby sa chcel sám vytristať. Nikdy nikomu nedovolil, dokonca ani praktikantom, aby sa na nich zúčastňovali. Niektorí hovorili, že pri nich plače, iní zas, že sa pri tom chichoce. Ale v skutočnosti to nikto naozaj nevedel. Okrem Conwaya.

„Poviem na príjme, aby vám pripravili jednu schránku," povedal som.

„Dobre. Doriti." Udel do stola. „Bola to matka štyroch detí."

„Poviem na príjme, aby všetko pripravili."

„Zástava srdca nastala ešte predtým, ako sme sa dostali do ventrikulu. Bola studená. Masírovali sme ju tridsaťpäť minút a nič. Nič/

„Ako sa volá?" spýtal som sa. Na príjme budú potrebovať meno.

„McPhersonová," povedal Conway, „pani McPhersonová."

Otočil sa na odchod, ale pri dverách zastal. Zatackal sa, telo mal celé skrivené, plecيا ovisnuté.

„Panebože," vzdychal, „matka štyroch detí. Čo, dopekla, im mám povedať?"

Držal ruky hore v chirurgickom štýle, s dlaňami otočenými k sebe, a zísal si na prsty, akoby ich obviňoval zo zrady. Predpokladám, že svojím spôsobom ho azda aj zradili.

„Bože," povedal Conway. „Mal som sa stať radšej dermatológom. Dermatológovi ešte nikdy nikto nezomrel."

Potom kopnutím otvoril dvere a opustil laboratórium.

Keď sme osameli, jeden nový a veľmi bledý lekár sa ma spýtal: „Vždy je taký?"

„Áno," odpovedal som mu. „Vždy."

Otočil som sa k oknu a zahľadel sa na masu ľudí, ktorí sa v októbrovom mrholení pomaly vliekli ulicou. Bolo by jednoduchšie sympatizovať s Conwayom, keby som nevedel, že to robí čisté pre seba, bol to akýsi druh rituálneho hnevlivého vybočenia z rámca, ktorým prechádzal vždy, keď stratil pacienta. Možno to potreboval, ale aj tak väčšina z nás si želala, aby bol ako Delong v Dallas, ktorý lúštil krížovky vo francúzštine, alebo Archer v Chicagu, ktorý sa vždy dal ostriať, keď mu zomrel pacient.

Conway nielenže spôsobil zmätok v laboratóriu, ale nás aj zdržoval. Najmä ráno, keď sme museli pripravovať chirurgické preparáty a obvyčajne sme s plánom meškali, to bolo obzvlášť zlé.

Otočil som sa chrbtom k oknu a vzal ďalší preparát. Naše laboratórium je vybavené veľmi rýchlou a dokonalou technikou: patológovia majú k dispozícii po pás vysoké stoly a skúmajú biopsiu. Mikrofóny visia zo stropu pred každým z nás a dajú sa kontrolovať nožným pedálom. To vám ponecháva voľné ruky; kedykoľvek chcete niečo povedať, jednoducho šliapnete na pedál a hovoríte do mikrofónu, ktorým sa zároveň na pásku zaznamenávajú vaše pripomienky.

Sekretárky ich neskôr prepisujú do zdravotných záznamov.

Celý minulý týždeň som skúšal prestať fajčiť a tento preparát mi v tom pomohol: bola to biela hlienovitá hrudka, usadená v pľúcnom tkanive. Na ružovom štítku bolo uvedené meno pacienta; bol práve na operačke s otvoreným hrudníkom. Chirurgovia čakali na patologickú diagnózu, kým budú môcť pokračovať v ďalšej operácii. Ak je to benígny nádor, jednoducho odstránia jeden pľúcny lalok. Ak je malígny, musia zobrať skoro celé pľúca a všetky lymfatické uzliny.

Sliapol som na pedál.

„Pacient AO-štyri-päť-dva-tri-tri-šesť. Joseph Magnuson. Prepa-

rátom je časť pravých pľúc, horný lalok, ktorý meria" - zložil som nohu z pedálu a odmeral to - „päť centimetrov krátk sedem celých päť centimetrov. Pľúcne tkanivo je bledoružovej farby a je krepitantné. Povrch pohrudnice je hladký a lesklý, bez známok vlákninového materiálu alebo zrastov. Je tam určité krvácanie. V parenchyme je nepravidelná hmota bielej farby, ktorá meria" - odmeral som hlienovitú hrudku - „približne dva centimetre v priemere. Na povrchovom reze je belavá a tvrdá. Nie sú viditeľné vlákninové zhluky, je tam určitá deformácia okolitej tkanivovej štruktúry. Celkový dojem... rakovina pľúc, s predpokladom malígneho nádoru, otáznik, metastatického. Koniec, podpísaný, John Berry."

Odrezal som kúsok hlienovitej hrudky a dal ju rýchlo zmraziť. Bol iba jeden spôsob, ako s istotou zistiť, či je nádor benígny alebo malígny, a to: preskúmať túto masu pod mikroskopom. Rýchle zmrazenie tkaniva mi umožnilo okamžite urobiť tenučký rez. Normálna príprava mikroskopického sklíčka trvá najmenej šesť hodín, niekedy dní, pretože skúmanú vzorku musíte ponoriť do šiestich alebo siedmich roztokov. Chirurg nemôže čakať. Keď už bolo tkanivo dokonale zmrazené, odrezal som kúsok mikrotómom, naniesol naň farbivo a takto pripravené dal pod mikroskop. Nemusel som to dokonca ani vysušiť: pod nízkoprúdovým objektívom som pozoroval čipkovitú štruktúru pľúcneho tkaniva, ktoré sa formovalo do jemných alveolárnych váčkov na výmenu plynu medzi krvou a vzduchom. Biela masa bola opäť iná.

Stlačil som pedál na podlahe.

„Mikroskopický rozbor zmrazenej vzorky. Belavá masa je zložená z nediferencovaných parenchymových buniek, ktoré napadli normálne okolité tkanivo. Bunky ukazujú veľa nepravidelných, hyperchromatických jadier a obrovský počet mitóz. Je tu niekoľko mnohoadrových obrovských buniek. Nie je tu jasne definovaný zhluk. Môj dojem je ten, že ide o primárny malígny nádor pľúc. Všimnite si viditeľný stupeň antrakózy v okolitom tkanive."

Antrakóza je akumulácia karbónových čiastočiek v pľúcach. Stačí, aby ste iba raz prehltnú karbón v podobe cigaretového dymu alebo smogu a už sa ho vaše telo nikdy nezbaví. Jednoducho vám zostane v pľúcach.

Zazvonil telefón. Vedel som, že to bude Scanlon dolu z operácie, pomočený od nervozity, pretože sme mu neodpovedali za rovných tridsať sekúnd. Scanlon je ako všetci chirurgovia. Keď nereže, je nešťastný. Nenávidí postávanie a zízanie do veľkého otvoru,

ktorý pacientovi sám urobil, kým čaká na správu. Niekedy zabúda na to, že po tom, čo urobí biopsiu a hodí vzorku do kovovej nádoby, ju vždy niekto musí z chirurgie do patologického laboratória priniesť, aby sme si ju mohli pozrieť. Scanlon si takisto neuvedomuje, že tu v nemocnici je ďalších jedenásť operačných miestností, ktoré pracujú naplno medzi siedmou a jedenástou hodinou rannou. Máme štyroch lekárov a patológov, ktorí sú v týchto hodinách celkom zaneprázdnení, ale biopsie sa nám aj tak hromadia. Nemôžeme s tým nič urobiť - inak by sme riskovali určenie nesprávnej diagnózy.

A oni nechcú, aby sme riskovali. Chcú len nadávať ako Conway. Aspoň majú čo robiť. Aj tak všetci chirurgovia trpia stihomom. Opýtajte sa psychiatrov.

Cestou k telefónu som si zvliekol jednu rukavicu. Ruku som mal úplne spotenú; utrel som si ju o nohavice a zdvihol slúchadlo. Sme opatrní, pokiaľ ide o telefóny, ale kvôli pocitu bezpečnosti sa každý deň po skončení pracovného času telefóny vytierajú alkoholom a formalínom.

„Tuje Berry.“

„Berry, čo sa to tam hore u vás deje?“

Po zážitku s Conwayom som mal chuť ho vytočiť, ale nespravil som to. Iba som povedal: „Máte tu malígnosť.“

„Myslel som si to,“ odvetil Scanlon, ako keby celý patologický rozbor bol stratou času.

„Áno,“ prikývol som a zložil slúchadlo.

Tak veľmi som zatúžil po cigarete. Mal som iba jednu pri raňajkách, a obyčajne mávam dve.

Keď som sa vracal k stolu, zbadal som tri preparáty, ktoré ma ešte čakali: obličky, žlčník a slepé črevo. Chystal som si natiahnuť znova rukavice, keď zrazu zablikal interkom.

„Doktor Berry?“

„Áno.“

Interkom mal silný mikrofón. Môžete hovoriť normálnym hlasom kdekoľvek v miestnosti a aj tak budete počuť spojovateľku. Mikrofón umiestnili vysoko hore, takmer priamo na strope, pretože noví praktikanti sa zvyčajne ponáhľajú k interkomu, rozprávajú príliš hlasno a neuvedomujú si jeho citlivosť. Spojovateľke na druhom konci trhá bubienky.

„Doktor Berry, volá vás manželka.“

Odmlčal som sa. Judith a ja máme dohodu: nijaké ranné telefonáty. Denne som zaneprázdnený od siedmej do jedenástej, šesť-

krát do týždňa, niekedy sedemkrát, ak niekto z kolegov ochorie. Obyčajne má pre to pochopenie. Nevolala dokonca ani vtedy, keď Jonny narazil trojkou do zadnej časti kamiónu a mal pätnásť stehov na čele.

„V poriadku," povedal som, „vezmem si to." Pozrel som dolu na svoju ruku. Rukavica bola ešte spolovice natiahnutá. Stiahol som ju úplne a vrátil sa opäť k telefónu.

„Haló?"

„John?" Hlas sa jej triasol. Už dávno som ju nepočul v takom rozpoložení. Naposledy bola v takom stave, keď jej zomrel otec.

„Čo sa deje?"

„John, práve volal Arthur Lee."

Art Lee je pôrodník, náš spoločný priateľ; bol mi svedkom na svadbe.

„No a?"

„Chcel teba. Má ťažkosti."

„Aké ťažkosti?" Ako som hovoril, kývol som kolegovi, aby ma zastúpil pri stole. Práca nad chirurgickými preparátmi nesmie /estat'.

„Neviem," odpovedala Judith, „ale je vo väzení."

Moja prvá myšlienka bola, že ide o omyl. „Si si istá?"

„Áno. Práve volal. John, týka sa to -?"

„Neviem," povedal som. „Neviem o nič viac ako ty." Pritisol som si slúchadlo o plece a stiahol som si aj druhú rukavicu. Potom som ich obidve hodil do igelitového vreca na odpadky. „Idem hneď za ním," povedal som. „Pokojne sed' a neznepokojuj sa. Je to pravdepodobne nejaká maličkosť. Možno opäť pil."

„Dobre," odvetila tichým hlasom.

„Upokoj sa," zopakoval som.

„V poriadku."

„Čoskoro sa ti ozvem."

Zložil som slúchadlo, odviazal si zásteru a zavesil ju na vešiak pri dverách. Potom som prešiel cez halu do Sandersonovej kancelárie. Sanderson bol šéfom patologického laboratória. Vyzeral veľmi dôstojne; v štyridsiatich ôsmich rokoch mu vlasy na sluchách ešte len začínali šedivieť. Mal hranatú a inteligentnú tvár. Rovnako ako ja aj on sa mal čoho obávať.

„Art je vo väzení," povedal som.

Práve kontroloval pitevnú správu. Zatvoril obal so spisom. „Prečo?"

„Neviem. Idem to zistiť."

„Chceš, aby som išiel s tebou?"

„Nie," povedal som. „Bude lepšie, ak pôjdem sám."

„Zavolaj mi, ak sa niečo dozvieš," povedal Sanderson a pozrel na mňa spoza polovičných okuliarov.

„Zavolám."

Prikývol. Keď som ho opustil, znova otvoril spis a čítal ďalej. Ak ho táto udalosť rozrušila, nedal to najavo. Ale to Sanderson aj tak nikdy nerobil.

Keď som v nemocničnej hale šmátral vo vrecku po kľúčoch od auta, uvedomil som si, že neviem, kde Artu držia. Preto som išiel k informačnému pultu, aby som zavolať Judith a opýtal sa jej to. Dievča pri pulte Sally Plancková (Plochá) bola dobromyseľná blondínka, ktorej meno bolo príčinou nekonečných žartov medzi lekármi. Zavolať Judith a opýtal sa, kde je Art; nevedela. Nezapadlo jej sa spýtať na to. Preto som zavolať Arthurovej manželke Betty, krásnemu a schopnému dievčaťu s doktorátom z biochémie, ktorý získala na Stanforde. Len pred niekoľkými rokmi robila výskum na Harvarde, ale keď sa jej narodilo tretie dieťa, s tým prestala. Obyčajne bola veľmi tichá. Len raz som ju videl nahnevanú, keď sa George Kovacs opil a pomôčil jej celú terasu.

Betty odpovedala do telefónu v mŕtvolnom šoku. Dozvedel som sa od nej, že Arthur je v centre mesta na Charlesovej ulici. Zobrali ho ráno doma, keď sa zbieral do práce. Deti to veľmi rozrušilo, a preto ich nepustila do školy, ale čo teraz, čo bude s nimi robiť a čo im má povedať, prebohaživého?

Poradil som jej, nech im povie, že to všetko bol omyl, a zložil som.

Sadol som do svojho volkswagenu a popri nablýskaných cadillacoch som odfrčal z parkoviska pre lekárov. Veľké autá patria všeobecným lekárom; patológov platí nemocnica, a preto si nemôžu dovoliť také prepychové fára.

Bolo 8.45, presne stred špičky, ktorá je v Bostone vecou života a smrti. Boston má najväčší počet dopravných nehôd v Amerike, dokonca vyšší než Los Angeles, čo vám môže potvrdiť každá jednotka intenzívnej starostlivosti. Alebo patológovia: pri pitvách vidíme mnoho zranení v dôsledku automobilových havárií. Ľudia jazdia ako maniacy; keď sedíte na pohotovosti a privádzajú telá, zrazu máte pocit, akoby sa začala vojna. Judith hovorí, že je to preto, lebo sú vystresovaní. Art zase tvrdí, že je to preto, lebo sú ka-

tolíci a myslia si, že Boh ich ochráni aj vtedy, keď sa valia krížom cez plné čiary, Art je však cynik. Raz na lekárskom večierku jeden chirurg vysvetľoval, aké rozličné zranenia môžu spôsobiť plastikové figúrky na prístrojovej doske auta. Šofér prudko zabrzdí, pasažierov to hodí dopredu a zrazu majú vypichnuté oči dvadsaťcentimetrovou Panenkou Máriou. Stáva sa to často; Art to považoval za najzábavnejšiu vec, akú kedy počul. Smial sa, až mu slzy tiekli. „Oslepení náboženstvom," opakoval a rehotal sa čoraz viac. „Oslepení náboženstvom."

Chirurg robil plastiky a nenachádzal v tom žiadny humor. Asi to bolo preto, lebo už poreparoval tisícky vypichnutých očných jamiek. Art sa však naďalej zmietať v kĺči smiechu.

Väčšina ľudí na večierku bola prekvapená jeho výbuchom smiechu; mysleli si, že jeho vkus je dosť vulgárny a úbohý. Predpokladám, že zo všetkých ľudí ja jediný som chápal zmysel Artoových vtipov. Zároveň som bol jediný, kto vedel, v akom obrovskom napätí pracuje.

Art je môj priateľ a bol ním, odkedy sme spolu chodili na medicínu. Je to múdry chlapík, šikovný doktor a verí tomu, čo robí. Ako väčšina praktických lekárov aj on sa usiluje byť autoritatívny a autokratický. Myslí si, že práve on vie, čo je najlepšie, ale nikto nemá večne pravdu. Možno sa raz popáli, ale ja ho nemôžem zastaviť. Robí dôležitú prácu. Koniec koncov, niekto predsa musí robiť potraty.

Vlastne ani presne neviem, kedy s tým začal. Asi to bolo hneď po tom, čo skončil gynekologickú prax. Nie je to obzvlášť ťažký záťah - aj dobre vyškolená sestra by to zvládla bez problémov. Je v tom však malý háčik.

Je to protizákonné.

Pamätám sa veľmi dobre, ako som to prvýkrát zistil. Raz som si vypočul rozhovor praktikantov na patológii o Arthurovi Leem; dostávali tam vzorky výškrabov maternicovej sliznice, tzv. kyretáž, ktoré boli pozitívne. Tieto vzorky sa odoberali v prípadoch menštruačnej nepravidelnosti, bolesti, krvácania v strede cyklu - no veľa z nich potvrdzovalo graviditu. Znepokojilo ma to, lebo praktikanti boli mladí a radi klebetili. Už na začiatku som ich uzemnil a upozornil, že ich žarty nie sú smiešne, ba naopak, môžu vážne poškodiť doktorovu reputáciu. Rýchlo schladli. Potom som šiel za Arthurom. Našiel som ho v nemocničnej kaviarni.

„Art," začal som, „niečo ma trápi."

Mal dobrú náladu, jedol šišku a pil kávu. „Dúfam, že nie nejaký gynekologický problém." Zasmial sa.

„Nie celkom. Začul som niekoľkých praktikantov, ako hovorili, že si mal za posledný mesiac šesť pozitívnych výškrabov maternicovej sliznice. Vieš o tom?“

Zrazu mu veselá nálada zmizla. „Áno,“ odpovedal.

„Len som chcel, aby si o tom vedel. Môžeš mať problémy pred lekárskou komisiou, keby to vyšlo najavo a -“

Nesúhlasne pokrútil hlavou. „Nebudú žiadne problémy.“

„Vieš preda, ako to vyzerá.“

„Áno,“ povedal, „vyzerá to, ako keby som robil potraty.“

Jeho hlas bol tichý, takmer smrteľne pokojný. Pozeral mi priamo do očí. Mal som z toho zvláštny pocit.

„Mali by sme sa porozprávať,“ navrhol. „Nezájdeš so mnou na pohárik okolo šiestej večer?“

„Myslím, že áno.“

„Tak sa stretneme na parkovisku. A ak budeš mať dnes popoludní chvíľku času, skús sa pozrieť na jeden môj prípad, dobre?“

„V poriadku,“ súhlasil som trochu zamračený.

„Volá sa Suzanne Blacková. Je pod číslom AO-dva-dva-jeden-tri-šesť-päť.“

Rýchlo som si naškriabal číslo na servítku a čudoval sa, prečo si ho zapamätal. Doktori si pamätajú o svojich pacientoch veľa, ale zriedkavo ich dlhé číslo, pod ktorým sú vedení.

„Poriadne sa na to pozri,“ povedal Art, „ale nikomu to nespo-
mínaj, kým sa neporozprávaš so mnou.“ ^

Celý zmätený som sa vrátil späť do laboratória. Mal som v ten deň pitvu a uvoľnil som sa až o štvrté popoludní. Potom som sa pobral do nahrávacej miestnosti a vytiahol záznam Suzanne Blackovej. Prečítal som si ho hneď na mieste - nebol príliš dlhý. Bola pacientkou Dr. Leea, prvýkrát hospitalizovaná, keď mala dva-dsať. Bola mladšou študentkou na miestnej bostonskej vysokej škole. Hlavný dôvod jej hospitalizácie bola nepravidelnosť menštruácie. Pri hľadaní príčiny sa zistilo, že nedávno prekonala rubeolu a odvtedy mávala stále pocity únavy. Školský lekár ju vyšetril pre možné podozrenie na mononukleózu. Sťažovala sa na vyrážky, ktoré sa jej každých sedem až desať dní objavili na tele, a rovnako ju znepokojovalo nie celkom normálne krvácanie za posledné dva mesiace, ako uviedla do záznamu. Bola stále unavená a letargická.

Lekárska prehliadka dopadla v podstate dobre, až na pacientkinu slabú teplotu. Výsledky krvných testov boli v norme, hoci jej zistili nízky počet červených krviniek.

Doktor Lee nariadil kyretáž na upravenie nepravidelnosti menštruácie. To bolo v roku 1956, ešte pred zavedením estrogénovej terapie. Rozbor vzorky neukázal nič abnormálne; žiadne príznaky nádorov alebo gravidity. Zdalo sa, že zdravotný stav dievčaťa sa po predpísanej liečbe zlepšil. Pokračovala v nej tri mesiace a cyklus sa jej upravil.

Zdalo sa, že je to úplne jasný prípad. Choroba alebo citový stres môžu narušiť biorytmus ženského organizmu a pozastaviť menštruačný cyklus. Kyretáž napomohla znovuzískať tento rytmus. Nerozumel som, prečo Art chcel, aby som sa pozrel na ten prípad. Skontroloval som patologickú správu o tkanive. Vypracoval ju Dr. Sanderson, stručne a jednoducho. Celkový vzhľad normálny, mikroskopická skúška normálna.

Vrátil som záznam a išiel som späť do laboratória. Stále som nemohol pochopiť, v čom bol problém tohto prípadu. Chodil som hore-dolu, občas urobil nejakú prácu a nakoniec som sa vrátil k svojej pitevnej správe.

Neviem, čo ma prinútilo spomenúť si na mikroskopické sklíčko so vzorkou. Tak ako väčšina nemocníc aj Lincolnova klinika uchováva sklíčka s patologickými vzorkami v spisoch. Máme ich všetky; a všetky, aj dvadsať či tridsať rokov staré, možno znovu preskúmať. Sú uskladnené v dlhých schránkach, pripomínajúcich kartičkové katalógy v knižniciach. Jedna z našich miestností je celá zaplnená takýmito schránkami.

Vytiahol som príslušnú schránku a našiel vzorku číslo 1365. Štítok označoval číslo prípadu a iniciály Dr. Sandersona. A tiež tam bolo napísané veľkými písmenami KYRETÁŽ.

Zobral som sklíčko so vzorkou do miestnosti, kde máme v dlhých radoch rozložené mikroskopy. Práve bol jeden voľný; zasunul som sklíčko pod objektív a začal s pozorovaním.

Okamžite som to zbadal. Bol to kúsok tkaniva sliznice maternice. V poriadku. Išlo o bežné endometrium v proliferatívnej fáze, ale škvrna, ktorú som uvidel, ma zmietla. Na vzorku tkaniva bol nanesený Zenker-Formalín. Je to svetlomodré alebo zelené farbivo, ktoré sa používa pri skúmaní vzoriek vo zvláštnych diagnostických prípadoch. Vznikne neobvyklá škvrna. V rutínnej práci sa používa Hematoxylin-Eosin a škvrna, ktorá vznikne, je ružovej a bordovej farby. Na každú vzorku tkaniva sa nanáša H-E. Ak nejde o bežný prípad, tak príčiny vzniku neobyčajnej škvrny sa uvedú v komplexnom patologickom hodnotení.

Dr. Sanderson však neuvádzal, že použil Zenker-Formalín.

Z toho jasne vyplývalo, že sklíčka so vzorkami zamenili. Pozrel som si rukopis na štítku. Patril Sandersonovi, o tom som nepochyboval. Čo sa stalo?

Hneď mi prišli na um ďalšie možnosti. Sanderson asi zabudol vo svojej správe spomenúť, že použil neobyčajné farbivo. Alebo boli urobené dve vzorky, jedna s H-E, druhá so Zenker-Formalínom a len Zenker sa zachoval. Posledná možnosť, ktorá mi napadla, bola, že ide o zámenu vzoriek.

Ani jedna z týchto alternatív nebola veľmi presvedčivá. Stále som nad tým uvažoval a netrepežlivo čakal na šiestu hodinu, keď sa stretneme s Artom na parkovisku. Sadli sme si do jeho auta a odviezli sa niekde ďaleko, aby sme sa mohli nerušene pohovárať.

„Pozrel si sa na ten prípad?“ opýtal sa ma.

„Áno,“ odpovedal som, „je to zaujímavé.“

„Skontroloval si aj vzorku?“

„Áno. Bol to originál?“

„Myslíš, či pochádzala od Suzanne Blackovej? Nie.“

„Mal by si byť opatrnejší. Škvŕna bola rozdielna. Tá vec by ti mohla spôsobiť ťažkosti. Odkiaľ bola tá vzorka?“

Art sa pousmial. „Z biologického strediska. Je to vzorka normálneho endometrického výškrabu.“

„A kto ich vymenil?“

„Sanderson. Boli sme vtedy neskúsení. To bol jeho nápad dať do obalu so spisom falošné sklíčko a napísať do správy, že išlo o normálny prípad. Teraz sme samozrejme už múdrejší. Vždy, keď Sanderson dostane vzorku výškrabu, urobí niekoľko vzoriek navyše a nechá si ich poruke.“

„Nerozumiem,“ zavrtel som hlavou. „Chceš mi naznačiť, že Sanderson v tom ide s tebou?“

„Áno,“ odpovedal Art. „Ide v tom so mnou už niekoľko rokov.“

Sanderson bol veľmi múdry, veľmi milý a veľmi správny muž.

„Vieš,“ začal svoje vysvetľovanie Art, „celý ten záznam je klamstvo. To dievča malo dvadsať a dostalo rubeolu. Mala takisto nepravidelnú menštruáciu, ale hlavná príčina bola v tehotnosti. Stalo sa to na futbalovom víkende s chlapcom, ktorého ľúbila a chcela sa za neho vydať, no najskôr chcela dokončiť školu, takže dieťa by bolo prekážkou. Navyše dostala rubeolu počas prvého trimestra. Hoci sa nevyznala v anatómii ľudského tela, vedela, čo znamená rubeola pre tehotnú ženu. Veľmi znepokojená prišla ku mne do ordinácie. Liezlo z nej všetko ako z chlpatkej deky, ale nakoniec to vysypala a rozhodla sa pre interrupciu.“

Bol som poriadne zhrozený. Práve som skončil povinnú gynecologickú prax a ešte som bol plný idealistických predstáv. Dievča sa ocitlo v strašnom položení; vyzerala ako troska, ktorej sa zrútil celý svet. Myslím, že v podstate sa aj zrútil. Zo všetkého vnímala len to, že bude musieť nechať školu a bude slobodnou matkou možno postihnutého dieťaťa. Bolo to celkom pekné dievča a bolo mi jej ľúto, ale povedal som nie. Sympatizoval som s ňou, cítil som sa mizerne, ale snažil som sa jej vysvetliť, že mám zviazané ruky.

Opýtala sa ma, či je interrupcia nebezpečná operácia. Najprv som myslel, že si to chce urobiť sama, tak som povedal, že je to nebezpečné. Potom z nej vyšlo, že pozná istého muža v North Ende, ktorý to spraví za dvesto dolárov. Ten muž niekedy robil zdravotníka námorníkom, alebo niečo také. Povedala mi, že ak to pre ňu neurobím ja, pôjde za ním. A odišla z mojej ordinácie."

Vzdychol si a pokrútil zamyslene hlavou.

„V ten večer som sa cítil nanič. Nenávidel som ju: nenávidel som ju za to, že sa mi votrela do môjho starostlivo naplánovaného života a lekárskej praxe. Nenávidel som ju za ten tlak, akým na mňa pôsobila. Nemohol som spať; celú noc som premýšľal. Mal som ju stále pred očami. Videl som, ako ide do zapáchajúcej zadnej miestnosti, stretáva sa s potmehúdsnym malým chlipníkom, ktorý by ju mohol dokonca aj zabiť. Myslel som na svoju ženu a ročné dieťa a aké by to mohlo byť všetko nádherné. Premýšľal som o neodborne urobených potratoch, ktoré som ako mladší sekundárny lekár zažil, keď dievčatá prichádzali, silno krvácajúce, o tretej ráno. A priznám sa, aké nerváky sme zažívali na vysokej škole, keď Betty nedostala menštruáciu šesť týždňov. Veľmi dobre som vedel, ako rýchlo sa dá otehotniť nešťastnou náhodou. Nie je to vôbec ťažké a nemalo by sa to považovať za zločin."

Fajčil som cigaretu a nič som nehovoril.

„Tak som teda uprostred noci vstal a s pomocou šiestich šálok kávy bojoval sám so sebou a do rána zízal na kuchynskú stenu. Ráno som dospel k záveru, že zákon je nespravodlivý. Došiel som k presvedčeniu, že lekár sa v mnohých mizerných a nešťastných situáciách môže zahrať na Boha a je to tak správne. Môj pacient mal problémy a ja som mu odmietol pomôcť, hoci to bolo v mojich silách. To bolo to, čo ma trápilo - odoprel som jej pomoc. Bolo to takisto nesprávne, surové a hlúpe ako nepodanie penicilínu chórému. Nasledujúce ráno som navštívil Sandersona. Vedel som, že na mnohé veci má liberálne názory. Objasnil som mu celú situáciu

a povedal som, že chcem urobiť kyretáž. Povedal, že zariadi, aby patologickú skúšku mohol urobiť on sám, čo aj urobil. A tak sa to všetko začalo."

„Odvtedy robíš potraty?"

„Áno," prikývol Art. „Keď som cítil, že dôvody naň boli oprávnené."

Potom sme zašli do baru v North Ende. Bola to celkom bežná krčma, plná talianskych a nemeckých robotníkov. Art sa chcel vyrozprávať, možno až vyspovedať.

„Často rozmýšľam, aká by bola medicína, keby dominantným náboženským cítením v tejto krajine bola kresťanská viera. História by to, pravdaže, vôbec neovplyvnilo; medicína bola na veľmi primitívnej a neefektívnej úrovni. Ale predpokladajme, že vplyv kresťanskej viery by bol príliš silný v období objavenia penicilínu a antibiotík. Predpokladajme, že by existovali nejaké nátlakové skupiny, ktoré by bojovali proti používaniu týchto liekov. A predpokladajme tiež, že by v takejto spoločnosti existovali chorí ľudia, ktorí by veľmi dobre vedeli, že nemusia na svoju chorobu umrieť, pretože existuje jednoduchý liek, ktorý ich môže vyliečiť. Nerozkvital by potom čierny trh s potrebnými liekmi? Neumierali by ľudia na užívanie podomácky vyrobených liekov a predávkovanie nečistými, pašovanými liekmi? Nevládol by vlastne všade nekresťanský neporiadok?"

„Rozumiem tvojej analógii," povedal som, „ale na to ma nenachytáš."

„Počúvaj, morálka musí držať krok s technológiou, pretože ak niekto stojí pred rozhodnutím, či byť morálny a mŕtvy, alebo nemorálny a živý, všetci si radšej vyberú druhú alternatívu. Ľudia vedia, že potraty sú bezpečné a celkom bežné, a že to nie je zdĺhavý, vyčerpávajúci a nebezpečný zákrok. Vedia, že je to jednoduché a chcú byť vďaka tomu šťastní. Napriek všetkému to dosiahnu, jednou alebo druhou cestou. Keď sú bohatí, idú do Japonska alebo Portorika; ak sú chudobní, idú k obvyčajnému felčiarovi. Nezáleží kde a ako, musia dosiahnuť potrat, ak sa preň rozhodli."

„Art," oslovil som ho. „Je to nelegálne."

Usmial sa. „Nikdy by som si nepomyslel, že máš taký rešpekt pred zákonom."

To bola narážka na moju kariéru. Po maturite ma prijali na právo, ale po roku a pol som to nechal. Zistil som, že ho priam nenávidím a rozhodol som sa radšej pre medicínu Medzitým som nejaký čas strávil v armáde.

„Ale toto je iné," povedal som. „Keď ťa chytia, strčia ťa do basy a zoberú ti oprávnenie. To predsa vieš."

„Robím, čo musím robiť."

„Nebud' somár."

„Verím, že to, čo robím, je správne," skonštatoval.

Pozrel som mu na tvár a pochopil som, že to myslí naozaj. Postupom času som sa aj ja stretol s niekoľkými prípadmi, kde bol potrat veľmi jasnou a humánnou záležitosťou. Art ich vybavil. Pripojil som sa k Dr. Sandersonovi a pomáhal mu na patológii všetko zamaskovať. Všetko sme spravili tak, že lekárska komisia nikdy nič nezistila. Bolo to nevyhnutné, pretože Lincolnovu lekársku komisiu tvorili všetci šéfovia oddelení a zároveň šiesti striedajúci sa doktori. Ich priemerný vek bol asi šesťdesiatjeden rokov a najmenej jedna tretina z nich boli vždy katolíci.

Samozrejme, že toto tajomstvo sa nedalo vždy skryť. Mnohí z mladých doktorov vedeli, čo Art robí, a väčšina s ním súhlasila, pretože sa naučil opatrne a správne rozhodovať o svojich prípadoch. Mnohí z nich by tiež robili potraty, keby si trúfli.

Niektorí s ním nesúhlasili, a keby mali dosť odvahy, určite by ho udali. Napríklad takí hlupáci ako Whipple a Gluck, ktorým náboženstvo zatemnilo zdravý rozum.

Dosť dlho som mal strach zo všetkých Whippleov a Gluckov. Neskôr som ich ignoroval, odvracajúc sa od ich odporných škodoradostných pohľadov a odsudzujúcich tvárí. Možno to bola chyba.

Teraz však bol Art na dne, a ak padne jeho hlava, padne aj Sandersonova, aj moja.

Pri policajnej stanici nebolo ani jedno voľné miesto na parkovanie. Konečne som zaparkoval o štyri bloky ďalej a ponáhlal som sa späť, aby som zistil, prečo je Art vo väzení.

Ked' som bol pred niekoľkými rokmi v armáde, slúžil som na vojenskej polícii v Tokiu a táto skúsenosť ma mnohému naučila. Vojenská policajti boli v posledných dňoch okupácie najnepopulárnejší ľudia v celom meste. V bielych helmách a uniformách sme pre Japoncov boli predstaviteľmi posledných zvyškov nevíta-

neho vojenského orgánu. Pre Američanov na Ginze, opitých zo sake alebo whisky, ak si to mohli dovoliť, sme zas predstavovali všetku tú frustráciu alebo obmedzovanie v rigidnom vojenskom živote. Z tohto dôvodu si na nás chcel každý vyliat' zlosť a nejeeden z mojich priateľov na to doplatil. Jednému vypichli nožom oko. Iného jednoducho zabili.

Samozrejme, že sme boli ozbrojení. Pamätám sa, keď sme prvýkrát dostali zbrane, jeden tvrdohlavý kapitán nám povedal: „Dostali ste zbrane a teraz počúvajte moju radu: nikdy ich nepoužite. Zastreľíte opitého výtržníka hoci aj v sebaobrane, a neskôr sa zistí, že jeho strýko je kongresmanom alebo generálom. Majte zbrane vždy pripravené, ale v puzdre. Skončil som." V podstate sme mali nariadené, aby sme sa zo všetkého vysekali blufovaním. Naučili sme sa to. Robia to všetci policajti.

Spomenul som si na to, keď som stál zoči-voči nevrlému seržantovi na policajnej stanici na Charlesovej ulici. Pozeral na mňa tak, ako keby mu rozbitie mojej lebky poskytlo to najväčšie potešenie.

„Čo chcete?"

„Chcel by som navštíviť doktora Leeho," povedal som.

Usmial sa. „To je ten malý vystrašený Číňan, čo? Je to s ním zlé."

„Chcel by som ho navštíviť," zopakoval som.

„Nemôžete."

Pozrel sa na svoj stôl a hodil naň papiere so zaneprázdneným, podráždeným a odmietavým gestom.

„Vysvetlili by ste mi prečo?"

„Nie," povedal. „Nevysvetlil."

Vybral som si notes a pero. „Chcem vedieť číslo vášho odznaku, prosím."

„Nebud'te smiešny. Vykašlite sa na to. Nemôžete ho navštíviť."

„Podľa zákona ste povinný uviesť na požiadanie identifikačné číslo."

„To je pekné."

Pozrel som sa na jeho košeľu a tváril sa, že si píšem číslo. Potom som sa vybral k dverám.

„Idete niekam?" ledabolo prehodil.

„Vonku je telefónna búdka."

„No a?"

„Je to hanba. Dám na to krk, že vaša manželka strávila celé ho-

diny prišíváním pásikov na vašej uniforme. Ale ich strhnutie potrvá len desať sekúnd. Používajú na to britvu, a dokonca ani nepoškodí látku."

Ťažko vstal spoza stola.

„Prečo ste sem prišli?"

„Chcem navštíviť doktora Leea."

Pozrel mi rovno do očí. Nevedel, či ho chcem zničiť, ale vedel, že by sa to mohlo stať.

„Ste jeho právnik?"

„Presne tak."

„Preboha, prečo ste to nepovedali skôr?" Zo zásuvky svojho písacieho stola vybral zväzok kľúčov.

„Podľa te." Usmial sa na mňa, ale jeho oči vyžarovali stále nepriateľstvo.

Kráčal som mu v päťach po celej budove, až dozadu. Nič nehovoril, len sem-tam na mňa zagánil. Nakoniec prehodil len tak cez plece: „Nemôžete ma obviňovať za to, že som opatrný. Viete, vražda je vražda."

„Viem," odsekol som.

Art bol zatvorený v peknej cele. Bola čistá a ani veľmi nezapáchala. Vlastne Boston mal jedny z najkrajších ciel v Amerike. Aj museli byť, pretože v nich strávilo nejaký čas mnoho významných ľudí, ako napríklad starostovia alebo iní verejní činitelia. Nemôžete predsa očakávať, že niekto bude robiť slušnú kampaň za znovuzvolenie, ak je zatvorený v smradľavej, zavšivavenej cele. Nemám pravdu?

Asi áno.

Art sedel na posteli a hypnotizoval cigaretu, ktorú držal medzi prstami. Na kamennej podlahe boli porozhadzované ohorky a popol. Keď nás počul prichádzať, zdvihol hlavu.

„John!"

„Máte na to desať minút," upozornil ma seržant.

Vstúpil som do cely. Seržant za mnou zamkol dvere a stál tam opretý o mreže.

„Ďakujem," povedal som. „Už môžete ísť."

Opovržlivo na mňa zazrel a pomaly odkráčal preč so štrngajúcimi kľúčmi.

Keď sme osameli, opýtal som sa Artu: „Si v poriadku?"

„Myslím, že áno."

Art je nízky, pedantný muž, ktorý si potrpí na oblečenie. Po-

chádza zo San Francisca, z veľkej rodiny lekárov a právnikov. Jeho matka bola určite Američanka, lebo Art nevyzerá veľmi na Číňana. Jeho pleť je viac olivová než žltá, ani oči nemá šikmé a jeho vlasy sú svetlohnedé. Vždy je veľmi nervózny, stále vzrušene pohybuje rukami a v konečnom dôsledku sa viac podobá na Latino-američana než na kohokoľvek iného.

Bol bledý a napätý. Keď vstal, aby sa poprechádzal po cele, jeho pohyby boli rýchle a trhané.

„Je pekné od teba, že si prišiel.“

„V prípade, že by sa niekto veľmi vyzvedal, povedz, že zastupujem tvojho právnik. Vďaka tomu som sa sem dostal.“ Vytiahol som zápisník. „Volal si už svojmu právnikovi?“

„Nie, ešte nie.“

„Prečo?“

„Neviem.“ Pošúchal si čelo a pretrel si oči prstami. „Nemôžem poriadne rozmýšľať. Ničomu nerozumiem...“

„Povedz mi meno tvojho právnik.“

Povedal mi a ja som si ho zapísal do notesa. Art mal dobrého právnik. Asi tušil, že ho raz bude potrebovať.

„Dobre, zavolám mu hneď, ako odtiaľto odídem. Ale teraz mi povedz, čo sa stalo?“

„Zatvorili ma kvôli vražde,“ povedal Art.

„To som pochopil. Ale prečo si volal mne?“

„Pretože sa v týchto veciach vyznáš.“

„Vo vraždách? V tom sa teda nevyznám.“

„Chodil si predsa na právo.“

„Iba jeden rok,“ povedal som. „A to bolo pred desiatimi rokmi. Skoro ma vyhodili a nepamätám si nič z toho, čo som sa učil.“

„John,“ pozrel na mňa, „toto je medicínsky a zároveň právnický problém. Rozumieš? Potrebujem tvoju pomoc.“

„Radšej začni od začiatku.“

„John, neurobil som to. Prisahám, že nie. Nikdy som sa toho dievčaťa ani len nedotkol.“

Prechádzal sa po cele čoraz rýchlejšie. Zdrapil som ho za rameno a zastavil ho. „Sadni si,“ prikázal som mu, „a začni od samého začiatku. A pomaly.“

Kývol hlavou a odhodil ohorok. Okamžite si zapálil ďalšiu cigaretu a pokračoval: „Zatkli ma doma, dnes ráno okolo siedmej. Priviezli ma sem a začali ma vypočúvať. Najprv hovorili, že je to iba rutina, nech to už znamená čokoľvek. Potom začali byť odporní.“

„Koľko ich bolo?“

„Dvaja, niekedy traja."

„Boli hrubí? Fackovali ťa? Svietili ti do očí ostrým svetlom?"

„Nie, nič také."

„Povedali ti, že si môžeš zavolať právnicka?"

„Áno, ale až neskôr. Keď ma poučili o mojich právach." Zasmial sa svojím typickým cynickým spôsobom. „Vieš, najprv to boli iba také bežné otázky a nezdalo sa mi, že by som si mal zavolať právnicka. Nič zlé som neurobil. Vypytovali sa ma skoro hodinu, až potom vôbec spomenuli to dievča."

„Aké dievča?"

„Karen Randallovú."

„Hádam nemyslíš tú Karen -"

Prisvedčil. „Dcéru J. D. Randalla."

„No zbohom."

„Stále sa ma vypytovali, čo o nej viem a či niekedy bola mojou pacientk*ou, a tak podobne. Povedal som, že pred týždňom prišla ku mne na konzultáciu. Bolo podozrenie, že má amenoreu."

„Koľko jej meškala menštruácia?"

„Štyri mesiace."

„Povedal si im to?"

„Nie, nepýtali sa."

„Dobre."

„Chceli vedieť aj iné detaily o jej návšteve u mňa. Zaujímalo ich, či to bol jej jediný problém a ako sa správala. Nepovedal som im nič, len to, že pacientka hovorila dôverne a ja nemám právo porušiť jej súkromie. Potom zrazu zmenili otázky a opýtali sa, kde som bol minulú noc. Povedal som, že som urobil večernú návštevu pacientov v nemocnici a potom som išiel na prechádzku do parku. Ďalej sa pýtali, či som sa vrátil naspäť do kancelárie. Povedal som, že nie. A tiež sa pýtali, či ma niekto v parku videl. Nepamätal som si nikoho, kto by ma poznal."

Art si hlboko potiahol z cigarety. Ruky sa mu triasli. „Potom na mňa začali tlačiť, či som sa určite nevrátil do kancelárie, čo som robil po návšteve pacientov a či som od minulého týždňa určite nevidel Karen. Nechápal som zmysel ich otázok."

„No a v čom bol teda zmysel?"

„Karen Randallovú o štvrtej ráno priviezla do Memoriálnej nemocnice na pohotovosť jej matka. Veľmi silne krvácala a mala hemoragický šok, keď prišla. Neviem, akú prvú pomoc jej poskytli, no zomrela. Polícia si myslí, že som jej minulú noc urobil potrat."

Zamračil som sa. To nedáva zmysel. „Ako si môžu byť takí istí?"

„Nepovedali mi to. Pýtal som sa. Možno to dievča bolo v delíriu a spomenulo moje meno. Ja neviem.“

Pokrútil som hlavou. „Art, policajti sa boja falošného obvinenia ako moru. Ak ťa zavrú a nebudú to môcť dokázať, veľa ľudí príde o prácu. Si vážnym členom lekárskej komunity a nie hlúpy opilec bez peňazí a priateľov. Máš nárok na dobrú právnu radu a oni to vedia. Neodvážia sa obviniť ťa, pokiaľ to nebude úplne jasný prípad.“

Art podráždene mávol rukou. „Možno sú len hlúpi.“

„Samozrejme, že sú hlúpi, ale nie celkom hlúpi.“

„Aj tak stále neviem, čo na mňa majú.“

„Rozmýšľaj.“

„Ale ja to neviem, a ani sa neodvažujem hádať,“ povedal a znovu začal chodiť po cele.

Chvíľu som ho sledoval a uvažoval nad tým, kedy mu mám položiť otázku, ktorú som mu skôr či neskôr musel dať. Všimol si, že naňho uprene hľadím.

„Nie,“ povedal.

„Čo nie?“

„Nie, neurobil som to. A prestaň sa tak na mňa pozerat’.“ Opäť si sadol a bubnoval prstami po okraji posteľe. „Panebože, dal by som si pohárik.“

„Na to zabudni,“ povedal som.

„Ale, preboha -“

„Piješ iba v spoločnosti,“ podotkol som, „a vždy s mierou.“

„Idem na súd kvôli charakterovým a osobným zvykom alebo kvôli -“

„Ešte nie si na súde,“ opravil som ho, „a ani nechceš byť.“

Odfrkol si.

„Povedz mi o tom, ako ťa Karen navštívila,“ vyzval som ho.

„Nemám o tom veľa čo povedať. Prišla a prosila o potrat, no ja som odmietol, lebo bola už v štvrtom mesiaci. Vysvetlil som jej, že to nemôžem urobiť, pretože je v pokročilom štádiu tehotenstva a potrat by bol teraz veľkým zásahom do jej života.“

„Dala si povedať?“

„Zdalo sa mi, že áno.“

„Čo si napísal do záznamu?“

„Nič. Kartú som jej nezaložil.“

Vzdychol som si. „To by mohlo byť zlé. Prečo si to nespravil?“

„Pretože neprišla ku mne na vyšetrenie, nechcela sa stať mojou pacientkou. Vedel som, že ju nikdy viac neuvidím, a preto som jej nezaložil kartu.“

„Ako to chceš vysvetliť polícii?"

„Pozri," povedal, „keby som bol vedel, že ma kvôli nej zavrú, bol by som mnohé veci robil inak."

Zapálil som si cigaretu a oprel sa na stoličke. Po chrbte mi prebehli zimomriavky. Teraz som už vedel, že je to parádne zamotaná situácia. Drobné detaily, v inej situácii celkom nevinné, môžu teraz veľmi zavážiť a stať sa dôležitými.

„Kto ju k tebe odporučil?"

„Karen? Predpokladám, že Peter."

„Peter Randall?"

„Áno. Bol jej osobným lekárom."

„Nepýtal si sa jej, kto ju poslal?" Art býval na tieto veci dosť opatrný.

„Nie. Prišla neskoro popoludní a ja som bol unavený. Okrem toho, hovorila od začiatku veľmi otvorene; bola to úprimná mladá žena, nemyslím si o nej nič zlé. Keď som si vypočul jej príbeh, myslel som, že ju ku mne poslal Peter, aby mi vysvetlila situáciu, nakoľko bolo jasné, že na potrat je už príliš neskoro."

„Prečo si si to myslel?"

Pokrčil plecami. „Proste som si to myslel."

To nedávalo zmysel. Bol som si istý, že mi nepovedal všetko. „Odporučili ti aj iných členov Randallovej rodiny?"

„Co tým myslíš?"

„Len to, čo som povedal."

„Nemyslím si, že je to relevantné," povedal.

„Mohlo by byť."

„Uisťujem ťa, že nie je."

Znova som si povzdychol a ďalej fajčil cigaretu. Vedel som, že Art sa vie zaťat', keď chce. „Okey," povedal som. „Tak mi teda povedz ešte niečo o tom dievčati."

„Čo chceš vedieť?"

„Videl si ju už niekedy predtým?"

„Nie."

„Stretol si sa s ňou niekde v spoločnosti?"

„Nie."

„Pomohol si niekomu z jej priateľov?"

„Nie."

„Ako si môžeš byť istý?"

„Dopekla," zvýšil hlas, „viem, že si nemôžem byť istý, ale veľmi o tom pochybujem. Mala len osemnásť rokov."

„Dobre, dobre," vzdal som to. Art má asi pravdu. Vedel som, že

robit potraty zväčša vydatým ženám, ktorých vek sa blížil k tridsiatke alebo štyridsiatke. Často hovorieval, že to nechce robiť mladším, hoci príležitostne to spravil. Staršie a vydaté ženy boli oveľa bezpečnejšie, realistickejšie a vedeli držať jazyk za zubami. Ale takisto som vedel, že nedávno mal na stole aj zopár mladých dievčat, ktoré volal „teenagerské disko výškraby“, pretože podľa neho uprednostňovať len vydaté ženy by bola diskriminácia mladých. Myslel to trochu žartom a trochu vážne.

„Aká bola,“ opýtal som sa, „keď ku tebe prišla? Ako by si ju opísal?“

„Zdalo sa, že je to celkom milé dievča,“ povedal Art. „Bola pekná, inteligentná, veľmi rozvážna a otvorená, ako som už predtým povedal. Prišla do mojej ordinácie, sadla si, zložila ruky do lona a všetko zo seba vysypala. Zavše použila aj medicínsky termín, ako napríklad amenorea. Asi preto, že pochádza z lekárskej rodiny.“

„Bola nervózna?“

„Áno, ale to sú všetky. Preto je určenie diferenciálnej diagnózy také ťažké.“

Diferenciálna diagnóza amenorey, obzvlášť u mladých dievčat, musí brať do úvahy nervozitu a silnú etiologickú možnosť. Ženám často mešká alebo úplne vynechá menštruačný cyklus aj pre psychologické príčiny.

„Ale štyri mesiace?“

„Veru, to je nepravdepodobné. A navyše pribrala.“

„Koľko?“

„Asi sedem kilogramov.“

„To nie je smerodajné,“ povedal som.

„Nie je,“ súhlasil, „iba pôsobivé.“

„Vyšetril si ju?“

„Navrhol som jej to, ale odmietla. Prišla ku mne len na potrat, a keď som povedal NIE, odišla.“

„Povedala, čo chce urobiť?“

„Áno. Trochu pokrčila plecami a poznamenala: Nič sa nedá robiť, budem im to asi musieť povedať a nechať si dieťa.“

„A ty si si myslel, že nepôjde hľadať pomoc niekde inde?“

„Presne tak. Vyzerala, že je veľmi inteligentná a vnímavá a myslel som si, že pochopila moje vysvetlenie. Vždy to v takých prípadoch robím. Najprv vysvetlím žene, prečo je pre ňu nemožné zaručiť bezpečný potrat a prečo sa musí zmieriť s tým, že bude mať dieťa.“

„Očividne teda zmenila názor.“

„Pravdepodobne áno.“

„Zaujímalo by ma prečo.“

Zasmial sa. „Videl si niekedy jej rodičov?"
„Nie," povedal som, cítiac šancu, „a ty?"
Art sa pomaly, uznanlivo na mňa uškrnul a povedal: „Nie. Nikdy. Ale počul som o nich."
„Čo si počul?"
Práve vtedy sa vrátil seržant a už strkal kľúč do zámky.
„Čas vypršal."
„Hovoril si s Betty?" spýtal sa Art.
„Áno. Je v poriadku. Zavolám jej, hneď ako sa vrátim domov a poviem jej, že si okey."
„Určite ju to rozruší," obával sa Art.
„Judith s ňou zostane, všetko bude v poriadku."
„Prepáč, že ti spôsobujem problémy," ospravedlňoval sa Art.
„Nijaké problémy." Hodil som očkom na seržanta, ktorý stál a čakal v otvorených dverách. „Polícia ťa tu nemôže držať. Popoludní už budeš odtiaľto vonku."
Seržant si odpľul na podlahu.
Potriasli sme si s Artom ruky. „Mimochodom," povedal som, „kde je teraz jej telo?"
„Možno v Memoriálnej. No pravdepodobnejšie bude v Mestskej nemocnici."
„Overím si to," uistoval som ho. „Ničoho sa neboj." Vyšiel som z cely a seržant za mnou zamkol. Nevravel nič a viedol ma von, ale keď sme prichádzali do haly, povedal: „Kapitán sa chce s vami stretnúť."
„V poriadku."
„Veľmi sa chce s vami porozprávať," ironicky dodal.
„Dobre, dobre, odveďte ma k nemu."

Na fľakatých zelených dverách bol nápis - VRAŽDY a pod tým rukou napísaná ceduľka *KAPITÁN PETERSON*. Bol to tvrdý, robustný muž, s krátko pristrihnutými sivými vlasmi, veľmi priamym a stručným vyjadrovaním a odmeraným správaním. Obišiel písací stôl, aby mi potriasol rukou, a vtedy som si všimol, že kríva na pravú nohu. Ani sa nesnažil to skrývať; ak sa o niečo snažil, tak zveličiť to. Dokonca pritom hlasito šúchal topánkou po podlahe. Policajti, takisto ako vojaci, môžu byť niekedy na

svoje zranenia hrdí. Bolo jasné, že Petersonovi sa to nestalo pri autonehode.

Mal som v úmysle zistiť príčinu Petersonovho zranenia, ale potom som si povedal, že to bude asi rana po guľke - lebo zriedkavo sa stáva, aby vás niekto sekol nožom do lýtk. Ako som nad tým uvažoval, zrazu vystrel ku mne ruku a povedal: „Som kapitán Peterson.”

„John Berry.”

Stisk jeho ruky bol srdečný, oči však boli chladné a podozrivé. Ponúkol mi kreslo.

„Seržant mi povedal, že vás tu ešte nikdy nevidel, a tak som si pomyslel, že by sme sa mali zoznámiť. Poznáme väčšinu trestno-právnych právnikov v Bostone.”

„Nemyslíte náhodou advokátov?”

„Samozrejme,” povedal jednoducho. „Advokátov.” Hľadel na mňa v očakávaní.

Vôbec nič som nevrazil. Nastalo krátke ticho, ktoré prerušil Peterson otázkou: „Ktorú firmu zastupujete?”

„Firmu?”

„Árío.”

„Nie som právnik a neviem, prečo si to myslíte.”

Tváril sa prekvapene. „Seržantovi ste povedali, že ste právnik.”

„Naozaj?”

„Áno,” prikývol Peterson a položil si ruky na stôl.

„Kto to povedal?”

„On to povedal.”

„Tak potom nemá pravdu.”

Peterson sa oprel na stoličke a prívetivo sa na mňa usmieval.

„Keby sme vedeli, že nie ste právnik, nikdy by sme vám nedovolili navštíviť doktora Leea.”

„To je možné. Ale zasa na druhej strane, nikto sa ma nepýtal na moje meno alebo zamestnanie. Dokonca ma nikto nepožiadala, aby som sa zapísal do knihy návštev.”

„Seržant bol pravdepodobne zmätený.”

„To je logické,” povedal som, „berúc do úvahy seržanta.”

Peterson sa neprítomne usmial. Rozmýšľal som, aký je to typ: bol to úspešný policajt, muž, ktorý sa naučil, kedy takýto žartík prijať a kedy nie. Konal veľmi diplomaticky a veľmi zdvorilo, až do momentu, kým nezískal prevahu.

„Tak teda kto ste?”

„Som kolega doktora Leea.”

Ak bol mojou odpoveďou prekvapený, nedal to najavo. „Lekár?”

„Áno, lekár.“

„Vy lekári asi držíte spolu, nemám pravdu?“ povedal a stále sa pritom usmieval. Za posledné dve minúty sa usmieval asi viac ako za posledné dva roky.

„Nie celkom,“ namietol som.

Smiech sa mu z tváre pomaly vytrácal, pravdepodobne od únavy či stŕpnutých svalov. „Ak ste lekár,“ pokračoval Peterson, „radím vám držať sa poriadne ďaleko od doktora Leeho. Príliš veľa publicity môže zničiť vašu prax.“

„Akú publicitu máte na mysli?“

„Publicitu okolo procesu.“

„Naozaj bude proces?“

„Áno,“ pokýval hlavou Peterson, „a už som vám povedal, že publicita by mohla zničiť vašu prax.“

„Nemám prax,“ poznamenal som.

„Robíte vo výskume?“

„Nie, som patológ.“

Zháčil sa. Mimovoľne sa naklonil dopredu, potom si uvedomil, že by nemal dať najavo svoj záujem, a tak sa znova oprel, akoby nič. „Tak vy ste patológ,“ zopakoval.

„Áno. Pracujem v nemocnici, robím pitvy a podobné veci.“

Peterson na chvíľu stíchol. Zamračene sa škriabal po ruke a čumel na stôl. Nakonec povedal: „Neviem, čo sa snažíte dokázať, doktor, ale my vašu pomoc nepotrebujeme a Lee tentoraz zašiel príďaleko -“

„To sa ukáže.“

Peterson nesúhlasne pokrútil hlavou. „Viete to veľmi dobre.“

„Nebol by som si taký istý.“

„Viete, koľko môže žiadať lekár, ak ho krivo obvinia?“

„Milión dolárov,“ povedal som.

„No, povedzme, že päťstotisíc. Na tom nezáleží. Ale rozumieme sa, nie?“

„Myslíte si, že máte jasný prípad.“

„My ho naozaj máme,“ Peterson sa opäť usmial. „Mimochoďom, doktor Lee vás môže pozvať ako svedka. Vieme o tom. Ako svedok môžete používať veľké slová, dokázať, že porota je hlúpa a nadchnúť všetkých svojimi závažnými vedeckými dôkazmi. Ále nemôžete obísť hlavný fakt. Jednoducho nemôžete.“

„A aký je to fakt?“

„Mladé dievča dnes ráno vykrvácalo v Memoriálnej nemocnici a to len pre nelegálny potrat. Je to úplne jasný a jednoduchý fakt.“

„A vy tvrdíte, že doktor Lee to urobil?"

„Máme dôkazy," povedal Peterson mierne.

„Musia to však byť veľmi dobré dôkazy," opravil som ho, „pretože doktor Lee je veľmi vážny, rešpektovaný -"

„Počúvajte," zvýšil hlas Peterson a po prvý raz ukázal svoju netrepezlivosť, „čo si myslíte, že to dievča bola desaťdolarová štetka? Bola to krásavica, bohovsky pekná a z dobrej rodiny. Mladá, krásna, milá a nejaký mäsiar ju zmasakroval. Lenže nešla k nijakej pôrodnej babe z Roxbury alebo k pokútnemu felčiarovi z North Endu. Na to mala priveľa rozumu a peňazí."

„Prečo si myslíte, že jej to urobil doktor Lee?"

„To nie je vaša vec."

Pokrčil som plecami. „Právnik doktora Leeho sa vás bude pýtať na to isté a potom to bude jeho vec. A vy nemáte odpoveď -"

„Máme odpoveď."

Čakal som. Bol som zvedavý, ako diplomaticky sa Peterson zachová. Nemusel mi nič hovoriť; nemusel už povedať ani slovo. Keby povedal viac, bola by to chyba.

Peterson povedal: „Máme svedka, ktorý počul, ako dievča označilo doktora Leeho."

„Dievča priviezli do nemocnice v šoku. Bolo v delíriu a takmer v kóme. Čokoľvek povedala, je veľmi slabým dôkazom."

„Povedala to oveľa skôr, ešte predtým ako upadla do šoku."

„Komu to hovorila?"

„Svojej matke," zakončil Peterson v slabom úškrne zadost'učenia. „Povedala to svojej matke, keď odchádzali do nemocnice. A matka odprisahá, že to bol doktor Lee, kto to urobil."

Snažil som sa pôsobiť na Petersona jeho vlastným spôsobom. Snažil som sa, aby moja tvár vyzerala nezaujato, bez akejkoľvek viditeľnej zmeny. Našťastie vám v tomto smere práve medicína poskytuje veľa skúseností; ste trénovaní nedať najavo prekvapenie alebo nebodaj úžas, keď vám pacient rozpráva, že sa miloval desaťkrát za noc, alebo mal sen, že zabil svoje deti, či vypil za deň päť litrov vodky. To je časť doktorovej mystiky, že ho nič neprekvapí. „Rozumiem," povedal som. Peterson prikývol. „Spol'ahlivý svedok."

„Dospelá žena, rozhodná, opatrná vo svojich úsudkoch. A veľmi atraktívna. Určite urobí vynikajúci dojem na porotu.“

„Ási áno.“

„A teraz, keďže ja som bol k vám taký otvorený, povedzte mi aj vy, prečo sa o doktora Leea tak zaujímate?“

„Pretože je to môj priateľ.“

„Telefonoval vám, prv ako zavolať svojmu právnikovi.“

„Má povolené dva hovory.“

„To je pravda,“ súhlasil Peterson, „ale väčšina ľudí ich využije na to, aby zavolať svojmu právnikovi a manželke.“

„Chcel hovoriť so mnou.“

„Áno, ale otázka znie prečo.“

„Ási preto, že mám určité právnické znalosti a takisto lekárske skúsenosti,“ dodal som.

„Vy ste vyštudovaný právnik?“

„Nie.“

Peterson prebehol prstami po okraji písacieho stola. „Obávam sa, že vám nerozumiem.“

„Nemyslím, že je dôležité, aby ste tomu rozumeli,“ podotkol som.

„Alebo ste do tejto záležitosti nejakým spôsobom zapletený?“

„Všetko je možné.“

„Znamená to teda áno?“

„Opakujem, že všetko je možné.“

Na chvíľu na mňa uprel pohľad. „Idete na to veľmi tvrdo, doktor Berry.“

„Skôr skepticky.“

„Keď ste taký skeptický, prečo ste presvedčený o tom, že doktor Lee to neurobil?“

„Ja nie som obhajca.“

„Viete,“ zakončil Peterson, „každý môže urobiť chybu. Dokonca aj doktor.“

Kedy som vyšiel z budovy do októbrového mrholenia, pomyslel som si, že toto nie je práve vhodný čas na to, aby som prestal fajčiť. Peterson ma rozrušil; vyfajčil som dve cigarety a zamieril do stánku kúpiť si ďalší balíček. Čakal som, že Peterson bude hlúpy a zaryto tvrdý. Nebol ani jedno, ani druhé. Ak to, čo

povedal, bola pravda, tak má skutočne jasný prípad. Možno to nebude fungovať, ale bolo to dosť silné, aby to zachránilo jeho postavenie.

Peterson sa dostal do ťažkej situácie. Na jednej strane bolo nebezpečné uväzniť doktora Leeho; na druhej strane bolo nebezpečné ho neuväzniť, keď prípad vyzerá dosť jasne a dôkazy sú zrejmé. Peterson bol prinútený urobiť rozhodnutie, čo aj urobil. Teraz sa musí toho držať tak dlho, ako to len pôjde. A má premyslený aj únik; ak to pôjde zle, mohol by obviňovať pani Randallovú. Mohol by tiež použiť známu cestu, akú používajú všetci chirurgovia a internisti a ktorej názov sa dá vyjadriť skratkou RSP: robiť si svoju prácu. To znamená, že ak sú dôkazy presvedčujúce, konáte a nestaráte sa o to, či máte pravdu, alebo nie; ste oprávnený konať na základe dôkazov. V tomto zmysle bola Petersonova pozícia pevná. Vôbec neriskoval: ak by Arta uznali vinným, Petersonovo postavenie sa upevní. Ale ak Arta zbavia obžaloby, Peterson bude krytý. Pretože robil len svoju prácu.

V stánku som si kúpil dva balíčky cigariet a z telefónneho automatu som urobil zopár hovorov. Najprv som zavolať do laboratória, aby vedeli, že sa tam dnes už nevrátim. Potom som zavolať Judith a poprosil ju, aby zaskočila k Betty a zostala s ňou. Chcela vedieť, či som bol s Artom a ja som povedal, že áno. Opýtala sa, či je v poriadku a ja nato, že je a asi o hodinu bude vonku.

Obyčajne pred manželkou nič neskrývam. Len raz som to urobil, keď sa ma pýtala, čo robil Cameron Jackson na konferencii Americkej spoločnosti chirurgov pred pár rokmi. Vedel som, že by sa rozčúlila kvôli Cameronovej manželke, tak ako sa naozaj rozčúlila a zároveň prekvapila, keď sa minulej jari rozviedli. Rozvod bol to, čomu sa miestne hovorí doktorský rozvod, a nemá to nič spoločné s konvenciami. Cameron je zaneprázdnený a oddaný ortopéd a postupne prestal chodiť domov. Trávil svoj život v nemocnici. Jeho manželka to už po čase nemohla vydržať. Pomaly znenávidela všetkých ortopédov a napokon i Camerona. Rozvodom získala dve deti a tristo dolárov týždenne, ale šťastná nie je. Chce len jedno: Camerona, ale bez medicíny.

Ani Cameron nie je veľmi šťastný. Videl som ho minulý týždeň, rozprával neurčito o tom, ako sa chce oženiť s jednou sestričkou. Vedel, že keby to urobil, ľudia budú o tom klebetiť, ale aspoň o tom uvažoval. „Aspoň tento jeden človek ma pochopí -“

Často som rozmýšľal o Cameronovi Jacksonovi a o tucte iných ľudí, ktorí mu boli podobní. Obyčajne som o ňom premýšľal, keď

som dlho do noci trčal zatvorený v labáku, alebo keď som bol natoľko zaneprázdnený, že som ani nezavolať domov, že budem meškať. S Artom sme sa o tom raz rozprávali. Art mal posledné slovo a cynickým spôsobom povedal: „Už začínam rozumieť, prečo sa kňazi neženia.“

Artovo vlastné manželstvo bolo až nezdravo stabilné. Myslím, že to pramenilo z jeho čínskeho pôvodu a spôsobu výchovy. V tom je asi celá odpoveď. Art a jeho žena boli vysoko vzdelaní ľudia, nie otrocký pripútaní k tradíciám, ale aj tak sa mi zdalo, že pre oboch bolo veľmi ťažké sa ich zbaviť. Arta stále sužuje pocit viny, pretože sa málo venuje rodine. Svoje tri deti zahŕňa drahými darčekom; asi preto sú všetky pochozo rozmazané. Zbožňuje ich a často je priam nemožné ho zastaviť, keď o nich začne rozprávať. Jeho postoj k manželke je komplikovanejší a dvojzmyselný. Sú chvíle, keď od nej očakáva, že bude okolo neho behať ako verný pes, a sú chvíle, keď sa zdá, že to tak chce ona. Ale väčšinou je nezávislá.

Betty Leeová je vari najkrajšia krásavica, akú som kedy videl. Hovorí veľmi jemne, má graciózne spôsoby a je štíhla; Jud'ith pri nej vyzerá nemožné veľká, hlučná a takmer ako muž.

Judith a ja sme manželmi osem rokov. Stretli sme sa, keď ja som bol na medicíne a ona bola staršia žiačka na strednej Smithovej škole. Judith vyrastala na farme vo Vermonte a je tvrdohlavá, ako sú všetky pekné dievčatá.

„Postaraj sa o Betty,“ poprosil som ju.

„Postarám.“

„Nech je pokojná.“

„Dobre.“

„A nepúšťaj žiadnych novinárov.“

„Budú tam novinári?“

„To neviem, ale keby boli, nerozprávaj sa s nimi a nepúšťaj ich dnu.“

Povedala, že sa o všetko postará, a zložila slúchadlo.

Potom som zavolať Georgeovi Bradfordovi, Artovmu právnikovi. Bradford bol spoľahlivý právnik, so správnymi konexiami; bol starším partnerom spoločnosti Bradford, Stone a Whitlaw. Keď som mu volal, nebol vo svojej kancelárii, a tak som mu nechal odkaz.

Nakoniec som zavolať Lewisovi Carrovi, ktorý bol profesorom medicíny v bostonskej Memoriálnej nemocnici. Chvíľu trvalo, kým ho spojovateľka našla a prepojila ma k nemu. Ako vždy začal rýchlo.

„Tu je Carr."

„Lew, tu je John Berry."

„Ahoj, John, čo potrebuješ?"

To bol typický Carr. Väčšina doktorov, keď telefonujú s inými doktormi, majú svoj zabehaný spôsob: najskôr sa opýtajú, ako sa máte, čo práca, čo rodina. Ale Carr zmenil tento postup, tak ako zmenil aj iné veci.

„Volám kvôli Karen Randallovej," povedal som.

„Čo chceš vedieť?" Jeho hlas bol zrazu opatrnejší, zjavne to dnes v nemocnici bola horúca téma.

„Hocičo, čo mi môžeš o nej povedať, ak si niečo počul."

„Počuj, John, jej otec je tu veľké zviera. Počul som všetko a nič. Kto to chce vedieť?"

„Ja, osobne."

„Prečo?"

„Pretože Art Lee je môj priateľ."

„Zavreli ho kvôli nej? Počul som o tom, ale nechcel som tomu veriť. Vždy som si myslel, že Art je rozumný -"

„Lew, čo sa stalo minulej noci?"

Carr si povzdychol. „Kriste, to je bordel. Skutočný zapáchajúci, odporný bordel. Pokašliali to na ambulancii."

„Čo tým myslíš?"

„Nemôžem o tom teraz rozprávať," povedal Carr. „Radšej príď sem za mnou."

„V poriadku. Kde je telo teraz? Majú ho tvoji ľudia?"

„Nie, už je preč, v Mestskej nemocnici."

„Vykonali už ohliadku?"

„Nemám tušenia."

„Okey," prikývol som. „O pár hodín budem u teba. Myslíš, že by som sa mohol pozrieť do jej zdravotnej karty?"

„Pochybujem," povedal Carr. „Má ju teraz jej otec."

„Nemôžeš ju od neho dostať?"

„Asi nie."

„Dobre, uvidíme sa neskôr," zakončil som.

Zavesil som slúchadlo, hodil som do automatu ďalšiu mincu a zavolať som do pitevne v Mestskej nemocnici. Sekretárka Alice potvrdila, že prijali Karenino telo. Alice mala hypotyreózu. Jej hlas bol hlboký, ako keby zhltna basu.

„Urobili už ohliadku?" opýtal som sa.

„Práve začali."

„Nechajú si telo? Rád by som bol pri tom."

„Myslím, že to nepôjde," povedala Alice mohutným hlasom. „Máme tu *usilovného bobríka* z Memoriálnej nemocnice."

Poradila mi, aby som sa poponáhl'al. Sľúbil som, že sa vynasnažím.

V Bostone sa všeobecne hovorí, že práve tu je najlepšia lekárska starostlivosť na svete. Je to medzi obyvateľmi taký samozrejímavý a jednoznačný poznatok, že sa o tom nepripúšťajú nijaké diskusie.

Napriek tomu bola hlavným predmetom búrlivej diskusie otázka, ktorá je najlepšia nemocnica v Bostone. Do úvahy pripadali traja konkurenti: Všeobecná, Brighamská a Memoriálna. Obhajcovia Memoriálnej vám povedia, že Všeobecná je príliš veľká a Brighamská príliš malá; Všeobecná je prísne lekárska, Brighamská zasa prísne vedecká; Všeobecná uprednostňuje chirurgiu na úkor medicíny a Brighamská opačne. A nakoniec vám slávnostne oznámia, že pracovníci Všeobecnej a Brighamskej sú jednoducho horší vo výkonoch a inteligencii než v Memoriálnej.

Ale na každom zozname nemocníc bola bostonská Mestská nemocnica na poslednom mieste. Šoféroval som smerom k nej, míňajúc Prudential Center, najvyšší monument, ktorý politici nazývajú Novým Bostonom. Je to rozsiahly komplex mrakodrapov, hotelov, obchodov a námestí s množstvom fontán a nevyužitým priestorom, ktorý dával celému tomuto obrazu moderný vzhľad. Toto všetko sa nachádza len niekoľko minút rýchlej chôdze od „červenej" štvrte, ktorá nie je ani moderná, ani nová, ale tak ako Prudential Center svojím spôsobom funkčná.

Táto červená štvrť sa rozkladá neďaleko černošských chudobných brlohov v Roxbury, rovnako ako Mestská nemocnica. Hnal som sa pomedzi výmole a myslel na to, ako ďaleko som od Randallovho územia.

Bolo prirodzené, že Randallovci pracovali v Memoriálnej. V Bostone boli starou známou rodinou, čo ich oprávňovalo tvrdiť, že aspoň jeden z pútnikov Pilgrimov zničených morskou chorobou, priamo z lode Mayflower, prispel do ich genetického rodu. Ako rodina lekárov bola známa už storočia: Wilson Randall zomrel v Bunker Hill už roku 1776.

V nedávnej histórii z ich rodinnej vetvy vyšli samí vynikajúci

lekári. Joshua Randall bol slávnym neurochirurgom na začiatku storočia, muž, ktorý urobil pre americkú medicínu viac než ktokoľvek iný. Porovnávali ho dokonca s Cushingom. Bol to príkry, dogmatický muž; o ktorom sa rozprával príbeh, čo sa za dlhé roky v lekárskejších kruhoch stal už tradíciou.

Joshua Randall ako mnohí chirurgovia jeho generácie mal zásadu, že ani jeden z lekárov, ktorí pracovali pod ním, sa nesmeli ženiť. Jeden lekár však porušil toto pravidlo a oženil sa; keď to Randall o pár mesiacov neskôr zistil, zavolať si všetkých lekárov. Prikázal im zoradiť sa a povedal: „Doktor Jones, urobte, prosím, jeden krok dopredu.“

Nesťastný doktor to urobil a pritom sa celý roztriasol.

„Počul som, že ste sa oženili, doktor,“ povedal Randall. Znelo to ako ortiel’.

„Áno, pane.“

„Skôr než vás vyhodím z nemocnice, chcete niečo povedať na svoju obhajobu?“

Mladý lekár chvíľku uvažoval a potom povedal: „Chcem, pane. Sľubujem, že už to viac neurobím.“

Randalla táto príhoda vraj tak pobavila, že nakoniec mladého lekára nevyhodil a nechal ho pracovať vo svojom tíme.

Po Joshuovi Randallovi prišiel Winthrop Randall, srdcový chirurg. J. D. Randall, Karenin otec, bol srdciar, špecialista na transplantácie chlopní. Nikdy som ho osobne nestretol, ale videl som ho dva alebo trikrát - krutý patriarcha, s hustými bielymi vlasmi a vodcovským správaním.

Terorizoval nemocničných lekárov, ktorí u neho praxovali a zároveň ho nenávideli.

Jeho brat Peter bol internista, ktorý mal ordináciu hneď na Commonsovej ulici. Potrpel si na móдне a exkluzívne oblečenie a vraj bol aj dosť dobrým lekárom, hoci som nemal možnosť sa o tom sám presvedčiť.

J. D. Randall mal syna, Kareninho brata, ktorý študoval medicínu na Harvarde. Pred rokom sa povrávalo, že chlapec skoro prepadol, ale potom tieto chýry utíchli.

V inom meste a v inom čase by to nevyzeralo nijako zvláštne, keby sa mladý chlapec z takej distingvovanej lekárskej rodiny rozhodol živiť iným spôsobom. Ale nie v Bostone. V Bostone staré bohaté rodiny uznávali len dve profesie: medicínu a právo. Povolenou výnimkou bolo len akademické pôsobenie, ktoré, ak ste sa stali aspoň profesorom na Harvarde, sa považovalo za dostatočne dôstojné.

Randallovci nemali v rodine akademikov ani právnikov. Bola to lekárska rodina a každý Randall sa snažil preštrikovať štúdiom medicíny a začať praxovať v Memoriálnej nemocnici. Ako počas štúdia medicíny tak i počas praxe v Memoriálnej sa v minulosti Randallovcom tolerovali zlé výsledky. Randallovci však za tie roky už mnoho ráz splatili túto dôveru. V medicíne sa s nimi vyplatilo riskovať.

A to bolo všetko, čo som o nich vedel, okrem toho, že boli veľmi bohatí, prísni anglikáni, spoločensky uznávaní a veľmi vplyvní.

Pokúsím sa o nich zistiť viac.

Tri bloky od nemocnice som prešiel cez Bojovú zónu na rohu medzi Massachusettskou a Columbusovou ulicou. V noci sa táto oblasť zaplní šľapkami, pasákmi, opilcami a priekupníkmi drog; meno dostala táto štvrť od lekárov v meste, ktorí tu už videli toľko dobodaných a postrieľaných ľudí, že túto lokalitu nazvali Bojovou zónou.

Samotnú Mestskú nemocnicu tvorí obrovský komplex spájajúci tri celky blokov. Je tam asi 1350 postelí obsadených väčšinou alkoholikmi a narkomanmi. V lekárskejších kruhoch nazývajú bostonskú Mestskú vďaka jej klientele aj bostonskou Blchárňou. Pokladajú ju však za dobrú školu pre mladých lekárov a praktkantov, pretože nikde inde nenájdete toľko lekárskejších problémov ako práve tu. Napríklad skorbut. Len málo ľudí ho môže dnes v Amerike dostať. Spôsobuje ho celková podvýživa a úplný nedostatok ovocia. Je to taká zriedkavá choroba, že vo väčšine nemocníc sa vyskytne len raz za tri roky, ale v Mestskej je najmenej šesť takýchto prípadov za rok, obyčajne na jar, hovoria tomu „skorbutová sezóna“.

Okrem toho tu možno nájsť ťažké tuberkulózy, terciálny syfilis, rany po guľkách z pištoľí, dobodania, automobilové nehody, pokusy o samovraždy, osobné nešťastia. Ak by sme z týchto spomenutých kategórií vybrali ktorúkoľvek, Mestská nemocnica ich vidí oveľa viac a v pokročilejšom štádiu než ktorákoľvek iná nemocnica v Bostone.

Interiér Mestskej nemocnice je bludisko, ktoré vymyslel asi blázon. Nekonečné chodby, nad prízemím a pod ním, ktoré spájajú dvanásť samostatných budov nemocnice. Na každom rohu sú veľ-

Icé zelené značky, ktoré veľa nepomôžu; je to stále beznádejný zmätok.

Ako som prechádzal cez jednotlivé chodby a nemocničné budovy, spomenul som si na časy, keď som tu pracoval ako lekár. Vynorili sa mi pred očami drobné detaily. Mydlo: zvláštne, lacné, s typickou vôňou, ktoré sa používalo všade. Papierové vrecúška zavesené pri každom umývadle: jedno bolo vždy na papierové utierky a druhé na rektálne rukavice. Z finančných dôvodov nemocnica odkladala použité rukavice. Tie potom vyčistili a použili znova. Malé plastické cedulky s menami, olemované čiernou, modrou a červenou farbou, podľa oddelenia, na ktorom pracujete. V tejto nemocnici som strávil rok a urobil niekoľko pitiev aj pre policajného ohliadača.

Sú štyri druhy lekárskeho situácií, v ktorých mŕtve telo spadá do právomoci ohliadača a pitva sa vyžaduje zákonom. Každý patológ ich pozná naspamäť:

Pacient umrel násilnou smrťou alebo za nezvyčajných okolností.

Pacient umrel cestou do nemocnice.

Pacient umrel do dvadsiatich štyroch hodín od hospitalizácie.

Pacient umrel mimo nemocnice a v neprítomnosti lekára.

Ak smrť nastala za podobných okolností, pitva sa vždy robí v Mestskej nemocnici. Ako mnohé mestá ani Boston nemá samostatnú policajnú márnicu. Druhé poschodie Malloryho budovy, oddelenie patológie, slúži ako kancelária policajného ohliadača. Ak ide o rutinné prípady, väčšinu pitiev vykonávajú začínajúci lekári z tej nemocnice, kde pacient umrel. Pre lekárov, ktorí sú v tejto hre nováčikmi a ruky im zväzuje nervozita, môže byť účasť na takejto pitve veľkým napätím.

Neviete, ako sa prejavuje otrava alebo smrť elektrickým prúdom a stále sa bojíte, že vám unikne niečo dôležité. Spôsob, ako sa tomu vyhnúť, a ktorý si odovzdávajú mladí lekári z pokolenia na pokolenie, je urobiť podrobný zápis, veľa fotografií, poznámok a *zachovať všetko*, čo znamená uschovať každý kúsok tkaniva dôležitých orgánov v prípade, že bude treba súdu predložiť všetky pitevné nálezy na opätovné znovuposúdenie. Uchovať všetky vzorky je samozrejme veľmi drahé. Na každú vzorku treba mať samostatnú nádobu, špeciálne konzervačné prostriedky a viac skladovacieho priestoru v mrazničke. Ale v policajných prípadoch sa robí automaticky a bez akýchkoľvek námietok.

Aj napriek obrovskej opatrnosti a dôkladnosti máte strach. Počas celej pitvy sa bojíte a v podvedomí vám vrta tá odporná myšlienka, že obžaloba alebo obhajoba bude požadovať nejaký druh informácie, štipku rozhodujúceho dôkazu, pozitívneho či negatívneho, ktorý im nebudete môcť poskytnúť, lebo ste nezávážili všetky možnosti, varianty a rozdiely.

Ktovie z akého dôvodu sú hneď pri vchode do Malloryho budovy dve malé kamenné sfingy. Pohľad na ne ma vždy podráždi; sfingy dodávajú patológii akýsi zápach egyptských balzamovacích komôr.

Vyšiel som na druhé poschodie, aby som sa porozprával s Alice. Bola nadudraná, lebo ohliadka sa ešte nezačala kvôli nejakému zdržaniu; podľa Alice šlo po tieto dni aj tak všetko dopekla; a ešte navyše tá chrípková epidémia, ktorá sa očakáva túto zimu.

Niečo som jej na to hundranie odpovedal a opýtal som sa, kto ide urobiť ohliadku Karen Randallovej.

Alice sa zamračene pozrela a neisto povedala: „Poslali sem niekoho z Memoriálnej. Volá sa tuším Hendricks.”

Bol som prekvapený. Očakával som, že na takýto prípad pošlú nejakú kapacitu.

„Je vo vnútri?“ spýtal som sa a ukázal hlavou na koniec haly.

„Uhm,” prikývla Alice.

Vykročil som smerom k dvojitém lietacím dverám, prešiel popri mraziacich boxoch na pravej strane, v ktorých boli uložené telá, a minul som úhl'adný nápis: CUDZÍM OSOBÁM VSTUP PRÍŠNE ZAKÁZANÝ. Drevené dvere boli bez okien, iba s označením VON a DNU. Otvoril som ich a ocitol sa v pitevní. Dvaja muži sa rozprávali vo vzdialenejšom kúte.

Miestnosť bola veľká, vymaľovaná nevl'údnou zelenou farbou. Z nízkeho stropu trčali rôzne rúrky, podlaha betónová; na dekoráciu interiéru tu teda veľa peňazí neutratili. Vzadu stáli pracovné stoly z nehrdzavejúcej ocele, každý stoosemdesiattri centimetrov dlhý. Všetky boli mierne naklonené a mali zdvihnuté okraje. Dolu stolmi tenkým prúdom nepretržite stekala voda do výlevky na zvažujúcom sa konci. Voda musela tiecť počas celej pitvy, aby odplavila krv a organické kúsky. Veľký odsávač umiestnený vo vzdialenosti jedného metra a zabudovaný v zasklenom výklenku bol zapnutý, takisto ako malý osviežovač vzduchu, ktorý rozprašoval do miestnosti falošnú vôňu ihličnatého lesa.

Na druhej strane bola prezliekareň, kde si patológovia odkladali svoje oblečenie a prezliekali sa do zelených chirurgických plášťov a záster. Ďalej tam boli v rade postavené štyri veľké umývadlá a na najvzdialenejšom z nich bol nápis: POUŽÍVAŤ LEN NA UMÝVANIE RÚK. Ostatné sa používali na umývanie nástrojov a preparátov. Pozdĺž jednej steny boli na policiach uložené jednoduché nádoby s rukavicami, fľašami na preparáty, konzervačné látky, reagenty a fotoaparát. Preparáty sa často fotografovali na mieste ešte pred odstránením.

Keď som vošiel do pitevne, dvaja muži na mňa pozreli. Diskutovali o prípade, ku ktorému patrilo telo na vzdialenom stole. Spoznal som jedného z nich, bol to Gaffen. Poznal som ho len zbežne. Bol však rozumný a dobrý človek. Druhého muža som vôbec nepoznal. To bol asi Hendricks.

„Ahoj, John," ozval sa Gaffen. „Kvôli čomu si prišiel?"

„Kvôli ohliadke Karen Randallovej/"

„O minútu začneme. Chceš ma vymeniť?"

„Nie, ďakujem," povedal som. „Chcel by som sa iba pozerať."

Vlastne by som ho chcel vymeniť, ale to by nebolo dobré. Jediný spôsob, ako som si mohol zachovať pozorovateľskú úlohu, bolo zostať vo svojom oblečení. V každom prípade som sa chcel vyhnúť možnosti, aby ma ktokoľvek pokladal za aktívneho účastníka pitvy, ktorý by ovplyvnil ohliadku a nález.

„Myslím, že sme sa ešte nestretli," povedal som Hendricksovi. „Volám sa John Berry."

„Jack Hendricks." Usmial sa, ale nepodal mi ruku. Mal už natiahnuté rukavice a predtým, než som prišiel, už zrejme pracoval na pitve.

„Práve som ukazoval Hendricksovi zopár všeobecných zistení," poznamenal Gaffen a ukázal hlavou na telo. Ustúpil o krok dozadu, aby som lepšie videl. Bolo to mladé černošské dievča. Muselo byť veľmi pekné, kým jej niekto neurobil tri obrovské diery d'ô pŕs a žalúdka.

„Hendricks dlhý čas praxoval v Memoriálnej nemocnici," pokračoval Gaffen. „Nevidel veľa takýchto prípadov. Rozprávali sme sa napríklad o tom, čo môžu znamenať tieto malé znamienka na jej tele." Gaffen ukázal prstom na niekoľko trhlín až do mäsa. Mala ich na ramenách a spodnej časti nôh.

Hendricks povedal: „Myslel som, že by to mohli byť škrabance spôsobené ostnatým drôtom."

Gaffen sa smutne usmial. „Ostnatý drôt," zopakoval.

Nepovedal som nič. Vedel som, čo znamenali tie škrabance. A tiež som vedel, že človek bez skúseností by to nikdy nebol schopný uhádnuť.

„Kedy ju priviezli?“ opýtal som sa.

Gaffen pozrel na Hendricksa a potom povedal: „O piatej ráno, ale smrť nastala asi okolo polnoci.“ Po chvíli dodal: „Čo to naznačuje?“

Hendricks krútil hlavou a hrýzol si pery. Gaffen ho zámerne skúšal. Bol by som sa ozval, ale musel som zachovať štandardný postup. Pociť zastrašovania, bohužiaľ, často sprevádzal výuku v medicíne. Hendricks to vedel, ja som to vedel a takisto aj Gaffen. Gaffen položil Hendricksovi ďalšiu otázku: „Kde podľa vás strávil dievča tých päť hodín po svojej smrti?“

„Neviem,“ vyriekol Hendricks zničené.

„Skúste hádať.“

„Ležala v posteli.“

„To je nemožné. Pozrite na to zmodranie. Neležala len tak niekde vystretá. Musela napoly sedieť, napoly ležať na jednej strane.“

Hendricks sa opäť pozrel na telo a znova potriasol hlavou.

„Našli ju v priekope na Charlestonovej ulici, dva bloky od Bojovej zóny,“ odvetil Gaffen.

„Aha.“

„Tak ako by ste teraz nazvali tie drobné ranky na tele?“

Hendricks ani teraz nevedel. Bolo mi jasné, že to takto môže ísť donekonečna. Odkášlal som si a ozval sa: „Viete, Hendricks, sú to vlastne uhryznutia od potkanov. Veľmi charakteristické: najprv len prehryznutie a potom klinovité vytrhnutie mäsa.“

„Uhryznutia od potkanov,“ zopakoval tichým hlasom.

„Musíte sa ešte veľa učiť,“ povedal Gaffen. Pozrel na hodinky. „Teraz mám konzultácie, musím už ísť. Som rád, že sme sa stretli, John.“ Stiahol si dolu rukavice, umyl si ruky a potom sa otočil k Hendricksovi.

Hendricks ešte vždy pozeral na diery po guľkách a potkaních zuboch. „Bola v priekope päť hodín?“

„Áno.“

„Polícia ju nenašla?“

„Vlastne áno.“

„Kto jej to urobil?“

Gaffen si odfrkol. „To by som rád vedel. Už sme jej tu liečili primárny orálny syfilis a päťkrát za sebou kvapavku.“

„Kvapavku?"

„Samozrejme."

Hendricks sa tváril začudovane.

„Keď ju našli," pokračoval Gaffen, „mala štyridsať dolárov v podprsienke."

Pozrel na Hendricksa, neveriacky pokrútil hlavou a opustil miestnosť. Keď sme zostali sami, Hendricks mi povedal: „Ja tomu stále nerozumiem. Znamená to, že bola prostitútka?"

„Je to tak," prikývol som. „Niekoľko ju zastrelil a hodil do priekopy, kde ležala päť hodín a ohlodávali ju potkany."

„Preboha."

„Stáva sa to," skonštatoval som. „A často."

Lietacie dvere sa široko rozleteli a v nich sa zjavil muž tisnúcí pred sebou vozík s telom. Bolo zabalené do bielej plachty. Pozrel na nás a opýtal sa: „Čakáte na Randallovú?"

„Áno," odpovedal mu Hendricks.

„Ktorý stôl chcete?"

„Ten prostredný."

„Dobre." Pritlačil vozík bližšie k stolu a prehodil naň telo. Najprv hlavu, potom nohy. Bolo už dosť stuhnuté. Rýchlo odstránil plachtu a zložil ju na vozík.

„Musíte to podpísať," upozornil Hendricksa a podával mu formulár.

Hendricks to podpísal.

„Nie som veľmi dobrý v týchto právnych prípadoch," ozval sa Hendricks. „Iba raz som robil niečo podobné, a to bola priemyselná záležitosť. Akýsi muž sa v práci uderil do hlavy a zabil sa. Nič podobné tomuto prípadu."

„Ako ste sa dostali k tejto pitve?" zaujímal som sa. „Myslím, že som mal šťastie. Počul som, že to mal robiť Weston, ale už asi nie, keď som tu ja," objasnil mi situáciu.

„Leland Weston?"

„Áno."

Weston bol šéfom patológie Mestskej nemocnice, obdivuhodný starý pán a pravdepodobne najlepší patológ v Bostone.

„Tak teda," povedal Hendricks, „môžeme to urobiť my dvaja." Podišiel k výlevke a začal s dlhým a dôkladným drhnutím rúk. Patológovia, ktorí si drhli ruky kvôli ohliadke, ma vždy hnevali. Pripadalo mi to ako paródia na chirurgov: idiotská zmena strany mince, muži oblečení do chirurgických rovnošiat - široké nohavice,

košeľe s vécikom a krátkymi rukávami - ktorí si umývajú ruky pred operáciou pacienta, čo bol už po smrti, bez ohľadu na to, či dostal sterilné ošetrovanie, alebo nie.

Ale v Hendricksovom prípade som vedel, že sa mu do toho nechce.

Pitvy nikdy nie sú obzvlášť pekné. Mimoriadne depresívne sú najmä vtedy, ak je zosnulou také mladé a atraktívne dievča, akou bola Karen Randallová. Ležala nahá na chrbte, blond vlasy jej splývali spolu s prúdom vody. Jasné modré oči mala upreté na strop. Keď Hendricks skončil s umývaním, pozrel som sa na telo a dotkol sa pokožky. Bola studená a hladká, bielo-sivej farby. Presne to, čo by sa dalo očakávať od dievčaťa, ktoré zomrelo na vykrvácanie.

Hendricks skontroloval, či má vo fotoaparáte založený film, kývol mi, aby som ustúpil, a urobil tri fotografie z rôznych uhlov.

„Máte jej zdravotnú kartu?“ spýtal som sa.

„Nie. Má ju otec. Mám iba jej prepúšťaciu správu.“

„A čo je v nej?“

„Klinickou diagnózou smrti bolo vykrvácanie pri vaginálnej hemoragii, skomplikované systémovou anafylaxiou.“

„Systémová anafylaxia? Prečo?“

„Aj mne to hneď udrelo do očí,“ povedal Hendricks. „Niečo sa stalo pri poskytovaní prvej pomoci, ale nemohol som zistiť čo.“

„To je zaujímavé,“ pokrútil som hlavou.

Hendricks skončil s fotografovaním a prešiel k tabuli. Vo väčšine laboratórií sú tabule, kde môže patológ zaznamenávať svoje nálezy, tak ako ich postupne - povrchové znaky tela, hmotnosť, vzhľad orgánov a podobné veci - zisťuje. Hendricks napísal na tabuľu K. RANDALLOVÁ a číslo prípadu.

Práve vtedy do miestnosti vstúpil iný muž. Spoznal som plešatú hlavu a zhrbenú postavu Lelanda Westona. Mal okolo šesťdesiatky, bol pred dôchodkom a nehladiac na jeho zhrbenú postavu, vyžaroval obrovskú energiu a vitalitu. Veľmi rýchlo si s nami potriasol rukami. Hendricksovi sa zjavne uľavilo a zhlboka si vydýchol.

Weston začal ihneď s pitvou. Najprv obišiel asi šesťkrát okolo tela, pozorne si všetko poobzeral a niečo si pre seba mrmlal. Nakoniec pozrel na mňa.

„Obzrel si si ju, John?“

„Áno.“

„A čo si zistil?“

„Nedávny prírastok na váhe," povedal som. „Vidieť to na bokoch a prsiach. A má nadváhu."

„Dobre," poznamenal Weston. „Ešte niečo?"

„Áno. Má zaujímavú vlasovú rozdielnosť. Blond vlasy, ale nad hornou perou má tenučký pásik tmavých chlpkov a takisto na predlaktiach. Sú riedke a jemné."

„Veľmi dobre," prikývol Weston s jemným úškrnom môjho starého učiteľa. Weston učil väčšinu patológov v Bostone. „Ale zabudol si na jeden dôležitý poznatok."

Ukázal prstom na genitálie, ktoré boli veľmi pozorne oholené. „Toto," povedal.

„Lenže ona mala potrat," upozornil Hendricks. „Všetci o tom vieme."

„Nikto," namietal Weston ostro, „nevie nič, pokiaľ nie je ohliadka skončená. Nemôžeme si dovoliť dopredu predpovedať diagnózu." Usmial sa. „To je rekreácia ponechaná na klinických lekárov." Natiahol si rukavice a pokračoval: „Správa z tejto pitvy musí byť najlepšia a najprecíznejšia, akú sa nám kedy podarilo vyrobiť. Pretože J. D. Randall to bude študovať veľmi podrobne. Tak teda začnime." Prezrel genitálie celkom zblízka. „Vysvetliť vyholený rozkrok je ťažké. Môže to súvisieť s operáciou, ale mnohí pacienti to robia pre čisté osobné príčiny. V tomto prípade si môžeme všimnúť, že to bolo urobené veľmi pozorne, bez škrabancov a rezných rán. To je veľmi dôležité: niet takej sestry na svete, ktorá by pri predoperačnom holení neurobila aspoň jednu malú ranku. Sestry sa ponáhľajú a hneď sa im podarí drobné pošmyknutie. Takže..."

„Oholila sa sama," povedal Hendricks.

„Pravdepodobne," prikývol Weston. „Samozrejme to nenariaďuje, no ani nevylučuje operáciu. Ale treba to mať na pamäti."

Pokračoval v pitve hladko a rýchlo. Odmeral dievča. Mala stošesťdesiatpäť centimetrov a jej hmotnosť odhadol na šesťdesiatštyri kilogramov. Keď berieme do úvahy, koľko tekutiny stratila, bola poriadne ťažká. Weston to zaznamenal na tabuľu a urobil prvý rez.

Bežný pitevný rez sa robí do tvaru písmena Y, začína sa hore od každého pleca, ďalej ide stredom tela k poslednému páru rebier a pokračuje ľahkým rezom až k pubickej kosti. Pokožka a svaly sa potom stiahnu z tela tromi ťahmi; rebrá sa naširoko roztvoria, aby bolo vidieť pľúca a srdce; brucho sa široko prereže. Krčné tepny sa zviažu a odrežú, najväčšia časť hrubého čreva takisto. Priedušnica

a hrtan sa tiež odrežú - a všetky vnútornosti: srdce, pľúca, žalúdok, pečeň, slezina, obličky aj črevá sa odstránia jediným pohybom.

Potom sa takéto vyprázdnené telo zašije. Izolované orgány sa môžu v pokoji prezrieť a pripraviť ako preparáty pod mikroskop. Kým sa patológ zaoberá orgánmi, pomocník v pitevní špeciálnou pílkou otvorí lebku, jej vrchnú časť odloží a vyberie mozog, ak na to má povolenie.

Zrazu som si uvedomil: dnes tu ten chlapík chýba. Zmienil som sa o tom Westonovi.

„To je pravda," povedal. „Urobíme to sami. Úplne všetko."

Sledoval som Westona, ako urobil rez. Ruky sa mu jemne triasli, ale jeho pohyby boli znamenité. Svižné a efektívne. Keď otvoril brucho, vyvalila sa z neho krv.

„Rýchlo," skríkol. „Odsávať."

Hendricks priniesol fľašu pripojenú na odsávaciu hadicu. Brušnú tekutinu - tmavú, červeno-čiernu, prevažne krv - odsal a odmeral vo fľaši.

Odsali takmer tri litre tekutiny.

„Chcel by som vidieť jej zdravotnú kartu," povedal Weston. „Rád by som vedel, koľko dávok jej dali na pohotovosti."

Prikývol som. Normálny objem krvi priemernej osoby je niečo cez päť litrov. Toľko tekutiny v bruchu asi spôsobila nejaká perforácia.

Keď bola tekutina odsatá, Weston pokračoval v pitve, odstraňoval orgány a kladol ich do nádoby z nehrdzavejúcej ocele. Odniesol ich k výlevke a čistil ich, potom ich jeden za druhým prezeral. Začal s tým, čo bol navrchu. Bola to štítna žľaza.

„Zvláštne," povedal. „Zdá sa, že to váži len pätnásť gramov."

Normálna štítna žľaza by mala vážiť asi dvadsať alebo tridsať gramov.

„Pravdepodobne je to prirodzený variant," povedal Weston. Prerezal ju a roztvoril, aby mohol lepšie preštudovať povrchový rez. Nevideli sme nič mimoriadne.

Potom rezom otvoril priedušnicu k miestu, kde sa rozdvajujú pľúca, a namiesto zvyčajnej ružovo-bordovej farby boli takmer biele.

„Anafylaxia," povedal Weston. „Systémová. Nemáte predstavu, na čo mohla byť hypersenzitívna?"

„Nie," odvetil som.

Hendricks robil poznámky. Weston pokračoval v pitve cez priedušky do pľúc, potom otvoril pľúcne artérie a žily.

Postupoval smerom k srdcu, ktoré slučkovitým rezom otvoril na pravú a na ľavú stranu, aby jasne videl všetky štyri otvory. „Úplne v poriadku." Potom otvoril koronárne artérie. Aj tie boli v poriadku, so známkami slabej artériosklerózy.

Všetko bolo normálne, až pokiaľ sme neotvorili maternicu. Bola bordovej farby s hemoragickou krvou. Nie veľmi veľká, asi ako žiarovka, s vajíčkami a vajcovodmi. Keď to Weston otáčal v rukách, všimli sme si jemný rez, ťahajúci sa cez endometrium a sval. To vysvetľovalo krvácanie do pobrušnicovej dutiny.

Bol som však prekvapený jej veľkosťou. Vôbec nevyzerala ako gravidná maternica, navyše ak dievča bolo vo štvrtom mesiaci. Vo štvrtom mesiaci mal byť plod asi pätnásť centimetrov dlhý, s tvoriacim sa srdcom, očami, tvárou a formujúcimi sa kosťami. Maternica by už bola značne zväčšená.

Weston premýšľal nad tou istou vecou. „Samozrejme," povedal, „asi dostala na pohotovosti nejaký oxytocín, ale aj tak je to veľmi zvláštne."

Prerezal stenu maternice a väčšmi ju otvoril. Vnútro bolo vyčistené celkom dobre a opatrne; perforácia bola zjavne spôsobená neskorším vývojom. Teraz bolo vnútro maternice naplnené krvou a početnými priehľadnými a žltkastými chuchvalcami.

„Kuracie-tukové chuchvalce," povedal Weston. To znamenalo, že boli posmrtné.

Odstránil krv a zrazeniny a veľmi pozorne preskúmal endometrický povrch po kyretáži.

„Toto nerobil úplný amatér," povedal Weston. „Ten, kto to robil, poznal aspoň základné princípy kyretáže."

„S výnimkou prietrže."

„Áno," povedal. „S výnimkou prietrže."

„Aspoň jednu vec už vieme naisto. Neurobila si to sama."

To bol dôležitý fakt. Veľký počet akútnych vaginálnych hemoragií nastáva po pokusoch o samointerupciu, o ktorú sa žena pokúša liekmi, soľnými roztokmi, mydlami, ihlicami na štrikovanie alebo inými pomôckami. Ale Karen si to nemohla urobiť sama. Takýto zákrok si vyžaduje úplnú narkózu.

„Zdá sa vám tá maternica gravidná?" opýtal som sa.

„Je to otázne," povedal Weston. „Veľmi otázne. Poďme sa pozrieť na ováriá."

Weston otvoril ováriá a hľadal corpus luteum, žltý fliačik, kto-

rý vznikne vtedy, ak sa ovárium uvoľní. Žiadny nenašiel. Samo osebe to nič nedokazovalo; corpus luteum po troch mesiacoch začne degenerovať a toto dievča bolo podľa odhadov vo štvrtom mesiaci.

Až teraz prišiel pomocník a opýtal sa Westona: „Mohol by som to už zatvoriť?“

„Áno, môžete.“

Potom začal šiť rezy a baliť telo do čistej plachty. Obrátil som sa k Westonovi. „Idete teraz prezrieť mozog?“

„Nemáme povolenie,“ povedal.

Vyšetrovateľ, aj keď požadoval pitvu, nenástojil na rozbere mozgu, ak situácia nepredpokladala prípadnú neuropatiu.

„Ale ja som si myslel, že rodina ako Randallovci, všetci lekári...“

„J. D. Randall je za. Pani Randallová je proti. Úplne a jednoznačne odmietla odstránenie mozgu. Stretol si sa s ňou niekedy?“

Pokrútil som hlavou.

„To je žena,“ povedal Weston sucho.

Vrátil sa späť k orgánom a pokračoval tráviacim traktom od ezofágu k anusu. Všetko bolo v poriadku. Odišiel som, prv než stihol všetko dokončiť; videl som, čo som chcel vidieť a vedel som, že záverečná správa bude dvojzmyselná. Na základe rozboru najdôležitejších orgánov aspoň nebudú môcť jednoznačne povedať, že Karen Randallová bola tehotná.

A to bolo zvláštne.

Mal som problémy s uzatvorením životnej poistky. Ako väčšina patológov. V poisťovacej spoločnosti na vás pozerú a hneď sa rozklepú od strachu - stále vystavovanie sa tuberkulóзам, zhubným nádorom, smrteľným infekčným chorobám vás zaradí do veľmi rizikovej skupiny. Jediná osoba, o ktorej viem, že s uzatvorením poistky mala väčšie problémy než ja, je biochemik Jim Murphy.

Keď bol Murphy mladší, hral záložníka za Yaleskú univerzitu v All-East tíme. To je samo osebe úspech, ale ak Murphyho poznáte a vidíte jeho oči, pochopíte, že je to takmer neuveriteľné. Murphy je skoro slepý. Nosí príšerne hrubé očné šošovky a chodí

so sklonenou hlavou, ako keby ho váha skla tísila k zemi. Väčšinou jasne nevidí, ale keď je vzrušený alebo na niečo zameraný, ide priamo na vec.

Navonok by nikto nepovedal, že Murphy mohol byť dobrý záložník, dokonca v Yale. Ak by ste chceli poznať jeho tajomstvo, museli by ste pozorovať, ako sa pohybuje. Murphy je rýchly. Má najlepšiu rovnováhu, akú poznám. Keď hrával futbal, jeho spoluhráči vymysleli sériu signálov, aby obranca mohol Murphymu ukázať smer a vyslať ho k bránkovej čiare. Obyčajne to fungovalo, niekoľkokrát sa však stalo, že Murphy bežal fantasticky, ale nesprávnym smerom. I tak však pre istotu, a keby to náhodou predsa len bola bránková čiara, dvakrát tresol loptou o zem, aby nezaбудol skórovať.

Murphy bol blázon do netradičných športov. V tridsiatke sa rozhodol, že skúsi horolezectvo. Páčilo sa mu to, ale nikto ho nechcel poistiť. Tak sa dal na automobilové pretekárstvo a darilo sa mu až dovtedy, kým jeho Lotus nezbehol z trate, štyrikrát sa prevrátil a Murphy si dolámal kľúčne kosti na niekoľkých miestach. Po tejto skúsenosti sa rozhodol, že radšej sa dá poistiť než stále riskovať, a celé to vzdal.

Murphy je taký rýchly, že dokonca aj hovorí v skratkách, ako keby sa nemohol zdržiavať štylizovaním a ukladaním všetkých slov do vety. Privádza do zúrivosti všetky sekretárky a technikov, nielen pre svoj štýl reči, ale aj kvôli oknám. Murphy ich necháva naširoko roztvorené aj v zime, lebo je zarytým odporcom, ako to sám nazval, *zlého vzduchu*.

Keď som vkročil do jeho laboratória, prekvapilo ma, že je plné jablák. Jablká boli v chladničke, na policiach s prípravkami, na písacom stole ako ťažidlá na papier. Jeho dvaja technici mali oblečené hrubé svetle pod laboratórnymi plášťami a jedli jablká.

„Chceš jedno?“ opýtal sa Murphy, keď mi potriasal rukou. „Dnes mám delicious a cortland.“

„Nie, ďakujem.“

Potom si odhryzol z jablka, ktoré si predtým vyleštil o rukáv. Je dobré, skutočne vynikajúce.“

„Prepáč, ale nemám čas,“ povedal som.

„Vždy sa ponáhľáš,“ hneval sa Murphy. „Ježišikriste, vždy sa ponáhľáš. Nevidel som teba ani Judith celé mesiace. Čo si mal toľko roboty? Môj Terry hrá za Belmont obrancu v prvej jedenástke.“

Zobral obrázok zo svojho stola a otrčil mi ho pred nos. Bol na

ňom jeho syn vo futbalovom drese, škeril sa do fotoaparátu, podobal sa na svojho otca: malý, ale tvrdý.

„Musíme sa čoskoro stretnúť a porozprávať sa o rodinách," povedal som.

„Uhm." Murphy Schrúmal jablko neuveriteľnou rýchlosťou. „Dobre, stretnime sa. Nezahráme si bridž? S manželkou sme mali pred dvoma týždňami otrasný víkend. Hrali sme s..."

„Murphy," prerušil som ho, „mám problém."

„Bude to pravdepodobne žalúdočný vred," povedal Murphy a vybral si ďalšie jablko z priehradky na stole. „Si nervózny a vždy sa ponáhľáš."

„Vlastne," zaváhal som, „je to tvoja parketa."

Nadvihol obočie v neočakávanom záujme. „Steroidy? Stavím sa, že je to po prvý raz v histórii, čo sa patológ zaujíma o steroidy." Sadol si k svojmu písaciemu stolu, vyložil nohy na stôl a povedal: „Som pripravený a čakám. Strieľaj."

Murphyho práca sa týkala produkovania steroidov u tehotných žien a plodov. Pracoval na Bostonskej klinike z praktického a trochu čudného dôvodu - potreboval byť v blízkosti zdroja, ktorým v jeho prípade boli matky a predčasné rodičky hospitalizované na klinike.

„Môžeš urobiť hormonálny test gravidity pri pitve?" opýtal som sa.

Poškriabal sa nervózne na hlave. „Dopekla. Predpokladajme, že áno. Ale kto to chce?"

„Ja to chcem."

„Vari nemôžeš pri pitve jednoznačne povedať, či žena je alebo nie je tehotná?"

„V tomto prípade vlastne ani nie. Je to veľmi komplikované."

„No, takýto test je neprijateľný, ale myslím, že by sa to dalo urobiť. V ktorom bola mesiaci?"

„Asi vo štvrtom."

„Štyri mesiace? A nemôžeš to zistiť z maternice?"

„Murph -"

„Áno, iste, dalo by sa to aj vo štvrtom mesiaci," pripustil. „Nechcem sa však dostať na lavicu obžalovaných alebo niečo podobné. Ale šlo by to urobiť."

„Teda sa na to dáš?"

Všetko, čo môžeme v tomto labáku získať, je steroidný rozbor. Čo máš na rozbor?"

„Nerozumiem," potriasol som hlavou.

„Krv alebo moč."

„Ahá. Krv." Siahol som do vrečka a vybral z neho skúmavku s krvou, ktorú som získal pri pitve. Pýtal som sa Westona, či môžem, a on povedal, že mu to je jedno.

Murphy vzal skúmavku a podržal ju vo svetle. Trochu ňou potriasol a povedal: „Potrebujem len dva kubíky. Je tu toho dosť. Žiaden problém."

„Kedy mi dáš vedieť?"

„O dva dni. Na skúšku potrebujem štyridsaťosem hodín. Je to pitevná krv?"

„Áno. Obával som sa, že hormóny by mohli byť denaturované alebo niečo podobné."

Murphy si vzdychol. „Ako málo si pamätáme. Len proteíny môžu byť denaturované a steroidy nie sú proteíny, je tak? Toto bude jednoduché. Rozumieš, výsledkom normálneho myšacieho testu je chorionický gonadotropín, ktorý sa objaví v moci. No v tomto laboratóriu sme tak vybavení, aby sme to odmerali alebo odmerali progesterón, alebo akýkoľvek počet iných jedenásť-beta-hydroxylovaných zložiek. V tehotnosti sa hladina progesterónu zvýši desaťkrát. Hladina estriolu sa zvýši tisíckrát. Aj takéto enormný nárast možno zmerať bez problémov." Pozrel na svojich technikov. „Dokonca aj v tomto laboratóriu."

Jeden z technikov sa chopil príležitosti. „Býval som presný," povedal. „Predtým než mi omrzli prsty."

„Výhovorky, výhovorky," uškrnul sa Murphy. Otočil sa ku mne a zobral skúmavku s krvnou vzorkou.

„Toto bude jednoduché. Len to kvapneme na starú frakčnú kolónu a počkáme na výsledok," povedal.

„Mohli by sme urobiť dva nezávislé testy, v prípade, že by jeden z nich nevyšiel. Čie je to?"

„Čo?"

Zašibrinkoval mi testovacou skúmavkou pred nosom. „Čia je to krv?"

„Len taký obyčajný prípad," povedal som a pokrčil plecami.

„Štyri mesiace tehotná a ty si si nie istý? John, chlapče, nehraj sa so svojím starým kamošom, bridžovým partiakom."

„Bude lepšie, ak ti to poviem potom."

„Dobre, dobre, nemienim ti tu kázať. Je to tvoja vec, ale povieš mi, o čo ide?"

„Sľubujem."

„Sľub patológa," povedal vstávajúc, „zaväzuje na večnosť."

Naposledy niekto vyrátal, že existuje dvadsaťpäťtisíc chorôb ľudí, ktoré sa dajú pomenovať a len päťtisíc z nich sa dá liečiť. Snom každého mladého začínajúceho lekára je objaviť novú chorobu. To je najrýchlejšia a najistejšia cesta, ako získať postavenie v lekárskej profesii. Prakticky povedané, je omnoho jednoduchšie nájsť novú chorobu ako nový spôsob liečby starej; váš návrh na spôsob liečby bude roky podrobovaný testom a analýzami a argumentáciám, zatiaľ čo nová choroba sa akceptuje rýchlo.

Lewis Carr ešte počas praxe trafil do čierneho: vynášiel novú chorobu. Bolo to veľmi zriedkavé - dedičná disgamaglobulinémia, ktorá vplýva na betafrakciu. Objavil ju v štvorčlennej rodine, ale to nie je dôležité. Dôležité bolo, že to objavil Lewis, opísal a svoje výsledky publikoval v *New England Journal of Medicine*.

O šesť rokov neskôr sa stal profesorom v Memoriálnej nemocnici. Nikdy nikto nepochyboval, že sa to nestane; jednoducho to bola záležitosť času a čakania, pokým niekto nepôjde do dôchodku a neopustí kanceláriu.

Na pomery v Memoriálnej mal Carr dobrú kanceláriu; na mladého šikovného internistu až perfektnú. Bola preplnená a doslova nabitá haldami časopisov, článkov o výskumoch. Kancelária páchla špinou a starinou, zatlačená do odporného rohu Calderovej budovy neďaleko oddelenia výskumu obličiek. Zlatým klincom tohto neporiadku bola šarmantná sekretárka, vyzerajúca veľmi sexy, profesionálne a absolútne neprístupné: nefunkčná krása kontrastovala s funkčnou odpornosťou kancelárie.

„Doktor Carr robí vizitu,“ povedala bez úsmevu. „Prosí, aby ste ho počkali vo vnútri.“

Vošiel som dnu, odložil z kresla staré čísla *American Journal of Experimental Biology* a sadol som si. O pár minút prišiel Carr, oblečený v bielom plášti, vpredu otvorenom (profesor na klinike si nikdy nezapína svoj plášť), so stetoskopom zaveseným na krku. Golier na košeli mal zodratý (profesori na klinike nie sú dobre platení), ale jeho čierne topánky boli vyleštené (profesori na klinike sú opatrní na veci, ktoré sú drahé). Ako zvyčajne bolo jeho správanie veľmi chladné, veľmi rezervované a veľmi politické.

Zlé jazyky hovorili, že Carr bol viac než politický, že sa nehanebne pchal do zadku vyššie postaveným kolegom. Mnohí ľudia mu zazlievali veľmi rýchly úspech a sebavedomé správanie. Carr mal okrúhlu detskú tvár, líca hladké a červené. Jeho vyzývavý chlapčenský úškrn sa veľmi páčil najmä pacientkám. Aj teraz sa na mňa usmial tým úškrnom.

„Vitaj, John." Zatvoril vonkajšie dvere svojej kancelárie a sadol si k stolu. Horko-ťažko som ho videl spoza tej kopy časopisov. Vzal stetoskop, ktorý mu visel na krku, zložil ho a vsunul do vrecka. Potom skúmavo pozrel na mňa.

Hádam to bolo nevyhnutné. Hocijaký praxujúci lekár, ktorý vás pozoruje spoza stola, sa naučí určité spôsoby, napríklad zamysleno-skúmavo-zvedavý pohľad, čo znepokojuje, hoci je s vami všetko v poriadku. Lewis Carr sa práve teraz takto tváril.

„Chceš vedieť niečo o Karen Randallovej," povedal vážnym tónom.

„Správne."

„Z osobných príčin."

„Správne."

„A čokoľvek ti poviem, zostane medzi nami?"

„Presne tak."

„V poriadku. Poviem ti, čo viem. Nebol som pri tom, ale sledoval som to veľmi zblízka."

Vedel som, že je to pravda. Lewis Carr sledoval všetko, čo sa dialo v Memoriálnej, veľmi zblízka; vedel viac miestnych klebiet než ktorákoľvek zo sestier. Zhromažďoval všetky poznatky tak prirodzene a reflexívne, ako keď iní dýchajú.

„Príchod dievčaťa zaznamenali na pohotovosti o štvrtej ráno. Už pri príchode bola na umretie; keď poslali nosidlá, bola v delíriu. Príčinou bola priama vaginálna hemoragia. Mala vysokú teplotu 41 stupňov Celzia, suchú pokožku so znakmi klesajúceho turgoru, krátke prerušované dýchanie, stúpajúci pulz a nízky tlak. Bola veľmi smädná."

Carr sa zhlboka nadýchol. „Sekundár ju prezrel a nariadil zapojenie na prístroje, aby mohli začať s transfúziou. Zobral jej krv na rozbor bielych krviniek a hematokritu. Potom jej pichol päť-percentný roztok dextrózy. Snažil sa lokalizovať zdroj krvácania, ale márne, tak jej dal oxytocín, aby sa maternica stiahla a spomalilo krvácanie, a ako dočasné opatrenie upchal vagínu. Potom zisťoval, kto je jej matka, a to ho vyviedlo z miery. Spanikáril. Volal starších lekárov. Zatiaľ začal s transfúziou a dal jej poriadnu dózu profylaktického penicilínu. Hlupák, urobil to bez toho, aby skontroloval jej zdravotnú kartu a opýtal sa jej matky, či nie je na niečo alergická."

„Bola hypersenzitívna."

„Strašne," povedal Carr. „Desať minút po intramuskulárnom vpíchnutí penicilínu dievča dostalo šokový kŕč a dusilo sa napriek

nepretržitej cirkulácii vzduchu v miestnosti. Vtedy už priniesli zdravotnú kartu, a keď sekundár zistil, čo práve urobil, pichol pacientke intramuskulárne jeden miligram epinefrínu. Keď nenastala žiadna reakcia, dal pomaly intravenózne benadryl, kortizón s aminofylínom. Zapojili ju na kyslíkový prístroj, ale dievča zmodrало, dostalo kŕče a do dvadsiatich minút skonalo."

Potiahol som si z cigarety a pomyslel si, že by som nechcel byť na mieste toho lekára.

„Pravdepodobne by dievča umrelo aj tak," povedal Carr. „Nevieme to stopercentne, ale stratila až päťdesiat percent krvi. A to, ako vieš, znamená koniec. Vlastne by sme ju nezachránili. Samozrejme to na veci nič nemení."

„Prečo jej vôbec pichal penicilín?" opýtal som sa.

„To je bežný nemocničný postup," vysvetlil Carr. „Je to akýsi zabehaný prostriedok na určité symptómy choroby. Obyčajne, keď ide o dievča s vaginálnym krvácaním a vysokou horúčkou - možnou infekciou - urobíme jej kyretáž, položíme ju do postele a napcháme antibiotikami. Na druhý deň už ide domov. Do zdravotného záznamu sa napíše, že išlo o potrat."

„Je to záverečná diagnóza v zázname Karen Randallovej? Potrat?"

Carr prikývol. „Spontánny. Vždy to tak píšeme, v opačnom prípade by sme mali opletačky s políciou. Dost' často sa stretávame s vlastnoručne či nelegálne urobenými potratmi. Niekedy k nám prichádzajú dievčatá s takým množstvom vaginálneho mydla, že penia ako umývačka riadu, inokedy zasa veľmi krvácajú. Takmer v každom prípade je dievča hysterické a klame, len sa tak práši. My sa o ňu v tichosti postaráme a necháme ju odísť."

„Nikdy to nehlásite na políciu?"

„Sme lekári, nie policajti. Každý rok tu máme najmenej sto dievčat v takomto stave. Keby sme každú hlásili na políciu, celý čas by sme trávili v súdnych miestnostiach ako svedkovia a nestíhali si robiť svoju prácu."

„Nevyžaduje zákon náhodou..."

„Samozrejme," prerušil ma Carr rýchlo. „Zákon žiada, aby sme to ohlásili. Zákon tiež vyžaduje, aby sme nahlásili výtržníkov, ale ak budeme hlásiť každého opilca, ktorý sa pobil v bare, nikdy tomu nebude koniec. Nijaká pohotovosť nehlási všetko, čo by mala. Jednoducho nemôžeš takto rozmýšľať."

„Ale ak ide o potrat..."

„Pozri sa na to logicky," povedal Carr. „Značný počet týchto prípadov sú spontánne potraty a značný počet nie sú, ale my

v tom rozdiel nerobíme. Predpokladajme, že poznáš mäsiara z Barcelony, ktorý pracoval na dievčati; a predpokladajme, že to ohlásiš na políciu. Polícia príde hneď na druhý deň a dievča imjiovie, že to bolo spontánne, alebo že si to skúšala urobiť sama. Ďalšia možnosť je, že dievča nechce hovoriť a policajti zúria. Väčšinou na teba, lebo ty si ich zavolať."

„Stáva sa to?"

„Ale áno," prikývol Carr. „Dvakrát sa to stalo mne. V oboch prípadoch malo dievča šialený strach a bolo presvedčené, že ide umrieť. Chcela usvedčiť človeka, ktorý jej urobil potrat, a dožadovala sa policajného vyšetrovania. Ale ráno sa cítila dobre, bola v nemocnici, kde jej urobili kyretáž, a uvedomila si, že už má po problémoch. Nechcela sa zaplietť s políciou. Keď prišli, tvárila sa, že to bol všetko veľký omyl."

„Nevadí ti, že to musíš po tých mäsiaroch dávať do poriadku a im sa nič nestane?"

„Snažíme sa zachovať ľuďom zdravie. To je všetko. Lekár nemôže rozhodovať o ľudských hodnotách. My dávame do poriadku zlých šóférov a tiež bezočivých opilcov. Našou prácou však nie je dávať niekomu lekcie zo šóférovania alebo alkoholizmu. Usilujeme sa ich len postaviť na nohy, nič viac."

Nechcel som s ním o tom diskutovať; nemalo by to nijaký zmysel. Tak som zmenil tému.

„A čo obvinenia proti Artovi Leemu? Čo sa tam stalo?"

„Keď dievča zomrelo," povedal Carr, „pani Randallovú pochytila hystéria. Začala zúfalo jačať, tak jej dali sedatívum. Potom sa upokojila, ale stále tvrdila, že jej dcéra označila Artu Leeho za človeka, ktorý jej urobil interrupciu. Takže zavolať políciu."

„Pani Randallová volala políciu?"

„Áno."

„A čo lekárska diagnóza?"

„Tou zostáva spontánny potrat. Je to legitímna medicínska interpretácia. Zmena diagnózy na nelegálnu interrupciu bola urobená na neklinickom základe, pokiaľ viem. Pitva ukáže, či bola vykonaná interrupcia."

„Pitva to už ukázala," spresnil som. „Celkom dobrá interrupcia, ^s výnimkou jednej tržnej rany v endometriu. Urobil to niekto obstojne zručne - ale nie dostatočne zručne."

„Hovoril si s Leem?"

„Dnes ráno. Tvrdí, že to neurobil. Na základe toho, čo som videl pri pitve, mu verím."

„Chyba."

„Nemyslím. Art je až príliš dobrý a schopný."

Carr si vybral stetoskop z vrečka a pohrával sa s ním. Tento rozhovor mu veľmi nevyhovoval. „Je to veľmi zamotaný a nepríjemný prípad," povedal Carr. „Veľmi nepríjemný."

„A preto treba všetko objasniť," vyhlásil som. „Nemôžeme strčiť hlavy do piesku a nechať Leea škvariť sa v pekle."

„Nie, samozrejme, že nie," súhlasil Carr. „Ale J. D. Randall bol veľmi nahneváný."

„Viem si to živo predstaviť."

„Skoro zabil toho úbohého lekára, keď zistil, akú prvú pomoc poskytol jeho dcére. Bol som pri tom a myslel som si, že sa chystá toho úbohého mladíka na mieste zahlušiť holými rukami."

„Kto bol ten lekár?"

„Volal sa Roger Whiting. Celkom šikovný mladík."

„A kde je teraz?"

„Pravdepodobne doma. Odišiel dnes o ôsmej ráno." Carr sa zamračil, nervózne sa pohrávajúc so stetoskopom.

„John, si si istý, že sa chceš zamotať do tohto prípadu?"

„Nič nechcem mať s ním dočinenia," uistil som ho. „Keby to záviselo odo mňa, najradšej by som bol teraz vo svojom labáku, ale nemám na výber."

„Problém je v tom," začal Carr pomaly, „že táto záležitosť sa nám vymyká spod kontroly. J. D. Randall je veľmi nahneváný."

„Už si to raz povedal."

„Snažím sa ti len vysvetliť, ako sa veci majú." Carr si nervózne prekladal veci na stole, aby na mňa nemusel pozrieť. Nakoniec povedal: „Prípad je v správnych rukách a Lee má určite dobrého právnika."

„Je tu mnoho nevyjasnených otázok. Chcem si byť istý, že budú pravdivo vysvetlené."

„Je to v správnych rukách," zopakoval Carr.

„V čích rukách? Randallových? Alebo v rukách tých somárov, ktorých som videl na policajnej stanici?"

„V Bostone máme vynikajúcu políciu," namietal Carr.

„Hovno."

Carr si trpezlivo vzdychol a spýtal sa: „Dúfaš, že tým niečo dokážeš?"

„Áno, Lee to neurobil."

Carr pokrútil hlavou. „To nemá zmysel."

„A mne sa zdá, že práve to má zmysel."

„Nie," Carr opäť nesúhlasil. „Hlavnou pointou celého prípadu je, že Randallova dcéra zomrela následkom nelegálnej interrupcie a niekto za to musí zaplatiť. Lee robieva interrupcie - to nebude ťažké na súde dokázať. Na bostonskom súde sedí v porote obyčajne viac než polovica katolíkov. Usvedčia ho na základe všeobecných princípov."

„Všeobecných princípov?"

„Veď vieš, čo mám na mysli," Carr sa pohniezdil v kresle.

„Myslíš to, že Lee bol obetný baránok?"

„Áno, to je ono. Lee je obetný baránok."

„To je oficiálny názor?"

„Viac-menej áno," prikývol Carr.

„A tvoj osobný názor na to?"

„Muž, ktorý robí interrupcie, sám seba privádza do nebezpečenstva. Porušuje zákon. A obzvlášť ak robí interrupciu dcére slávneho bostonského lekára -"

„Lee povedal, že to neurobil."

Carr sa smutne usmial. „Záleží na tom vôbec?"

Od chvíle, keď zmaturujete, prejde dlhých trinásť rokov, aby ste sa stali srdcovým chirurgom. Štyri roky medicíny, rok ako praktikant, tri roky všeobecnej chirurgie, dva roky hrudnej chirurgie a dva roky srdcovej chirurgie. A niekde cestou strávite dva roky prácou v štátnej nemocnici.

Prijať toto bremeno a zamerať sa na taký vzdialený cieľ si vyžaduje určitý typ človeka. Časom si zvykne na to, že v chirurgii je odkázaný sám na seba, stáva sa iným človekom, takmer novým zrodom, svojimi skúsenosťami a oddanosťou k medicíne odcudzený od ostatných ľudí. V istom zmysle je to súčasť prípravy: chirurgovia sú osamelí ľudia.

Premýšľal som nad touto otázkou pri pohľade zo zasklenej balkónovej časti dolu do operačky číslo 9. Tento pohľad z výšky umožňuje dobrý výhľad po celej miestnosti, na personál i operáciu. Študenti a lekári tu hore často postávajú a sledujú, čo sa deje. V operačke visí mikrofón, takže môžete počuť všetko - cinkot inštrumentov, rytmické syčanie respirátora, tiché hlasy - a takisto je tam tlačidlo, ktoré môžete použiť, keď sa chcete rozprávať s ľuďmi dolu. Inak vás nepočujú.

Vstúpil som do tejto miestnosti hneď po tom, ako som bol v kancelárii J. D. Randalla. Chcel som vidieť zdravotnú kartu Karen Randallovej, ale sekretárka mi povedala, že ju nemá. Má ju J. D. a teraz práve operuje. Bol som mierne prekvapený, lebo som si myslel, že po tom, čo sa stalo s jeho dcérou, si vezme deň voľna. Asi ho to ešte nevzalo.

Sekretárka mi ešte povedala, že operácia sa pravdepodobne o chvíľu skončí, ale jediný pohľad cez sklo mi stačil, aby som vedel, že to tak skoro nebude. Pacientova hrud' bola stále otvorená a srdce rozrezané; dokonca ešte ani nezačali zošívateľ. Nechcel som ich vyrušovať; budem musieť prísť neskôr a pokúsiť sa získať tú kartu.

Ale zostal som sa chvíľu pozerateľ. Existuje niečo zvláštne, čo sa týka operácie pri otvorenom srdci. Je to fantastický a famózny zážitok, akási zmes sna a nočnej móry, ktorá sa stáva skutočnosťou. Na operačke podo mnou bolo šesťnásť ľudí, vrátane štyroch chirurgov. Každý sa hýbal, pracoval, zapájal sa do zautomatizovaných pohybov ako pri surrealistickom balete. Pacient bol zakrytý zelenou sterilnou látkou, časť jeho tela zaciľňal srdcovo-pľúcny prístroj, vedľa ležalo množstvo inštrumentov z ligotavej ocele, s jemne sa pohybujúcimi tlakovými nádobami a kolieskami.

Pri pacientovej hlave stál anesteziológ, obklopený prístrojmi. Bolo tam niekoľko sestier, technikov, ktorí monitorovali hodnoty na prístrojoch, zdravotníkov a chirurgov. Nepodarilo sa mi zistiť, ktorý z nich je Randall; v maskách na tvári a v plášťoch vyzerali všetci rovnako neosobne, nezameniteľné. Nebola to samozrejme pravda. Jeden z tých štyroch mužov bol zodpovedný za všetko, za zosúladenie činnosti všetkých šesťnástich, a najmä za sedemnástu osobu v tejto miestnosti, ktorej srdce bolo zastavené.

Na jednom konci, na displeji televíznej obrazovky, bol elektrocardiogram. Normálne EKG je rázne poskakujúcou krivkou, ktorej každý špic predstavuje vlnu elektrickej energie vystreľovanej srdcovým svalom. Táto bola však plochá: jednoducho rovná čiara. To znamená, že podľa jedného z hlavných kritérií medicíny je pacient mŕtvy. Pozrel som sa do otvorenej hrude na ružové pľúca: nehýbali sa. Pacient nedýchal.

Prístroje za neho robili všetko. Pumpovali mu krv, okysličovali ju a odstraňovali kyslíčnik uhličitý. Prístroje takýmto spôsobom fungovali už desiatky rokov. Ľudia podo mnou však nevyzerali

ohromení ani prístrojmi, ani chirurgickými postupmi. Jednoducho ť konali svoju prácu. Myslím, že to bol jeden z dôvodov, prečo pôsobili tak fantasticky.

Pozoroval som ich päť minút, no neuvedomoval som si pritom čas. Potom som odišiel. Vonku, na chodbe, sa dvaja doktori ešte vždy s chirurgickými čiapkami na hlavách a voľne visiacimi mas-
kami hrbili pri dverách. Jedli šišky, pili kávu a rozprávali si zážit-
ky z rande na inzerát.

MUDr. Roger Whiting býval neďaleko nemocnice v dome na treťom poschodí, len niekoľko krokov po zapáchajúcej strane Beacon Hillu, kde vyhadzujú odpadky z Louisburského ná-
mestia. Jeho manželka mi otvorila dvere. Bola to jednoduchá žena
asi v siedmom mesiaci tehotenstva. Vyzerala znepokojená.

„Čo chcete?"

„Chcem sa rozprávať s vaším manželom. Volám sa Berry. Som
patológ z Lincolnovej nemocnice."

Pozrela na mňa tvrdým, podozrievavým pohľadom. „Môj muž
si potrebuje oddýchnuť. Dva dni v kuse mal službu a je unavený.
Snaží sa zaspáť."

„Je to veľmi dôležité."

Štíhly mladý muž v bielych papučiach sa zjavil za ňou. Vyzeral
viac než unavený, bol absolútne vyčerpaný a vystrašený. Spýtal sa:
„Čo sa deje?"

„Chcel by som sa s vami rozprávať o Karen Randallovej."

„To som už absolvoval," odvetil, „aspoň tucetkrát. Chodíte s tým
za doktorom Carrom."

„Už som bol."

Whiting si rukou prehrabol vlasy a potom povedal žene: „Je to
v poriadku, zlato. Priniesla by si mi trochu kávy?" Otočil sa ku
mne. „Dáte si aj vy?"

„Áno, ďakujem."

Sadli sme si v obývačke. Byt bol malý, nábytok lacný a rozhr-
kaný. Cítil som sa však ako doma: prax po univerzite som ukončil
en pred niekoľkými rokmi. Vedel som všetko o finančných prob-
émoch, stresoch, neľudskom pracovnom čase a špinavej práci,
¹⁰ rú musíte urobiť. Dobré som si pamätal rušiace telefonáty ses-

tričiek uprostred noci, ktoré žiadali môj súhlas na ďalší aspirín pre pacienta Jonesa. Pamätal som si, ako som sa ledva ťahal z postele kvôli kontrole pacienta a ako môžete v týchto skorých ranných hodinách urobiť chybu. Ako praktikant som sám takmer usmrtil starého pána so srdcovými ťažkosťami. Po troch hodinách spánku po dvojďňovej šichte urobíte čokoľvek a je vám to jedno.

„Viem, že ste unavený," povedal som. „Nezostanem dlho."

„Nie, nie," odvetil veľmi úprimne. „Urobím čokoľvek, len aby som pomohol. Myslím, *teraz...*"

Manželka priniesla dve šálky kávy. Nahnevane na mňa zazrela. Káva bola slabá.

„Mám niekoľko otázok," začal som, „vo veci príchodu toho dievčaťa. Boli ste v ambulancii?"

„Nie. Snažil som sa zaspať. Zavolali ma."

„Koľko bolo vtedy hodín?"

„Takmer štyri."

„Opíšte mi, čo sa stalo."

„Ležal som oblečený v tej malej izbičke hneď pri chodbe. Keď ma zavolali, sotva som oči zavrel, len pred chvíľou som nasadil infúziu panej, ktorá si ju vytahuje. Hovorí, že nie, ale robí to." Vzdychol si. „Keď ma zavolali, bol som úplne mimo. Vstal som, strčil si hlavu pod studenú vodu a vydrhol uterákom. Keď som vstúpil do ambulancie, práve ju privádzali na nosidlách."

„Bola pri vedomí?"

„Áno, ale dezorientovaná. Bola bledá a stratila veľa krvi. Mala horúčku a bola v delíriu. Nemohli sme jej zmerať teplotu, lebo škripala zubami, tak sme ju odhadli na 41 a začali s pripájaním na prístroje."

„Čo ste ešte spravili?"

„Sestry ju prikryli plachtou a nohy jej podložili šokovými podstavcami. Potom som skontroloval poranené miesto. Bolo to veľmi jasné vaginálne krvácanie, ktoré sme diagnostikovali ako potrat."

„S tým krvácaním," spýtal som sa, „vychádzali aj nejaké ďalšie látky?"

Zavrtel hlavou. „Len krv."

„Žiadne tkanivo? Žiadne príznaky placenty?"

„Nie. Ale ona krvácala už dlhší čas. Jej šaty..." Pozrel sa krížom cez izbu, akoby si to v duchu predstavoval. „Jej šaty boli veľmi ťažké. Sestry mali problém ju vyzliecť."

„Povedalo dievča dovtedy niečo zmysluplné?"

„Ani nie. Sem-tam niečo bľabotala. Niečo o starom, myslím."

jsfeviem, či myslela otca alebo iného starého. Nebolo to jasné,
a nikto si to veľmi nevšímal."

„Povedala aj niečo iné?"

Zavrtel hlavou. „Len keď jej rozrezávali šaty. Snažila sa ich ťa-
hať späť. Raz povedala: To mi nemôžete spraviť. A neskôr: Kde
som? Ale to boli len také delirické reči. Nepovedala skutočne nič
rozumné."

„Čo ste robili s krvácaním?"

„Snažil som sa ho lokalizovať. Bolo to ťažké a vyžadovalo si to
skutočne rýchlosť. A nemohli sme to poriadne nasvietiť. Nakoniec
som sa rozhodol upchať to vatovými tampónmi a sústrediť sa na
doplnenie jej objemu krvi."

„Kde bola v tom čase pani Randallová?"

„Čakala pri dverách. Zdala sa v poriadku až do chvíle, kým sme
jej nepovedali, čo sa stalo. Potom sa úplne zlomila. Proste sa zo-
sypala."

„Povedzte mi niečo o Karen. Bola už niekedy hospitalizovaná?"

„Nevidel som jej záznam," povedal, „až... neskôr. Museli ju vy-
brať z centrálnej karty. Bola v nemocnici už aj predtým. Rakovi-
nový test jej robili každý rok od jej pätnástich. Pravidelne sa robi-
li krvné testy z jej polročných prehliadok. Teda uznáte, že mala
veľmi dobrú lekársku starostlivosť."

„Bolo niečo neobvyklé na jej zdravotnom stave? Myslím, okrem
príležitostnej citlivosti."

Smutne sa usmial. „Nestačí to?"

Jeho postoj ma hneval. Tápal v samolúbošti, bez ohľadu na svoj
prírodný strach. Chcel som mu však povedať, nech si radšej
zvykne, že ľudia budú pred ním umierať, veľa ľudí. A nech si zvyk-
ne na myšlienku, že môže spraviť chybu, pretože aj to sa stáva.
Niekedy sú chyby väčšie, niekedy menšie, rozdiel je však len
v hodnotení. Chcel som mu povedať, že keby sa spýtal pani Ran-
dallovej na precitlivosť Karen, a ona by mu povedala, že dievča
Jé v poriadku, bol by Whiting z problémov vonku. Dievča by bolo
aj tak umrelo, ale Whiting by bol z toho vonku. Jeho chybou ne-
bolo to, že usmrtil Karen Randallovú, ale to, že si na to najprv ne-
vyžiadal povolenie.

Rozmýšľal som, že mu to poviem, ale nespravil som to.

"Žiadne záznamy z psychiatrického oddelenia?" spýtal som sa.
„Nie."

»Vôbec nič nezvyčajné?"

"Nič." Potom sa zamračil. „Počkajte, moment. Bolo tam niečo

zvlášťne. Pred šiestimi mesiacmi jej robili kompletnú sadu röntgenových snímok lebky."

„Videli ste tie snímky?"

„Nie, len som čítal röntgenológove záznamy."

„Čo v nich bolo?"

„Všetko normálne, nič patologické."

„Prečo teda tie snímky?"

„To tam neuvádzali."

„Mala nejaký úraz? Pád alebo autonehodu?"

„O ničom neviem."

„Kto nariadil tie snímky?"

„Pravdepodobne doktor Randall. Peter Randall. Bol jej lekárom."

„A vy neviete, prečo sa tie röntgenové snímky robili?"

„Nie."

„Musí však byť nejaká príčina," trval som na svojom.

„Áno," súhlasil, ale asi som ho veľmi nepresvedčil. Namrzene hľadel do kávy a odchlipol si. Nakoniec povedal: „Dúfam, že dostanú toho potratára a pritlačia ho k stene. Čokoľvek mu naparia, zaslúži si to."

Ovládol som sa. Chlapec bol vystresovaný a slzy mal na krajíčku. Všetko, čo ho zaujímalo, bola sľubná lekárska kariéra, ktorá bola ohrozená, pretože sa pomýlil v prípade dcéry významného lekára. V jeho hneve, frustrácii a sebaľútošti chcel hľadať obetného baránka. A on ho potreboval viac než ktokoľvek iný.

„Plánujete sa usadiť v Bostone?" spýtal som sa.

„Plánoval som," odpovedal so zatrpknutým výrazom.

Keď som sa rozlúčil s praktikantom, zavolať som Lewisovi Carrovi. Chcel som stoj čo stoj vidieť zdravotnú kartu Karen Randallovej. Musel som zistiť čo najviac o tých röntgenoch.

„Lew," ozval som sa, „znova budem potrebovať tvoju pomoc."

„Fakt?" Zdal sa napätý.

„Áno. Musím dostať jej kartu. Je to nevyhnutné."

„Myslím, že to sme už prebrali."

„Áno, ale zistil som niečo nové. Záležitost' je čím ďalej tým zamotanejšia. Prečo niekto nariadil röntgeny..."

„Ľutujem," odvetil Carr, „nemôžem ti pomôcť."

„Lew, aj keď Randall tú kartu má, nemôže ju držať..."

„Ľutujem, John. Mám dnes práce vyše hlavy a takisto zajtra. Nebudem mať jednoducho čas."

Hovoril oficiálne, ako muž, ktorý si najprv slová premyslí, sám pre seba ich zopakuje, kým ich vysloví nahlas.

„Čo sa stalo? Randall ťa dostal a zapchal ti ústa?“

„Cítim,“ povedal Carr, „že prípad by mal zostať v rukách tých, ktorí sú najlepšie pripravení ho riešiť. Ja nie som, a myslím, že ani iní doktori nie.“

Bol o tom stopercentne presvedčený. Art Lee zavše vtipkoval o tom, ako doktori premyslene vycúvajú z problémov a zanechávajú za sebou stopu dvoj zmyselných drástov. Art to nazval pilátskym manévrom.

„Okey,“ povedal som, „ak máš ten pocit.“

Zložil som.

V podstate som to mal očakávať. Lewis Carr ako slušný chlapec vždy dodržiaval všetky pravidlá. Vždy to tak bolo a vždy to tak bude.

Moja cesta od Whitinga na lekársku fakultu viedla okolo Lincolnovej nemocnice. Zbadal som Franka Conwaya, ako sa hrbí pred vchodom blízko stanovišta taxíkov a s rukami vo vreckách hľadá do zeme. Vyžaroval z neho smútok a hlboká únava. Zatiahol som autom k obrubníku.

„Potrebuješ odviezť?“

„Idem do detskej nemocnice,“ povedal. Vyzeral prekvapený, že som zastavil. Conway a ja sme neboli blízkymi priateľmi. Ako lekár je veľmi jemný, ale ako človek je dosť nepríjemný. Jeho prvé dve ženy sa s ním rozviedli, tá druhá už po šiestich mesiacoch.

„Detskú mám po ceste,“ nadhodil som.

Nebola to pravda, ale aj tak by som ho zobral. Chcel som sa s ním rozprávať. Nasadol a ja som sa opäť zaradil do prúdu premávky.

„Co máš v detskej?“ opýtal som sa.

„Konferenciu. Raz do týždňa diskutujú o kongenitálnom hustnutí krvi. A ty?“

„Idem na návštevu,“ povedal som. „Obed s priateľom.“

Prikývol a oprel sa dozadu. Conway bol mladý, mal len tridsaťpäť rokov. Kvalifikačný postup bol uňho veľmi rýchly, atestácie, Pľáca s najlepšími lekármi v krajine. A teraz bol lepší ako ktorýkoľvek z nich, aspoň sa to hovorilo. Nikdy ste si nemohli byť istí*

človekom, akým bol Conway: bol jedným z mala lekárov, ktorý sa stal slávnym tak rýchlo ako niektorí politici alebo filmové hviezdy, čo si získavajú slepo lojálnych fanúšikov a slepo antagonistických kritikov; niekto ich miluje, niekto nenávidí. Fyzicky bol Conway vodcovským typom, prísny mocný muž, s prešedivenými vlasmi a s hlbokými modrými očami.

„Chcel by som sa ospravedlniť," podotkol Conway, „za dnešné ráno. Nemyslel som si, že tak vybuchnem."

„To je v poriadku."

„Mal by som sa ospravedlniť Herbiemu, povedal som nejaké veci, čo som nemal..."

„On to určite chápe."

„Cítim sa ako idiot," priznal sa Conway. „Lenže keď sa pozeráš na pacienta a on priamo pred tvojimi očami zrazu skolabuje... Ty nevieš, aké to je."

„Naozaj neviem," súhlasil som.

„Chvíľu sme sa mlčky viezli a potom som sa osmelil: „Môžem sa ťa na niečo spýtať?"

„Samozrejme."

„Povedz mi niečo o J. D. Randallovi."

Na chvíľu stíchol a potom sa opýtal: „Prečo?"

„Len tak, zaujíma ma."

„Trepíš."

„No, máš pravdu," prikývol som.

„Majú Leehe, nie?" ozval sa Conway.

„Áno."

„Urobil to?"

„Nie."

„Si si istý?"

„Verím tomu, čo mi hovorí."

Conway si vzdychol. „John, nebud' blázon. Predstav si, že by túto vec hodil niekto na teba. Nepoprel by si to?"

„To nie je otázka."

„Určite je. Každý by to poprel."

„Vari nie je možné, že by to Art naozaj neurobil?"

„To je celkom možné. Ba pravdepodobné."

„Tak potom čo?"

Conway pokrútil hlavou. „Zabúdaš na spôsob, akým to funguje. J. D. Randall je veľký muž a stratil dcéru. Je možné, že v susedstve náhodou žije akýsi Číňan, ktorý je známy tým, že robí tieto odporné svinstvá. Perfektná situácia."

„Túto teóriu som už počul. Nenachytáš ma na to.“

„Tak potom nepoznáš J. D. Randalla.“

„To je pravda.“

„J. D. Randall," povedal Conway, „je naj prešibanejší svinár pod slnkom. Má peniaze, moc a prestíž. Môže mať všetko, čo si zaumieni... dokonca aj hlavu malého Číňana.“

„Ale prečo by ju chcel?" zaujímal som sa.

Conway sa zasmial. „Človeče, kde ty žiješ?"

Musel som vyzerieť zmätene.

„Ty nevieš o..." Pozrel na mňa a pochopil, že neviem nič. Potom si zámerne zložil ruky na hrud' a nič nepovedal. Pozeral priamo pred seba.

„Teda mi nič nepovieš?" naliehal som opäť.

„Radšej sa spýtaj Artu.“

„Ale ja sa pýtam teba," zvýšil som hlas.

„Tak sa opýtaj Lewa Carra," odvetil Conway. „Možno ti to povie. Ja nie.“

„Tak dobre, povedz mi teda niečo o Randallovi.“

„Ako chirurg.“

„V poriadku. Ako chirurg o chirurgovi.“

Conway prikývol. „Ako chirurg nestojí za veľa. Je priemerný. Stráca ľudí, ktorých by nemal stratiť. Mladých a silných.“

Prikývol som.

„A je zákerný. Je schopný doslova zničiť svojich lekárov. Dostane ich do nepríjemných situácií a udržiava ich v tom, aby sa cítili mizerne. Mal veľa dobrých mladých kolegov, čo pod ním pracovali, a so všetkými zaobchádzal týmto spôsobom. Viem to, lebo som u neho dva roky pracoval ako hrudný chirurg, ešte predtým, ako som urobil kardiológiu v Houstone. Keď som ho po prvý raz stretol, mal som dvadsaťdeväť, on mal štyridsaťdeväť. Zdal sa mi veľmi mocný s tou svojou zaneprázdnenosťou, svojimi oblekmi ako z bondoviek a starými priateľmi zo Chateaux vo Francúzsku. Nič z toho samozrejme neznamená, že je dobrý chirurg, ale robí to okolo neho veľký rozruch a pomáha mu to navonok vyzerieť dobre.“

Nepovedal som nič. Conway sa rozohnil nad objektom svojho rozprávania, zvyšoval hlas, rozhadzoval obrovskými rukami. Nechal som ho, chcel som, aby pokračoval.

»Problém je v tom," povedal Conway, „že J. D. Randall je zo starej školy. Začal s chirurgiou v štyridsiatych - päťdesiatych rokoch
^s Grossom, Chartrissom, Shacklefordom a ostatnými. Vtedy bola chirurgia iná; boli dôležité manuálne zručnosti a veda sa v sku-

točnosti veľmi nevyužívala. Nikto nevedel nič o elektrolytoch alebo farmácii, a Randallovci tým nikdy neboli nadšení. Teraz je iná doba, iní ľudia; Randalla čo nevidieť odstavia mladší."

„Má dobrú povest'," povedal som.

„Aj John Wilkes Booth ju mal," poznamenal Conway, „ale len chvíľu."

„Hádám to nie je profesionálna žiarlivosť?"

„Strčím ho do vrecka ľavou rukou," zlostil sa Conway, „a so zatvorenými očami."

Usmial som sa.

„A ešte k tomu po opici," dodal.

„Aký je to človek?"

„Hovädo. Totálne hovädo." Lekári hovoria, že chodí s kladivom a poltuctom klinčov vo vrečku, pre prípad, že sa mu naskytne príležitosť niekoho ukrižovať."

„Nemôže byť až taký nepríjemný."

„Nie," prisvedčil Conway, „iba ak je vo výnimočne dobrej forme. Tak ako my aj on máva slabé dni."

„Rozprávaš o ňom, ako keby to bol netvor."

„Nie je horší ako priemerný bastard."

„Lekári o ňom rozprávajú ešte niečo iné."

„Čo?"

„Hovoria, že J. D. Randall nadovšetko miluje rezať srdcia, pretože on sám nikdy žiadne nemal."

v

I
Žiaden Angličan so zdravým rozumom by sa nikdy nevybral do j
Bostonu, a najmä nie v roku 1630. Odhodlať sa na dlhú plav-
bu po mori do nepriateľskej divočiny si žiadalo viac než odvahu, 1
viac než silu ducha - vyžadovalo si to zúfalý fanatizmus. A na-1
dovšetko si to vyžadovalo hlboký a nezmieriteľný rozchod s an-
glickou spoločnosťou.

1

Našťasie história posudzuje ľudí podľa ich činov a nie motivá-
cie. Vďaka tomu môžu Bostončania považovať svojich predkov za |
zástancov demokracie a slobody, za revolučných hrdinov, liberál-
nych umelcov a spisovateľov. Je to mesto Adamsa a Revera, mesto,
ktoré si stále uctieva Old North Church a Bunker Hill.

Boston má však aj inú, temnejšiu tvár, skrytú v pranievacích

a stínacích stolcoch, somárskych stolicách a honoch na čarodejnice. Súčasníci ťažko pochopia, že tieto mučiace nástroje sú v skutočnosti dôkazmi posadnutosti, neurózy a perverznej krutosti. Sú to dôkazy o spoločnosti obkľúčenej strachom z hriechu, zatratenia, pekelného ohňa, chorôb a Indiánov - a približne aj v tej postupnosti. Napätá, ustráchaná, podozrievavá spoločnosť. Skrátka, spoločnosť reakčných náboženských fanatikov.

Svoju úlohu tu zohral aj geografický faktor, Boston bol niekedy močariskom. Jedni hovoria, že to je príčinou jeho výnimočne zlého počasia a vlhkej klímy; druhí naopak, že to nie je dôležité.

Bostončania radi prehliadajú črty minulosti. Ako chudobné dieťa, ktoré znenazdajky postretlo šťastie, sa mesto odklonilo od svojej histórie a snaží sa ju zakryť. Ako kolónia prostých ľudí mesto založilo aristokraciu bez titulu, ktorá súťaží s tými najstaršími a naj skostnatejšími v Európe. Ako mesto viery rozvinulo vedeckú spoločnosť, ktorá nemá na Východe páru. Je zároveň samolúbe; túto črtu má spoločnú s iným mestom otázneho pôvodu, San Franciscom.

Ani jedno z týchto miest však, bohužiaľ, nemôže úplne utiecť pred svojou históriou. San Francisco sa nikdy nezbaví svojho prudkého, surového ducha zlatej horúčky a nikdy sa nestane nóbl mestom z Východu. A Boston, napriek všetkej snahe, sa nikdy úplne nezbaví puritanizmu a nestane sa znova anglickým.

Všetci sme pripútaní k histórii, individuálne aj kolektívne. Minulosť je zakódovaná v štruktúre našich kostí, pevnosti našich vlasov, sfarbení našej pokožky, ako aj v spôsobe našej chôdze, držania tela, jedenia, obliekania... a myslenia.

Na toto všetko som si spomenul, keď som sa vybral na schôdzku s Williamom Harveyom Shattuckom Randallom, študentom medicíny.

Každý s menom William Harvey, nehovoriac už o Williamovi Shattuckovi, sa musí cítiť ako prekliaty blázon. Ak by ste sa volali po Napoleonovi alebo Carym Grantovi, už to kladie na dieťa priveľké bremeno a budí veľké očakávania. S mnohými problémami sa ťažko v živote dá vyrovnať, ale najťažšie je to hádam s vlastným menom.

George Gali, čo znamená žič, je toho ideálnym príkladom. Po absolvovaní lekárskej fakulty, kde si odtrpel nespočetné množstvo vtipov a zosmiešňujúcich poznámok na svoju adresu, sa stal chi-

rurgom, špecialistom na ochorenia pečene a žlčníka. Bolo to asi najhoršie, čo mohol s takýmto menom urobiť. Rozhodol sa však so zvláštnym, tichým presvedčením, akoby bol práve na toto poslanie predurčený. V určitom zmysle možno aj bol. Po rokoch, keď sa už vtipy otrepali, si chcel zmeniť meno, ale to je pre lekárov priam nemožné.

Pochyboval som, že William Harvey Shattuck Randall by si niekedy zmenil meno. Spolu s nevýhodami mu totiž prinášalo i výhody, najmä ak zostal v Bostone; a koniec koncov zdalo sa, že s menom sa zžil vcelku dobre. Bol to statný blondín s príjemnou tvárou a úprimným pohľadom. Práve táto jeho všeamerická zdravosť nebola v súlade s jeho izbou, ktorá pôsobila až smiešne mdlo.

William Harvey Shattuck Randall býval na prvom poschodí v internáte medikov Sheraton Halí. Ako väčšina izieb v intráku aj jeho bola jednotka, i keď o trochu väčšia ako ostatné. Určite väčšia ako ten brloh pre tučniakov na štvrtom poschodí, kde som býval ako študent ja. Izby na vyšších poschodiach boli lacnejšie.

Odvtedy, ako som tam býval ja, už vymaľovali. Vtedy boli steny sivé ako dinosaurie vajcia; teraz sú zelené na zvracanie. Ale bol to ten istý starý intrák - tie isté pochmúrne chodby, tie isté špinavé schody, ten istý maštalný zápach prepotených ponožiek, učebníc a DDT prípravku.

Randall si zariadil izbu celkom pekne. Ozdoby boli starožitné a nábytok vyzeral, akoby ho kúpil na aukcii vo Versailles. Potrhavý červený zamat a naštrbené pozlátené drevo mu uchovávali charakter voľakedajšej skvostnosti.

Randall odstúpil od dverí. „Podťe ďalej," pozval ma. Nespýtal sa, kto som. Pozrel sa na mňa a cítil doktora. Ak ste s nimi dostatočne dlho, naučíte sa ich rozpoznávať.

Vošiel som dnu a usadil sa.

„Prišli ste kvôli Karen?" Zdal sa viac zaneprázdnený než smutný, akoby sa práve z niečoho dôležitého vrátil, alebo bol práve na odchode.

„Áno," odvetil som. „Viem, že nie je vhodný čas..."

„To je v poriadku, nech sa páči."

Zapálil som si cigaretu a zápalku odhodil do pozláteného benátskeho popolníka. Bol škaredý, ale drahý.

„Chcel by som sa s vami o nej porozprávať."

„Dobre."

Čakal som, že sa ma spýta na meno, ale asi ho to nezaujímalo. Sadol si do kresla oproti a prehodil si nohu cez nohu.

„Čo chcete vedieť?“ spýtal sa.

„Kedy ste ju videli naposledy?“

„V sobotu. Pricestovala z Northamptonu autobusom a po obede som ju vyzdvihol na stanici. Mal som zopár hodín voľna. Odviezol som ju domov.“

„Aká sa vám zdala?“

Mykol plecom. „Normálna. Nič jej nebolo a zdala sa veľmi šťastná. Rozprávala o škole a priateľke. Vrávela aj o šatách a tak podobne.“

„Nemala depresiu? Nebola nervózna?“

„Nie. Vôbec nie. Správala sa tak ako vždy. Možno bola trochu vzrušená z návratu domov. Myslím, že bola trochu nervózna kvôli škole. Rodičia sa k nej správali ako k malému dieťaťu a myslela si, že neveria, že to zvládne. Dalo by sa povedať, že bola trochu... vzdorovitá.“

„Kedy ste ju videli naposledy pred tou sobotou?“

„Neviem. Hádám niekedy koncom augusta.“

„Takže toto bolo stretnutie po dlhšom čase.“

„Áno,“ povedal. „Vždy som sa na ňu tešil. Bola veľmi spontánna, plná energie a výborný imitátor. Vedela napodobniť profesora, priateľa a vždy si presadila svoje. V podstate vďaka tomu dostala * auto.“

„Auto?“

„V sobotu večer,“ dodal. „Boli sme všetci na večeri. Karen, ja, Ev a strýko Peter.“

„Ev?“

„Moja nevlastná matka,“ vysvetlil. „Voláme ju Ev.“

„Takže ste boli piati.“

„Nie, štyria.“

„A otec?“

„Mal robotu v nemocnici.“

Povedal to veľmi jednoznačne, tak som sa na to ďalej nepýtal.

„Čiže, ako som hovoril,“ pokračoval William, „Karen chcela auto na víkend, no Ev nesúhlasila, nechcela, aby bola Karen vonku celú noc. Tak sa Karen obrátila na strýka Petra, ktorý je mäkkší, i^a požiadala o auto jeho. Ani on jej nechcel vyhovieť, lenže Karen f pohrozila, že ho bude imitovať, a tak jej ho radšej požičal.“

„A ako sa Peter dostal domov?“ ;

„Odviezol som ho cestou späť na intrák.“ I

„S Karen ste teda v sobotu strávili niekoľko hodín."

„Áno. Približne od piatej do deviatej, možno desiatej."

„Potom ste odišli so strýkom."

„Áno."

„A Karen?"

„Ona zostala s Ev."

„Šla niekam von v tú noc?"

„Asi áno. Preto chcela to auto."

„Povedala, kam ide?"

„Do Harvardu. Mala tam niekoľkých priateľov."

„Stretli ste sa s ňou v nedeľu?"

„Nie, len v sobotu."

„Povedzte mi," pokračoval som, „nezdala sa vám akási iná?"

Zavrtel hlavou. „Nie. Bola taká ako vždy. Samozrejme, trochu pribrala, ale myslím, že to sa z času na čas stáva všetkým dievčatám. V lete bola veľmi aktívna, hrala tenis a plávala. Po príchode do školy prestala a tak pribrala zopár kíľ." Mierne sa usmial.

„Žartovali sme o tom. Sťažovala sa na zlú stravu, no my sme si z nej uťahovali, že i napriek tomu priberá."

„Mávala problémy s nadváhou?"

„Karen? Nie. Vždy bola tenké kostnaté decko, skutočná divoška. Potom sa zaoblila veľmi rýchlo. Bolo to, ako keď sa húsenica zakuklí."

„Vtedy mala prvýkrát nadváhu?"

Mykol plecami. „Neviem. Aby som pravdu povedal, nikdy ma to zvlášť nezaujímalo."

„Všimli ste si ešte niečo zvláštne?"

„Nie, nič."

Rozhliadol som sa po izbe. Na písacom stole ležala vedľa Robinsovej *Patológie a chirurgickej anatómie* ich spoločná fotografia. Obidvaja boli opálení a zdraví. Zaregistroval môj pohľad a povedal: „To bolo minulej jari na Bahamách. Aspoň raz sa podarilo celej rodine stráviť spoločný týždeň dovolenky. Mali sme sa výborne."

Vstal som a pozrel si fotografiu pozornejšie. Karen na nej vyzerala vynikajúco. Tmavo opálená pokožka príjemne kontrastovala s jej modrými očami a blond vlasmi.

„Viem, že je to čudná otázka," povedal som, „ale mala vaša sestra vždy tmavé chlípky okolo úst a na ramenách?"

„To je zvláštne," odpovedal pomaly. „Teraz, keď to vravíte, spomenul som si, že Peter jej povedal, aby si ich radšej odfarbila ale-

bo odstránila voskom. Najprv sa rozčúlila a potom sa nad tým zasmiala."

„Takže to bolo niečo nové?"

„Asi áno. Mohla to mať už dlhšie, ale nikdy predtým som si to nevšimol. Prečo sa na to pýtate?"

„Neviem," povedal som.

Vstal a podišiel k fotografii. „Človek by si nepomyslel, že bude dievčaťom, ktoré bude potrebovať interrupciu," povedal. „Bola fajn dievča, zábavné, šťastné a plné života. Mala skutočne zlaté srdce. Viem, že to znie hlúpo, ale ona ho skutočne mala. Keďže bola najmladšia, bola akýmsi rodinným talizmanom. Každý ju zbožňoval."

„Kde strávila toto leto?" spýtal som sa.

Zavrtel hlavou. „Neviem."

„Neviete?"

„No, neviem presne. Mala byť v Čape a pracovať v umeleckej galérii v Provincetowne." Po chvíli pokračoval: „Ale nemyslím, že tam bola veľmi dlho. Určite strávila viac času v Hille. Mala tam nejakých bohémских priateľov; vyhládávala také čudácke typy."

„Chlapcov alebo dievčatá?"

„Aj, aj." Znovu mykol plecom. „Ale presne to neviem. Spomenula mi to len tak mimochodom. Vždy, keď som sa pokúsil dozvedieť viac, zasmiala sa a zmenila tému. Veľmi dobre vedela, ako diskutovať len o tom, o čom chcela ona."

„Spomenula nejaké mená?"

„Možno, ale nepamätám si. Niekedy bola s menami veľmi otravná. Rozprávala o ľuďoch tak familiárne, ako keby ich každý dôverne poznal. Používala len krstné mená. Nemalo zmysel upozorňovať ju, že ste nikdy predtým nepočuli o Herbie a Su-su či Allie." Zasmial sa. „Pamätám si, ako raz napodobňovala dievča, ktoré robilo bubliny."

„Ale nemôžete si spomenúť na žiadne mená."

„Ľutujem," zavrtel hlavou.

Pomaly som sa zberal na odchod. „Musíte byť asi veľmi vyčerpaný. Na čo sa pripravujete?"

„Na chirurgiu. Práve sme skončili pôrodníctvo a gynekológiu."

„Páčilo sa vám to?"

„Ujde to," povedal sucho.

Ešte vo dverách som sa spýtal: „Kde ste robili gynekológiu?"

„Na Bostonskej klinike." Pozeral na mňa chvíľu zamračené.

„A aby som odpovedal na vašu otázku, asistoval som pri viace-

rých. Viem, ako sa to robí. Ale v nedeľu večer som mal službu v nemocnici. Celú noc. Tak je to."

„Ďakujem, že ste mi venovali čas," povedal som.

„To je v poriadku," odpovedal.

Keď som odchádzal z internátu, zbadal som vysokého, štíhleho striebrovlasého muža, ako kráča oproti mne. Aj na diaľku som ho spoznal. J. D. Randalla si človek nemohol pomýliť s nikým iným.

Slnko zapadlo a okolitý svet sa sfarboval do zlatistožltá. Zapálil som si cigaretu a kráčal oproti Randallovi. Keď ma zbadal, oči sa mu trochu rozšírili a potom sa usmial.

„Doktor Berry."

Bol veľmi priateľský. Podal mi ruku. Potriasol som ju: bola suchá, čistá, určite desať minút drhnutá až nad lakeť. Ruka chirurga.

„Ako sa máte, doktor Randall?"

„Chceli ste sa so mnou stretnúť?" odvetil.

Zamračil som sa.

„Sekretárka," vysvetľoval, „mi povedala, že ste sa zastavili v mojej kancelárii. Kvôli zdravotnej karte."

„Ach, áno, kvôli karte," zajachтал som.

Vlúdne sa usmial. Bol odo mňa o pol hlavy vyšší. „Myslím, že by sme si mali vyjasniť niekoľko vecí."

„V poriadku."

„Poďte so mnou."

Nemyslel to ako rozkaz, ale vyzeralo to tak. Spomenul som si, že chirurgovia sú poslední autokrati v spoločnosti, poslední muži, ktorým bola daná absolútna kontrola nad situáciou. Chirurgovia nesú zodpovednosť za pacienta, personál, za všetko.

Kráčali sme späť k parkovisku. Mal som pocit, že prišiel len kvôli mne. Neviem, ako mohol vedieť, že tu budem, ale ten pocit bol veľmi silný. Kráčal, voľne kývajúc rukami popri tele. Neviem, prečo ma to zaujalo a spomenul som si pritom na neurologický zákon o kývaní rúk. Jeho ruky boli obrovské, dlhé, hrubé, chlpaté, červené a k telu neprimerane veľké. Nechty mal ostrihané na

predpísanú jedenmilimetrovú dĺžku. Vlasy nakrátko ostrihané a oči studené, sivé, zračil sa v nich pracovný výraz.

„Viacerí ľudia mi spomínali vaše meno," povedal.

„Naozaj?"

„Áno."

Prišli sme na parkovisko k jeho striebornému porsche. Oprel sa o naleštený nárazník. Z jeho spôsobov som nadobudol pocit, že v tomto ho nemám nasledovať. Chvíľu na mňa mlčky hľadel, očami skúmal moju tvár a potom povedal: „Veľmi kladne sa o vás vyjadrujú."

„To rád počujem."

„Muž s dobrým úsudkom a dobrého ducha."

Pokrčil som plecami. Usmial sa na mňa a pokračoval: „Máte za sebou náročný deň?"

„Náročnejší než zvyčajne."

„Pracujete v Lincolne, však?"

„Áno."

„Majú tam o vás veľmi dobrú mienku."

„Snažím sa robiť dobrú prácu."

„Aj za tú vás chválili."

„Ďakujem." Jeho prístup ma zneisťoval; nevedel som, kam tým mieri. Nemusel som však dlho čakať.

„Už ste rozmýšľali nad zmenou nemocnice?"

„Čo máte na mysli?"

„Môžu sa naskytnúť iné... miesta. Možnosti."

„Naozaj?"

„Naozaj."

„Som vcelku spokojný so svojím miestom."

„Áno, nateraz," povedal.

„Poznáte Williama Sewalla?"

William Sewall bol hlavným patológom v Memoriálnej. Mal šesťdesiatjeden rokov a chystal sa do dôchodku. Bol som z J. D. Randalla sklamaný. Posledné, čo som od neho očakával, bolo, že bude taký priehľadný.

„Áno, poznám Sewalla," odpovedal som. „Trochu."

„Čoskoro pôjde do dôchodku..."

„Timothy Stone je tam dvojka a je vynikajúci."

„Asi áno," povedal Randall. Pozrel na oblohu. „Asi áno. Ale mnohí z nás s ním nie sú spokojní."

„O tom som nepočul."

Jemne sa usmial. „To sa nehovorí nahlas."

„A mnohí z vás by boli spokojnejší so mnou?"

„Mnohí z nás," pokračoval Randall opatrne, „hľadájú náhradu. Možno niekoho mimo nemocnice, kto by k nám priniesol nového ducha. Zmenil niekoľko vecí a trochu zatriasol štruktúrou."

„Prosím?"

„Rozmýšľame o tom," povedal Randall.

„Timothy Stone je môj blízky priateľ," odvetil som.

„Nevidím v tom spojitosť."

„Nepodrazil by som kamaráta," namietol som.

„Nikdy by som vám to nenavrhol."

„Skutočne?"

„Skutočne," prikývol Randall.

„Potom asi nechápem," hovorím ďalej.

Trochu sa pousmial. „Možno chápete."

„Tak mi to vysvetlite!"

Zamyslene sa poškriabal na zátylku. Všimol som si, že sa chystá zmeniť taktiku a prístup. Zamračil sa.

„Nie som patológ, doktor Berry, ale mám priateľov, ktorí nimi sú."

„Stavím sa, že Tim medzi nimi nie je."

„Niekedy si myslím, že patológovia pracujú ešte tvrdšie než chirurgovia, tvrdšie než ktokoľvek iný. Byť patológom znamená od-
dať sa naplno práci."

„To môže byť pravda," súhlasil som.

„Som prekvapený, že máte toľko voľného času," povedal.

„Viete, ako to chodí," odpovedal som. Trochu ma to nahnevalo. Najprv pokus o úplatok, potom hrozba. Kúp si ho, alebo ho odstraš. Spolu s hnevom som však pociťoval aj zvláštnu zvedavosť: Randall nebol hlupák a vedel som, že by sa so mnou nerozprával takýmto spôsobom, ak by sa niečoho neobával. Chvíľu som rozmýšľal, či neurobil tú interrupciu sám, a potom sa spýtal: „Máte rodinu?"

„Áno," odvetil som.

„Už ste v Bostone nejaký čas?"

„Vždy môžem odísť," povedal som, „ak sa pre mňa stanú pato-
logické vzorky príliš odporné."

Prijal to veľmi dobre. Nepohol sa, nestiahol nohu z nárazníka. Len sa pozrel na mňa tými sivými očami a skonštatoval: „Chá-
pem."

„Možno bude lepšie, ak mi priamo povie, čo má na mysli."

„Je to jednoduché," povedal. „Zaujímajú ma vaše pohnútky. Môžem pochopiť priateľské putá, môžem dokonca pochopiť, ako

môže osobná láska zaslepiť. Obdivujem vašu lojálnosť k doktorovi Leemu, hoci by ma viac potešilo, keby ste si vybrali menej hanebný subjekt. No vaše počínanie presahuje hranice lojálnosti. Aké sú vaše pohnútky, doktor Berry?"

„Zvedavosť, pane. Čistá zvedavosť. Chcem vedieť, prečo je každý pripravený odpísať nevinného chlapíka. Chcem vedieť, prečo sa profesia hlásajúca objektívne vyšetrovanie faktov rozhodla byť predpojatá a bez záujmu."

Siahol do vrečka na obleku a vybral puzdro na cigary. Otvoril ho a vytiahol jednu tenkú cigaru, odstrihol koniec a zapálil si.

„Ubezpečme sa," povedal, „že vieme, o čom rozprávame. Doktor Lee sa špecializuje na interrupcie. Je to pravda?"

„Vy rozprávate," opravil som ho. „Ja počúvam."

„Interrupcie sú nelegálne. Navyše, ako každý chirurgický zárok prinášajú pre pacienta určité riziko - hoci ich robí odborník a nie opitý..."

„Cudzinec?" skočil som mu do reči.

Usmial sa. „Doktor Lee je potratár, operuje nelegálne a má pochybné spôsoby. Jeho doktorská etika je podozrivá. Ako občan tohto štátu sa musí za svoje činy zodpovedať pred súdom. To mám na mysli, doktor Berry. Chcem vedieť, prečo tu snoríte a trápite členov mojej rodiny -"

„Nemyslím, že je to správny výraz."

„- a robíte zo seba strašne dôležitú osobu, hoci máte určite lepšie veci na práci, za ktoré vám Lincolnova nemocnica platí. Ako každý lekár máte určené povinnosti a zodpovednosť. Lenže vy si ich neplníte. Namiesto toho pcháte nos do rodinnej záležitosti, robíte problémy a pokúšate sa zachrániť hanebné individuum, muža, ktorý porušil všetky pravidlá medicíny, rozhodol sa neakceptovať zákon a kašľať na spoločnosť..."

„Doktor," prerušil som ho. „Pozrime sa na to, ako vy vravíte, čisté rodinnú záležitosť. Čo by ste spravili, ak by vaša dcéra prišla domov a povedala, že je tehotná? Čo by sa stalo, keby sa s vami poradila, kým by išla za potratárom? Čo by ste spravili?"

„Nemá zmysel zbytočne kombinovať."

„Určite poznáte odpoveď"

Randall blčal od zlosti. Žily na krku mu vystúpili z naškrobeného goliera. Stisol pery a potom povedal: „Robíte to naschvál? Ohovárate moju rodinu v bláznivej nádeji, že pomôžete svojmu takzvanému priateľovi?"

Mykol som plec om. „Na správnu otázku," povedal som, „sú via-

ceré odpovede." Spočítal som ich na prstoch. „Tokio, Švajčiarsko, Los Angeles, San Juan. A možno máte dobrého priateľa v New Yorku či Washingtone. To by bolo asi pohodlnejšie a lacnejšie."

Zvrtol sa na podpätku a odomkol auto.

„Rozmýšľajte o tom," poznamenal som. „Dobre pouvažujte o tom, čo ste urobili pre meno svojej rodiny." Naštartoval, hľadiac na mňa. „A možno prídete na to, prečo neprišla poprosiť o pomoc vás."

„Moja dcéra," teraz sa mu hlas priam triasol od zlosti, „moja dcéra je fantastické dievča. Je milá a krásna. V hlave nemá ani jedinú zlú alebo nečistú myšlienku. Ako sa opovažujete zaťažovať ju do svojich..."

„Keď bola taká milá a čistá," povedal som, „ako mohla otehotnieť?"

Tresol dvermi, zaradil rýchlosť a s ohlušujúcim rachotom odpálil v oblaku modrého plynu.

Ked som sa vrátil domov, byt bol tmavý a prázdny. Odkaz v kuchyni mi oznámil, že Judy s deťmi bola ešte vždy u Leeovcov. Prešiel som sa po kuchyni a nazrel do chladničky; bol som hladný a nervózny, nechcelo sa mi sadnúť a urobiť sendvič. Nakoniec som si dal len pohár mlieka a zvyšok kapustového šalátu. Ticho v dome bolo deprimujúce. Dojedol som a pobral som sa k Leeovcom; bývali hneď vo vedľajšom dome.

Zvonku bol Leeho dom tehlový, masívny, typický pre Nové Anglicko, a starý ako všetky ostatné domy na okolí. Absolútne ničím sa od nich neodlišoval. Často som rozmýšľal o tomto dome; nezdalo sa mi, že by pasoval k Artovi.

Vnútri bolo všetko ponuré. V kuchyni sedela Betty so zatrpknutým úsmevom a krmila ročné dieťa. Vyzerala unavená a zničená; inokedy bývala bezchybne oblečená, plná života a kypiaci energiou. Judith bola s ňou a Jane, naša najmladšia, sa pridžžala Judithinej sukne. Naučila sa stáť len pred niekoľkými týždňami.

Z obývačky sem doliehal hurhaj chlapcov, hrajúcich sa na zlodejov a policajtov s kapsľovými pištoľami. Po každom výstrele Betty zarmlala. „Bola by som rada, keby prestali," povedala, „ale nemám to srdce..."

Vošiel som do obývačky. Všetok nábytok bol hore nohami. Spo-

za stoličky ma Johnny, náš štvorročný syn, zbadal a zamával mi, potom vystrelil z pištole. Na druhej strane sa za gaučom skrývali dvaja Artovi chlapci. Vzduch bol štipľavý od dymu a podlahu pokrývala vrstva papierových kapslí z pištolí.

Johnny vystrelil a zakričal: „Dostal som ťa.“

„Nedostal,“ bránil sa Andy Lee, ktorý mal len šesť rokov.

„Ale dostal. Si mŕtvy.“

„Nie som mŕtvy,“ nesúhlasil Andy a vyfúkol dym z pištole.

Už mu došli kapsle a tak strieľal naprázdno. Prikrčil sa k zemi a povedal Henrymu: „Kry ma, kým nabijem.“

„Jasnačka.“

Andy nabíjal, ale prsty ho akosi neposlúchali a bol čoraz netrepezlivejší. V polovici sa zastavil, namieril zbraň a vykrikol: „Bum! Bum!“ Potom pokračoval.

„Čo robíš,“ kričal John spoza stoličky. „Si mŕtvy.“

„Aj ty si mŕtvy,“ vrieskal Henry. „Teraz som ťa trafil.“

„Ale čo?“ povedal John a vystrelil ďalšie tri kapsle. „Len si ma postrelil.“

„Héj?“ zatiahol Henry. „Tak tu máš.“

Streľba pokračovala. Vrátil som sa späť do kuchyne k Judith a Betty. Betty sa spýtala: „Čo sa tam deje?“

Usmial som sa. „Hádajú sa, kto koho trafil.“

„Čo si dnes zistil?“

„Všetko bude v poriadku,“ upokojoval som ju. „Neboj sa.“

Ironicky sa na mňa usmiala. Bol to Artov úsmev. „Áno, pán doktor.“

„Myslím to vážne.“

„Dúfam, že máš pravdu,“ povedala, nabrala ďalšiu lyžičku jablčnej šťavy a snažila sa ju dostať dieťaťu do pusy. Vypľulo ju. Betty ju lyžičkou pozhŕňala a skúsila to znovu.

„Lenže my máme zlé správy,“ ozvala sa Judith.

„Naozaj?“

„Volal Bradford. Artov právnik. Odmieťa prevzat' prípad.“

„Bradford?“

„Áno,“ potvrdila Betty. „Volal pred polhodinou.“

„Čo povedal?“

„Že teraz to nemôže zobrať. Nič viac.“

Zapálil som si cigaretu a snažil sa zostať pokojný. „Radšej mu zavolám,“ rozhodol som sa.

Judith pozrela na hodinky. „Je pol šiestej. Asi už nebude -“

„Aj tak to skúsím,“ trval som na svojom. Šiel som do Artovej

pracovne a Judith so mnou. Zabuchol som dvere, aby som nepočul výstrely z pištoľí.

„Co sa vlastne deje?“ spýtala sa Judith.

Pokrútil som hlavou.

„Je to zlé?“

„Je ešte príliš zavčasu, aby som to mohol posúdiť,“ povedal som a sadol som si k Artovmu písaciemu stolu, že zavolám Bradfordovi.

„Si hladný, jedol si niečo?“

„Niečo som si zahryzol cestou sem.“

„Vyzeráš unavene.“

„Som v poriadku,“ odvetil som. Naklonila sa ku mne a ja som ju pobožkal na líce.

„Mimochodom, volal Fritz Werner. Chce sa s tebou rozprávať,“ oznámila mi Judith.

Mohol som to očakávať. Samozrejme, Fritz, ten vie vždy všetko. Mohol by mať pre mňa niečo dôležité; a mohlo by nám to pomôcť. „Zavolám mu neskôr.“

„A ešte niečo, aby som nezabudla,“ spomenula si Judith, „zajtra je oslava.“

„Nechce sa mi tam ísť.“

„Musíme,“ povedala, „pozýva nás George Morris.“

„Skoro som zabudol. Tak dobre,“ prikývol som. „Kedy?“

„O šiestej. Môžeme odísť skôr, keď chceš.“

„To by bolo fajn.“

Keď sa pobrala naspäť do kuchyne, ozvala sa v slúchadle sekretárka: „Firma Bradford, Wilson a Sturges.“

„Prosím si pána Bradforda.“

„Je mi ľúto, ale pán Bradford sa už dnes nevráti,“ zahlásila.

„Kde by som ho, prosím, mohol zastihnúť?“

„Pán Bradford bude zajtra o deviatej v kancelárii.“

„Nemôžem čakať do zajtra.“

„Je mi ľúto, pane.“

„Neľutujte, len mi ho zožňte, prosím. Tu je doktor Berry,“ predstavil som sa. Nevedel som, či moje meno nejako zaváži, ale dúfal som, že áno. Jej hlas sa okamžite zmenil. „Počkajte chvíľu, prosím, pán doktor.“

Na niekoľko sekúnd zavládlo mŕtve ticho. Trčať na linke je technologický ekvivalent očistca. To hovorieval Art. Nenávidel telefóny a nikdy ich nepoužíval, pokým to nebolo nevyhnutné.

Sekretárka sa opäť ozvala. „Pán Bradford je práve na odchode, ale počkajte, prosím, na linke.“

„Ďakujem.“
Ozvalo sa mechanické cvaknutie.
„George Bradford. Prosím?“
„Pán Bradford, tu je John Berry.“
„Áno, pán Berry, čo pre vás môžem urobiť?“
„Rád by som sa s vami porozprával o Artovi Leem.“
„Doktor Berry, som práve na odchode...“
„Vaša sekretárka mi to spomínala. Možno by sme sa mohli niekde stretnúť.“

Na chvíľu zaváhal a vzdychol do telefónu. Znelo to ako zasyčanie netrepezlivej zmije. „Nemá to význam. Moje rozhodnutie je nemenné. Táto záležitosť je mimo mojej pôsobnosti.“

„Len krátku schôdzku, prosím.“

Znova zaváhal. „Dobre. Stretneme sa v klube o dvadsať minút. Trafalgarský klub. Uvidíme sa tam.“

Zložil som. Ten bastard: jeho klub bol v centre mesta. Musel by som utekať ako blázon, aby som to stihol. Napravil som si kravatu a ponáhlal sa do auta.

Trafalgarský klub sa nachádza v malom schátranom dome na Beaconovej ulici. Na rozdiel od profesionálnych klubov veľkých miest je Trafalgarský taký tichý, že len málo Bostončanov vie, že vôbec existuje.

Nikdy predtým som tam nebol, ale vedel som si predstaviť jeho atmosféru. Miestnosti boli obložené mahagónom; strop vysoký a zaprášený; kreslá ťažké, potiahnuté svetlohnedou kožou; orientálne koberce. Do tejto atmosféry dokonale zapadli jeho členovia - strnulí, postarší a robustní. Keď som si dával kabát do šatne, všimol som si strohý nápis: ŽENSKÉMU POHLAVIU VSTUP POVOLENÝ LEN VO ŠTVRTOK MEDZI 4.00 A 5.30 HODINOU. Stretol som sa s Bradfordom v hale.

Bol to nízky, pevný muž, bezchybne oblečený. Čierno-biely pásikavý oblek nemal po celodennej práci vôbec pokrčený, topánky sa mu leskli a manžety vykúkajúce spod rukávov mali správnu dĺžku. Vreckové hodinky mu viseli na striebornej retiazke, pekne kontrastovali s tmavou vestou. Nemusel som ho ani hľadať v rubrike *Kto je kto*, aby som zistil, že žije niekde na farme v Beverly, že chodil na strednú školu v Harvarde a takisto Harvardskú právnickú fakultu, že jeho žena odišla do Vassar a stále nosí plisované sukne, kašmírové svetre, a perly, alebo že jeho deti chodia

do vychýrených škôl. Bradford to všetko využíval pokojne a sebaisto.

„Dal by som si niečo na pitie," povedal, keď sme si potriasli rukami. „A čo vy?"

„Súhlasím."

Bar bol na druhom poschodí, obrovská miestnosť s vysokými oknami a výhľadom na Beaconovu a Commonsovú ulicu. Všade naokolo bolo cítiť mdlú vôňu cigaretového dymu. Muži sa potichu rozprávali v malých skupinkách. Barman presne vedel, čo kto pije, ani sa nemusel pýtať. Ja som bol výnimkou. Sadli sme si do dvoch pohodlných kresiel pri okne a ja som si objednal vodku Gibson. Bradford len kývol barmanovi. Kým sme čakali na nápoje, ozval sa: „Som si istý, že ste sklamaný mojím rozhodnutím, ale úprimne -"

„Nie som sklamaný," prerušil som ho, „mňa nečaká súd."

Bradford siahol do vrečka, pozrel na hodinky a znovu ich schoval.

„Nikto," zdôraznil, „zatiaľ nestojí pred súdom."

„Nesúhlasím s vami. Myslím, že poriadne množstvo ľudí v tejto chvíli pred ním stojí."

Pošúchal nervózne prstami po stole a krížom cez miestnosť vrhol zamračený pohľad na barmana.

„A čo chcete tým povedať?" opýtal sa.

„Každý v tomto meste sa správa k Artovi Leemu, ako keby mal lepru."

„A vám sa zdá, že je to sprisahanie?"

„Nie, som len dosť prekvapený."

„Mám priateľa," začal Bradford, „ktorý tvrdí, že lekári sú v skutočnosti naivní. Vy tak nevyzeráte."

„Má to byť kompliment?"

„Len konštatovanie."

„Snažím sa," povedal som.

„Dobre teda, nejde tu o žiadnu záhadu ani sprisahanie. V mojom prípade si musíte uvedomiť, že mám mnoho klientov, a pán Lee je iba jedným z nich."

„Doktor Lee."

„Celkom správne. Doktor Lee. Je len jedným z mojich klientov a mojou povinnosťou je vychádzať im v ústrety, ako najlepšie viem. Dnes popoludní som zisťoval u okresného prokurátora, keď sa začne proces s doktorom Leem. Zdá sa, že ten proces bude prebiehať v rovnakom čase ako iný, ktorý som už skôr akceptoval. Nemôžem byť naraz v dvoch pojednávacích miestnostiach. Doktorovi Leemu som to vysvetlil."

Barman konečne priniesol nápoje. Bradford zdvihol svoj pohár.
„Na zdravie.“

„Na zdravie.“

Trochu si usrkol a pozrel do pohára. „Keď som mu vysvetlil situáciu, pochopil to. A tiež som mu povedal, že moja firma vynaloží všetko úsilie, aby dostal vynikajúcu právnu radu. Máme štyroch starších spoločníkov a je dosť pravdepodobné, že jeden z nich bude schopný...”

„Ale nie isté?“

Mykol plecami. „Nič nie je isté na tomto svete.“

Odpil som si z pohára. Bolo to mizerné. Veľa vermútu a len trochu vodky.

„Ste dobrým priateľom Randallovcov?“ opýtal som sa.

„Áno, poznám ich.“

„Má to niečo spoločné s vašim rozhodnutím?“

„Určite nie,“ povedal dosť stuhnuto. „Právnik sa rýchlo naučí oddeliť klientov od priateľov. Je to nevyhnutné.“

„Najmä v malom meste.“

Usmial sa. „Námietka, vaša ctihodnosť.“

Opäť si usrkol z pohára. „Medzi nami, doktor Berry, mali by ste vedieť, že sympatizujem s doktorom Leem. Obaja vieme, že interrupcia je bežná realita. Posledné štatistiky o interrupciách v Amerike, ktoré som videl, uvádzajú milión ročne; je to veľmi rozšírený jav. Ak sa pozrieme na praktickú stránku vecí, sú nevyhnutné. Naše zákony sa však nevyjadrujú k interrupciám jasne, sú nepresne definované a absurdne prísne. Ale musím vám pripomenúť, že doktori sú omnoho prísnejší než samotné právo. Posudkové interrupčné komisie v nemocniciach sú nadmieru opatrné. Odmietajú vykonávať zákroky i v takých prípadoch, ktoré nie sú v rozpore so zákonom. Podľa môjho názoru, predtým, než bude možné zmeniť interrupčné zákony, musí sa zmeniť prevažujúca mienka lekárskej obce.“

Nepovedal som nič. Hádzanie zodpovednosti na plecia iných je jav, ktorý treba pozorovať v tichosti. Bradford pozrel na mňa a opýtal sa: „Súhlasíte so mnou?“

„Ale samozrejme,“ povedal som. „Len ma to zaujalo ako dobrá obhajoba obvineného.“

„Nenavrhoval som to ako obhajobu.“

„Teda som vás asi nesprávne pochopil.“

„Neprekvapilo by ma to,“ odvetil sucho.

„Ani mňa,“ súhlasil som, „pretože tomu chýbal zmysel. Vždy

som si myslel, že namiesto chodenia okolo horúcej kaše právnici idú priamo k podstate problému."

„Snažím sa len vysvetliť svoju situáciu."

„Vaša situácia je mi dosť jasná, obávam sa skôr o doktora Lee-ho."

„Dobre, preberme si situáciu doktora Lee-ho. Bol obvinený podľa sedemdesiatosem rokov starého massachusettského zákona, ktorý považuje akúkoľvek interrupciu za ťažký zločin, trestaný pokutami a uväznením až na päť rokov. Ak sa interrupcia skončí smrťou, trest môže byť od sedem do dvadsať rokov."

„Čo sa chápe ako druhostupňové: vražda alebo zabitie?"

„Technicky chápané, ani jedno, ani druhé. V podstate..."

„Takže trest môže byť nahradený kauciou?"

„Teoreticky áno. Ale v tomto prípade nie, lebo obžaloba bude žiadať trest ako v prípade vraždy podľa Trestného zákonníka, ktorý hovorí, že smrť ako následok ťažkého zločinu je vraždou."

„Rozumiem."

„Podľa doterajšieho vyšetrovania tohto prípadu je zrejmé, že obžaloba bude mať dôkazy... dobré dôkazy. Som si istý, že doktor Lee je potratár. Dokážu, že to dievča, Karen Randallová, ho predtým navštívila, čo doktor Lee z nevysvetliteľných dôvodov neuviedol v žiadnom zázname. Dokážu, že nemá alibi na niekoľko kritických hodín nedeľného večera. A pred súdom využijú svedeckú výpoveď pani Randallovej, ktorá potvrdí, že jej dcéra povedala, že interrupciu vykonal doktor Lee."

Proces sa skončí sporom svedeckých výpovedí. Lee, známy potratár, bude tvrdiť, že to nespravil; a pani Randallová naopak, že to spravil. Ak by ste boli porota, komu by ste verili?"

„Neexistuje predsa dôkaz, že doktor Lee operoval to dievča. Všetky dôkazy sú nepriame."

„Zabúdate, že súd bude v Bostone."

„Tak ho presuňme niekde inde," navrhol som.

„Na akom základe? Že miestna morálna klíma je nevhodná?"

„Vy mi stále hovoríte o teoretických veciach a ja hovorím o záchrane človeka."

„V teórii spočíva sila zákona."

„A jeho slabosť."

Zamyslene na mňa pozrel. „Jedinou možnosťou, ako zachrániť doktora Lee-ho, aby som použil váš výraz, je dokázať, že operáciu nerobil on. To znamená, že ten potratár, ktorý ju spravil, sa musí nájsť. Myslím však, že šance na takýto postup sú veľmi malé."

„Prečo?"

„Pretože, po dnešnom rozhovore s Leem, som odchádzal presvedčený, že klame, až sa hory zelenajú. Začínam veriť, že to spravil, Berry. Myslím, že ju zabil."

Ked' som sa vrátil domov, Judith s deťmi bola ešte vždy u Betty. Namiešal som si ďalší drink, tentoraz silnejší, a sadol som si do obývačky. Bol som unavený na smrť, ale neschopný relaxovať.

Mal som zlú náladu. Bol som si toho vedomý a snažil sa ovládať, pravdou však je, že to neviem s ľuďmi, som príliš prudký. Asi ich nemám veľmi v láske; možno preto som sa stal patológom. V duchu som si premietal celý deň a utvrdil som sa v názore, že pričasto strácam sebakontrolu. Bola to hlúposť, nič som nezískal: žiadna výhra, skôr veľká strata.

Zazvonil telefón. Volal Sanderson, šéf patologických laboratórií v Lincolnovej nemocnici. Prvé, čo povedal, bolo: „Volám z nemocničného telefónu."

„Okey," povedal som.

Nemocničný telefón má najmenej šesť pridružených liniek. Večer tak môže telefonáty počúvať hocikto.

„Aký si mal deň?" spýtal sa Sanderson.

„Zaujímavý," odvetil som. „A ty?"

„Ušlo to," pokračoval v konverzácii.

Vedel som si to predstaviť. Každý, kto chcel, aby som ho prestal otravovať, sa musel snažiť pritlačiť Sandersona. Bolo to logické a mohlo to byť urobené celkom jemne. Ako žart: „Počul som, že máš akosi málo ľudí v poslednom čase." Alebo úprimná otázka: „Vraj je Berry chorý? Aha, počul som, že je. Ale neprišiel do práce, či áno?" Potom zopár *vľúdnych* slov od šéfstva: „Sanderson, ako doboha očakávaš, že ostatní budú makat', keď si tvoji patológovia berú voľno, keď y chcú?" A na záver niekto z ekonomicko-administratívneho oddelenia: „Naša nemocnica je ako loď, každý má svoju prácu a flákačov na palube nepotrebujeme."

Výsledným efektom bude nesmierny tlak buď na môj návrat do laboratória, alebo na nájdenie náhrady za mňa.

„Povedz im, že mám terciálny syfilis," povedal som. „To ich trochu zadrží."

Sanderson sa zasmial. „Nemaj obavy," povedal. „Vieš, mám starý a poriadne pevný krk. Ešte chvíľu ho vydržím držať vystrčený." Po krátkej odmlke sa spýtal: „Čo myslíš, ako dlho to ešte potrvá?"

„Neviem, je to komplikované."

„Zastav sa zajtra," navrhol. „Preberieme to spolu."

„Dobre," súhlasil som. „Možno už budem vedieť niečo viac. Zatiaľ je to horšie ako prípad Peru."

„Rozumiem," povedal Sanderson. „Takže zajtra."

„Jasné."

Zložil som a bol som si istý, že pochopil, o čom som rozprával. S prípadom Karen Randallovej nebolo niečo v poriadku, niečo tam nesesedelo. Podobalo sa to na jeden prípad spreď troch týždňov, zriedkavý výskyt choroby zvanej agranulocytóza, ktorá sa prejavuje absolútnou stratou bielych krviniek. Je to nebezpečná situácia, lebo bez bielych krviniek nemôže človek bojovať s infekciou. Väčšina ľudí nosí chorobné mikroorganizmy v ústach alebo v tele - stafyloko-ky, streptokoky, niekedy diftériu či pneumokoky - a ak vám obranné látky poklesnú pod potrebnú úroveň, dostanete infekciu.

Podme však späť, pacient bol Američan, lekár, ktorý pracoval pre Verejnú zdravotnícku službu v Peru. Bral peruánsky liek na astmu a jedného dňa ochorel. Mal rany v ústach, teplotu a cítil sa veľmi zle. Navštívil lekára v Lime a absolvoval krvný test. Počet bielych krviniek bol šesťsto. Na druhý deň klesol na sto a ďalší na nulu. Sadol na lietadlo do Bostonu a prihlásil sa v našej nemocnici.

Urobili mu dreňovú biopsiu: pichli mu ihlu do hrudnej kosti a vytiahli kúsok drene. Študoval som ju pod mikroskopom a bol som zmätený. V dreni mal množstvo nezrelých granulocytov a napriek tomu, že to bolo ojedinelé, nebolo to katastrofálne. Povedal som si: Niečo tu nie je v poriadku, a šiel som za jeho lekárom.

Ten zistil, že mu naordinovali v Peru liek, ktorý obsahuje látku, zakázanú v Amerike už roku 1942, pretože potláčala tvorbu bielych krviniek. Lekár myslel, že to bol problém jeho pacienta - znížil si tvorbu bielych krviniek a infikoval sa. Liečba bola teda jednoduchá: vysadenie liekov, absolútny pokoj a čakanie na normalizáciu činnosti kostnej drene.

Vysvetlil som lekárovi, že dreň nie je v zlom stave a pokles nie je taký mimoriadny. Zašli sme za pacientom, no ten bol stále veľmi chorý. V ústach mal vrede a na nohách a chrbte sa mu šírili stafylokokové infekcie. Mal vysokú horúčku, bol letargický a na naše otázky odpovedal veľmi pomaly.

Nemohli sme pochopiť, prečo dreň bola celkovo v poriadku,

keď je tak strašne chorý; špekulovali sme nad tým celé popoludnie. Nakoniec, okolo štvrtej, som sa spýtal lekára, či sa objavila nejaká infekcia aj na ranke z biopsie. Na naše prekvapenie však sme žiadnu ranku nenašli. Biopsia bola urobená niekomu inému. Jedna zo sestričiek poplietla nálepky a doniesla mi dreň muža s podozrením na leukémiu. Hneď sme vytiahli vzorku a zistili sme, že dreň neprodukuje biele krvinky.

Pacient sa neskôr vyliečil, ale nikdy nezabudnem na ten zmätok z laboratórnych výsledkov.

Teraz som mal rovnaký pocit - niečo nie je v poriadku, niečo tu neseď. Bol som si istý. Cítil som však podozrenie, že ľudia majú rôzne záujmy a hovoria o rôznych veciach. Môj postoj bol jasný: Art je nevinný až do dokázania viny, a tá sa zatiaľ nedokázala.

Zdalo sa, že nikoho nezaujíma, či je Art vinný, alebo nie. Záležitosť, ktorá bola pre mňa nesmierne dôležitá, bola iným ľahostajná.

Prečo?

UTOROK 11. OKTÓBRA

Ked' som sa ráno zobudil, zdalo sa, že sa začína celkom bežný deň. Bol som vyčerpaný a vonku mrholilo, bolo chladno, sychravo a nepríjemne. Vyzliekol som si pyžamo a osprchoval sa horúcou vodou. Keď som sa holil, vošla do kúpeľne Judith, pobozkala ma a odišla pripraviť raňajky. Usmial som sa do zrkadla a začal uvažovať nad dnešným plánom operácií.

Vtom som si uvedomil, že dnes nejdem do nemocnice. Zrazu som si na všetko spomenul.

Dnes nebol celkom bežný deň.

Podišiel som k oknu a pozoroval dažďové kvapky na skle. Prvýkrát som začal uvažovať, či by som všetko nemal nechať tak a vrátiť sa k normálnej práci. Perspektíva príchodu do práce, odstavenia auta na parkovisku, zavesenia kabáta a navliekania si zástery a rukavíc - všetko známe detaily mojej rutiny - sa zrazu zdala mimoriadne príťažlivá, takmer zvädzajúca. Bola to moja práca; tam som sa cítil pohodlne. Neprežíval som pri nej žiadne stresy ani napätie, bol som na ňu pripravený. Čo sa mám čo hrať na amatérskeho detektíva. V chladnom ráne sa táto myšlienka zdala absurdná a smiešna.

Potom sa mi postupne vybavovali známe tváre: Artova tvár, tvár J. D. Randalla a Bradfordova nafúkaná sebaistota. Pochopil som, že ak ja nepomôžem Artovi, tak mu nepomôže nik.

Svojím spôsobom mi táto myšlienka naháňala strach, ba až hrôzu.

Judith si prisadla k raňajkám. Deti ešte spali; boli sme sami.

„Čo plánuješ nadnes?“ spýtala sa.

„Ešte neviem.“

Sám sebe som si kládol túto otázku. Musel som toho zistiť viac, oveľa viac. O Karen a najmä o pani Randallovej. Ani o jednej z nich som toho veľa nevedel.

„Začnem s tým dievčaťom,“ povedal som.

„Prečo?“

„Vraj bola milá a krásna. Každý ju miloval; bola vraj fantastická.“

„Možno naozaj bola.“

„Áno,“ pokračoval som, „ale treba si vypočúť aj mienku niekoho iného, nielen jej otca a brata.“ j, „Ale ako?“

„Začnem v Smithovej škole.“

Smithova škola v Northampton, Massachusetts, miesto uprostred ničoho, kde dvetisícdivesto dievčat dostáva exkluzívne vzdelanie. Z Bostonu to boli dve hodiny po diaľnici a ďalšia polhodina po úzkych cestách; potom ste sa podjazdom popod trať dostali do mesta. Nikdy som nemal rád Northampton. Na študentské mesto mal obzvlášť depresívnu atmosféru; podráždenie a frustráciu dvoch tisícok pekných dievčat, odsúdených na štyri roky v tejto divočine, kombinovanú s podráždenosťou miestnych obyvateľov, ktorí s nimi musia ten čas vydržať, ste mohli takmer cítiť vo vzduchu.

Univerzitné mestečko bolo krásne, najmä na jeseň, keď sa sfarbujú listy. Bolo krásne dokonca i v daždi. Šiel som priamo do informačného centra a vyhladal som Karen Randallovú v zozname študentov fakulty. Pri jej mene bol uvedený názov internátu Henley Halí, kde bývala.

Bol to biely drevený dom na Wilburovej ulici. Žilo v ňom štyridsať dievčat. Na prízemí sa nachádzala spoločenská miestnosť, príliš žensky ladená v svetlých farbách, s malými vzormi na stenách.

Dievčatá sa tam motali vo farebných domácich úboroch a dlhých natočených vlasoch.

Pri dverách bola recepcia so zvončekom.

„Mohli by ste mi zavolať Karen Randallovú?“ spýtal som sa dievčaťa. Vyľakane na mňa pozrela, ako keby som bol nejaký násilník.

„Som jej strýko,“ zaklamal som. „Doktor Berry.“

„Bola som preč celý víkend,“ odpovedalo dievča. „Odkedy som sa vrátila, ešte som Karen nevidela. Odišla na víkend do Bostonu.“

Mal som šťastie: dievča teda nič nevedelo. Uvažoval som, či ostatné dievčatá vedia, čo sa Karen stalo; nedalo sa to vylúčiť. Možnože vedúca internátu to už vie, alebo sa to čoskoro dozvie.

„Aha,“ zvolalo dievča spoza pultu. „Tam ide Ginnie. Ginnie je jej spolubývajúca.“

Tmavovlasé dievča malo oblečené úzke džínsy a jednoduchý sveter. Oblečenie vytváralo dojem zvláštneho súladu. Čosi v jej

tvári však nepasovalo k zvyšku tela. Dievča kývlo na Ginnie a povedalo: „Toto je doktor Berry. Hľadá Karen.“

Ginnie na mňa šokovane pozrela. Vedela, čo sa stalo. Rýchlo som ju chytil, odtiahol do spoločenskej miestnosti, a tam som ju usadil.

„Ale Karen je...“

„Viem,“ povedal som. „Chcem sa s vami porozprávať.“

„Mala by som sa spýtať slečny Petersovej,“ podotkla Ginnie a chcela vstať. Jemne som ju chytil, aby zostala sedieť.

„Prv ako to urobíte, vám radšej poviem, že včera som bol pri Kareninej pitve.“

Zakryla si rukou ústa.

„Ospravedlňujem sa za svoju otvorenosť, ale vyskytli sa závažné otázky, na ktoré len vy môžete odpovedať. Obaja vieme, čo by na to slečna Petersová povedala.“

„Zakázala by mi s vami sa rozprávať,“ odvetila Ginnie. Pozerala na mňa trochu podozrievavo, ale jej zvedavosť bola silnejšia.

„Poďme niekam, kde by sme sa mohli v pokoji porozprávať,“ navrhol som.

„Ja neviem...“

„Zdržím vás iba pár minút.“

Vstala a kývla hlavou smerom do haly. „Na izbách sú zakázané mužské návštevy, ale vy ste príbuzný, pravda?“

„Áno.“

Ginnie a Karen bývali na prízemí, v zadnej časti budovy. Izba bola malá a tesná, prepchatá dievčenskými spomienkami - fotografiami chlapcov, listami, žartovnými pohľadnicami k narodeninám, plagátmi z futbalových zápasov, stužkami, školskými rozvrhmi, flakónmi od parfumov, množstvom plyšových hračiek. Ginnie si sadla na posteľ a mne ponúkla stoličku pri písacom stole.

„Minulú noc mi slečna Petersová povedala, že Karen mala... že zomrela pri nehode. Prosila ma, aby som to zatiaľ nikomu nespomínala. Je to zvláštne. Nikdy som nepoznala nikoho, kto by zomrel - myslím v mojom veku. Je to čudné, vlastne zaujímavé. Necítila som nič, ani len rozrušenie. Ešte vždy tomu neverím.“

„Poznali ste Karen predtým, než ste prišli sem na internát?“

„Nie. Pridelili nám spoločnú izbu.“

„Priatelili ste sa?“

Pokrčila plecami. Ktovie prečo sa pri každom geste vrtela. Nebolo to prirodzené, vyzeralo to akoby nacvičené pred zrkadlom.

„Myslím, že sme sa kamarátili. Karen však nebola typickou štu-

dentkou. Nebála sa ničoho a vždy zmizla na deň alebo aj na celý víkend. Takmer vôbec nechodila do školy a stále rozprávala o tom, ako to tu nenávidí. Viete, to sa len tak hovorí, ale ona to myslela skutočne vážne. Myslím, že to tu naozaj nenávidela."

„Prečo si to myslíte?"

„Vycítila som to z jej správania. Nechodila na hodiny, aj z internátu vždy utekala. Zapisovala sa, že ide na víkend k rodičom, ale mne povedala, že tam nikdy nechodievala. Nenávidela svojich rodičov."

Ginnie vstala a otvorila skriňu. Vnútri bola na dverách prilepená veľká portrétová fotografia J. D. Randalla, celá poprepichovaná drobnými dierkami.

„Viete, čo mala vo zvyku robiť? Hádzala do tejto fotografie šípky. To je jej otec. Chirurg, alebo čosi také; hádzala do neho šípky každú noc pred spaním."

Ginnie zavrela dvere.

„A čo jej matka?"

„Hm, skutočnú matku milovala, tá však umrela. No nevlastnú matku Karen nikdy nemala v láske."

„O čom inom ešte Karen zvyčajne rozprávala?"

„O chlapcoch," povedala Ginnie, už znovu sediac na posteli. „O nich rozprávala najviac. O chlapcoch. Karen chodila niekam do súkromnej školy a poznala veľa chlapcov. Známi z Yale ju navštevovali veľmi často."

„Chodila s niekým konkrétnym?"

„Myslím, že nie. Mala veľa známych. Všetci za ňou behali."

„Bola taká populárna?"

„Skôr niečo iné," povedala Ginnie a pokrčila nosom. „Počúvajte, nie je pekné ju teraz ohovárať. A ja nemám dôvod veriť, že je to pravda. Možno je to len výmysel."

„Ale čo?"

„Pozrite sa, prídete sem ako nováčik a nikto vás nepozná, nikto o vás predtým nepočul a môžete ľuďom povedať, čo sa vám zachce a nič sa vám nestane. Ja som ľuďom hovorievala, že som bola na strednej cvičiteľkou aerobiku, len tak pre zábavu. V skutočnosti som však chodila do súkromnej školy a tou cvičiteľkou som vždy túžila byť."

„Rozumiem."

„Sú také úžasné, viete?"

„Aké príbehy vám rozprávala Karen?"

„Neviem. Vlastne to ani neboli príbehy. Skôr to boli len také zá-

pletky a náznaky. Páčilo sa jej, keď ľudia verili, že je divoška a všetci jej priatelia sú blázniví. Keď tak o tom rozmýšľam, jej najobľúbenejším slovom bolo: bláznivý. A ona vedela, ako príbeh podať, aby vyzneli pravdivo. Nikdy vám ich nepovedala celé. Len zopár útržkov. O svojich potratoch a tak."

„O potratoch?"

„Povedala, že mala už dva predtým, ako sa vôbec dostala na školu. Je to dosť neuveriteľné, nemyslíte? Dva potraty! Ved' koniec koncov mala len sedemnášť. Neverila som jej, a tak mi všetko vysvetlila a opísala, ako jej to urobili, do detailu. Potom som si už nebola taká istá."

Dievča z lekárskej rodiny môže ľahko získať informácie, ako podobné zákroky prebiehajú. To však nevylučuje, že potraty skutočne nemala.

„Povedala vám o nich niečo bližšie? Kde jej ich robili?"

„Nie. Povedala len, že ich mala. A stále rozprávala o podobných veciach. Chcela ma šokovať, viem to, ale vedela byť odporne hrubá, keď chcela. Pamätám si prvý, vlastne druhý víkend na internáte, v sobotu večer išla von a vrátila sa takmer nadránom. Myslela som, že sa zbláznim. Karen prišla v hroznom stave, bezvládne zaliezla do postele a povedala: Ježiši, ja zbožňujem čierne mäso. Len tak. Nevedela som, čo na to povedať, nepoznala som ju ešte dobre, a tak som čušala. Myslela som si, že chce na mňa urobiť dojem."

„Čo vám ešte rozprávala?"

Ginnie pokrčila plecami. „Nespomínam si. Vždy to boli len také táraniny. Jednu noc, keď sa chystala na víkend a pohvizdovala si pred zrkadlom, povedala mi: Tento víkend sa to určite podarí. Alebo niečo podobné, nepamätám si presne."

„Čo ste jej odpovedali?"

„Povedala som: Dobré sa zabav. Čo môžete povedať, keď vyleziete zo sprchy a niekto vám hovorí Čosi podobné. Odpovedala: Zabavím, zabavím. Vždy vytresla nejaké šokujúce výroky."

„Verili ste jej vôbec?"

„Po čase som začala."

„Mali ste niekedy dôvod myslieť si, že bola tehotná?"

„Myslíte tu na internáte? Na škole? Nie."

„Ste si istá?"

„Nikdy nič nepovedala. Okrem toho brala antikoncepčné pilulky."

„To viete iste?"

„Ale áno. Aspoň z toho robila každé ráno veľkú ceremóniu. Pilulky sú tam.“

„Kde?“

„Tam na jej stole. V tej malej fľaštičke.“

Vstal som, podišiel k stolu a zodvihol malú fľašku. Nálepka bola z miestnej lekárne; neboli na nej pokyny na užívanie. Vytiahol som zápisník a zapísal si číslo receptu a meno lekára. Potom som otvoril fľaštičku a vybral pilulku. Zostali v nej štyri.

„Brávala ich každý deň?“

„Dennodenne.“

Nebol som gynekológ, ani farmaceut, ale niečo som už vedel. Po prvé, že väčšina antikoncepčných piluliek sa teraz predávala v balení, ktoré uľahčovalo ženám kontrolovanie dní. Po druhé, že pôvodná hormónová dávka bola znížená z desať miligramov denne na dva miligramy. To znamená, že pilulky boli malé.

Tieto pilulky boli v porovnaní s nimi obrovské. Na povrchu nemali žiadnu značku; boli kriedovobiele a na dotyk veľmi drobiace. Jednu som si strčil do vrecka a ostatné som vrátil späť do fľašky. Už na pohľad som vedel, čo sú to za pilulky.

„Stretli ste sa niekedy s Kareninými chlapcami?“ spýtal som sa.

Ginnie zavrtela hlavou.

„Rozprávala o nich Karen niekedy? Hovorila o nejakých stretnutiach?“

„Ani nie. Nie o konkrétnych osobách. Rozprávala len o tom, akí boli v posteli, ale to boli zvyčajne len reči. Vždy sa nás snažila ohúriť a uzemniť. Voľačo vám ukážem.“

Postavila sa a šla ku Kareninmu toaletnému stolíku. Nad stolíkom bolo zrkadlo a niekoľko chlapčenských fotografií zastrčených v ráme. Vytiahla dve a podala mi ich.

„O tomto chlapcovi rozprávala, ale myslím, že už dávno spolu nechodili. Chodili spolu v lete. On študuje na Harvarde.“

Na fotke bola typická reklamná póza mladíka vo futbalovom drese s číslom 71. Stál v predklone a ceril zuby do aparátu.

„Ako sa volá?“

„Neviem.“

Vo futbalovom programe Harvard-Columbia som si pozrel zostavy. Číslo 71 bolo pravé krídlo, Alan Zenner. Meno som si zapísal do notesa a fotku vrátil Ginnie.

„Tento druhý,“ podávala mi ďalšiu fotku, „je novší prípad. Myslím, že s ním nedávno chodila. Zopár ráz v noci, keď sa vrátila,

bozkávala jeho fotku, kým si šla ľahnúť. Vola sa Ralph, zdá sa mi. Ralph alebo Roger."

Na fotke bol mladý černochoch v tesnom lesklom obleku a s gitarou v ruke. Jeho úsmev bol dosť strojený.

„Myslíš, že s ním chodila?" Začal som jej mimovoľne tykať.

„Áno, patrí k skupine, ktorá hrá v Bostone."

„A myslíš si, že jeho meno je Ralph."

„Tak nejako."

„Vieš, ako sa volá tá hudobná skupina?"

Ginnie sa zamračila. „Raz mi to povedala. Možno aj viackrát, ale nepamätám si. Karen sa snažila, aby jej chlapci zostali akýmsi tajomstvom. Nebola ako iné dievčatá, ktoré si sadnú k vám a vysypú všetko o svojich chlapcoch. Karen taká nikdy nebola, vždy to z nej šlo len po kúskoch."

„Myslíš, že sa cez víkendy stretávala s týmto chlapíkom?"

Ginnie prikývla.

„Kam chodila na víkendy? Do Bostonu?"

„Asi. Do Bostonu alebo New Havenu."

Obrátil som fotku. Na zadnej strane bolo napísané: FOTOGRAFIA OD CURZINA, WASHINGTONOVA ULICA."

„Môžem si tú fotku zobrať?"

„Jasné. Je mi to jedno."

Strčil som ju do vrečka a znovu si sadol.

„Stretla si sa niekedy s niektorým z tých chlapcov?"

„Nie. Nikdy som sa nestretla so žiadnym z jej priateľov. Ale... moment. Raz predsa, s jedným dievčaťom."

„Dievčaťom?"

„Áno. Karen mi jedného dňa povedala, že jej dobrá priateľka príde k nej na návštevu. Povedala mi, že je fajn, úplná divoška. Prehnaný opis. Skutočne som očakávala niečo výnimočné. Potom, keď sa zjavila..."

„Čo potom?"

„Bola veľmi zvláštna," poznamenala Ginnie. „Strašne vysoká, s dlhánskymi nohami a Karen v jednom kuse opakovala, ako veľmi by chcela mať také dlhé nohy. To dievča tu len tak sedelo a nič nepovedalo. Bola pekná. Ale veľmi zvláštna. Akoby bola duchom neprítomná. Možno si niečo pichla, čo ja viem. Nakoniec, asi po hodine sedenia, sa rozhovorila a vravela skutočne čudné veci."

„Čo také?"^

„Neviem. Čudné veci. Vraj kecl'v Španielsku prší, je to proti púšti."

A tvorila verše o ľuďoch behajúcich po špagetových poliach. Bolo to veľmi nudné, nič, o čom by sa dalo povedať, že vás to zaujme."

„Vieš, ako sa volalo to dievča?"

„Nespomínam si. Asi Angie."

„Chodila na vysokú?"

„Nie. Bola mladá, ale nechodila na vysokú. Pracovala. Karen mi spomínala, že bola zdravotnou sestrou."

„Skús si spomenúť na jej meno," poprosil som ju.

Ginnie sa zamračila a zahľadela sa do zeme, potom zavrtela hlavou. „Neviem," odvetila. „Veľmi som si ich nevšímala."

Nechcel som to skončiť, ale už bolo neskoro.

Pokračoval som: „Čo mi ešte môžeš povedať o Karen? Bola nervózna? Podráždená?"

„Nie. Vždy bola veľmi pokojná. V tomto dome bol každý nervózny, obzvlášť neskoro večer, keď sme mali skúšky, ale ju to nezaujímal."

„Bola energická? Temperamentná? Veľa rozprávala?"

„Karen? Žartujete? Tá bola vždy polomŕtva, okrem schôdzok, vtedy ožila. Inak bola často unavená a stále sa sťažovala, aká je zničená."

„Spávala dlho?"

„Áno. Prespala väčšinu seminárov."

„Jedla veľa?"

„Ani nie. Prespala aj väčšinu jedál."

„Musela teda schudnúť."

„Skôr pribrala," povedala Ginnie. „Nie veľmi, ale dosť." Už sa takmer nezmestila do väčšiny svojich šiat, po šiestich týždňoch. Musela si kúpiť nové."

„Všimli ste si aj nejaké iné zmeny?"

„Hm, azda len jednu, ale neviem, či je to dôležité. No bolo to dôležité pre Karen, nikoho iného to nezaujímal."

„Čo to bolo?"

„Zdalo sa jej, že je čoraz chlpatejšia. Na ramenách, nohách a nad ústami. Sťažovala sa, že si v jednom kuse musí holiť nohy."

Pozrel som sa na hodinky, bolo skoro poludnie. „Nechcem, aby si zmeškala hodinu."

„Nevadí," povedala Ginnie. „Toto je zaujímavejšie."

„Ako to myslíš?"

„Je zaujímavé pozorovať vás, ako pracujete."

„Vari si sa ešte nikdy nerozprávala s lekárom?"

Vzdychla si. „Musíte si myslieť, že som hlúpa," šepľala ostýchavo."

„Naopak, myslím si, že si veľmi inteligentná," namietol som.
„Chcete, aby som svedčila?"
„Svedčila? Prečo?"
„Na súde, na procese."
Hľadiac na ňu, som znova mal pocit, že trénuje pred zrkadlom.
Jej tvár mala tajomný, múdry výraz, ako filmová hrdinka.
„Neviem, odprevadíš ma?"
„Mne to môžete povedať," ubezpečovala ma. „Viem, že ste právnik."
„Ja?"
„Bolo mi to jasné po desiatich minútach od vášho príchodu.
Chcete vedieť ako?"
„Ako?"
„Keď ste si prezerali tie pilulky. Urobili ste to veľmi pozorne,
vôbec nie ako lekár. Pravdu povediac, myslím, že by ste boli veľmi
zlý lekár."
„Asi máš pravdu," súhlasil som.
„Veľa šťastia pri riešení toho prípadu," povedala na rozlúčku.
„Ďakujem."
Potom na mňa žmurkla.

Röntgenová miestnosť na druhom poschodí Memoriálnej nemocnice mala honosný názov: *Rádiologická diagnóza*. Bez ohľadu na názov bola vnútri rovnaká ako každá iná röntgenová miestnosť. Steny boli z bieleho skla a dookola pripevnené úchytky na snímky. Bola to vcelku veľká miestnosť s dostatkom priestoru pre poltucet röntgenológov.

Vošiel som dnu s Hughesom. Pracoval tu ako röntgenológ a poznali sme sa už veľmi dlho; chodieval k nám s manželkou na bridž. Boli veľmi dobrí a vášniví hráči, neprekážalo to. Niekedy som taký aj ja.

Nevolal som Lewisa Carra, lebo som vedel, že by mi nepomohol. Hughes stál na kariérovom rebríčku relatívne nízko a bolo mu srdečne jedno, či sa chcem pozrieť na snímky Karen Randallovej, alebo Aga Chána, ktorý sem prišiel pred niekoľkými rokmi na výmenu obličky. Zobral ma priamo do röntgenovej miestnosti.

Kráčajúc som sa ho spýtal: „Ako sa darí v sexuálnom živote?"

Bolo to typické podpichnutie röntgenológov. Je všeobecne známe, že röntgenológovia majú najkratšiu priemernú dĺžku života zo všetkých lekárskech odborníkov. Presné príčiny nie sú známe, ale prirodzený záver znie, že röntgenové lúče napriek dobrej ochrane im preniknú do tela. Kedysi röntgenológovia zostávali v tej istej miestnosti ako pacient a nasávali toľko gama lúčov, že ich mohli usmrtiť. Navyše boli vtedy filmy omnoho menej citlivejšie a bola potrebná riadne veľká dávka žiarenia, aby sa získala kontrastná snímka.

Ale aj napriek súčasnej modernej technike a lepším znalostiam táto nemravná tradícia zostala a röntgenológovia sú odsúdení celý život trpieť žartom o svojich olovených suspenzoroch a vyschnutých pohlavných žľazách. Vtipy o röntgenológoch prijímal Hughes veľmi dobre.

„Môj sexuálny život," odpovedal, „je o bohovský kus lepší než môj bridž."

Keď sme vošli do miestnosti, traja zo štyroch röntgenológov pracovali. Sedeli nad kopou obálok so snímkami a magnetofónom; po jednom vyberali snímky a čítali nahlas meno, číslo pacienta a druh snímky - AP, LAO, IVP, alebo thorax a tak podobne - potom ich pripevnili na osvetlenú sklenú tabuľu a diktovali zodpovedajúcu diagnózu.

Jednu stenu mali vyhradenú pre pacientov v intenzívnej starostlivosti. Boli to ťažko chorí ľudia a ich snímky neboli založené v obálkach, ale viseli na otáčacích závesných zariadeniach. Stlačíte tlačidlo a čakáte, až sa vám ukážu snímky pacienta, ktoré potrebujete vidieť. To znamená, že snímky vážne chorého človeka môžete nájsť veľmi rýchlo.

Táto skladovacia miestnosť bola spojená s röntgenovou miestnosťou. Hughes vošiel dnu a vytiahol snímky Karen Randalloyej. Sadli sme si pred sklenú tabuľu a Hughes na ňu pripol prvú snímku.

„Laterálna snímka lebky," povedal, študujúc ju. „Vieš, prečo ju žiadali?"

„Nie," odvetil som.

Ja som takisto hľadel na snímku, ale nič mi nenapadalo. Snímky lebky, teda röntgeny, sa ťažko interpretujú. Krania je kus kosti vytvárajúci prepojený tvar svetla a tmy. Hughes ho chvíľu študoval, sledujúc svojím plniacim perom jeho línie.

„Zdá sa v poriadku," povedal nakoniec. „Žiadna zlomená, žiadna abnormálna klasifikácia, žiadny náznak vzduchu alebo hema-

tomu. Samozrejme by bolo lepšie mať artériogram alebo pneumoencefalogram."

„PozriméTsa na ďalšie obrázky," povedal po chvíli. Vytiahol röntgen z bočného pohľadu a AP snímku. „Toto takisto vyzerá normálne. Nerozumiem, načo ich dali robiť - mala autohaváriu?"

„Neviem o tom."

Hrabal sa v pacientkinom spise. „Nie," povedal. „Vidím, že nedali urobiť snímky tváre... len snímky lebky."

Snímky tváre sa robili z rôznych uhlov, aby sa dali určiť zlomeniny kostí na tvári.

Hughes pokračoval v študovaní AP snímky a potom ho znovu zaujal bočný pohľad. Stále nemohol nájsť nijakú odchýlku.

„Dočerta, keby som tomu tak rozumel," povedal, klopkajúc na sklo. „Nič. Žiadna prekliata drobnosť. Nič."

„Dobre," povedal som a postavil sa. „Ďakujem ti za pomoc."

Keď som odchádzal, rozmýšľal som, či röntgenové snímky pomáhajú veci vyjasniť, alebo naopak.

V ošiel som do telefónnej búdky v nemocničnej chodbe. Vytiahol som zápisník a vyhľadal číslo lekárne i číslo receptu. Mal som pri sebe aj pilulku, ktorú som zobral z Kareninej izby.

Odškrabal som z nej kúsok nechťom a začal drviť na dlani. Rozmrvil sa na jemný prášok. Takmer s istotou som vedel, čo to je, ale pre istotu som to ešte skúsil špičkou jazyka.

Bola to neomylná chuť. Rozdrvený acylpirín chutí otrasne.

Vykrútil som číslo lekárne.

„Beaconova lekáreň."

„Tu je doktor Berry z Lincolnovej nemocnice. Chcel by som informáciu o lieku predpísanom..."

„Moment, vezmem si pero."

Krátka pauza.

„Pokračujte, pán doktor."

„...na meno Karen Randallová. Číslo receptu jeden-štyri-sedem-šesť-šesť-sedem-tri. Recept vystavil doktor Randall."

„Pozriem sa na to."

Slúchadlo bolo položené. Počul som pískanie a listovanie stránok, potom: „Áno, mám to. Darvon, dvadsať kapsúl, 75 miligra-

mov. Spôsob užívania - jedna kapsula každé štyri hodiny podľa bolesti. Bolo to dvakrát opakované. Potrebujete vedieť aj dátum?"

„Nie, ďakujem.“

„Ešte niečo?"

„Ďakujem. Veľmi ste mi pomohli.“

„Rado sa stalo.“

Zložil som slúchadlo. Všetko sa čoraz viac komplikovalo. Čo za dievča by sa snažilo o vytvorenie dojmu, že berie antikoncepčné pilulky, ak v skutočnosti užíva len acylpirín, ktorý si dáva do prázdnej fľaštičky od tabletiiek proti menštruačným bolestiam?

Smrt' po interrupcii je pomerne zriedkavá. Tento základný fakt býva zakrývaný všetkými možnými spôsobmi a štatistikami, ktoré sú priveľmi zavádzajúce a nepresné. Hoci sa odhady rozchádzajú, väčšina z nich sa zhodne v tom, že ročne sa uskutoční približne milión nelegálnych interrupcií a okolo päťtisíc žien pri nich umrie. To znamená, že priemerná úmrtnosť pri operáciách je päťsto úmrtí na stotisíc zákrokov.

Je to veľmi veľké číslo, najmä v porovnaní s úmrtnosťou pri regulárnych nemocničných interrupciách, pri ktorých sa tento priemer pohybuje od nuly do osemnásť úmrtí na stotisíc prípadov. Tento pomer dokazuje, že interrupčný zákrok je asi rovnako nebezpečný ako vybranie mandlí.

Možno teda povedať, že nelegálne interrupcie sú smrteľne dvadsaťpäťkrát nebezpečnejšie, než by mali byť. Väčšina ľudí je z toho zhrozená. Ale Art, ktorý o týchto veciach pozorne a vecne rozmýšľal, nebol štatistikami príliš prekvapený. Bol toho názoru, že jednou z príčin nelegálnych interrupcií je skutočnosť, že sú bezpečné.

„Musíš sa pozrieť na celkový počet zákrokov," povedal raz, „milión žien je nič neznamenajúce číslo. Keď to rozmeníme na drobné, uskutočňuje sa jedna nelegálna interrupcia každých tridsať sekúnd vo dne v noci, rok za rokom. Tým sa z toho stáva úplne obyčajná operácia a či už je to dobré, alebo zlé, v podstate je to bezpečné.“

Cynickým spôsobom Art hovoril, ako to on nazýval, o *prahu úmrtnosti*. Práh úmrtnosti definoval ako počet ľudí, ktorí musia rok čo rok umrieť pre zbytočné príčiny a nehody bez toho, aby to nie-

koho vzrušovalo. Podľa neho sa výška prahu úmrtnosti pohybovala okolo tridsaťtisíc ročne, čo je rovnaké číslo ako počet Američanov usmrtených pri autonehodách.

„Tam ich máš," hovorieval Art, „umrie ich na diaľnicach v priemere osemdesiat denne. Každý to považuje za normálne. Takže kto sa bude vzrušovať približne štrnástimi ženami denne, ktoré umreli pri potratoch?"

Tvrdil, že na to, aby sa touto problematikou začali vážne zaoberať lekári a právnici, by sa úmrtnosť musela vyšplhať na päťdesiatitisíc ročne, a možno aj viac.

Pri súčasnej priemernej úmrtnosti by to znamenalo desať miliónov interrupcií ročne.

„V podstate, ako vidíš, robím zlú službu spoločnosti. Nikoho som pri interrupcii nezabil, čiže udržiavam priemernú úmrtnosť na nízkej úrovni. To je síce dobre pre mojich pacientov, ale zle pre spoločnosť ako celok. Spoločnosť vždy reaguje len zo strachu alebo pocitu veľkej viny. Sme zvyknutí na veľké čísla; drobné štatistiky na nás nerobia dojem. Kto by sa zaujímal o prekliateho Hitlera, keby zabil len desaťtisíc Židov?"

Ďalej zvyčajne pokračoval tým, že bezpečnými interrupciami udržiava status quo a chráni poslancov pred tlakom meniť zákony. A potom povedal ešte toto:

„Problém tejto krajiny spočíva v tom, že ženy nemajú odvahu. Radšej sa budú zakrádať na nebezpečný nelegálny potrat, ako by žiadali zmeniť zákony. Poslanci sú všetko muži a tí nerodia deti; môžu si dovoliť moralizovať. Rovnako kňazi: keby boli kňazmi ženy, videl by si pekelnú rýchlu zmenu v náboženstve. Ale v politike a náboženstve dominujú muži a ženám sa nechce priveľmi presadzovať, čo je zlé, lebo interrupcie sú ich záležitosť - ich deti, ich telá, ich risk. Ak by milión žien ročne napísalo list svojmu kongresmanovi, možno by sa nejaká zmena udiala. Možno nie a možno áno. Lenže ženy to nikdy neurobia."

Myslím, že táto myšlienka ho deprimovala viac než čokoľvek iné. Spomenul som si na ňu počas jazdy k žene, ktorá podľa všetkého mala guráže dosť. Pani Randallová.

Severne od Cohassetu, asi polhodina jazdy z centra Bostonu, sa nachádza exkluzívna vilová štvrť lemujúca skalnaté pobrežie. Pripomína Newport - staré domy s prekrásnymi trávnikmi a výhľadom na more.

Dom Randallovcov bola mohutná štvorposchodová gotická stavba s prepracovanými balkónmi a vežičkami. Trávnik sa zvažoval k vode; pozemok okolo domu zaberal pekné dva hektáre. K domu viedla štrkom vysypaná cesta. Zaparkoval som hneď vedľa dvoch porsche, jedno bolo čierne a druhé kriľavo žlté. Pravdepodobne na porsche jazdila celá rodina. V garáži parkoval sivý mercedes. Ten používalo asi služobníctvo.

Vychádzajúc z auta som rozmýšľal, ako čo najnepozorovanejšie preklznem popri komorníkovi, keď som zrazu vo dverách zbadal ženu ponáhľajúcu sa dolu schodmi. Po ceste si natáhovala rukavice. Len čo ma zbadala, ostala stáť.

„Pani Randallová?“

„Áno,“ prikývla.

Zrazu som nevedel, čo od tohto stretnutia vlastne očakávam. Bola vysoká, oblečená v béžovom chanelovskom kostýme. Vlasý mala uhľovočierne, s krásnym leskom, jej oči boli veľké a tmavé. Nemohla mať viac než tridsať. Jej vystúpené lícne kosti pôsobili až priveľmi tvrdým dojmom.

Chvíľu som na ňu nemo civel ako hlupák, ale nemohol som si pomôcť. Netrpezlivo sa na mňa zamračila. „Čo chcete? Oberáte ma o vzácny čas.“

Hlas mala chraplavý a pery zmyselné. Hovorila so správnym prízvukom, perfektnou gramatikou a s jemne britskou intonáciou.

„Pod'me, pod'me,“ súrila ma. „Hovorte.“

„Chcel by som sa s vami porozprávať o vašej dcére.“

„Mojej nevlastnej dcére,“ opravila ma rýchlo. Hrnula sa popri mne k čiernemu porsche.

„Áno, o vašej nevlastnej dcére.“

„Všetko som už povedala polícií,“ odpovedala. „A navyše už meškám na schôdzku, takže ak dovoľíte...“ Odomkla dvere auta a otvorila ich.

„Ja som -“

„Viem, kto ste,“ prerušila ma. „Joshua mi o vás včera večer rozprával. Povedal, že asi prídete za mnou.“

„Áno?“

„A povedal, aby som vás poslala dočerta.“

Snažila sa silou-mocou vyzerat' nahnevane, ale akosi sa jej to nedarilo. Jej tvár prezrádzala niečo iné, možno zvedavosť... alebo strach. Bolo to zvláštne. Naštartovala motor. „Dovidenia, doktor.“

Naklonil som sa k nej. „Riadite sa manželovými pokynmi?“

„Väčšinou áno.“

„Ale nie vždy," povedal som.
Práve sa chystala zaradiť rýchlosť, ale zháčila sa a s rukou na páke sa spýtala: „Prosím?"
„Chcem len povedať, že váš manžel nerozumie všetkému," vysvetľoval som.
„Ja myslím, že áno."
„Vy viete, že nie, pani Randallová."
Vypla motor a pozrela na mňa. „Dávam vám tridsať sekúnd, aby ste zmizli z tohto pozemku, ináč zavolám políciu," povedala celá bledá trasúcim sa hlasom.
„Zavoláte políciu? Nemyslím, že je to múdre."
Zneistela; sebaistota ju zjavne opúšťala.
„Prečo ste sem prišli?"
„Chcel som, aby ste mi porozprávali o tej noci, keď ste Karen priviezli do nemocnice. O sobote večer."
„Ak chcete vedieť niečo o tej noci," povedala, „pozrite sa na tamto auto." Ukázala na žlté porsche.
Pozrel som sa dnu.
Bolo to ako zlý sen.
Potáhy, pôvodne hnedé, boli teraz červené. Všetko bolo červené. Sedadlo vodiča aj sedadlo spolujazdca. Tlačidlá na prístrojovej doske boli takisto červené. Volant bol kde-tu červený a koberčeky na podlahe auta zašpinené od zaschnutej krvi.
V tom aute boli litre krvi.
„Otvorte dvere," povedala pani Randallová. „Skúste sedadlo."
Skúsil som, bolo vlhké.
„Už sú to tri dni," pokračovala, „a ešte stále to nevyschlo. Tol'ko krvi stratila Karen. To jej spravil."
Zabuchol som dvere. „To je jej auto?"
„Nie. Karen nemala auto. Joshua by jej to do dvadsiatych prvéch narodenín nedovolil."
„Takže čie je to auto?"
„Moje," odvetila pani Randallová.
Ukázal som na čierne auto, v ktorom sedela. „A toto?"
„To je nové. Kúpili sme ho včera."
„My?"
„Ja som ho kúpila. Joshua súhlasil."
„A čo s týmto žltým?"
„Polícia nás upozornila, aby sme na ňom nejazdili pre prípad, že bude potrebné ako dôkaz. No len čo budeme môcť..."
Prerušil som ju: „Čo presne sa stalo v sobotu večer?"

„Nemusím vám nič povedať," precedila cez stisnuté pery.

„Samozrejme, že nie." Usmial som sa milo. Vedel som, že ju mám v hrsti; strach jej nie a nie zmiznúť z očí.

Odvrátila sa odo mňa a hľadela cez predné sklo auta.

„Bola som v dome sama," začala. „Joshua mal službu v nemocnici na pohotovosti. William bol v škole. Bolo už pol štvrtej nadržanom a Karen sa ešte nevrátila z rande. Počula som klaksón. Stále trúbil. Vyskočila som z postele, navliekla si župan a bežala dolu schodmi. Moje auto stálo pred domom, motor bežal a svetlá boli zapnuté. Vyšla som von... a vtedy som ju zbadala. Omdlela a hlava jej spadla na klaksón. Všade bola krv."

Zhlboka sa nadýchla, začala čosi hľadať v kabelke, asi cigarety. Vytiahla balíček nejakých francúzskych. *Zapálil* som jej.

„Pokračujte."

„Niet čo dodať. Preložila som ju na druhé sedadlo a odviezla do nemocnice." Cigaretu fajčila prudkými a nervóznymi pohybmi. „Po ceste som sa snažila zistiť, čo sa vlastne stalo. Vedela som, kde krváca, lebo sukňu mala celú mokrú a zvyšok šiat nie. Vytisla zo seba: Lee to urobil. Povedala to trikrát. Nikdy na to nezabudnem. Na ten patetický, slabý hlások..."

„Bola pri vedomí? Schopná rozprávať?"

„Áno," povedala pani Randallová. „Omdlela druhý raz, keď sme prichádzali do nemocnice."

„Ako viete, že to bola interrupcia?" spýtal som sa. „Ako viete, že to nebol spontánny potrat?"

„Poviem vám," pokračovala pani Randallová. „Keď som sa pozrela do Kareninej kabelky, našla som tam jej šekovú knižku. Posledný šek bol na hotovosť. Bolo to tristo dolárov. Vystavený v nedeľu. Tak viem, že to bola interrupcia."

„Bol ten šek vybratý? Pýtali ste sa?"

„Samozrejme, že nie. Muž, ktorý má ten šek, je teraz vo väzení."

„Aha," povedal som zamyslene.

Pani Randallová vystúpila z auta.

„Myslel som, že meškáte na schôdzku," povedal som.

Stojac vo dverách, na mňa zazrela. „Chod'te dočerta," precedila a zabuchla ich za sebou.

Kráčal som späť k autu a hodnotil jej výstup. Bolo to veľmi presvedčivé. Malo to len dve chyby, ktoré som si všimol. Jedna bola množstvo krvi v žltom aute. Cudné bolo, že viac krvi bolo na spojuzdcovom sedadle. Potom to, čo pani Randallová asi nevedela,

že Artov poplatok za interrupciu bol 25 dolárov - čo stačilo akurát na pokrytie laboratórnych nákladov. Art nikdy nepýtal viac. Pretože sa vždy chcel pokladať za čestného.

Nápis bol poškodený: Curzinov fotoateliér. Pod ním malými žltými písmenami stálo: *Fotografie na všetky príležitosti: pasy, reklama, rodina. Všetko za jedinu hodinu.*

Ateliér bol na konci Washingtonovej ulice, ďaleko od kín a veľkých obchodných domov. Vošiel som dnu a uvidel nízkeho starého muža vedľa drobnej postaršej ženy.

„Prosím," povedal muž. Bol veľmi úctivý.

„Mám taký zvláštny problém," začal som.

„Pas? Žiaden problém. Môžeme vám urobiť fotky do hodiny. Dokonca aj skôr, ak sa ponáhľate. Radi vám poslužíme."

„Presne tak," potvrdila žena energicky a prikývla. „Sme tu pre vás."

„Mám trochu iný problém," pokračoval som, „viete, moja dcéra má oslavu šestnástin, a..."

„Nerobíme na objednávky," prerušil ma muž. „Je mi ľúto."

„Naozaj nie," zdupľovala žena.

„To nie je objednávka, ale oslava šestnástin."

„Také služby nerobíme," nedal sa muž. „Bohužiaľ."

„Robievali sme to," vysvetľovala žena. „Kedysi. Ale sa nám to neosvedčilo."

Zhlboka som sa nadýchol. „Viete, ja potrebujem len informáciu. Moja dcéra je zbláznená do jednej rockandrollovej skupiny a vy ste ich fotili. Chcem ju prekvapiť, a tak som si myslel, že skúsím..."

„Vaša dcéra má šestnást?" Zatváril sa akosi podozrievavo.

„Áno. Na budúci týždeň."

„A my sme fotili akú skupinu?"

„Moment," odovzdal som mu fotografiu.

Dlho na ňu pozeral.

„Toto nie je skupina, ale len jeden chlapík," namietol.

„Ja viem, ale patrí k tej skupine."

„Je to len jeden chlapík."

„Fotili ste ho a tak som si myslel, že možno..."

Muž obrátil fotografiu.

„Áno, robili sme ju," oznámil. „Tu je naša pečiatka. Curzinov fotoateliér, to sme my. Existujeme od roku 1931. Predo mnou tu pracoval môj otec. Nech odpočíva v pokoji."

„Tak, tak," povedala žena.

„Hovoríte, že toto je skupina?" spýtal sa muž, mávajúc fotografiou.

„Jeden člen tej skupiny."

„Je to možné," súhlasil a podal fotku žene.

„Je to možné," súhlasila i ona. „Neviem si však spomenúť."

„Možno to bola reklamná fotka," navrhol som.

„Ako sa volá tá skupina?"

„Neviem. Preto som prišiel. Fotka má vašu pečiatku -"

„To som si už všimol, pane," povedal nevrlo. „Musím sa pozrieť do knihy. Všetko si zapisujeme."

Začal vyťahovať albumy s fotkami. Bol som prekvapený; skutočne fotil desiatky skupín.

Rýchlo ich prelistoval. „Moja žena si ich nezapamätá, ale ja áno. Ak ich uvidím spolu, spomeniem si. Rozumiete? Toto je Jimmy a Do-Dahs." Listoval rýchlo. „Tu máme Hrdlozezov, tu Potkanov, toto sú Jaguári. Mená vám utkvajú v pamäti."

Pokúšal som sa rozoznať nejaké tváre, ale listoval prirýchlo.

„Moment," zastavil som ho a ukázal na jednu fotku. „Myslím, že toto sú oni."

Muž sa zamračil. „Skupina Zefýri," povedal nesúhlasným tónom. „To sú oni, Zefýri?"

Pozrel som sa na skupinu, päť mužov, a všetci černosi. Boli oblečení v rovnakých lesklých oblekoch ako na pôvodnej fotke. Ich úsmev pôsobil násilne, akoby sa fotili len z donútenia.

„Viete ich mená?"

Otočil fotku. Mená na nej boli. „Zeke, Zach, Roman, George a Happy. To sú oni."

„Výborne," vytiahol som notes a poznačil si mená. „Viete, ako by som sa s nimi mohol spojiť?"

„Počúvajte, ste si istí, že ich chcete na oslavu vašej dcéry?"

„Prečo nie?"

Muž mykol plecom. „Sú trochu tvrdí."

„Ale myslím, že jeden večer to zvládneme."

„No neviem," povedal pochybovačné. „Sú veľmi tvrdí."

„Viete, kde by som ich našiel?"

„Jasné," odpovedal muž. Ukázal smerom dolu ulicou. „V noci hrávajú v Electric Grape. Chodia tam všetci negri."

„Ďakujem," rozlúčil som sa a šiel k dverám.
„Bud'te opatrný," poradila mi žena.
„Budem."
„Príjemnú oslavu," zaželel muž.
Prikývol som a zavrel dvere.

Alan Zenner bol mohutný chlapík. Nebol taký vysoký ako útočník Veľká desiatka, ale aj tak poriadne urastený. Mohol mať cez 185 cm a 100 kg. Viac-menej. Stihol som ho vo chvíli, keď odchádzal po skúške z Dillon Field House. Bolo neskoré popoludnie, slnko už pomerne nízko a jeho lúče dodávali štadiónu Soldiers Field a okolitým budovám - Field House, hokejovému štadiónu a krytým tenisovým dvorcom - zlatý lesk. Na jednom z vedľajších ihrísk tím nováčikov bojoval o loptu a víril žltohnedý prach v zapadajúcich lúčoch slnka.

Zenner vyšiel zo sprchy a utieral si krátke čierne vlasy. Drhol si ich tak silno, akoby mu tréner zakázal vychádzať von s mokrými vlasmi.

Povedal mi, že sa ponáhl'a na večeru a potom sa musí učiť. Rozprávali sme sa teda po ceste, kráčajúc cez Andersonov most k študentským internátom Harvardu. Chvíľu sme debatovali len tak. Alan patril k starším v internáte a končil štúdium histórie. Nepáčila sa mu téma diplomovej práce. Chcel študovať aj právo, ale bál sa právnickej fakulty; právnická fakulta nepovoľovala športovcom výnimky a jediné, čo ich zaujímalo, boli študijné výsledky. Rozmýšľal, že radšej pôjde študovať právo na Yale. Tam by to bola vraj väčšia zábava.

Prešli sme popri Winthrop House a zastavili sa vo Varsity klube. Alan povedal, že sa tam stravuje počas sezóny, chodí tam na obed a večere. Jedlo bolo celkom fajn.

Konečne som konverzáciu nasmeroval na Karen.

„Čo, vari aj vy?"

„Nerozumiem."

„Ste dnes už druhý. Starec tu bol pred vami."

„Starec?"

„Otec. Zvyčajne ho tak volala."

„Prečo?"

„Neviem. Tak ho volala, to je všetko. Dávala mu rôzne mená."

„Rozprávali ste sa s ním?"

Zenner odpovedal veľmi opatrne: „Prišiel ma len navštíviť."

„A?"

Zenner mykol plecom. „Povedal som mu, nech odíde.“

„Prečo?“

Ocitli sme sa na Massachusettskej ulici. Premávka bola hustá.

„Lebo sa nechcem zaplietť.“

„Už ste sa však zaplietli.“

„Starú belu.“ Pustil sa cez ulicu, šikovne sa preplietajúc po medzi autá.

„Viete, čo sa jej stalo?“

„Počúvajte,“ povedal, „viem o tom viac než ktokoľvek iný. Dokonca viac než jej rodičia. Jasné?“

„Ale nechcete sa zaplietť.“

„Svitlo vám.“

Nedal som sa: „Je to veľmi vážne. Jeden muž bol obvinený z vraždy. Musíte mi povedať, čo o tom viete.“

„Pozrite sa,“ na chvíľu zastal. „Bola fajn dievča, ale mala problémy. Aj medzi sebou sme mali problémy. Chvíľu bolo všetko v poriadku, potom nastali problémy, tak sa to skončilo. Viac nemám čo povedať a teraz mi dajte pokoj.“

Pokrčil som plecami. „Obhajoba vás môže predvolať na súd. Môžu vás prinútiť vypovedať pod prisahou.“

„Nebudem svedčiť na žiadnom súde.“

„Nebudete mať na výber,“ vysvetľoval som. „Jedine, že by sa dotyčná osoba nedostala pred súd.“

„To znamená čo?“

„To znamená, že mi radšej povedzte všetko, čo viete.“

O dva bloky nižšie smerom k Central Square bola malá krčmička s televízorom nad barovým pultom. Objednali sme si dve pívá, a kým nám ich priniesli, pozerali sme správy o počasí. Moderátor, malý zavalitý chlapík, prekypoval veselosťou a smial sa napriek tomu, že nazajtra a ďalšie dni predpovedali dážď.

Zenner sa spýtal: „Prečo sa o to zaujímame?“

„Myslím si, že Lee je nevinný.“

Zasmial sa. „Ste jediný, kto si to myslí.“

Priniesli pívá. Zaplatil som. Alan si usrkol a oblizol si z úst penu.

„Dobre teda, poviem vám, ako to bolo. Spoznal som ju, mohlo to byť v apríli, na jednej party. Hneď od začiatku nám bolo spolu fajn. Vyzeralo to super. Nič som o nej nevedel, iba to, že dobre vyzerá. Á samozrejme bola mladá. Nevedel som však, koľko má vlastne rokov. Keď som sa to na druhý deň ráno dozvedel, skoro som odpadol. Predstavte si, božemôj, šestnásť... Ale mal som ju rád. Nebola naivka.“

Na jeden glg vypil pol piva.

„Tak sme začali spolu chodiť. Kúsok po kúsku som sa začínal všeličo dozvedať. Objasňovala vždy všetko po troške a útržkovité. Bolo to veľmi príjemné, ako staré filmy. Vždy o týždeň ďalší diel a tak postupne. To vedela fantasticky.“

„Kedy ste sa prestali stretávať?“

„V júni, teda začiatkom júna. Končila školu, tak som si povedal, že sa pôjdem pozrieť na záverečnú slávnosť. Bola proti. Chcel som vedieť prečo. A potom mi vyklopila všetko o svojich rodičoch a že si s nimi nebudem rozumieť. Viete, pôvodne som sa volal Zemnick a vyrástol som v Brooklyne. Povedala mi, že vlastne v tom je problém, tak som ju pobožkal na rozlúčku. Bol som vtedy riadne našťvaný. Teraz mi je to už jedno.“

„Viac ste ju nevideli?“

„Raz. Muselo to byť koncom júla. Pracoval som na stavbe v Čape. Bolo tam veľa priateľov. Dozvedel som sa o nej niečo, čo som nevedel, keď sme spolu chodili. Aj o tom, ako loví chlapcov, o jej problémoch s rodičmi a ako nenávidí otca. Začal som chápať veci, ktoré som predtým nechápal. A takisto som počul, že mala interrupciu a rozprávala ľuďom, že to bolo moje dieťa.“

Alan dopil pivo a kývol na barmana. Dali sme si ešte jedno.

„Jedného dňa sme na seba narazili pri Scussete. Brala na pumpe benzín a ja som sa tam zastavil. Trochu sme sa rozprávali. Chcel som vedieť, či to bola pravda o tej interrupcii, a ona povedala, že áno. Spýtal som sa, či to bolo moje dieťa a ona veľmi pokojne odpovedala, že nevie, kto bol otcom. Tak som jej povedal, nech sa berie do pekiel, a odišiel som. Potom bežala za mnou a hovorila, že to ľutuje, či nemôžeme byť priateľmi a znovu sa stretávať. Odsekol som, že nie. Začala plakať. No, je to otrasné, keď vám dievča plače. Tak som sľúbil, že si spolu v ten večer niekam zjždeme.“

„A šli ste?“

„Ale áno. Bolo to hrozné. Alan, sprav to. Alan, urob hento; rýchlejšie, Alan teraz pomalšie. Alan veľmi sa potíš. Ani chvíľu nedržala papuľu.“

„V lete bývala v Čape?“

„Hovorila, že áno. Pracovala v galérii alebo čosi podobné. Ale počul som, že väčšinu času trávila na Beacon Hille. Mala zopár bláznivých priateľov.“

„Akých priateľov?“

„Neviem. Priateľov.“

„Stretli ste sa s nimi niekedy?“

„Len raz. Na jednej party v Čape mi predstavila istú Angelu, vraj to bola Karenina priateľka. Angela Harleyová alebo Hardyová, tak nejak sa volala. Veľmi dobre vyzerajúce dievča, ale veľmi čudné.“

„Ako to myslíte?“

„Proste čudné. Veľmi. Keď som ju stretol, správala sa čudne. Rozprávala akosi od veci ako: *Boží nos má silu horkosti*. Nedalo sa s ňou rozprávať; bola myslou úplne mimo. Škoda, lebo fakt bola pekná.“

„Stretli ste sa niekedy s jej rodičmi?“

„Áno. Raz. Teda to bola dvojica. Starý nadutec a mladá macocha. Nečudujem sa, že ich nenávidela.“

„Ako viete, že ich nenávidela?“

„Čo myslíte, o čom stále rozprávala? O rodičoch. Hodiny a hodiny. Nenávidela fotra. Niekedy ho posmešne volala Starec. Aj pre macochu mala množstvo mien, ani by ste neverili. Zvláštne je však to, že mala rada svoju matku. Svoju skutočnú matku. Umrela, keď mala Karen štrnásť alebo pätnásť. Myslím, že vtedy sa to všetko začalo.“

„Čo sa začalo?“

„Tie somariny. Všetky tie drogy a bláznovstvá. Chcela, aby jej ľudia uverili, že je divoká. Chcela šokovať. Akoby to potrebovala dokázať. Drogy brala vo veľkom a vždy na verejnosti. Niektorí hovorili, že bola závislá od amfetamínu, ale neviem, či to bola pravda. Veľa ľudí v Čape bolo na ňu nahnevaných a kolovali o nej samé hnusné reči. Ze ju hocijaká hlúposť dokáže vytočiť a že sa rozplače pre každú sprostosť.“ Keď to hovoril, trochu čudne sa zavrátil.

„Mali ste ju rád?“

„Áno,“ odpovedal, „pokiaľ sa to dalo.“

„Vtedy v Čape ste ju videli naposledy?“

„Áno.“

Priniesli ďalšie pivo. Alan pozrel na pohár, chvíľu ho krútil v rukách a povedal: „Nie, vlastne nie.“

„Videli ste ju ešte raz?“

Váhal. „Áno.“

„Kedy?“ s „V nedeľu,“ povedal, „minulú nedeľu.“

„Bolo takmer poludnie," pokračoval Zenner. „Liečil som si opi-cu z oslavy po zápase. Bolo mi na umretie. Báľ som sa, ako budem vyzerat' v pondelok na tréningu, lebo v sobotu mi to nešlo. Poka-zil som zopár akcií a tak som chcel byť v pondelok vo forme. Ale načo to vlastne spomínam. Bol som prosté vo svojej izbe a pokúšal sa obliecť na obed. Viazal som si kravatu. Musel som to robiť na trikrát, lebo uzol nie a nie sa podariť. Mal som fakt hroznú opi-cu. A strašne ma bolela hlava; vtom vošla dnu, priamo do izby, ako keby som ju očakával."

„A čakali ste ju?"

„Nikdy v živote som sa nechcel nikomu tak vyhnúť ako jej. Ko-nečne som sa s tým vyrovnal, chápete, konečne som ju dostal preč zo svojho života. A ona sa tu zrazu objaví a vyzerá lepšie než ke-dykoľvek predtým. Trochu pri sebe, ale stále veľmi dobre. Moji spolubývajúci boli na obede a tak som bol v izbe sám. Spýtala sa ma, či by som ju nevzal na obed."

„Čo ste jej odpovedali?"

„Povedal som: Nie."

„Prečo?"

„Pretože som ju nechcel vidieť. Bola ako mor, mohla vás naka-ziť. Nechcel som s ňou nič mať. Požiadal som ju, aby odišla, ale ona zostala. Sadla si, zapálila cigaretu a povedala, že hoci je medzi nami koniec, potrebuje sa s niekým porozprávať. Tento ťah som už poznal a nechcel som naň znova naletieť, ale ona sa nezberala na odchod. Sedela tam na gauči a nemala v úmysle odísť. Povedala, že som jediná osoba, s kým sa chce porozprávať."

Nakoniec som to vzdal. Sadol som si a povedal: Dobre, hovor. V duchu som si nadával, aký som blázon a že to budem ľutovať tak ako naposledy. Sú prosté ľudia, s ktorými sa nedá vydržať."

„O čom ste sa rozprávali?"

„O nej. Vždy rozprávala iba o sebe. O nej, o jej rodičoch, bratovi -"

„Boli si s bratom blízki?"

„Svojím spôsobom áno. On je však priveľmi vzorový, ako jej fo-ter. Predurčený na medicínsku kariéru a úspechy. A tak mu Karen veľa vecí nepovedala... napríklad o drogách. Nikdy mu to ani len nespomenula." •

„Pokračujte, prosím."

„Tak som tam sedel a počúval ju. Chvíľu rozprávala o škole a po-tom o niečom mystickom, čo práve začínala a kvôli čomu musela dvakrát denne polhodinu meditovať. To jej malo akože prečistiť myseľ, či čo. Sotva s niečím začala, už to považovala za skvelé."

í „Ako sa správala v ten deň?"

„Nervózne," odpovedal Zenner. „Vyfajčila celý balíček cigariet a stále si žmolila ruky. Mala krásny prsteň. Stále si ho sťahovala, nasadzovala a všelijako ním krútila. Celý celučičký čas." „Povedala, prečo odišla z internátu na víkend?" i „Aj mňa to zaujímalo," povedal Zenner. I „A čo vám odpovedala?"

„Že ide na interrupciu."

Oprel som sa a zapálil si cigaretu. „Aká bola vaša reakcia?"

Zavrtel hlavou. „Neveril som jej." Vrhol na mňa rýchly pohľad a odpil si z piva. „Už som nemal dôvod jej veriť. Bol to problém. Jednoducho som ju nevnímal. Musel som byť na seba prísny, lebo ešte vždy... mala na mňa vplyv."

„Vedela o tom?"

„Vedela o všetkom," poznamenal. „Nikdy jej nič neušlo. Bola ako mačka; správala sa podľa inštinktov a tie ju nikdy nesklamali. Jednoducho vošla do miestnosti, rozhliadla sa a hneď o každom vedela všetko. Mala akýsi zmysel vycítiť emócie."

„Rozprávali ste sa o tej interrupcii?"

„Nie. Lebo som jej neveril. Nevenoval som tomu pozornosť. Ona sa však k tomu asi po hodine vrátila. Povedala mi, že sa bojí a že chce byť so mnou. Stále opakovala, že má strach."

„Neverili ste jej?"

„Nevedel som, čomu mám veriť. Nie. Nie, neveril som jej." Jedným ggom dopil pivo a položil pohár. „No čo som mal robiť? To dievča nebolo v poriadku. Každý to vedel a bola to pravda. Mala problém s rodičmi... a vlastne s každým, preto nebola v istom zmysle normálna. Bola úplne vyšinutá."

„Ako dlho ste sa rozprávali?"

„Asi hodinu a pol. Potom som jej povedal, že musím ísť na obed a učiť sa a aby už radšej odišla. Potom odišla."

„Neviete kam?"

„Nepovedala mi, len sa zasmiala a podotkla, že nevie, kam ide."

O d Zennera som odišiel neskoro popoludní. Skúsil som ešte telefonicky zastihnúť Petra Randalla v práci. Nebol tam. Povedal som sestričke, že ide o naliehavý prípad, a tak mi dala číslo do

laboratória, kde zvyčajne v utorok a vo štvrtok pracoval dlho do noci.

Nezavolať som, šiel som tam radšej osobne.

Peter Randall bol jediným členom rodiny, s ktorým som sa ešte neoznámil. Raz alebo dvakrát sme sa videli na lekárskech večierkoch. Nebolo možné si ho nevšimnúť - po prvé, bol fyzicky výnimočný a po druhé, obľuboval oslavy a prišiel na každú, o ktorej sa dopyčul.

Peter Randall bol urastený tučný muž so silnou tvárou. Jeho srdečný smiech a trochu červená tvár pôsobili žoviálne. Fajčil bez prestania, veľmi veľa pil, vedel byť zábavný a vo všeobecnosti ho považovali za poklad každej oslavy. Peter vedel, ako sa na oslavách správať, vždy ich oživil a rozprúdil. Betty Gayleová, manželka jedného zo šéfov Lincolnovej nemocnice, raz na jeho adresu poznamenala: „Pozrite sa na neho, nie je to superspoločenský tvor?“ Stále čosi rapotala, ale v tomto mala pravdu. Peter Randall bol spoločenský typ - priateľský, otvorený, uvoľnený a veľmi vtipný. Jeho ostrovtip a dobré spôsoby mu zabezpečovali dokonalú voľnosť.

Peter si mohol dovoliť povedať naj oplzlejšie z neslušných vtipov a všetci sa zasmiali. V duchu si možno povedali: To bolo teda pekné svinstvo, ale smiali sa všetci bez rozdielu. Takisto mohol flirtovať s hociktorou ženou, rozliať nápoje, uraziť hostiteľku, alebo sa sťažovať, no v jeho prípade to však nikdy nikoho nenahnevalo ani nerozladilo.

Zaujímal ma, čo mi on povie o Karen.

Jeho laboratórium bolo na piatom poschodí biochemického krídla lekárskej fakulty. Kráčal som po chodbe a vdychoval pach laboratórií - kombináciu acetónu, Bunsenových horákov, mydla na pipety a chemických činidiel. Dievčina za pultom mala oblečený biely laboratórny plášť a písala na stroji akýsi list. Bola mimoriadne atraktívna, ale to som mal asi očakávať.

„Prosím? Čo si želáte?“ spýtala sa s miernym prízvukom.

„Hľadám doktora Randalla.“

„Ste ohlásený?“

„To presne neviem,“ povedal som, „telefonoval som, ale neviem, či dostal odkaz.“

Premerala si ma pohľadom a odhadla na klinického lekára. V jej očiach bolo trochu povýšenectva, ktoré zvyčajne ľudia nadobudnú, keď pracujú s klinickými lekármi. Hovorievajú: Viete, le-

kári nepoužívajú mozog. Hrajú sa s drobnými, nevedeckými vecami, ako sú pacienti. Naopak, vedci obývajú vesmír čistého a uspokojujúceho intelektualizmu.

„Poďte so mnou," povedala. Vstala a viedla ma cez halu, obutá v drevákoch bez podpätkov. Kráčal som za ňou, obzeral si jej zadok a ľutoval, že má plášť.

„Práve sa zberá odštartovať novú inkubačnú sériu," prehodila cez plece. „Bude veľmi zaneprázdnený."

„Ja počkám."

Vošli sme do laboratória, odkiaľ bol výhľad na parkovisko, ktoré už bolo o tomto čase prázdne.

Randall bol zaujatý bielym potkanom. Keď uvidel dievča, povedal: „Á, Brigit. Prišli ste práve včas." Potom zbadal mňa. „Koho to tu máme?"

„Volám sa Berry," povedal som. „Ja..."

„Áno, áno. Pamätám si vás." Pustil potkana a podal mi ruku. Potkan sa rozbehol po stole, zastavil sa na okraji, pozeral dolu a ňuchal.

„John, všakže?" spomenul si Randall. „Už sme sa niekoľkokrát stretli." Zdvihol potkana a usmial sa. „Pravdu povediac, práve mi volal brat, kvôli vám. Museli ste ho dokonale vyviesť z rovnováhy - myslím, že vás nazval smradľavým špehúňom."

Zdalo sa mu to veľmi zábavné. Zarehotal sa. „To ste si vyslúžili za otravovanie jeho milovanej lásky? Zjavne ste ju podráždili."

„Je mi to naozaj ľúto."

„Netrápte sa tým," povedal Peter veselo. Otočil sa k Brigit a dodal: „Zavolajte ostatných, prosím. O chvíľu začneme." Brigit pokrčila nosom a Peter na ňu žmurkol. Keď odišla, poznamenal: „Prekrásne stvorenie, tá Brigit. Drží ma vo forme."

„Vo forme?"

„Áno," vysvetľoval, hladkajúc si brucho. „Jedným zo záporov moderného, ľahkého života sú slabé očné svaly. Môže za to najmä televízia; sedíme pred ňou a neprecvičujeme si oči. Výsledkom sú slabé očné svaly, hrozná tragédia. Ale Brigit v tejto oblasti pôsobí skutočne preventívne. Lepšie než akýkoľvek liek." Spokojne si zív. „Ale ako vám môžem ja pomôcť? Nechápem, prečo ste prišli za mnou a nie za Brigit. Brigit, to by som pochopil, ale za mnou?"

„Boli ste Kareniným lekárom?" začal som.

„Áno, prirodzene."

Zobral potkana a umiestnil ho do malej klietky. Potom začal hľadať väčšiu klietku pre ďalšie zviera.

„Ach, tie prekliate baby. Stále im opakujem, že farba je lacná, ale nikdy jej nedajú toľko, koľko treba. Pozrite." Ruku strčil medzi potkany a vytiahol druhý exemplár. „Vyberáme tých, ktorí sú za-farbení na chvoste," vysvetľoval. Podržal potkana tak, aby som si mohol všimnúť ružovú škvrnu na chvoste. „Včera sme ich naoč-kovali parathyroidným hormónom. Teraz," pokračoval, „ľutujem, ale čoskoro sa stretnú so svojím stvoriteľom. Viete niečo o zabíja-ní potkanov?"

„Niečo áno."

„Nechcelo by sa vám ich poslať na druhý svet? Je mi zaťažko ich obetovať."

„Nie, vďaka."

Vzdychol si. „Myslel som si to. Ale vráťme sa ku Karen. Áno, bol som jej lekárom. Čo by ste chceli vedieť?"

Zdal sa naozaj priateľský a otvorený.

„Ošetrovali ste ju v lete po nehode?"

„Nehode? Nie."

Prišli dievčatá. Boli tri, vrátane Brigit. Všetky tri atraktívne a neviem, či náhodou alebo zámerne, jedna bola blondínka, dru-há brunetka a tretia červenovláska. Postavili sa rovno pred neho. Peter sa na každú z nich priateľsky usmial, ako keby im šiel roz-dávať darčeky.

„Dnes večer ich máme šesť," povedal, „a potom môžeme ísť do-mov. Pitevné náradie je pripravené?"

„Áno," prikývla Brigit a ukázala na dlhý stôl s tromi stoličkami. Pred každou z nich bola korková podložka, napínáky, pár klieští, skalpel a nádobka s ľadom.

„A čo miešacie zariadenie? Pripravené?"

„Pripravené," potvrdila druhá.

„Dobre," povedal Peter. „Začnime teda."

Dievčatá si sadli k stolu. Randall pozrel na mňa a povedal: „Asi to budem musieť urobiť, napriek tomu, že to neznášam. Určite sa mi raz stane, že kvôli strachu o tieto malé príšery si odľaklím prsty aj s ich hlavami."

„Čo používate?"

„To je dlhá história." Uškrnul sa. „Pred vami sa nachádza zna-lec hrdúsenia potkanov. Skúsil som všetko - chloroform, lámanie väzov, škrtenie. Dokonca aj malú gilotínu, na ktorú sú Briti takí hrdí. Mám priateľa v Londýne, ktorý mi jednu poslal - prisahal, že

budem spokojný, ale zasekávala sa o srst'. Preto," pokračoval, zamyslene si obzerajúc vybratého potkana, „som sa vrátil späť k základnému náradiu. Používam sekáč na mäso."

„Tárate."

„Viem, že to zle znie. Aj to zle vyzerá, ale je to najlepší spôsob. Musíme pitvu urobiť rýchle. Projekt pokusov si to vyžaduje."

Zobral potkana k výlevke, kde bola položená ťažká mäsiarska doska. Do výlevky dal navoskované vrecúško a potkana položil na dosku. Potom vytiahol zo skrine ťažký sekáč so solídnou drevenou rúčkou.

„Takéto veci predávajú," vysvetľoval ďalej, „v obchodoch s chemickým tovarom. Sú však príliš jemné a nikdy nie sú dostatočne ostré. Tento som pod rukou kúpil od mäsiara. Je perfektný."

Chvíľu ho ostril na kameni a vyskúšal na kúsku papiera. Rez bol čistý.

Vtom zazvonil telefón a Brigit bežala k nemu. Ostatné dievčatá oddychovali, očividne potešené zdržaním. Aj Peter sa potešil.

Brigit chvíľu telefonovala a potom povedala: „Je to požičovňa áut. Privezú auto."

„Dobre," odpovedal Peter. „Povedzte im, aby auto nechali na parkovisku a kľúčiky hodili do schránky." Kým Brigit tlmočila inštrukcie, Peter mi to objasnil: „Strašná otrava. Niekoľko mi ukradol auto."

„Ukradol?"

„Áno. Je to veľmi nepríjemné. Stalo sa mi to včera."

„Aké to bolo auto?"

„Malý mercedes. Otlčený, ale mal som ho rád. Keby bolo po mojom," povedal s úsmevom, „dal by som tých zlodejov zabasnúť za únos a nie krádež. Veľmi som mal to auto rád."

„Ohlásili ste to na políciu?"

„Áno." Pokrčil plecami. „Bohvie, či to však bolo na niečo dobré."

Brigit zložila slúchadlo a vrátila sa k stolu. Peter vzdychol, zdvihol sekáč a zahlásil: „Radšej začnime."

Držal potkana za chvost. Ten sa snažil vyšmyknúť, ťahajúc svoje telo po doske. Peter rýchlym pohybom dvihol sekáč nad hlavu potkana a sekol. V momente, keď ostrie dopadlo na dosku, ozvalo sa hlasné bum! Dievčatá odvrátili tváre. Pozrel som na Petra, bezhlavé telo držal nad výlevkou. Chvíľu trvalo, kým krv odtiekla. Potom telo preniesol k Brigit a položil na korkovú podložku.

„Číslo jeden," zahlásil. Hlavu prvého potkana vhodil do papierového vrecúška a vybral druhého.

Pozoroval som Brigit pri práci. Rýchlymi nacvičenými pohybmi pripla telo na dosku. Zarezala do nôh a odstránila mäso od kostí. Potom očistené kosti položila do nádoby s ľadom.

„Malý úspech," povedal Peter a pripravoval druhého potkana na doske. „V tomto labáku sme zdokonalili prvé kostné kultúry in vitro. Dokážeme udržať kostné tkanivo živé až tri dni. Hlavným problémom je dostať kosť z tela zvieraťa do ľadu ešte predtým, než bunky odumrú. Dosiahli sme v tom už dobrú úroveň."

„Čo presne skúmate?"

„Metabolizmus vápnika, najmä jeho vzťah k hormónu prištítnej žľazy a ku kalcitonínu. Chcem zistiť, ako tieto hormóny spôsobujú odvádzanie vápnika z kostí."

Parathormón bola donedávna málo preskúmaná substancia, vylučovaná štyrmi malými žľazami spojenými so štítnou žľazou. Nikto o ňom veľa nevedel, azda len to, že parathyroid asi kontroluje hladinu vápnika v krvi a že táto hladina je presne regulovaná - oveľa presnejšie než napríklad krvný cukor alebo voľná mastná kyselina. Krvný vápnik je nevyhnutný na normálne odovzdávanie si signálov medzi nervami a normálne kontrakcie svalov. Teoretizovalo sa o tom, že vápnik sa presúval do kostí a z kostí tak, ako si to telo vyžadovalo. Ak máte priveľa vápnika v krvi, uložíte si ho v kostiach. Ak ho máte málo, tak si ho z kostí zase vezmete. Nikto však nevedel, ako to fungovalo.

„Rýchlosť pokusov je rozhodujúca," pokračoval Peter. „Raz som urobil zaujímavý experiment. Zobral som psa a voperoval mu arteriálny by-pass. Mohol som mu tak brať krv, chemickými postupmi ju zbavovať vápnika a vracať mu ju späť do obehu. Robil som to hodiny, oddelil som doslova kilá vápnika. No hladina vápnika v krvi zostávala normálna, okamžite sa upravovala. Ten pes si bral veľké množstvá vápnika z kostí do krvi, a to veľmi rýchlym tempom."

Sekáč zasvišťal po druhý raz. Potkan sa zatriasol a zostal bez pohybu. Putoval k druhej dievčine.

„Zaujíma ma tento problém výmeny vápnika, jeho uskladnenia a znovuvyvolnenia," povedal Peter. „Veľmi zjednodušene povedané, vápnik môžeme dostať do kostí alebo ho z nich získať; ale kosť je kryštál s pevnou štruktúrou. Je úplne jasné, že ho môžeme vybudovať alebo zlikvidovať v zlomku sekundy. A ja chcem vedieť ako."

Siahol do kletky po ďalšieho potkana s bordovým chvostom.

„Rozhodol som sa pripraviť in vitro systém, aby som mohol

študovať kosti. Nikto neveril, že by sa mi to mohlo podariť, bolizmus kostí je taký pomalý, že nie je možné ho zmerať. Aiv. som to dokázal a použil niekoľko stoviek potkanov." Povzdychol si. „Ak raz potkany ovládnu svet, budem sa zodpovedať zo svojich zločinov."

Položil potkana na dosku.

„Viete, vždy som tu chcel mať dievča, čo by túto prácu urobilo za mňa. Hľadal som chladnokrvné nemecké dievča, trochu sadistické. Nikdy som nijaké nenašiel. Tieto tri," kývol na dievčatá pri stole, „súhlasili len pod podmienkou, že nebudú musieť zabíjať zvieratá."

„Ako dlho robíte túto prácu?"

„Je to sedem rokov. Začínal som veľmi opatrne, pol dňa v týždni. Potom každý utorok. Po čase som pridal aj štvrtok. Potom to už bol celý týždeň. Skrátil som svoj úväzok praktického lekára, ako sa len dalo. Táto práca je pre mňa skutočne drogou."

„Robíte ju rád?"

„Zbožňujem ju. Je to hra, dlhá, fantastická hra. Hádanka, na ktorú nikto nepozná odpoveď. Ale ja ju musím poznať. Niektorí ľudia na oddelení biochémie pracujú dlhé hodiny, oveľa viac ako ktorýkoľvek praktický lekár. Idú sa z toho zblázniť. Ale ja nechcem, aby sa to stalo aj mne."

„Ako sa tomu chcete vyhnúť?"

„Tak, že kedykoľvek cítim potrebu pracovať celých dvadsaťštyri hodín a stále dookola - kvôli dôležitej veci, alebo začať o piatej ráno - poviem si, že je to iba hra. Opakujem si to znova a znova. A funguje to: upokojím sa."

Sekáčom skolil tretieho potkana.

„Uf," vzdychol Peter. „Sme práve y polovici." Zamyslene sa pošúchal po bruchu. „Ale dosť o mne. Čo vy?"

„Chcel by som niečo vedieť o Karen."

„Chcete vedieť o tej nehode? Nebola žiadna, ktorú by som si pamätal."

„Prečo jej teda robili v lete röntgeny lebky?"

„Ach, tie." Hladko usmrtil štvrtú obeť a položil ju na dosku. „To bola typická Karen."

„Čo tým myslíte?"

„Prišla ku mne a povedala: Asi oslepnem. Sotva dýchala a bola veľmi rozrušená, ako len šestnásťročné dievča môže byť: strácala videnie a jej tenisové zápasy boli utrpením. Chcela, aby som pre ňu niečo urobil. Vzal som jej krv a dal urobiť zopár testov. Náčrt

krvného testu mal na ňu veľký vplyv. Skontroloval som jej krvný tlak, vypočul som ju a celkove som budil dojem, že som veľmi dôsledný."

„A nariadili ste urobiť röntgen lebky."

„Áno. To patrilo k vyšetreniu."

„Nerozumím vám."

„Karenine problémy boli čisté psychosomatické/ povedal. „Je ako deväťdesiat percent žien, ktoré vyšetrujem. Nejaká drobnosť sa im nepodarí - napríklad tenisový zápas - a zrazu bum! Máme tu zdravotný problém. Musí sa ísť k doktorovi. Ten prirodzene nenájde nijakú fyzickú chybu. Ale uspokojí ju to? Nie. Musí ísť k ďalšiemu lekárovi a potom k ďalšiemu, až sa nájde jeden, ktorý povie: Áno, vy ste veľmi chorá žena." Zasmial sa.

„Takže všetky tie testy ste robili ako zastierací manéver?"

„Väčšinu," povedal, „ale nie všetky. Vždy je tu dajaká príčina, a keď má niekto také závažné pochybnosti, že sa týkajú straty zraku, musíme to vyšetriť. Skontroloval som jej fundi. Bolo normálne. Potom som robil zrakové skúšky. Aj tie boli normálne, ale Karen hovorila, že raz vidí a raz nie. Tak som jej vzal krv a urobil skúšky funkcie štítnej žľazy a hladiny hormónov. Výsledky boli opäť normálne. Aj röntgen lebky dopadol dobre. Videli ste ich?"

„Videl," povedal som a potiahol som si z cigarety, práve keď skončil ďalší potkan. „Ale stále mi nie je jasné prečo -"

„Dajte si to všetko dokopy. Hoci je mladá, všetko je možné - strata zraku a bolesti hlavy, jemný prírastok na váhe, letargia. To by mohol byť hypopituitarizmus so zapojením zrakových nervov."

„Máte na mysli pituitárny nádor?"

„Je to asi možné, asi áno. Predpokladal som, že to testy ukážu. Snímky lebky by mohli ukázať, či bola na tom skutočne zle. Ale všetky sa vrátili naspäť ako negatívne. Všetko, čo mi povedala, sa dialo len v jej mysli."

„Ste si istý?"

„Áno."

„V laboratóriu mohli urobiť chybu."

„To nevylučujem. Bol by som urobil druhý test, pre istotu."

„A prečo ste to neurobili?"

„Pretože už nikdy neprišla," podotkol Peter. „To je kľúč ku všetkému. Jedného dňa prišla hysterická, pretože prestávala vidieť. Povedal som jej, aby o týždeň znovu prišla a sestrička s ňou doho-

Vorila termín. Ale neukázala sa. Hrala tenis, trávila príjemné chvíle. Na nič iné nemyslela."

„Menštruovala, keď ste ju vyšetrovali?"

„Povedala mi, že cyklus má normálny. Samozrejme, ak bola v čase smrti vo štvrtom mesiaci, klamala."

„Naozaj neprišla na ďalšie vyšetrenie?"

„Nie. Bola vlastne roztržitá."

Zabil posledného potkana. Dievčatá mali teraz plné ruky práce. Peter pozbieral všetky mŕtvolky potkanov, nastrkal ich do papierového vreca a hodil do odpadového koša. „Konečne," vzdychol a poriadne si vyumýval ruky.

„Ďakujem, že ste mi venovali svoj čas," povedal som.

„Niet za čo," odvetil a utrel si ruky do papierovej utierky. „Možno by som mal urobiť nejaké oficiálne vyhlásenie, keďže som jej strýko."

Chvíľu som počkal.

„J. D. sa so mnou nikdy nebude rozprávať, keď zistí, že som mal s vami tento rozhovor. Myslite na to, keď sa budete rozprávať s niekým iným."

„Jasné," povedal som.

„Neviem, prečo to robíte," pokračoval Peter, „a ani to nechcem vedieť. Vždy som vás považoval za rozumného človeka na úrovni, a predpokladám, že nemárnite len tak svoj čas."

Nevedel som, čo na to odpovedať. Nechápal som celkom, kam tým mieri, ale vedel som, že niekam smeruje.

„Môj brat nie je teraz ani na úrovni, ani rozumný. Je paranoidný; nič z neho nedostanete. Ale ak som dobre pochopil, boli ste na pitve."

„To je pravda."

„Aká bola diagnóza?"

„Bola neurčitá, stanovená len na základe všeobecných údajov."

„Nič nie je jasné."

„A snímky?"

„Ešte som ich nevidel."

„Aký dojem ste získali z pitvy?"

Zaváhal som, ale napokon som sa rozhodol. Správal sa ku mne čestne. Ja sa musím zachovať takisto.

„Nebola tehotná," podotkol som.

Opäť sa pošúchal na bruchu, rozhodil rukami a zahmkal.

„Je to veľmi zaujímavé," dodal.

Potriasli sme si ruky a rozlúčili sa.

Ked' som prišiel domov, veľké policajné auto s rozsvietenými svetlami stálo pri obrubníku. Kapitán Peterson, ešte vždy nákrátko ostrihaný a prísny, sa opieral o zábradlie a civel na mňa, keď som zatiahol autom na svoju cestíčku do garáže.

Vyšiel som z auta a poobzeral sa po okolitých domoch. Ľudia si všimli húkačku a pozerali von z oblokov.

„Dúfam, že som vás nenechal dlho čakať.“

„Nie,“ povedal Peterson s miernym úsmevom. „Práve som prišiel. Zaklopal som na dvere a vaša manželka povedala, že ste sa ešte nevrátili, tak som počkal vonku.“

V striedavo blikajúcom červenom a bielom svetle som jasne videl jeho neurčitý, arrogantný výraz. Vedel som, že to bolo zámerné. Chcel ma vyviešť z miery.

„Želáte si niečo?“

Posunul sa bližšie ku mne a pritom sa ďalej opieral o auto. „Vlastne áno. Máme na vás sťažnosť, doktor Berry.“

„Naozaj?“

„Vážne.“

„Od koho?“

„Od pána Randalla.“

Nevinne som sa spýtal: „Aká je to sťažnosť?“

„Zrejme ste obťažovali členov jeho rodiny. Syna, manželku, dokonca aj priateľku jeho dcéry zo školy.“

„Obťažoval?“

„Použil presne to slovo,“ ozval sa Peterson opatrne.

„A čo ste mu na to povedali?“

„Že uvidím, čo sa dá robiť.“

„Takže ste tu, aby ste to zistili.“

Prikývol a usmial sa.

Blikajúci policajný maják mi už išiel na nervy.

Opodiaľ zopár detí mlčky pozorovalo, čo sa deje.

„Porušil som zákon?“ opýtal som sa.

„To sme zatiaľ nezistili.“

„Ak som porušil zákon, doktor Randall to môže dať na súd. Alebo ma môže žalovať, ak má pocit, že mu vznikla materiálna škoda ako následok mojich údajných aktivít. On to veľmi dobre vie a vy tiež.“ Vrátil som mu úsmev. „A ja takisto.“

„Možno by sme sa mohli o tom porozprávať u nás na policajnej stanici.“

Pokrútil som hlavou. „Nemám čas.“

„Viete o tom, že vás môžem predviesť na vypočúvanie?“

- „Áno," povedal som, „ale to by bolo nezákonné."
■ „Mohlo by to byť až priveľmi zákonné."
: „Pochybujem o tom," trval som na svojom. „Som súkromná osoba, konajúca v rámci svojich práv. Proti nikomu som nepoužil silu ani som sa nikomu nevyhrážal. Akákoľvek osoba, ktorá si neželala so mnou hovoriť, to nemusela urobiť."
„Vstúpili ste na súkromný majetok Randallovcov."
„Nebol jasne označený. Stratil som sa a chcel som sa opýtať na správny smer. Dostal som sa k obrovskej budove. Takej obrovskej, že som netušil, že môže byť súkromným majetkom. Myslel som si, že je to nejaká inštitúcia."
„Inštitúcia?"
„Áno. Niečo ako sirotinec, viete. Tak som vošiel dovnútra, aby som sa informoval. Predstavte si moje prekvapenie, keď som čirou náhodou..."
„Náhodou?"
„Môžete dokázať opak?"
Petersonovi sa vcelku podarilo napodobniť úprimný smiech.
„Vy ste teda prefíkaný."
„Nie celkom," povedal som. „Nemohli by ste už vypnúť ten maják, aby ste zbytočne nepútali pozornosť? Inak budem musieť podať sťažnosť, že ma obťažovala polícia. A to rovno policajnému prezidentovi, okresnému prokurátorovi a primátorovi mesta."
Ľahostajne siahol cez okno auta a vypol maják. Svetlo zhaslo.
„Raz," povedal, „v tom budete zamotaný až po uši".
„Áno," prikývol som, „ja alebo niekto iný."
„Niekedy si myslím, že ste alebo čestný muž, alebo úplný blázon," dodal nakoniec a pokrútil hlavou.
„Možno oboje."
„Možno oboje," zopakoval, otvoriac dvere, a sadol si za volant.
Pobral som sa k vchodovým dverám a odomkol som si. Keď som ich za sebou zatvoril, počul som, ako odštartoval.

Nemal som chuť ísť na koktail, ale Judith nástojila. Keď sme sa viezli do Cambridgea, opýtala sa ma: „Čo to malo znamenať?"
„Co máš na mysli?" „To stretnutie s políciou."

„Bol to pokus zastrašiť ma.“

„Prečo?“

„Randall podal na mňa sťažnosť za obťažovanie.“

„Oprávnené?“

„Myslím, že áno.“

V rýchlosti som jej porozprával o všetkých ľuďoch, s ktorými som sa v ten deň stretol. Keď som skončil, povedala: „Zdá sa, že je to komplikované.“

„Som si istý, že za tým niečo je. Zatiaľ sa len pohybujem po klzkom ľade.“

„Myslíš si, že pani Randallová klamala o tom šeku na tristo dolárov?“

„Ási áno,“ prisvedčil som.

Jej otázka ma zarazila. Uvedomil som si, že sa veci odohrali tak rýchlo, že som ani nemal čas vziať do úvahy všetko, čo som zistil, popremýšľať nad tým a dať si veci dohromady. Vedel som, že sú tu isté problémové body - dokonca je ich viacero - ale nemohol som ich dať do logických súvislostí.

„Ako sa má Betty?“

„Nie dobre. Dnes bol článok v novinách...“

„Naozaj? Nečítal som ho.“

„Bol to krátky článok. *Uväznenie praktického lekára za interrupciu*. Neuvedli tam veľa detailov, len jeho meno. Betty mala niekoľko nepríjemných telefonátov.“

„Je to s ňou zlé?“

„Dost' zlé. Teraz beriem telefóny ja.“

„Si milá.“

„Betty sa snaží byť statočná a tváriť sa, že sa nič nestalo. Nevie, či je to horšie alebo lepšie. To, čo sa deje, nie je predsa normálne.“

„Ideš tam zajtra?“

„Áno.“

V Cambridgei som zaparkoval pri poschodovom dome neďaleko Cambridgeskej mestskej nemocnice. Bola to príjemná štvrť so starými domami a javormi popri ceste. A dláždenými chodníkmi; typický pre celý Cambridge. Keď som zaparkoval, Hammond práve prichádzal na svojom motocykli.

Norton Francis Hammond III. reprezentuje novú nádej lekárskej profesie. Nevedel o tom; a bolo to tak správne; keby o tom vedel, bol by neznesiteľný. Hammond pochádza zo San Francisca, a prešiel - ako on hovorieval - dlhou plavbou. Vyzerá ako chodia-

ca reklama kalifornského života - vysoký, blond vlasy, opálený a pekný. Je to vynikajúci lekár, už druhý rok pracuje v Memoriálnej, kde ho považujú za takého dobrého, že prehliadajú aj také veci, ako sú jeho po pleciah dlhé vlasy a dlhé vykrútené fúzy.

Treba spomenúť, že Hammond a zopár jemu podobných mladých lekárov zmenili staré zvyky bez toho, že by rebelovali proti samotnému základu. Hammond sa nesnaží nikoho poburovať svojimi vlasmi, spôsobmi alebo motocyklom. Jednoducho si vôbec nevšíma, čo o ňom rozprávajú iní lekári. Pretože si zachováva tento postoj, lekári nemôžu nič namietat' - a okrem toho sa vyzná v medicíne. Hoci ich jeho zjav irituje, nemôžu sa na neho sťažovať.

A tak si Hammond kráča svojou cestou a nikto ho neobťažuje. A pretože je nemocničným lekárom, má aj výchovný vplyv na mladých lekárov, ktorí ho nasledujú. V ňom sa skrýva aj nádej budúcej medicíny.

Od druhej svetovej vojny medicína prešla obrovskou zmenou v dvoch úspešných vlnách. Prvou bolo obdobie prílivu vedomostí, techniky a nových metód, ktoré sa začali hneď v povojnovom období. Bolo to spôsobené samotným objavením antibiotík a neskôr pochopením elektrolytickej rovnováhy, proteínovej štruktúry a genetickej funkcie. Z väčšej časti to boli pokroky vedeckého a technického charakteru, ktoré však priniesli drastické zmeny v medicínskej praxi. V roku 1965 boli tri zo štyroch najčastejšie predpisovaných skupín liečiv - antibiotiká, hormóny (väčšinou antikoncepcné pilulky) a sedatíva - povojnovými inováciami.

Druhá vlna prebehla len nedávno a bola väčšmi spoločenskou než technickou zmenou. Sociálna medicína a socializovaná medicína sa stali skutočným problémom ako napríklad rakovina a choroby srdca. Niektorí starší praktickí lekári považovali socializovanú medicínu za rakovinu svojho druhu a mnohí mladí súhlasili. Ale začínalo byť celkom jasné, že lekári musia, takým alebo onakým spôsobom, zabezpečiť lepšiu lekársku starostlivosť pre oveľa väčší počet ľudí než kedykoľvek predtým.

Je prirodzené, že zmeny sa očakávajú od mladých, ale v medicíne to nebolo také jednoduché, pretože starší a skúsenejší lekári pripravujú mladých a tí sa často stávali presnou kópiou svojich učiteľov. A potom je tu tiež určitý druh nepriateľstva medzi generáciami, obzvlášť v súčasnosti. Mladí ľudia sú lepšie pripravení než stará garda; majú vedomosti z vedných odborov, ich otázky sú hlbšie a vyžadujú si komplexnejšie odpovede. Takisto sa snažia

byť pri všetkom, usilujú sa o miesta, ktoré si vyžadujú skúsenejších odborníkov.

Preto bol Norton Hammond taký znamenitý. Spôsobil revolúciu bez rebelantstva.

Zaparkoval svoj motocykel, zamkol ho, nežne ho potľapkal, a oprášil si biely plášť. Vtom nás zbadal.

„Nazdar, kamoši." Ak to môžem posúdiť, Hammond každého volal kamoš.

„Ako sa máš, Norton?"

„Držím sa," uškrnul sa. „Napriek všetkým prekážkam."

Tľapol ma po pleci. „Hej, John, počul som, že si sa pustil do bitky."

„Nie celkom."

„Nemáš zatiaľ nijaké jazvy?"

„Iba zopár škrabancov," zažartoval som.

„Na to, že bojuješ so starým R. Z., máš vcelku šťastie."

„R. Z.?" Nechápala Judith.

„Ritný Zvierač: tak ho volajú chlapci na treťom poschodí."

„Randalla?"

„Koho iného?" Usmial sa na Judith. „Všetci by sa mu doň s radosťou zahryzli, keby mohli."

„Viem."

„Hovoria, že R. Z. sa vlečie tretím poschodím ako zranený sup. Nemôže uveriť, že sa niekto protiví jeho majestátu."

„Dokážem si to živo predstaviť," povedal som.

„Je v strašnom stave," pokračoval Hammond. „Dokonca už-už zožral Sama Carlsona. Poznáš Sama? Snaží sa zapustiť korene v chirurgii. Sam je Randallov obľúbenec. Miluje ho a nikto nechápe prečo. Niektorí hovoria, pretože Sam je hlúpy a on naozaj je, zarážajúco, neuveriteľne hlúpy."

„Naozaj?" Čudoval som sa.

„Nedá sa to ani opísať," povedal Hammond. „Sama znosil včera v kaviarni. Jedol kurací sendvič - najprv sa však určite spýtal obsluhy, aké je to kurča - keď zrazu vošiel Randall a zreval: 'Co tu robíte?' Sam odpovedal: Jem kurací sendvič.' A Randall sa opýtal: 'Prečo dopekla?'

„Čo nato Sam?"

Hammond sa posmešne uškrnul. „Sam vraj len vyjachtal: Ja neviem, pane.' Odsunul sendvič nabok a vyšiel z kaviarne."

„Chudák, bol hladný," povedal som.

„Pravdepodobne áno," smial sa Hammond a krútil hlavou. „Ale

v skutočnosti nemôžeš celkom obviňovať R. Z. Robí v Memoriálnej už skoro sto rokov a nikdy nemal nijaký problém. Až teraz s lovením lebiek a so svojou dcérou..."

„S lovením lebiek?" ozvala sa znova Judith.

„Bože, bože, vari už nefungujú zdroje informácií? Manželky väčšinou vedia všetko prvé. Celé to peklo sa v Memoriálnej začalo kvôli nemocničnej lekárni."

„Stratilo sa tam niečo?" opýtal som sa.

„To si píš."

„A čo také?"

„Všetky zásoby morfia. Hydromorfín hydrochlorid. Ten je v závislosti od hmotnosti tri až päťkrát účinnejší než morfium sulfát."

„Kedy?"

„Minulý týždeň. Lekárnik div že nedostal padáka - mal však šťastie, lebo keď sa to stalo, tam nebol. Naháňal sestry. Bolo to cez obed."

„Našlo sa niečo?"

„Nie. Prevrátili nemocnicu hore nohami, ale nič nenašli."

„Stalo sa to už aj predtým?" opýtal som sa.

„Zdá sa, že áno, pred pár rokmi. Vtedy zmizlo len zopár ampuliek. Ale toto bol obrovský lup."

„Myslíš, že to boli zdravotníci?" vyzvedal som.

Hammond pokrčil plecami. „Mohol by to byť hocikto. Osobne si myslím, že to bol obchodný zámer. Zmizlo toho príliš veľa. Riziko bolo obrovské: vieš si seba predstaviť, ako vlečieš z ambulancie škatuľu morfinových ampuliek?"

„Veru nie."

„Chce to odvahu."

„Ale určite je to veľa na jednu osobu," povedal som.

„Samozrejme. Preto si myslím, že to bolo na obchodné ciele. Táto krádež bola dokonale naplánovaná."

„Niekým zvonka?"

„To je veľmi dôležitá otázka."

„Takže?"

„Som toho názoru, že to urobil niekto z domácich."

„Sú nejaké dôkazy?"

„Nie. Nič."

Kráčali sme hore schodmi do dreveného domu. „To je veľmi zaujímavé, Norton," poznamenal som.

„Môžeš sa stavať, že je to zaujímavé."

„Poznáš niekoho, kto o tom čosi vie?"

„Myslíš o tých ampulkách? Nie. Ale jedno z dievčat na kardiológii si vraj do žily pichalo nejaké drogy, ale asi pred rokom to nechala. Podali si ju veľmi tvrdo. Vyzliekli ju a hľadali stopy po vpichoch. Bola čistá."

„A čo..."

„Lekári?"

Prikývol som. Lekári a drogy, to je ešte vždy tabu. Dost' veľký počet lekárov je drogovovo závislých; nie je to tajomstvo o nič väčšie než vysoký počet lekárov, ktorí spáchali samovraždu. Menej rozšírený je klasický psychiatrický syndróm, ktorým trpí lekár a jeho syn, pričom syn je drogovovo závislý a otec ho zásobuje tovarom len kvôli vzájomnému uspokojeniu. Ale nikto o tých veciach nerozpráva.

„Pokiaľ viem, lekári sú čistí," povedal Hammond.

„Dal niekto výpoved'? Sestra, sekretárka, alebo ktokoľvek iný?"

Zasmial sa a povedal: „Už sa nemôžeš dočkať, nemám pravdu?"

Mykol som plecami.

„Prečo sa pýtaš? Myslíš, že to s tým dievčaťom môže nejako súvisieť?"

„Neviem."

„Niet príčiny dávať dohromady tieto dve veci," nesúhlasil Hammond, „Ale bolo by to zaujímavé."

„Áno."

„Čisté špekulatívne."

„Samozrejme."

„Zavolám ti," povedal Hammond, „ak sa niečo dozviem."

„Budem ti vďačný," poznamenal som.

Prišli sme k dverám. Znútra sa ozývala hlučná zábava: štrnganie pohárov, hlasy, smiech.

„Veľa šťastia v boji," zaželel mi Hammond. „Pevne dúfam, že vyhráš."

„Ja tiež."

„Som si istý," povzbudil ma Hammond. „Nemaj s nikým zľutovanie."

Zasmial som sa. „To je proti Ženevskej konvencii."

„Toto," povedal Hammond, „je naozaj obmedzená vojna."

Oslavu usporiadal George Morris, hlavný lekár Lincolnovej nemocnice. Morris chcel už dávnejšie skončiť s touto prácou a založiť si súkromnú prax a toto bol rozlúčkový večierok, ktorý zorganizoval sám pre seba.

Bol pripravený veľmi dobre, so zdržanlivým komfortom, ktorý ho musel stáť viac, než si mohol dovoliť. Spomenul som si na tie honosné oslavy, ktoré usporadúvali výrobcovia, keď chceli predstaviť nový výrobok alebo nový spôsob výroby.

George Morris, dvadsaťosemročný muž, ženatý, s dvoma deťmi, mal obrovské dlhy: hociktorý lekár v jeho postavení ich mal. Teraz sa začínal z nich vyhrabávať, a preto potreboval pacientov. Pacientov, ktorých mu niekto odporučil i tých, ktorí potrebovali poradiť. Skrátka, potreboval dobrú vôľu a pomoc od starších praktických lekárov, ktorí pracovali v tejto štvrti už dlhší čas, a preto ich asi dvesto pozval do svojho domu a zahrnul ich až po krk tým najlepším chľastom, aký mohol kúpiť, a najchutnejšími chlebičkami, aké výrobca stvoril.

Ako patológa ma prekvapilo, že som dostal pozvánku. Ja som nebol pre Morrisa nijako užitočný; patológovia pracujú s mŕtvolami a tie už nepotrebujú nijaké odporúčania ani rady. Morris nás pozval, lebo sme sa priatelili.

Myslím si, že sme v tú noc na večierku boli jeho jedinými priateľmi.

Poobzeral som sa dookola po miestnosti: bola tam väčšina šéfov veľkých nemocníc v meste. Takisto lekári a samozrejme ich manželky. Manželky vytvorili skupinky a rozprávali sa o deťoch; lekári sa zasa rozdelili podľa nemocníc alebo špecializácií. Bol to akýsi druh delenia podľa zamestnania, ktorý bol na pohľad jasný.

V jednom kúte Emery argumentoval, aké terapeutické výhody majú nižšie dózy v hypertyreóze; v druhom Johnson rozoberal hepatický tlak v porto caval umelej cievke; opodiaľ bolo počuť Lewistonove mrmľanie o nehumánosti elektrošokovej terapie deprimovaných osôb. Zo ženského kútika sa príležitostne ozývali slová ako *očkovanie a kiahne*.

Judith stála vedľa mňa, vyzerala milo a dosť mlado v modrých šatách A-línie. Vypila svoju škótsku veľmi rýchlo, priam ju vyglgla na dúšok, a bolo jasné, že sa pripravuje vklznuť do hlúčku žien.

„Niekedy si želim," povedala, „aby sa rozprávali o politike alebo o niečom inom. O hocičom, len nech to nie je medicína."

Zasmial som sa, spomenul som si na Artu, ako hovorieval, že lekári sú chorí politikou. Myslel to v zmysle slova negramotný. Art vždy tvrdil, že lekári nielenže nemajú reálne politické názory, ale dokonca sú neschopní si ich vytvoriť. „Je to ako v armáde," povedal raz. „Politické názory sa považujú za neprofesionál-

ne." Hoci Art vždy zveličoval, niečo na tom, čo povedal, predsa len bolo.

Myslím, že Artovi by sa páčilo nadsadiť svoj prípad, aby šokoval, iritoval a podpichol ľudí. To je pre neho charakteristické. A takisto sa mi zdá, že je fascinovaný istou hranicou, ktorá oddeľuje pravdu od nepravdy, vyhlásenie od znovuyhlásenia. Je pre neho charakteristické stále niečo komentovať a sledovať, kto a ako na to reaguje. Robí to najmä vtedy, keď je opitý.

Art je jediný doktor, o ktorom viem, že sa vie opiť. Ostatní asi vedia ten alkohol niekam vylievať alebo ho v obrovskom množstve konzumovať bez toho, že by to niekto zbadal; zo začiatku sú zhovorčiví a potom ospalí. Art sa opije, a vtedy vie byť výnimočne zlostný a hrubý.

Nikdy som nechápal, prečo je taký. Chvíľami som si myslel, že je jasným prípadom patologickej intoxikácie, ale neskôr som usúdil, že to bola z jeho strany akási osobná zhovievavosť a ochota dovoliť si to, keď sa iní držia prísne pod kontrolou. Možno potrebuje túto zhovievavosť; a možno si nemôže pomôcť; možno to potrebuje ako výhovorku, aby trochu vypustil paru.

Ale istotne je zatrpknutý na svoju profesiu. Mnohí lekári sú, a to pre rôzne príčiny: Jones pretože je oddaný výskumu a nemôže zaradiť toľko peňazí, koľko by chcel; Andrews pretože urológia ho pripravila o manželku a šťastný rodinný život; Telser pretože v dermatológii je obkolesený pacientmi, ktorí - ako on hovorí - nie sú chorí, ale neurotickí. Keď sa rozprávate s hociktorým z nich, nespokojnosť sa objaví skôr či neskôr. No nie sú ako Art, ktorý sa iba nedávno postavil v lekárskej profesii proti nej samotnej.

Predpokladám, že v ktorejkoľvek profesii sa nájde človek, ktorý opovrhne sám sebou a svojimi kolegami. Art je extrémnym prípadom. Takmer sa zdá, že si vybral medicínu len preto, aby sám seba ponížil a bol nešťastný, nahnevaný a smutný.

Vo svojich najčiernejších momentoch si namýšľam, že robí potraty len preto, aby rozčúlil svojich kolegov. Nie je to správne, myslím si, ale nikdy si nemôžem byť celkom istý. Keď je triezvy, rozpráva ako intelektuál a odhaľuje argumenty v prospech interrupcie. Keď je opitý, vyjadruje svoje emócie, stanoviská, uspokojenia.

Myslím, že cíti nepriateľstvo voči medicíne, a preto sa opíja, aby toto nepriateľstvo zo seba dostal. Určite si tým pohnevá ostatných lekárov; raz povedal Janisovi, že urobil jeho žene interrupciu, a Janis, ktorý o tom nevedel, takmer dostal šok. Janis bol katolík, ale jeho žena nie. Art tým okamžite pokazil perfektne vydarenú večeru.

Zúčastnil som sa na tej večeri a bol som na Artu nahnevaný. O niekoľko dní neskôr sa mi prišiel ospravedlniť a ja som mu povedal, aby sa ospravedlnil Janisovi, čo aj urobil. Z akéhosi čudného dôvodu sa Janis a Art stali blízkymi priateľmi a Janis zmenil svoj názor na interrupciu. Netuším, čo mu Art narozprával a čím ho presvedčil, ale nech urobil čokoľvek, zabralo to.

Pretože som poznal Artu lepšie ako väčšina ľudí, prikladal som veľkú dôležitosť tomu, že je Číňan. Myslím, že jeho pôvod i fyzický zjav mali na jeho myslenie obrovský vplyv. Veľa Číňanov a Japoncov pracuje v medicíne a rozpráva sa o nich veľa vtipov - sú to žarty o ich vitalite a múdrosti, o ich honbe za úspechom. Sú to presne tie isté druhy žartov, aké sa rozprávajú aj o Židoch. Podľa môjho názoru, Art ako Američan čínskeho pôvodu bojoval s touto tradíciou a zároveň bojoval so svojou výchovou, ktorá bola skutočne konzervatívna. Dal sa iným smerom, stal sa radikálnym a ľavicovo orientovaným. Dôkazom toho bola jeho ochota prijať všetko nové. Mal najmodernejšiu kanceláriu zo všetkých gynekológov v Bostone. Len čo sa objavil nový výrobok, okamžite ho kúpil. Aj o tomto sa všeličo šuškalo - vraj technicky orientovaní Orientálci - ale s rozdielnou motiváciou. Art zápasil s tradíciou, s rutinou, so starou vyšliapanou cestou.

Keď ste sa s ním rozprávali, zdalo sa, že srší nápadmi. Vymyslel nový spôsob, ako robiť Papp test. Chce zmeniť rutinný spôsob panvového testu, lebo ho považuje za stratu času. Myslí si, že bazálna teplota ako indikátor ovulácie je účinnejšia, než sa uvádza. Myslí si tiež, že chirurgické kliešte by sa nemali vôbec používať pri pôrodoch, bez ohľadu na to, aké sú pôrody komplikované. Celková anestézia by mala byť zakázaná v prospech obrovských dávok sedatív.

Keď prvýkrát počujete tieto názory a teórie, ste dojatý. Až neskôr si uvedomíte, že má nutkanie napádať staré spôsoby a hľadať chyby, kedykoľvek a kdekoľvek môže.

Predpokladám, že bolo len prirodzené, že sa dal na interrupcie. A takisto som sa mohol spýtať na jeho pohnútky. Ale zvyčajne som to nerobil, pretože podľa mňa ľudské príčiny pre robenie určitej veci sú menej dôležité než konečná hodnota toho, čo urobil. Je historicky dokázané, že človek môže robiť nesprávne veci pre správne príčiny. V tom prípade prehráva. Alebo môže robiť správne veci z nesprávnych príčin. A vtedy sa stáva hrdinom.

Zo všetkých ľudí na večierku len jediný by bol schopný mi pomôcť. Tým človekom bol Fritz Werner, ale keďže som ho tam nevidel, pustil som sa ho hľadať.

Miesto toho som narazil na Blakea. Blake je starším patológom vo Všeobecnej nemocnici, ale je široko-d'aleko známy svojou hlavou, ktorá má enormné rozmery, je okrúhla a hladká. Črty jeho tváre sú detské, s malými čel'ust'ami a široko posadenými očami, takže vyzerá ako všeobecná predstava ľudí o budúcom človeku. Je to nadmieru intelektuálny muž, úplný blázon do hier. On a ja sme hrali jednu hru znova a znova celé roky.

Pozdravil ma mávnutím ruky s pohárom martini.

„Ozaj," ozval sa, „počul som ďalší argument. Poznáš chemickú schému DNA?"

„Áno," povedal som.

Pokrútil hlavou. „Škoda. Vyžívam sa v tom. Len tak niečo vybafnúť na ľudí."

Usmial som sa na neho, sotva schopný skryť svoje pobavenie.

„Poznáš ten posledný vtip o mladíkovi z Ázie? A ten o práve odmietnuť ošetrovanie? Hodí sa to k argumentom o fluoride veľmi presne."

Počul som aj ten a povedal som mu to. Zdalo sa, že ho to deprimovalo. A tak sa zvrtol, aby skúsil šťastie u niekoho iného.

Blake zhromažďoval argumenty o lekárskej filozofii. Nikdy nie je šťastnejší, ako keď logicky demonštruje chirurgovi, že nemá právo operovať, alebo internistovi, že je eticky nútený zabiť každého pacienta, ktorého môže. Blake má rád slová a vzrušenie okolo myšlienok tak ako malé deti novú hračku. Je to pre neho jednoduché a zábavné. On a Art si veľmi dobre rozumeli. Minulý rok mali títo dvaja štvorhodinovú debatu o tom, či je pôrodník morálne zodpovedný za všetky deti, ktoré sa narodili pod jeho vedením, od momentu, keď sa narodili, až pokým neumrú.

Krátko povedané, Blakeove dôvody neboli o nič dôležitejšie než sledovanie atléta pri cvičení v telocvični, ale v určitom momente tým môže byť človek fascinovaný. Blake mal zvláštny zmysel pre rozhodovanie, a keďže pracoval s ľuďmi prijímajúcimi najdôležitejšie rozhodnutia na Zemi, dobre ho využíval. Motal som sa dookola po miestnostiach, počúval som záplavy vtipov a rozličné druhy konverzácií; bol to typický lekársky večierok.

O ôsmej som už bol dosť unavený. Videl som prichádzať Fritza Wernera, každému zamával a prehodil zopár slov teplošským hlasom. Vybral som sa smerom k nemu, ale cestou ma zastavil Charlie Frank.

Charlie stál polozhrbený, s utrápeným výrazom tváre, ako keby ho práve bodli nožom do žalúdka. Oči mal naširoko otvorené a smutné. Pohľad na neho bol veľmi dramatický, ale Charlie bol vždy rovnaký. Vyzeral, akoby na svojich pleciach niesol rútiacu sa tragédiu, ktorá ho ťažila a tlačila k zemi. Ešte som ho nevidel usmiať sa.

Napätým pološeptom sa ma spýtal: „Ako sa má?”

„Kto?”

„Art Lee.”

„Dobre.” Nechcelo sa mi rozprávať o Artovi práve s Charliem.

„Je to pravda, že ho zabasli?”

„Áno.”

„Ó, bože.” Povzdychol si.

„Myslím, že sa to nakoniec dobre skončí,” upokojoval som ho.

„Naozaj?”

„Áno, naozaj.”

„Ó, bože.” Zahryzol si do pery. „Môžem nejako pomôcť?”

„Ani nie.”

Stále ma držal za rameno. Úchytom som sledoval Fritza na druhom konci miestnosti a dúfal, že si to Charlie všimne a nechá má odísť. Nenechal.

„Povedz mi, John...”

„Áno?”

„Čo som to počul, že aj ty si, no... do toho zapletený?”

„Povedzme, že ma to zaujíma.”

„Mal by som ti povedať,” pokračoval Charlie a čoraz väčšími sa ku mne dôverne nakláňal, „že sa o tom už hovorí v nemocniciach.”

„To sú len klebety.”

„John, môžeš si narobiť veľa nepriateľov.”

V duchu som rozmýšľal o Charlieho priateľoch. Bol veľmi úspešný pediater: mamičky uspokojoval tým, že sa o svojich malých pacientov bál ešte väčšími ako ony samy.

„Prečo mi to hovoríš?”

„No, mám taký pocit,” povedal so smutným výrazom.

„Čo mi teda navrhuješ?”

„Drž sa bokom, John. Je to odporné. Skutočne odporné.”

„Ďakujem za radu.”

„Veľa ľudí si naozaj myslí...”

„Ja tiež.”

„...že toto je prípad, ktorý by mal rozhodnúť súd.”

„Ďakujem za informáciu.”

Stisol mi rameno ešte silnejšie. „Hovorím ti to ako priateľ, John.“

„Dobre, Charlie. Budem na to myslieť.“

„Je to fakt odporné, John.“

„Áno, Charlie.“

„Tí ľudia sa nezastavia pred ničím,“ dodal.

„Akí ľudia?“

Zrazu ma pustil. Pozrel na mňa v pomykove. „Veď ja viem, že musíš urobiť to, čo je v tejto situácii podľa teba najlepšie.“

A odišiel.

Fritz Werner stál ako vždy pri bare. Bol vysoký, takmer chorobne chudý muž. Udržoval si krátko pristrihnuté vlasy a tým zvýraznil svoje veľké tmavé a zádumčivé oči. V istom zmysle pripomínal vtáka, mal nemotornú chôdzu a zvyk stále natáľhovať krk dopredu, keď mu niekto niečo rozprával. Akoby zle počul. Bol veľmi prudký, čo mohlo mať príčinu v jeho rakúskom pôvode alebo jeho umeleckej povahe. Fritz maľoval a kreslil pre zábavu a jeho kancelária, vždy preplnená, vyzerala ako ateliér. Pracoval na psychiatrii, pozorne počúval znudené matróny v strednom veku, ktoré zistili, síce až po termíne, že s nimi niečo nie je v poriadku.

Zasmial sa, keď sme si potriasali rukami. „Dúfam, že nie si nakazený.“

„Už si to začínam myslieť,“ podotkol som.

Obzrel sa dookola po miestnosti. „Koľko prednášok si zatiaľ absolvoval?“

„Len jednu, od Charlieho Franka.“

„Áno,“ povedal Fritz, „ak potrebuješ zlú radu, vždy sa môžeš naňho spoľahnúť.“

„A ako sa máš ty?“

„Tvoja manželka je dnes veľmi šarmantná. Modrá jej sluší.“

„Poviem jej to.“

„Skutočne je veľmi šarmantná. A ako sa má tvoja rodina?“

„Ďakujem, dobre. Fritz -“

„A tvoja práca?“

„Počúvaj, Fritz. Potrebujem tvoju pomoc.“

Jemne sa usmial. „Ty potrebuješ viac než len pomoc, ty potrebuješ záchranu.“

„Fritz -“

i „Navštívil si už mnohých ľudí," povedal. „Zoznámil si sa so všetkými? Čo si myslíš o Bubline?"

„Bubline?" ,

„Áno."

i Zamračil som sa. Nepočul som nikdy o nikom, kto by sa tak volal. „Myslíš Bublinu, tú striptérku?"

„Nie. Myslím Bublinu, spolubývajúcu."

„Jej spolubývajúcu?"

„Áno."

„Tú zo Smithovej školy?"

„Bože, nie. Tú z minulého leta v Hille. Bývali tri spolu v jednom byte. Karen, Bublina a tretie dievča, ktoré malo akési lekárske znalosti - bola to sestra či technička, alebo niečo podobné. Bola to teda riadna trojka."

„Ako sa v skutočnosti volá tá Bublina? A čo robí?"

Jeden z hostí si prišiel k baru vziať ďalší nápoj. Fritz sa pozrel smerom do miestnosti a profesionálnym hlasom povedal: „To znie dosť vážne. Pošli ho ku mne. Zajtra by som mal mať voľnú hodinu o dve tridsať."

„Zariadim to/ povedal som.

„Dobre," prikývol. „Som rád, že sme sa stretli, John."

Potriasli sme si rukami.

Judith sa rozprávala s Nortonom Hammondom, ktorý sa opieral o stenu. Keď som sa k nej blížil, uvedomil som si, že Fritz mal pravdu: skutočne vyzerala dobre. A potom som si všimol, že Hammond fajčí cigaretu. Nebolo na tom nič zvláštne, až na to, že Hammond nefajčí.

Nemal v ruke pohár a fajčil dosť pomaly a hlbokými dúškami.

„Povedz mi," povedal som, „chceš, aby si ťa všimli, čo?"

Zasmial sa. „To je môj prejav spoločenského protestu na túto noc."

„Snažila som sa ho presvedčiť, že to niekto ucíti," dodala Judith.

„Nikto tu nemôže nič cítiť," namietol Hammond. Určite mal pravdu; miestnosť bola plná modrého dymu.

„Aj tak buď opatrný."

„Porozmýšľaj nad tým," povedal a zhlboka si potiahol. „Žiadna bronchogenická karcinoma, chronická bronchitída, emfyzém, artérioskleróza a ani cirhóza. Je to nádherné."

„Je to zakázané."

Zasmial sa a potiahol sa za bradu. „Súhlasíš s interrupciou, ale si proti marihuane, je to pravda?"

„Teraz môžem podniknúť iba jednu krížovú výpravu."

Keď som ho pozoroval, ako si potahuje z cigarety a ústami plnými dymu znečisťuje vzduch, zišla mi na um myšlienka. „Norton, ty bývaš v Hille, však?"

„Áno."

„Poznáš niekoho, kto sa volá Bublina?"

Zasmial sa. „Každý pozná Bublinu. Bublinu a Superhlavu. Vždy sú spolu."

„Superhlava?"

„Áno. To je jej príviesok. Je to elektronický hudobník. Skladateľ. Miluje veci, čo sa ozývajú ako zavýjanie desiatich psov. Žijú spolu."

„Nebývala náhodou s Karen Randallovou?"

„Neviem. Možno. Prečo?"

„Ako sa vlastne tá Bublina volá?"

Pokrčil plecami. „Nikdy som nepočul, že by ju niekto volal inak. Ale ten mladík sa volá Samuel Archer."

„Kde býva?"

„Niekde za State House v pivnici. Upravili si to ako hniezdočko lásky."

„Hniezdočko lásky?"

„Musíš to vidieť, aby si tomu uveril," povedal Norton a pozrel na mňa uvoľnene, spokojne si vzdychnúc.

Na spiatocnej ceste domov vyzerala Judith napätá. Sedela s kolenami pri sebe a rukami si ich objímala. Stískala ruky tak silno, až jej obeleli hánky.

„Stalo sa niečo?"

„Nie," povedala, „iba som unavená."

„Unavili ťa babské reči?" opýtal som sa.

Jemne sa usmiala. „Stal si sa slávnym. Pani Wheatstoneová bola tebou vraj taká zaujatá, že zabudla aj na svoju odpoľudňajúcu hru."

„Čo si ešte počula?"

„Všetky sa ma pýtali, prečo to robíš, prečo pomáhaš Artovi. Myslia si, že je to najúžasnejší príklad priateľstva. Je to humánne, priam fantastické."

„Fíha."

„Stále dokola sa pýtali, prečo to robíš.“

„Dúfam, že si im povedala, že preto, lebo som dobrý chlapec.“

Usmiala sa do tmy. „Skoda, že mi to nenapadlo.“

Hlas jej posmutnel, hoci vo svetle reflektorov bola jej tvár príťažlivá. Vedel som, že nie je pre ňu jednoduché byť celý čas s Betty, ale niekto to robiť musel.

Neviem prečo, ale spomenul som si na študentské roky a na Fialovú Nell. Fialová Nell bola sedemdesiatosemročná alkoholička, ktorá zomrela rok predtým, ako sa stala našou mŕtvolou. Volali sme ju Nell a robili sme všelijaké žarty, len aby nám práca čím skôr ubehla.

Pamätám si, ako veľmi som si želal, aby som s tým mohol prestať: rezať studené, vlhké, zapáchajúce mäso a odlupovať vrstvy. Sníval som o dni, keď už konečne skončím s Nell a budem môcť zabudnúť na ňu, na všetky zápachy a pocit nečistoty z mŕtveho mäsa. Každý hovorí, že časom na to človek zabudne. Chcel som však prestať. Skončiť s tým. Ale nikdy som to neurobil, kým pitva nebola úplne hotová, všetky nervy a artérie zaznamenané a označené.

Po mojich drsných úvodných skúsenostiach s mŕtvolami som s prekvapením zistil, že ma patológia zaujíma. Tá práca ma celého pohltila a ja som sa naučil vypudiť zo svojej mysle zápach a pohľad na nové mŕtve telá, na každú novú mŕtvolu. Z akéhosi nevysvetliteľného dôvodu sú pitvy rozdielne a v určitom zmysle aj nádejnejšie. Pitvete človeka, ktorý len nedávno zomrel, a poznáte celú jeho históriu. Nie je to mŕtvola bez tváre alebo anonymity, je to konkrétna osoba, ktorá len nedávno zápasila svoj súkromný boj, jediný osobný boj, ktorý musela podstúpiť úplne sama a prehrala. Vašou úlohou je zistiť, ako a prečo tento človek prehral svoj boj, aby ste pomohli iným, ktorí ho čoskoro budú takisto zvädzať - a aj sebe. To je odkaz pitvaných mŕtvol budúcnosti.

Keď sme prišli domov, Judith skontrolovala deti a zatelefonovala Betty. Odviezol som opatrovateľku domov. Bolo to postavou nízke, no odvážne dievča menom Sally. Bola cvičiteľkou aerobiku v Brooklinskej strednej. Keď som ju viezol domov, zvyčajne sme sa rozprávali o neutrálnych veciach: ako sa jej páči v škole, na akú vysokú by chcela ísť a podobné veci. Ale dnes som sa cítil ako zvedavý starček, ako človek, ktorý sa vrátil do svojho domova po dlhom čase zo zahraničia. Všetko bolo iné, dokonca aj deti. Nerobia

to, čo sme robievali my. Majú rôzne možnosti a rozdielne problémy. Keď nič iné, tak majú aspoň iné drogy.

Nakoniec som sa rozhodol, že budem radšej mlčať, lebo som na večierku priveľa pil. A tak som nechal rozprávať Sally o tom, ako urobila vodičský test. Počas jej rozprávania som sa cítil aj zbabelo, aj uvoľnene. Potom som si uvedomil, že zaujímať sa o život našej opatrovateľky nie je veľmi rozumné, nemal som príčinu niečo jej rozprávať, a keby som to aj skúsil, mohla by ma nesprávne pochopiť. Je lepšie rozprávať sa o vodičskom teste; to bola určite bezpečnejšia a pevnejšia pôda.

Zrazu som z nepochopiteľného dôvodu začal premýšľať o Alanovi Zennerovi a o tom, čo Art raz povedal. „Keď sa chceš dozvedieť niečo o tomto svete, zapni si v televízii program, kde vedú nejaký rozhovor a vypni zvuk.“ Urobil som to o pár dní neskôr. Bolo to bizarné: tváre sa pohybovali, jazyky chodili, ruky niečo vyjadrovali. Nijaký zvuk. Ani hlások. Vôbec netušíte, o čom sa rozprávali.

Adresu som našiel v telefónnom zozname: Samuel F. Archer, Langdonova ulica 1334. Vytočil som číslo. Ozval sa hlas z centrály.

„Je mi ľúto, pane, číslo, ktoré ste práve vytočili, nie je zapojené. Ak zostanete na linke, operátor vám podá potrebné informácie.“

Čakal som. Ozvala sa séria rytmických cvaknutí ako tlkot telefónneho srdca a potom sa ozval operátor. „Informácie. Aké číslo voláte?“

„Sedem-štyri-dva-jedna-štyri-štyri sedem.“

„To číslo je odpojené.“

„Máte tam uvedené iné číslo?“

„Nie, pane.“

Možno sa Samuel F. Archer odsťahoval, a možno nie. Vybral som sa k nemu. Ošarpaný panelák stál v strmom kopci východného svahu Beacon Hillu. V chodbe domu bolo cítiť kapustu a detské mlieko. Zišiel som dolu vŕzgajúcimi schodmi do pivnice, kde blikalo zelené svetlo a osvetľovalo čierno namaľované dvere.

Nápis na dverách hovoril: BOH BDIE NAD NAMI.

Zaklopal som.

Znútra som počul krik, skučanie, vravu a niečo, čo sa podobalo na vzdychanie. Dvere sa otvorili a oproti mne stál mladý muž okolo dvadsiatky s hustou bradou a dlhými vlhkými čiernymi vlasmi. Mal oblečené džínsy, fialovú bodkovanú košeľu a na nohách

sandále. Pozrel na mňa chladne a bezvýrazné, bez známky prekvapenia alebo záujmu. „Čo chcete?" ozval sa.

„Som doktor Berry. Vy ste Samuel Archer?"

„Nie."

„Je pán Archer doma?" ¹ „Momentálne je veľmi zaneprázdnený."

„Rád by som sa s ním porozprával."

„Ste jeho priateľ?"

Civel na mňa s neskrývaným podozrením. Vtedy sa spoza dverí ozval príšerný hrmot a dlhé prenikavé pískanie.

„Potrebujem jeho pomoc," povedal som.

Akoby si mierne povzdychol. „Teraz nie je vhodný čas," podotkol.

„Je to súrne."

„Vy ste lekár?"

„Áno."

„Máte auto?"

„Áno, mám."

„Akú značku?"

„Chevrolet. Tisícdeväťstošesťdesiatpäť."

„A poznávacie číslo."

„Dva-jeden-jeden-päť-šestnásť."

„V poriadku," prikývol. „Prepáčte, ale viete, ako to dnes chodí. Nikomu nemôžete veriť. Vojdite." Odstúpil odo dverí. „Nehovorte mu nič, dobre? Ja mu to poviem prvý. Už sedem hodín v kuse komponuje akúsi hudbu. Keď mu začne šibať, tak skladá aj dlhšie."

Prešli sme cez miestnosť, čo mohla byť asi obývačka. Boli tam gauče a zopár lacných lúč. Steny boli biele, pomaľované v čudných, akoby tečúcich dizajnoch fosforeskujúcich farieb. Ultrafialová farba zdôrazňovala celkový efekt.

„Je to tu divoké," povedal som a dúfal, že to bol správny prívlastok.

„To teda áno, človeče."

Vošli sme do druhej izby. Osvetlenie bolo veľmi slabé. Bledý, pomeškaný chlapec s úžasnou hrivou vlnitých blond vlasov sedel v tureckom sedle na zemi, obklopený elektronickým zariadením. Dva reproduktory stáli pri vzdialenejšej stene. Magnetofón bol zapnutý. Chlapec zručne obsluhoval svoje zariadenie, krútil gombíkmi a vyrábal rôzne zvuky. Keď sme vstúpili, ani si nás nevšimol. Vyzeral hlboko sústredený a jeho pohyby boli pomalé.

„Zostaňte tu," povedal bradatý mladík. „Poviem mu to."

Stál som pri dverách. Bradáč si prisadol k chlapcovi na zemi a jemne ho oslovil: „Sam. Sam."

Sam pozrel na neho a povedal: „Ahoj."

„Sam, máš tu návštevu."

„Skutočne?" Sam sa zatváril zmätene. Ešte vždy ma nezbadal.

„Áno, je to veľmi milý človek. Naozaj je milý. Rozumieš tomu? Je veľmi priateľský."

„Dobre," povedal Sam pomaly.

„Potrebuje tvoju pomoc. Pomôžeš mu?"

„Samozrejme," odvetil Sam.

Bradatý chlapec mi kývol. Podišiel som k nemu a opýtal som sa ho: „Čo má v sebe?"

„LSD," povedal, „už siedmu hodinu. Čudujem sa, že ho to ešte nepoložilo. Buďte opatrný, dobre?"

„Dobre," prikývol som.

Sadol som si k Samovi na zem. Sam pozrel na mňa prázdnyimi očami.

„Nepoznám ťa," povedal po chvíli.

„Som John Berry."

Sam sa nepohol. „Si starý, človeče," poznamenal. „Naozaj starý."

„Ako sa to vezme," prehodil som.

„Och, človeče. Hej, Marvin," zakričal na svojho kamoša, „videl si tohto chlapíka? Naozaj je starý."

„Áno," pritakal Marvin.

„Hej, dost' starý."

„Sam," ozval som sa, „som tvoj priateľ."

Podal som mu ruku, opatrne, aby som ho nevysťažil. Nepotriasol mi ju; zobral ju do svojich prstov a podržal oproti svetlu. Obzrel si moju dlaň a pomaly ju obrátil. Potom pohol prstami.

„Hej, človeče, ty si lekár."

„Máš pravdu," povedal som.

„Máš ruky ako lekár. Cítim to."

„Áno."

„Máš nádherné ruky."

Chvíľu bol ticho, skúmal moje ruky, stískal ich, ohýbal prsty, skúšal chĺpky, nechty, brušká prstov.

„Lesknú sa," povedal. „Chcel by som mať také ruky."

„Možno máš," povzbudil som ho.

Pustil mi ruku a pozrel na svoju vlastnú. Nakoniec skonštatoval: „Nie. Sú rozdielne."

„A to je zlé?"

Pozrel na mňa zmäteným pohľadom. „Prečo si sem prišiel?“
„Potrebujem tvoju pomoc.“
„Áno. Dobre.“
„Potrebujem len nejakú informáciu.“
Neuvedomil som si, že som spravil hlúposť, pretože Marvin vy-
štartoval ku nám. Sama to akosi rozrušilo. Zastavil som Marvina.
„Je to v poriadku, Sam. Všetko je okey.“
„Si poliš," vyhlásil Sam.
„Nie, nie som policajt, Sam.“
„Si. Klameš.“
„Často býva paranoidný," vysvetlil mi Marvin. „To ho veľmi ťa-
ží. Bojí sa, že sa priveľmi rozruší.“
„Si poliš. Hnusný poliš.“
„Nie, Sam. Nie som policajt. Keď mi nechceš pomôcť, tak odí-
dem.“
„Si poliš, určite si.“
„Nie, Sam. Nie som.“
Konečne sa usadil a uvoľnil, jeho telo už nebolo také meravé.
Zhlboka som sa nadýchol. „Sam, máš priateľku menom Bublina?“
„Áno.“
„Sam, ona mala priateľku Karen.“
Civel do prázdna. Trvalo to celú večnosť, kým odvetil. „Áno,
Karen.“
„Bublina bývala s Karen. Minulé leto.“
„Áno.“
„Poznal si Karen?“
„Áno.“
Začal rýchlo a ťažko dýchať, oči sa mu rozšírili.
Jemne som mu položil ruky na plecia. „Poko, Sam, len pokoj.
Stalo sa niečo?“
„Karen," povedal a rozhladol sa po miestnosti. „Ona bola...
strašná.“
„Sam -“
„Ona bola najhoršia, človeče. Najhoršia.“
„Sam, kde je Bublina teraz?“
„Je preč. Išla navštíviť Angelu. Angela...“
„Angela Hardingová," spresnil Marvin. „Ona, Karen a Bublina
bývali minulé leto spolu.“
„A kde je teraz Angela?" opýtal som sa Marvina.
V tom momente Sam vyskočil a začal z plných pľúc kričať: „Po-
liš! Poliš!" Chcel ma ovaliť, ale minul ma, tak ma chcel kopnúť.

Chytil som ho za nohu a on spadol na elektronické zariadenie. Miestnosťou sa rozľahlo hlasné, pípavé pí-pí-pí.

„Pripravím thorazín, to ho upokojí," povedal Marvin.

„Pichni mu ho," pobádal som ho. „Pomôžem ti." Zdrapil som Sama a pridrжал som ho. Svojím revom prehlušil rámus, ozývajúci sa z elektronických prístrojov.

„Poliš! Poliš! Poliš!"

Kopal a tlkol okolo seba. Marvin sa snažil pomôcť, ale bezvýsledne. Sam tlkol hlavou o zem.

„Daj mu nohu pod hlavu," skríkol som.

Nerozumel ma.

„Hýb sa," zakričal som.

Konečne sa mu podarilo dostať nohu pod Samovu hlavu, takže si nemohol ublížiť. Sam sa naďalej krútil a metal v mojom zovretí. Po chvíli som uvoľnil zovretie. Prestal sa vrtieť, pozrel na svoje ruky a potom na mňa.

„Hej, človeče, čo sa deje?"

„Teraz si môžeš oddýchnuť," povedal som.

„Hej, človeče. Pust' ma."

Kývol som na Marvina, ten podišiel bližšie a vypol vrieskajúce zariadenie. Zrazu zavýjanie prestalo. Miestnosťou sa rozľahlo zvláštne ticho.

Sam sa posadil a čumel na mňa. „Hej, pust' ma. Naozaj ma pust'."

Pozrel na moju tvár.

„Človeče," povedal a dotkol sa mi líca, „ty si ale krásavec."

A potom ma pobožkal.

Keď som prišiel domov, Judith ležala v posteli, ale ešte nespala.

„Čo sa stalo?"

Keď som sa vyzliekal, povedal som: „Dostal som bozk."

„Od Sally?" Zdalo sa, že ju to pobavilo.

„Nie. Od Sama Archera."

„Toho skladateľa?"

„Presne tak."

„Prečo?"

„Je to dlhá história."

„Nie som ospalá," zahlásila.

Porozprával som jej o všetkom, potom som vliezol do postele a pobožkal ju. „Smiešne, ešte nikdy ma nepobožkal chlap."

Masírovala mi krk. „Páči sa ti to?“

„Ani nie.“

„To je zvláštne, mne sa to veľmi páči,“ povedala a pritiahla ma k sebe.

„Stavím sa, že teba bozkávali muži celý život,“ vyhlásil som.

„Nie všetci sú rovnako dobrí.“

„A kto je najlepší?“

„Samozrejme ty.“

„Je to sľub?“

Oblizla jazykom konček môjho nosa. „Nie,“ povedala, „to je výzva.“

STREDA 12. OKTÓBRA

Raz do mesiaca sa Boh zľutuje nad kolískou slobody a dovoľí slnku, aby zasvietilo nad Bostonom. Dnes bol ten deň: chladný, jasný a čistý, s jesennou sviežosťou vo vzduchu. Zobudil som sa s dobrým pocitom a očakávaním, že sa niečo stane.

Dal som si bohaté raňajky a navyše dve vajcia. Jedol som ich s pocitom viny a vychutnával ich cholesterol. Potom som išiel do pracovne, urobiť si denný plán práce. Začal som s písaním zoznamu všetkých ľudí, s ktorými som sa stretol, a pokúšal sa zistiť, kto z nich je podozrivý. V skutočnosti nikto z nich nebol viac alebo menej podozrivý.

Prvá osoba, ktorú treba podozrievať v otázkach interrupcie, bola žena sama, pretože si mnohé z nich vedľa samy vyvolať potrat. Pitva však ukázala, že Karen musela mať pred operáciou anestéziu, a to vylučuje, že si to urobila sama.

Jej brat poznal správny postup, ale v tom čase mal službu. Mohol som si to neskôr overiť, ale v tejto chvíli nebol dôvod, aby som mu neveril.

Peter Randall a J. D. Randall, to boli technicky povedané dve možnosti. Ale akosi som si nemohol predstaviť ani jedného z nich, že by to urobil.

Zostával už len Art alebo niekto z Kareniných priateľov z Beacon Hillu, alebo niekto, koho som ešte nenavštívil a o kom dokonca ani neviem, že existuje.

Chvíľu som hľadel na zoznam a potom som zavolať do Malloryho budovy v meste. Alice tam nebola; hovoril som s inou sekretárkou.

„Dostali ste patologickú diagnózu o Karen Randallovej?“

„Aké má číslo?“

„Neviem, aké má číslo.“

Veľmi podráždene dodala: „Pomohlo by mi, keby ste ho vedeli.“

„Prosím vás, aj tak sa pokúste nájsť jej záznam,“ povedal som.

Vedel som takmer stopercentne, že sekretárka mala všetky spisy uložené v archíve priamo pod nosom, so všetkými skončenými ohliadkami za posledný mesiac, a okrem toho boli zaradené podľa abecedy a čísla. Nemal by to byť pre ňu problém.

Po dlhej pauze sa ozvala: „Už to mám. Vykrvácanie pri vagi-

nálnej hemorágii, perforácia utera, lacerácia, následný pokus o dilatáciu a kyretáž v treťom mesiaci gravidity. Druhotná diagnóza je systémová anafylaxia."

„Rozumiem," povedal som namrzene. „Ste si istá?"

„Ja len čítam, čo je tu napísané."

„Ďakujem," odvetil som.

S čudným pocitom som zložil slúchadlo. Judith mi dala šálku kávy a opýtala sa: „Čo sa stalo?"

„Pitevná správa hovorí, že Karen bola tehotná."

„Naozaj?"

„Áno."

„A nebola?"

„Nikdy som si to nemyslel," povedal som.

Vedel som, že sa môžem mýliť. Mohlo to byť dokázané mikroskopickou skúškou. Ale akosi sa mi to nezdalo pravdepodobné.

Zavolať som do Murphyho laboratória, aby som zistil, či už skončil analýzu hormónov v krvi. Neskončil; bude to hotové až zajtra popoludní. Povedal som, že mu zajtra zavolám.

Potom som otvoril telefónny zoznam a hľadal som adresu Angely Hardingovej. Bývala na Chestnutovej ulici.

Vybral som sa k nej.

Chestnutova ulica je za Charlesovou, neďaleko úpätia Hillu. Je to veľmi tichá štvrť s mestskými domami, starodávnymi obchodmi, lákavými reštauráciami, malými stánkami so zeleninou a ovocím; väčšinu tunajšieho obyvateľstva tvoria mladí profesionáli - lekári, právnici a bankári - ktorí chcú dobre bývať, ale nemôžu si dovoliť presťahovať sa do Newtonu alebo Wellesley. Okrem nich tu žijú aj starší ľudia okolo päťdesiatky, šesťdesiatky, ktorých deti sú už dospelé a majú svoje rodiny, čo im dovoľuje odsťahovať sa späť do mesta. Ak sa chystáte žiť kdekoľvek v Bostone, mali by ste bývať v Beacon Hille.

Bývali tam samozrejme aj nejakí študenti, ale zvyčajne sa tiesnili traja alebo štyria v malých bytoch; bol to jediný spôsob, ako si mohli dovoliť platiť nájom. Zdalo sa, že starší obyvatelia mali radi študentov - pridávali trochu koloritu a mladosti do susedských vzťahov - ale len do tej miery, pokiaľ chodili čistiť a slušne sa správali.

Angela Hardingová bývala na druhom poschodí. Zaklopal som na dvere. Otvorilo štíhle tmavovlasé dievča v minisukni a svetri. Na líci mala namaľovanú kvetinku a na očiach veľké modré okuliare.

„Angela Hardingová?"

„Nie," povedala dievča. „Prišli ste neskoro. Už odišla. Ale možno zavolá."

„Volám sa doktor Berry. Som patológ."

„Áno?"

Dievča si zahryzlo do pery a nechápavo na mňa hľadelo.

„Ty si Bublina?"

„Áno. Ako to viete?" Potom luskla prstami. „Jasné. Vy ste boli včera večer za Superhlavou."

„Áno."

„Počula som, že ste tam boli."

„Áno," zopakoval som.

Odstúpila od dverí. „Podťe ďalej."

Byt bol takmer úplne prázdny, bez nábytku. V obývačke bol jednoduchý gauč, na zemi zopár vankúšov; cez otvorené dvere som uvidel neustlanú posteľ.

„Pokúšam sa zistiť niečo o Karen Randallovej," začal som.

„Počula som o tom."

„Bývala si tu aj minulé leto?"

„Áno."

„Kedy si naposledy videla Karen?"

„Nevidela som ju asi mesiac. Ani Angela ju nevidela."

„Angela ti to povedala?"

„Áno. Samozrejme."

„Kedy ti to povedala?"

„Minulú noc. Rozprávali sme sa o Karen. Viete, práve sme sa o tom dozvedeli, myslím o jej nehode."

„Od koho ste sa to dozvedeli?"

Pokrčila plecami. „Hovorilo sa o tom."

„Čo sa hovorilo?"

„Že mala smolu pri výškrabe."

„Vieš, kto jej to urobil?"

„Zavreli vraj akéhosi doktora. Ale to už určite viete."

„Áno," povedal som.

„Pravdepodobne to urobil," poznamenala s jemným myknutím pleca. Odhrnula si z tváre dlhé čierne vlasy. Mala veľmi bledú pokožku. „Ale ja tomu celkom neverím."

„Ako to myslíš?"

„No... Karen nebola hlúpa. Vedela, čo má robiť. Už to zažila predtým. Vráťane minulého leta."

„Interrupciu?"

„Áno. Správne. A potom, ako sa jej to stalo, bola skutočne v depresii. Mala zopár nepríjemných zážitkov s drogami, naozaj čudných, a to ňou otriaslo. Privádzalo ju to k halucináciám a do nepríčetnosti. Nechceli sme, aby šla zasa na ďalší potrat, ale nástojila na tom, a to bolo strašné, skutočne strašné.“

„Čo tým myslíš?“

„Raz si vzala nôž. Dorezala celú izbu a pritom neustále vrieskala, že všetko je zakrvavené, že celé steny sú od krvi. Myslela si, že okná sú bábätká, ktoré očerneli a zomreli. Bolo to hrozné divadlo.“

„Čo ste urobili?“

„Postarali sme sa o ňu.“ Bublina opäť mykla plecóm. „Čo iné sme mohli robiť?“

Natiahla sa ponad stôl a vzala do ruky bublifuk. Namočila doň slamku so slučkou na konci, zvyšné kvapky obtrela o okraj nádobky a vyfúkla do vzduchu prúd bublín. Sledovala ich, ako sa jemne vznášajú a potom postupne jedna za druhou praskajú.

„Skutočne strašné.“

„Kto jej robil interrupciu minulé leto?“ opýtal som sa.

Bublina sa zasmiala. „Ja neviem.“

„Čo sa stalo?“

„Zasa ju ktosi nabúchal. Vyhlásila, že sa toho musí zbaviť, urobila si voľný deň, a potom prišla šťastná a usmiata.“

„Mala problémy?“

„Nie.“ Vyfúkla ďalší prúd bublín a sledovala ich. „Vôbec žiadne. Ospravedlňte ma na chvíľu.“

Prešla do kuchyne, naliala si plný pohár vody a zapila tabletku.

„Už to prestáva účinkovať. Zosypala by som sa, viete? Preto som to užila,“ snažila sa o vysvetlenie.

„Čo to bolo?“

„Bomby.“

„Bomby?“

„Jasné. Veď viete.“ Pritom mimovoľne mávla rukou. Mám pocit, akoby som sa vznášala vo vzduchu.“

„Ach tak. Predpokladám, že je to amfetamín.“

„Mededrin.“

„Berieš to stále?“

„Všetci ste rovnakí.“ Opäť si odhodila vlasy dozadu. „**Stále sa len vypyťujete.**“

„Odkiaľ to všetko máš?“

Videl som kapsulu, ktorú užila, bolo to najmenej päť miligramov. Väčšina tovaru na čiernom trhu má jeden miligram.

„Zabudnite na to," povedala. „Dobre? Jednoducho na to zabudnite."

„Keď chceš, aby som na to zabudol, prečo si mi dovolila, aby som si to všimol?"

„Ste aj psychiater?"

„Som len zvedavý."

„Predvádzala som sa," povedala.

„Možno máš pravdu."

„Možno mám," zasmiala sa.

„Karen tiež brala bomby?"

„Karen brala všetko." Vzdychla si. „Pravidelne si pichala priamo do žily."

Musel som vyzerat' ako blázon, lebo hneď predviedla, ako sa robí vpich priamo do žily. Ukazovák jej poslužil ako injekcia.

„Nik iný si to nepichal," povedala Bublina. „Karen z toho úplne omdlievala."

„Jej extáza..." dodal som.

„Áno, LSD."

„Ako sa potom cítila?"

„Otrasne. Skutočne bola ako vypnutá. Úplne vygumovaná. Stále mala halucinácie."

„Dokedy bola taká?"

„Do konca leta. Nebola s nikým po celý zvyšok leta. Ako keby sa obávala."

„Si si tým istá?"

„Áno," prikývla. „Samozrejme."

Poobzeral som sa po izbe. „Kde je Angela?"

„Vonku."

„Kam išla? Rád by som sa s ňou porozprával."

„Tá sa určite potrebuje rozprávať s vami, a práve teraz."

„Prečo?" nechápal som. „Má nejaké problémy?"

„Nie."

„Musím sa s ňou porozprávať."

Bublina pokrčila plecami. „Ak ju nájdete, porozprávajte sa s ňou."

„Kam išla?"

„Povedala som vám, že von."

„Chápem, je zdravotnou sestrou."

„Správne," zatiahla Bublina. „Máte..."

V tom momente sa otvorili dvere a do izby sa vrátilo vysoké dievča.

„Ten bastard nikde nie je, skrýva sa, odporný...”

Zostala zarazená stát', len čo ma zbadala.

„Čau, Angie," privítala ju Bublina. Ukázala hlavou na mňa.

„Máš tu jedného staručkého, ale dobručkého uja, chce sa s tebou rozprávať."

Angela Hardingová vplávala do izby, hodila sa na gauč a potiahla si z cigarety. Mala na sebe kratučké čierne šaty, čierne nadkolenky a čierne čižmy. Tmavé dlhé vlasy jej splývali na pleciah a lemovali výraznú, klasickú tvár s vystúpenými lícnymi kosťami, akoby vytesanými z kameňa. Bola to tvár modelky. Ťažko som si ju vedel predstaviť ako zdravotnú sestru.

„Vy ste ten, čo sa zaujíma o Karen?"

Prikývol som.

„Sadnite si," povedala. „Vyklopte to."

„Angie," ozvala sa Bublina. „Nepovedala som mu..."

„Nepriniesla by si mi kolu, Bublina?" Bublina ticho prikývla a odišla do kuchyne. „Chcete kolu?"

„Nie, ďakujem."

Pokrčila plecami. „Aj tak dobre." Potiahla si z cigarety a potom ju zahasila. Jej pohyby boli rýchle, ale zachovala si pokojnú myseľ a chladnú tvár. Stíšila hlas. „Nechcela som hovoriť o Karen pred Bublinou. Je z toho celá nesvoja."

„Z Karen?"

„Áno. Boli si veľmi blízke."

„A ty?"

„Nie až natoľko."

„Prečo?"

„Zo začiatku bola veľmi silná. Príjemné dievča, trochu bláznivé, ale zábavné. Skutočne veľmi silná. Rozhodli sme sa, že všetky tri budeme spolu bývať. Neskôr sa k Bubline nastáhoval Superhlava a ja som sa tlačila spolu s Karen. Nebolo to jednoduché."

„Prečo?"

„Bolo to bláznivé dievča. Úplný šialenec."

Bublina sa vrátila s kolou. „Nebola."

„Nie keď bola s tebou. Mala na teba vplyv."

„Si len nahnevaná, pretože..."

„Áno. Určite." Angela sa chytila za hlavu a preložila si jednu nohu cez druhú. Otočila sa ku mne a povedala: „Hovorí o Jimmym. Jimmy bol lekár na gynekológii a poznali sme sa."

„Mávali ste spolu služby?"

„Áno," povedala. „Jimmy a ja sme sa dali dokopy a myslím si,

že nám to celkom išlo. Bolo to fajn. Potom sa do toho zaplietla Karen."

Angela si potiahla z ďalšej cigarety a vyhla sa môjmu pohľadu. •Naozaj som si nebol istý, či to rozpráva Bublina alebo mne. Tieto dve dievčatá zrejme spolu nesúhlasili.

„Nikdy by som si nepomyslela, že to môže urobiť," povedala Angela. „Svojej spolubývajúcej. Chcem povedať, že existujú určité pravidlá..."

„Páčil sa jej," ozvala sa Bublina.

„Áno, páčil sa jej. To určite. Na krátkych sedemdesiatdva hodín."

Angela vstala a začala chodiť po izbe. Šaty jej ledva siahali do polovice stehien. Bolo to zarážajúco krásne dievča. Oveľa krajšie ako Karen.

„To nie je fér," povedala Bublina.

„Od nej to nebolo férové."

„Vieš dobre, že to, čo hovoríš, je lož. Vieš, že Jimmy..."

„Neviem nič," namietla Angela. „Všetko, čo viem, je to, že Jimmy je teraz v Chicagu, končí stáž a ja nie som s ním. Možno keby som bola..."

Zrazu prestala.

„Možno," povedala Bublina.

„Možno čo?" vyzvedal som.

„Nevšímajte si to," povedala Angela.

„Kedy si naposledy videla Karen?" opýtal som sa.

„Ja neviem. Muselo to byť niekedy v auguste. Predtým, než sa začala škola."

„Nevidela si ju minulú nedeľu?"

„Nie," povedala a stále chodila po izbe. „Nie."

„To je zaujímavé. Alan Zenner ju videl minulú nedeľu."

„Kto?"

„Alan Zenner. Bol to jej priateľ."

„Ach tak."

„Stretol sa s ňou a ona mu povedala, že ide sem."

Angela a Bublina si vymenili pohľady. Bublina povedala: „Ten špinavý, krpatý..."

„Nie je to pravda?" vyzvedal som sa.

„Nie," odvrkla Angela. „My sme ju nevideli."

„Ale on si bol istý -"

„Tak musela zmeniť plán. Zvyčajne to robievala. Karen menila názor tak často, že sa môžete čudovať, či vôbec nejaký mala."

„Á, Angie, počúvaj..." Bublina chcela niečo povedať. •
„Prines mi druhú kolu, dobre?"

Nebolo pochýb o tom, kto tu velí. Bublina pokorne vstala a išla po ďalšiu kolu.

„Bublina je milá," povedala Angela, „ale trochu naivná. Páči sa jej, keď je všetko milé a dobré a šťastne sa to končí. Preto ju tak trápi, čo sa stalo Karen."

„Rozumiem."

Prestala chodiť po miestnosti a zastala rovno predou mnou. Jej prítomnosť sa pomaly roztápala a menila sa na ľadový pokoj. „Chceli ste sa ma opýtať niečo dôležité?"

„Len to, či si videla Karen."

„Nie. Ešte raz vravím: nie."

Vstal som. „Ďakujem za čas, ktorý si mi venovala."

Angela prikývla. Išiel som k dverám. Keď som za nimi chvíľu postál, ešte som začul, ako sa Bublina opýtala: „Odišiel?"

Angela ju zahriakla: „Drž zobák."

Krátko predpoludním som zavolať do Bradfordovej kancelárie, kde mi povedali, že prípad Arta Leeho prevzal jeden z ich právnikov. Ten človek sa volal George Wilson. Prepojili ma priamo k nemu. Cez telefón som cítil jeho uhladenosť a sebavedomie; súhlasil, aby sme sa stretli o piatej a zašli na pohárik, ale nie do Trafalgarského klubu. Dohodli sme sa, že pôjdeme do Thompsonovho baru v centre mesta.

Predtým som sa naobedoval v samoobslužnej reštaurácii a prečítal si raňajšie noviny. Artov príbeh o jeho uväznení konečne prezrázil na predné stránky všetkých novín, hoci tu nebola priama spojitosť so smrťou Karen. Spolu s článkom sa objavila aj Artova fotografia. Mal na nej tmavé kruhy pod očami. Ústa zlovestne poklesnuté a vlasy neupravené. Vyzeral ako zloduch.

Článok dohromady nič nehovoril, bol iba stručným zhrnutím faktov o uväznení. Vlastne ani nemusel nič hovoriť: fotografie hovorili samy za seba. Svojím spôsobom to bolo rafinované. Takto nikto nemohol novinárov obviňovať za predprocesnú ovplyvňujúcu publicitu.

Po obede som si zapálil cigaretu a snažil sa to všetko dať dohromady. No bez väčšieho úspechu. Všetky názory, ktoré som o Karen

počul, boli sporné a veľmi neurčité. Nemal som jasný obraz o nej ani o tom, čoho všetkého bola schopná. Najmä vtedy, keď prices- tovala na víkend do Bostonu, tehotná a túžiaca po interrupcii.

Ešte raz som zavolať do Murphyho laboratória. Ozval sa Murph.

„Hormóny, akciová spoločnosť.“

„Ahoj, Murph. Ako to vyzerá?“

„S Karen Randallovou?“

„Murph, robil si domácu úlohu.“

„Nie celkom,“ povedal. „Volali práve z Mestskej nemocnice. Weston bol pri telefóne. Chcel vedieť, či si priniesol vzorku krvi.“

„A čo si povedal?“

„Že áno.“

„Čo na to on?“

„Chcel vedieť výsledky. Povedal som mu ich.“

„Aké sú výsledky?“

„Všetky hladiny hormonálneho a vylučovacieho metabolitu sú veľmi nízke. Nebola tehotná. Je to absolútne vylúčené.“

„Dobre,“ povedal som. „Ďakujem ti.“

Murph práve oživil moju teóriu. Aspoň do istej miery.

„Vysvetlíš mi to všetko, John?“

„Nie teraz,“ povedal som.

„Sľúbil si mi to.“

„Ja viem, ale nie teraz.“

„Vedel som, že to tak dopadne,“ povedal Murph. „Sarah ma bude nenávidieť.“ Sarah bola jeho manželka. Doslova visela na klebetách.

„Je mi to ľúto, ale nemôžem.“

„Dopekla s tebou, toto urobíš starému priateľovi?“

„Naozaj to ľutujem.“

„Ak sa so mnou rozvedie,“ povedal Murph, „označím teba ako spoluvinníka.“

Dorazil som do Malloryho patologického laboratória o tretej. Prvý človek, ktorého som stretol, bol Weston. Vyzeral unavene. Privítal ma krivým úsmevom. „Čo si zistil?“ opýtal som sa. „Nálezy sú negatívne,“ povedal, „pokiaľ ide o graviditu.“ „Určite?“

„Áno." Vytiahol spis, ktorý obsahoval patologický protokol, a prelistoval ho. „Žiadne otázky?"

„Keď som sem predtým volal, povedali mi, že v správe sa uvádzala trojmesačná gravidita."

„S kým si hovoril?"

„So sekretárkou."

„To musel byť nejaký omyl."

„Zdá sa, že áno," povedal som.

Podal mi spis. „Chceš vidieť aj snímky?"

„Áno, rád by som."

Vošli sme do patologického oddelenia. Dlhá miestnosť bola rozdelená na samostatné kabínky, kde patológovia mali svoje mikroskopy, röntgenové snímky a písali tu pitevné správy. Zastavili sme sa v jednej z nich.

„Tu je to," povedal Weston a ukázal prstom na box s preparátmi. „Rád si vypočujem tvoj názor, keď ich všetky prezrieš."

Odišiel a ja som si sadol k mikroskopu, zapol som svetlo a začal pracovať. Bolo tam tridsať preparátov hlavných orgánov. Šesť z nich bolo z rôznych častí maternice: začal som nimi.

Okamžite mi bolo jasné, že to dievča nebolo tehotné. Endometrium nebolo hyperplastické. Keď nič iné, tak bolo aspoň dormantné a atrofické, s tenkou proliferatívnou vrstvou buniek, niekoľkými žľazami a ustupujúcou vaskularitou. Overil som si to na niekoľkých ďalších snímkach, aby som si mohol byť istý. Všetky boli rovnaké. Niektoré obsahovali trombózy z kyretáže, ale to bol jediný rozdiel.

Keď som si prezrel preparáty, vzal som do úvahy ich význam. Dievča nebolo tehotné, hoci bola presvedčená, že je, pretože jej menštruačný cyklus prestal. Dalo by sa to pripísať dormantnému charakteru endometria. Ale čo spôsobilo, že jej cyklus úplne vynechal? Mysľou mi prebehli všetky možnosti.

Okamžite mi napadlo, že u dievčaťa jej veku by dôležitú úlohu mohol zohrávať neurogénny faktor. Napätie a vzrušenie z príchodu do nového školského prostredia môžu dočasne narušiť menštruačný cyklus - ale nie na tri mesiace, a nie so sprievodnými znakmi, akými sú obezita, zmena v ochlpení a podobne.

Boli v tom aj hormonálne nepravidelnosti. Ďadrenálne virilizujúce syndrómy, Stein-Levanthal, iradiácia. Zdalo sa nepravdepodobné, že by všetky mali jedinú príčinu, ale dalo sa to veľmi rýchlo zistiť.

Vložil som Ďadrenálne sklíčko pod mikroskop. Bol tam jasný

dôkaz kortikálnej atrofie, obzvlášť v bunkách fascikulárnej zóny. Glomerulózna zóna vyzerala normálne.

Vylúčil som virilizujúci syndróm i adrenálny nádor. Potom som sa pozrel na ovariá. Tu boli zmeny veľmi viditeľné. Folikuly boli veľmi malé, nevyvinuté, takmer odumreté. Celý orgán, ako napríklad vnútromaternicové endometrium, mal dormantný charakter.

Ďalej som vylúčil Stein-Levanthal i vaječníkový nádor.

Nakoniec som vložil pod mikroskop preparát so vzorkou štítnej žľazy.

Hoci slabá, ale viditeľná bola atrofia žľazy. Folikuly boli scvrknuté a výstelka buniek slabá. Bola to jasná hypotyreóza. To znamená, že štítna žľaza, adrenálne žľazy a ovariá sú atrofické. Diagnóza bola jasná, hoci etiológia nie. Otvoril som spis a prečítal som si oficiálnu správu. Napísal ju Weston; stručným a jasným štýlom. Dostal som sa až k záznamom z mikroskopickej skúšky. Poznačil, že endometrium je nízke a aberantné, ostatné žľazy považoval za normálne, sporné zostávajú atrofické zmeny.

Zatvoril som spis a pobral som sa za Westonom.

Jeho kancelária bola obrovská, zaplnená knihami a veľmi útulná. Vládol v nej prísny poriadok. Weston sedel za starým masívnym písacím stolom a fajčil fajku. Vyzeral ako zraniteľný školák.

„Niečo nie je v poriadku?“ opýtal sa.

Zaváhal som. Zaujímalo ma, či niečo skrýva, alebo sa pripojil k tým, čo chceli dať ruky preč od Arta. Ale to bolo smiešne; Weston nemôže byť podplatiteľný, nie v jeho veku a s jeho reputáciou. A ani nebol v obzvlášť blízkom vzťahu s rodinou Randallovcov. Nemal žiadnu príčinu, aby sfaľšoval správu.

„Áno,“ povedal som. „Zaujíkala by ma tvoja mikroskopická diagnóza.“

Pokojne si potiahol z fajky. „Skutočne?“

„Áno, práve som kontroloval tie preparáty so vzorkami a pripadali mi dosť atrofické. Myslel som si, že by bolo dobré...“

„Tak dobre, John,“ povedal Weston a zachichotal sa. „Viem, čo chceš povedať. Myslíš si, že by som ich mal prekontrolovať? Kontroloval som ich dvakrát. Toto je dôležité post mortem a ja som to urobil najlepšie, ako som vedel. Keď som ich skúmal prvýkrát, mal som podobné pocity ako ty teraz, zdalo sa, že ukazujú panvový hypopituitarizmus, ktorý vplýva na všetky tri dôležité orgány - štítnu žľazu, adrenálne žľazy a pohlavné žľazy. Bol som si tým istý,

tak som sa venoval opäť makroskopickým orgánom. A ako sám hovoríš, tieto orgány neboli vôbec abnormálne." ¹ „Mohla to dostať len nedávno," podotkol som.

„Áno, to mohla," súhlasil. „Preto je to teraz ťažké určiť. Takisto sme sa chceli pozrieť na mozog a zistiť prítomnosť neoplazmu alebo ischemickej nekrózy. Ale to, bohužiaľ, nie je možné; telo bolo spopolnené dnes ráno."

„Chápem."

Usmial sa na mňa. „Sadni si, John. Som nervózny, keď tu takto stojíš." Tak som si sadol a on pokračoval: „Skrátka, prezrel som všetky makroskopické orgány a potom opäť preparáty so vzorkami. Tentoraz som si už nebol taký istý. Porovnal som to s niekoľkými staršími prípadmi panvového hypopituitarizmu a nakoniec som sa znova vrátil k Randallovej vzorkám. Vtedy som cítil, že si nemôžem byť istý diagnózou pituitárnej disfunkcie. Čím viac som to študoval, tým menej som si bol istý. Chcel som nájsť akýsi druh dôkazu - mozgovú patológiu, röntgenové snímky alebo krvné hormóny. Preto som volal Jima Murphyho."

„Uhm?"

„Áno." Fajka mu zhasla; znovu si ju zapálil. „Myslel som, že si zobral vzorku krvi na estradiolový test a povedal Murphymu, aby ho urobil. Chcel som vedieť, či si sa rozhodol skontrolovať aj hladinu iných hormónov v krvi - TSH, ACTH, T4, čokoľvek, čo by mohlo pomôcť."

„Prečo si mi hneď nezavolať?"

„Volal som ti, ale v labáku nevedeli, kde si."

Prikývol som. Všetko, čo hovoril, dávalo zmysel. Pocítil som, ako sa mi telo pomaly uvoľňuje.

„Mimochodom," pokračoval Weston, „ak som dobre rozumel, nedávno bolo urobených zopár snímok lebky Karen Randallovej. Nemáš predstavu, čo ukázali?"

„Nič. Boli negatívne."

Weston si povzdychol. „Skoda."

„Napriek tomu ti poviem niečo zaujímavé," ozval som sa vzápätí.

„Čo také?"

„Urobili ich preto, lebo sa sťažovala na poruchy videnia."

Weston si znova povzdychol. „John, poznáš najčastejšiu príčinu porúch videnia?"

„Nie."

„Je to nedostatok spánku," vyhlásil Weston. Posunul si fajku do

kútika úst a držal ju zubami. „Čo by si robil, keby si bol na mojom mieste? Stanovil by si diagnózu na základe subjektívnych ťažkostí, ktoré viedli k negatívnym snímkam?"

„Snímky niečo naznačujú," pripomenul som mu.

„*Len* naznačujú." Pokrútil pomaly hlavou. „Teraz je to už zamotaný prípad, John. A ja ho nechcem zamotať ešte viac tým, že vyrieknem diagnózu, o ktorej nie som stopercentne presvedčený. Napriek všetkému ma možno zavolajú na súd, aby som to obhájl. Radšej by som svoju kožu na trh nenosil. Ak obžaloba alebo obhajoba chce nájsť patológa, ktorý zhrnie všetky poznatky a bude ochotný riskovať vlastnú kožu, je to v poriadku. Záznam je tu pre každého, kto by ho chcel vidieť. Ale ja to nebudem robiť. Roky strávené v súdnej sieni ma naučili jedinej veci."

„Akej?"

„Nestavaj sa do určitej pozície, pokiaľ nie si si istý, že tú vec sa podarí obhájiť pred akýmkoľvek útokmi. Možno to znie ako dobrá rada pre generála," povedal s úsmevom na tvári, „ale koniec koncov, v súdnej sieni sa neodohráva nič iné, len veľmi civilizovaná bitka."

Musel som sa stretnúť so Sandersonom. Sľúbil som mu, že za ním prídem a teraz som veľmi potreboval jeho radu. Prvá osoba, ktorú som stretol, keď som vstúpil do haly Lincolnovej nemocnice, bol Harry Fallon.

Šmatlal sa chodbou v plášti do dažďa a v klobúku stiahnutom hlboko do čela. Harry je internista s dlhoročnou súkromnou praxou v prímestskej oblasti Newton; je to tiež bývalý herec, niečo ako klaun. Pozdravil som ho a on si pomaly nadvihol striešku klobúka. Oči mal podliate krvou a tvár bledú so žltkastým nádychom.

„Báb dádchu," zafuňal Harry.

„Za kým ideš?"

„Za Gordodob. Hlavdýb lekárob." Vytiahol papierovú vreckovku a hlasno si vysmrkal nos. „Kvôli dádche."

Zasmial som sa. „Máš hlas, ako keby si zhltol zemiak."

„Ďakujeb ti veľbi pekde." Smrkol. „Do die je sbiešde."

Samozrejme mal pravdu. Všetci praktickí lekári sa obávajú chorôb. Dokonca aj obyčajná nádcha je považovaná za zlo, ktoré

škodí ich imidžu. Voľne sa tomu hovorí *vzt'ah k pacientovi*, a akákoľvek lekárova vážna choroba sa stáva prísne utajovanou záležitosťou. Keď starý Henley dostal chronickú glomerulonefritídu, prijímal všetky možné opatrenia, len aby si bol istý, že jeho pacienti na to nikdy neprídu; svojho lekára navštevoval o polnoci a zakrádal sa k nemu ako zlodej.

„Nezdá sa mi, že by to bolo s tebou také vážne," povedal som Harrymu.

„Hah. Byslíš? Počúvaj." A znova zatrúbil do vreckovky. Bolo to niečo medzi zvukom lodnej sirény a smrteľným chrčaním hrocha.

„Ako dlho to už máš?"

„Dva ddi. Dva bizerdé, hrozdé ddi. Boji paciendi si do už všibli."

„Čo užívaš?"

„Horúce bylídkové čaje. Do je dajlepšie da vírus. Ale sved je prodi bde, Jod. Ddes, keď boja dádcha vrcholí, sob dosdal ešte aj pokudu."

„Pokutu?"

„Ado. Pre desprávyde parkovadie."

Smial som sa, ale niečo hlboko v mysli ma trápilo, niečo, o čom som vedel, že si musím zapamätať a premýšľať o tom, niečo, čo som zabudol a ignoroval.

Bol to zvláštny a znepokojujúci pocit.

Stretol som Sandersona v knižnici patologického oddelenia. Je to štvorcová miestnosť s množstvom rozkladacích stoličiek, s diaprojektorom a plátnom. Patologické konferencie, na ktorých sa rozoberajú výsledky pitiev, sa konajú v tejto miestnosti, a sú také časté, že sa tu knihy takmer ani nepožičiavajú.

Na policiach boli uložené pitevné záznamy každého pacienta, ktorý zomrel tu, v Lincolnovej nemocnici od roku 1923, odkedy sa začali archivovať lekárske záznamy. Predtým nikto ani len netušil, koľko ľudí na akú chorobu zomrelo, ale odkedy sa medicínske poznatky o ľudskom tele rozšírili, stalo sa uchovávanie pitevných záznamov nevyhnutnosťou. Jedným z dôkazov rastúceho záujmu bol počet pitiev vykonaných roku 1923 - ich počet sa zmestil do menšej škatule - ale záznamy pacientov z roku 1965 zapratali už polovicu steny, určenej na archivovanie. A keďže už viac než sedemdesiat percent pacientov, ktorí zomreli v nemocnici, bolo pitvaných, začalo sa premýšľať nad uchovávaním pitevných správ na mikrofilmoch pre potreby knižnice.

V jednom rohu tejto miestnosti stál automat na kávu, miska s cukrom, jednorazové plastikové poháriky a nápis 5 CENTOV ZA ŠÁLKU. NA POČESŤ SKAUTOV. Sanderson zápasil s automatom a pokúšal sa ho prinútiť, aby fungoval. Kávovar reprezentoval istú hranicu lekárovej technickej vyspelosti: nikto nemal povolené ukončiť patologickú prax v Lincolnovej nemocnici, pokiaľ nezvládol prácu s kávovarom.

„Jedného dňa," zamrmľal Sanderson, „ma zabije elektrický prúd kvôli tejto otrasnej veci." Zapojil stroj do zásuvky; ozvali sa praskajúce zvuky. „Mňa alebo iného úbohého bastarda. Mlieko a cukor?"

„Prosím si," povedal som.

Sanderson naplnil dve šálky, držiak pritom kávovar vystretou rukou. Bol notorický antitalent vo všetkom, čo sa týkalo mechaniky. Mal perfektné, priam inštinktívne pochopenie pre ľudské telo a jeho funkcie, alebo pre jeho štruktúru a stavbu, ale mechanické, oceľové a elektrické zariadenia boli mimo jeho chápania. Žil v ustavičnom strachu, že sa mu auto, televízor, či hifi veža pokazia; všetky tieto prístroje považoval za potenciálnych zradcov.

Bol to vysoký, mocný muž, ktorý raz vesloval za ťažké váhy na Harvarde. Jeho predlaktia a zápästia boli také hrubé ako väčšina mužských lýtok. Mal vážny, rozumný pohľad: mohol by byť pokojne sudcom alebo hráčom pokra.

„Povedal ti Weston aj niečo iné?" opýtal sa ma.

„Nie."

„Tvoja odpoveď znie akosi nešťastne."

„Povedzme, že som trochu znepokojený."

Sanderson pokrútil hlavou. „Myslím, že si na nesprávnej stope. Weston by sa nikdy nedal podplatiť. Ak povedal, že si nebol istý, to znamená, že si naozaj nebol istý."

„Možno by si tie vzorky mohol preskúmať ty sám."

„Rád by som to urobil, ale vieš, že to nie je možné."

Mal pravdu. Keby sa objavil u Malloryho a poprosil ho, aby mu ukázal vzorky, Weston by to bral ako osobnú urážku. Takéto veci sa jednoducho nerobia.

„Možno, keby sa ťa opýtal..."

„A prečo by to robil?"

„Neviem."

„Weston vypracoval svoju diagnózu a podpísal sa pod ňu. Táto záležitosť je uzavretá, aj keď sa otvorí opäť počas procesu."

Mal som skľučujúci pocit. Posledných niekoľko dní som začínal

veriť, že nijaký proces nebude. Akýkoľvek proces, dokonca aj oslobodzujúci, by vážne poškodil Artovu reputáciu, postavenie i jeho prax. Preto sa treba procesu vyhnúť.

„Ty si myslíš, že bola hypopit," povedal Sanderson. ■,

„Áno."

„Etiológia?"

„Myslím si, že je to neoplazmus."

„Adenóm?"

„Viem si to predstaviť. Možno kraniofaryngioma."

„Ako dlho?"

„Nemalo by to byť veľmi dlho," povedal som. „Snímky spred štyroch mesiacov boli v poriadku. Žiadne zväčšenie alebo narušenie sella turcica. Ale sťažovala sa na problémy so zrakom."

„A čo pseudotumor?"

Pseudotumor cerebri je nepravidelnosť u žien a malých detí. Pacienti majú príznaky nádoru, ale v skutočnosti nijaký nemajú. Súvisí to s ústupom steroidnej terapie; ženy to niekedy mávajú, keď používajú antikoncepčné pilulky. Ale pokiaľ viem, Karen nebrala nijaké. Povedal som to Sandersonovi.

„Skoda, že nemáme snímky mozgu."

Prikývol som.

„Na druhej strane," povedal Sanderson, „interrupcia bola vykonaná. Nesmieme na to zabúdať."

„Viem," podotkol som.

„A to je práve ďalší dôkaz toho, že Art to neurobil. Nebol by robil interrupciu bez myšacieho testu, a takýto test by bol býval negatívny."

„To je však len vedľajší dôkaz."

„Viem, ale máme aspoň niečo. Je to začiatok."

„Je tu ešte iná možnosť," pokračoval Sanderson. „Predpokladajme, že gynekológ bol ochotný uveriť Kareniným slovám, že je tehotná."

Vrhol som na neho zamračený pohľad. „Nerozumiem. Art nepoznal to dievča. Nikdy predtým ju nevidel. Nikdy by..."

„Teraz nemyslím na Artu," povedal Sanderson a pozeral si pritom na nohy, akoby myslel na niečo zahanbujúce.

„Čo máš na mysli?"

„Nuž, toto všetko má veľmi špekulatívny charakter..."

Čakal som, čo povie ďalej.

„Veľa špiny sa už nakydalo na Artu. Nezniesiem myšlienku, že by som k tomu prispel aj ja," povedal.

Nepovedal som nič.

„Nikdy predtým som o tom nevedel," pokračoval Sanderson. „Myslel som si, že som dostatočne informovaný o týchto veciach, ale až do dnešného dňa som nič netušil. Určite si vieš dobre predstaviť, ako to v celej lekárskej komunite vrie. J. D. Randallovo dievča umrie pri interrupcii - nemôžeš predsa zakázať lekárom, aby o tom rozprávali." Vzdychol si. „V každom prípade je tu niečo, čo jedna z manželiek povedala mojej žene. Dokonca ani neviem, či je to pravda."

Bol som netrpezlivý a zvedavý, ale nechcel som na Sandersona naliehať. Potreboval čas, aby mi to povedal. Radšej som si zapálil cigaretu a trpezlivo čakal.

„Dopekla," rozhorčil sa Sanderson, „je to pravdepodobne len klebeta. Neviem si to vysvetliť, nikdy predtým som o tom nepočul."

„Čo?" Nevydržal som.

„Peter Randall. On robí interrupcie. V tichosti a výnimočne, ale robí ich."

„Bože," ledva som hlesol a vzápätí som si sadol.

„Je ťažké tomu uveriť," povedal Sanderson. Fajčil som a premýšľal. Ak Peter robil interrupcie, vedel o tom J. D. Randall? A ak to Peter urobil, snaží sa ho kryť? Bolo to niečo, čomu sa hovorí rodinná záležitosť? Ak áno, prečo do toho zatiahli Arta?

A prečo by Peter urobil najprv interrupciu? Mal predsa dôkaz o tom, že s Karen nebolo niečo v poriadku. Bol dosť dobrý lekár na to, aby zvážil možnosť pituitárneho nádoru. Keď k nemu Karen prišla a povedala, že je tehotná, určite by si bol spomenul na jej zrakové problémy. Bol by urobil testy.

„Peter to neurobil," povedal som.

„Možno ho nútila, aby to urobil. Možno sa ponáhľala. Mala len jeden víkend."

„Nie. Nereagoval by na žiadny nátlak z jej strany."

„Boli rodina."

„Bola mladá a hysterická," povedal som, lebo som si spomenul na Petrove slová.

„Si si istý, že to Peter neurobil?"

„Nie," pripustil som.

„Predpokladajme, že to urobil. A povedzme, že pani Randallová o tom vedela. Alebo jej dcéra povedala, keď krvácala, že to urobil Peter. Ako by pani Randallová bola konala? Oznamenala by svojho švagra?"

Chápal som, k čomu ma chce priviesť. Určite to vysvetľovalo jednu z otázok, prečo pani Randallová volala políciu. Ale nepáčilo sa mi to a povedal som to aj Sandersonovi.

„Hlavnou príčinou, prečo sa ti toto vysvetlenie nepáči, je fakt, že sa priatelíš s Petrom.“

„Možno máš pravdu.“

„Nemôžeš si kvôli nemu alebo hocikomu inému dovoliť urobiť výnimku. Vieš, kde bol Peter minulú nedeľu v noci?“

„Nie.“

„Ani ja,“ povedal Sanderson, „ale myslím si, že má cenu zistiť to.“

„Nie, to nemá,“ nesúhlasil som. „Peter by to neurobil. A keby aj áno, nebol by ju tak strašne dokatoval. Žiadny profík by to tak nesfušoval.“

„Predčasne posudzujú tento prípad,“ namietol Sanderson.

„Pozri, ak to mohol urobiť Peter - bez testov, tak to mohol urobiť aj Art.“

„Súhlasím,“ prisvedčil Sanderson mierne. „To isté si myslím aj ja.“

Bol som rozčúlený, keď som odchádzal od Sandersona. Nevedel som celkom presne prečo. Asi mal pravdu; možno som podvedome veril teórii a slepo sledoval fixné body, veci a ľudí.

Ale bolo tu ešte niečo iné. Na akomkoľvek pojednávaní bola vždy šanca, že Sanderson a ja budeme do toho zapletení a naše klamanie posudkovej komisii by tiež vyšlo najavo. My obaja sme boli do tejto záležitosti zapletení aspoň tak ako Art. Nehovorili sme o tom, ale to bol fakt, ktorý ma trápil hlboko v mysli a som si istý, že aj Sandersona. Rozdiel bol len v interpretácii názorov na túto záležitosť.

Sanderson mal úplnú pravdu: mohli sme niečo vyžmýkať z Petra Randalla. Ale keby sme to urobili, nikdy by sme si neboli istí, prečo sme tak konali. Vždy by sme mohli povedať, že preto, lebo sme verili v Petrovu nevinu. Alebo preto, lebo sme konali v záujme záchrany nespravodlivo obvineného muža.

Ale vždy by sme pochybovali, či sme to neurobili jednoducho preto, aby sme ochránili seba.

Prv než čokoľvek urobím, musím získať viac informácií. San-

dersonov argument nerobil nijak rozdiely medzi pani Randallovou, ktorá vedela, že Peter urobil interrupciu, a slabým podozrením, že to skutočne urobil.

A vznikla tu ďalšia otázka. Ak pani Randallová podozrievala Petra a zároveň si želala, aby ho neuväznili, prečo označila za vinného Artu? Čo vedela o Artovi? Art bol veľmi opatrný. Ťažko by sa stal všeobecne známym medzi tehotnými ženami v Bostone. Poznalo ho zopár praktických lekárov a niekoľko pacientov. Klientov si starostlivo vyberal.

Ako sa pani Randallová mohla dozvedieť, že robil interrupcie? Iba jeden človek poznal odpoveď: Fritz Werner.

Fritz Werner býval v mestskom dome na Beaconovej ulici. Na prízemí mal zriadenú kanceláriu a obrovskú pohodlnú miestnosť s písacím stolom, kreslom a gaučom... a knižnicou. Dve horné poschodia boli vyhradené na súkromné účely. Zamieril som rovno na druhé poschodie a vstúpil do obývačky. Všetko bolo rovnaké ako vždy: písací stôl pri okne, zaplnený perami, štetcami, skicármi, farbami; náčrty Picassa a Miróa zavesené na stene; fotografia T. S. Eliota, ktorý sa mračil do fotoaparátu; neformálny, podpísaný portrét Marianny Moorovej, ako sa rozpráva so svojím priateľom Floydom Pattersonom.

Fritz uvoľnene sedel v masívnom kresle, oblečený vo veľkom vlnenom svetri. Mal na ušiach slúchadlá, fajčil cigaru a plakal. Slzy sa mu kotúľali po bledých lícach. Utrel si oči, keď ma zbadal, a zložil si slúchadlá.

„Ach, John. Poznáš niečo od skladateľa Albinoniho?“

„Nie,“ povedal som.

„Tak potom nepoznáš ani jeho adagio.“

„Obávam sa, že nie.“

„Vždy mi to vženie slzy do očí,“ povedal a pretrel si ich. „Bolo to diabolsky, diabolsky smutné. A zároveň sladké. Sadni si, John.“

Sadol som si. Fritz vypol hudbu a vybral nahrávku. Opatrne ju očistil a vložil do obalu.

„Dobre, že si prišiel. Aký si mal deň?“

„Zaujímavý.“

„Stretol si sa s Bublinou?“

„Áno, stretol.“

„Ako sa ti pozdávala?“

„Dost' zmätená.“

„Prečo to hovoríš?"

Usmial som sa. „Nepýtaj sa ma, Fritz. Lekárom nikdy neskladám účty."

„Naozaj?"

„Porozprávaj mi o Karen Randallovej," požiadal som ho.

„Je to veľmi odporné, John."

„Teraz hovoríš ako Charlie Frank."

„Charlie Frank nie je úplný blázon," namietol Fritz.

„Mimochodom, povedal som ti, že mám nového priateľa?"

„Nie." ^

„Je to úžasný chlapík, najzábavnejší, akého poznám. Musíme sa o ňom niekedy porozprávať."

„Vráťme sa ku Karen Randallovej," snažil som sa ho vrátiť do reality.

„Áno, pravdaže." Fritz sa zhlboka nadýchol. „Ty si ju nepoznal, John. Nebolo to vzorné dieťa. Ani trochu. Bolo to podlé, klamárske a nepríjemné malé decko s vážnymi neurózami, ktoré hraničili s psychózami, ak ťa to zaujíma."

Vošiel do spálne a vyzliekol si sveter. Nasledoval som ho a pozoroval, ako si oblieka čistú košeľu a uväzuje kravatu.

„Mala sexuálne problémy," pokračoval Fritz, „spôsobené detstvom, ktoré trávila ako zakríknuté dieťa s rodičmi. Jej otec vôbec nie je prispôsobivým typom človeka. Jeho manželstvo je toho perfektným príkladom. Už si sa s ňou stretol?"

„Myslíš terazšiu pani Randallovú?"

„Áno. Je to príšerná žena."

Mimovoľne sa striasol, ako si zaväzoval kravatu a narovnával ju pred zrkadlom.

„Poznal si Karen?" opýtal som sa.

„Áno a bolo to moje nešťastie. Poznal som aj jej rodičov. Prvýkrát sme sa stretli na noblesnom večierku, ktorý robila baronesa de-

„Rozprávaj mi len o Karen."

Fritz si vzdychol. „Tak teda toto dievča, Karen Randallová, bola stelesnením svojich rodičov s ich typickými neurózami. V tom zmysle, že sa predvádzala mimo rámca ich fantázie."

„Čo tým myslíš?"

„Strácala zábrany, bola sexuálne uvoľnená, nestarala sa o to, čo hovoria ľudia, stretávala sa s nesprávnymi ľuďmi a vždy so sexuálnym úmyslom. Boli to atléti, černosi. Taká teda bola."

„Bola niekedy aj tvojou pacientkou?"

„Vďaka Bohu, nie," vydýchol uvoľnene, „raz mi to dokonca navrhovali, ale odmietol som. Mal som v tom čase iné tri dospievajúce dievčatá, a to mi úplne stačilo. Úplne."

„Kto ťa prosil, aby si ju zobral?"

„Peter, samozrejme. To bol jediný člen rodiny so zmyslom pre niečo."

„A čo vieš o Kareniných interrupciách?"

„Interrupciách?"

„No tak, Fritz."

Vošiel do šatníka, navliekol si športové sako a napravil si fazónu. „Ľudia to nikdy nepochopia," povedal. „Je v tom určitý cyklus, štruktúra, ktorá sa dá ľahko rozoznať, je taká viditeľná ako srdcový infarkt. Naučíš sa rozoznávať ju, poznať jej symptómy, problémové zóny. Vidiš, že sa pred tebou objavuje znova a znova. Rebelujúce dieťa si vybralo najslabší článok rodičovskej povahy - s neklamnou, osobitou precíznosťou - pripravené to zneužiť. Ale aj tak trest, ktorý nasleduje - musí byť v rozpätí tých istých slabých stránok. Všetko musí do seba zapadať: ak ti niekto položí otázku vo francúzštine, musíš odpovedať po francúzsky."

„Nerozumiem."

„Pre dievča ako Karen bol trest dôležitý. Chcela byť potrestaná, ale jej trest podobne ako rebelantstvo musel mať sexuálny charakter. Chcela trpieť bolesťami pri pôrode, a tak by mohla kompenzovať svoj rozchod s rodinou, spoločnosťou, morálkou... Dylan to povedal nádherne; niekde tu mám jeho báseň." Začal prehadzovať knihy na polici.

„To je v poriadku," mávol som rukou.

„Nie, nie, je to veľmi pekný citát. Bude sa ti páčiť." Hľadal ešte zopár minút a potom sa zrazu vystrel. „Nemôžem to nájsť. No, nevadí. V podstate ide o to, že potrebovala utrpenie, ale nikdy nijaké neprežila. Preto stále otehotnievala."

„Hovoriš ako psychiater."

„Teraz to robíme všetci."

„Koľko ráz bola tehotná?"

„Pokiaľ viem, tak dva razy. Ale to som len počul od svojich pacientov. Dost' veľa žien sa cíti zastrašených Kareniným správaním. Narušila ich systém hodnôt, prekročila rámec toho, čo je správne a čo nie. Vyzývala ich, vplývala na ne, že sú staré a frigidné, ustrašené a hlúpe. Ženy v stredných rokoch nemohli vystáť takú výzvu; je to odporné. Musela odpovedať, reagovať, vysloviť svoj názor, ktorým by ospravedlnila samu seba - preto ju odsudzovali."

„Musel si si vypočúť veľa klebiet."
„Vypočul som si mnohé obavy."
Fajčil cigaru. Izba bola plná slnečného svetla a modrého dymu.
Sedel na posteli a dal sa obúvať topánky.
„Stručne povedané, po čase som sám začal Karen nenávidieť.
Prekročila hranice a pomaly padala cez palubu. Zašla až priveľmi
ďaleko."
„Možno si nemohla pomôcť."
„Možno," súhlasil Fritz. „Potrebovala by poriadny výprask."
„Je to tvoj profesionálny názor?"
Usmial sa. „To sa len ozvalo moje ľudské pobúrenie. Keby som
mohol zrátať, koľko žien ušlo a malo rôzne aféry - katastrofálne
aféry - kvôli Karen..."
„Nestarám sa o iné ženy," podotkol som, „zaujíma ma len
Karen."
„Teraz je mŕtva," povedal Fritz.
„To ťa uspokojuje?"
„Nebud' blázon. Prečo to hovoríš?"
„Fritz..."
„Len sa tak pýtam."
„Fritz," zopakoval som, „koľko interrupcií mala Karen až do mi-
nulého víkendu?"
„Dve."
„Jednu mala v júni minulého leta," dodal som. „A druhú pred-
tým?"
„Áno."
„A kto jej ich robil?"
„Nemám ani najmenšie tušenie," odvetil a potiahol si z cigary.
„Musel to byť niekto dobrý," povedal som, „lebo Bublina hovo-
rila, že bola preč len popoludní. Musel byť veľmi zručný a ne-
spôsobil jej žiadnu traumu."
„Je to viac ako pravdepodobné. Koniec koncov, bolo to dievča
z bohatej rodiny."
Pozrel som na neho, ako tam šedina posteli, zaväzuje si topánky
a fajčí cigaru. Bohvie prečo som ho podozrieval, že o tom vie viac.
„Fritz, bol to Peter Randall?"
Fritz na mňa zagánil. „Ak to vieš, prečo sa pýtaš?"
„Potrebujem iba potvrdiť to, čo si myslím."
„Potrebuješ poriadny povraz okolo hrdla, keď sa ma tak pýtaš.
Ale áno: bol to Peter."
„Vedel o tom J. D.?"

„Preboha, nie!"
„A pani Randallová?"
„Hmmm. Nie som si istý, ale je to možné."
„Vedel J. D. o tom, že Peter robí interrupcie?"
„Áno. Každý vie, že Peter robí interrupcie. On je potratár, ver mi."
„Ale J. D. sa nikdy nedozvedel, že aj Karen mala interrupcie, však?"
„To je pravda."
„Aká je spojitosť medzi pani Randallovou a Artom Leem?"
„Si dnes veľmi ostrý," napomenul ma Fritz.
Čakal som na odpoveď. Fritz si dvakrát potiahol z cigary, okolo tváre urobil dramatický oblak a odvrátil sa odo mňa.
„Aha," pochopil som. „Kedy sa to stalo?"
„Minulý rok okolo Vianoc, ak sa dobre pamätám."
„J. D. o tom nevedel?"
„Ak si spomínaš," spresnil Fritz, „J. D. strávil dva mesiace, november a december minulého roka, v Indii. Pracoval pre ministerstvo zahraničných vecí. Bola to akási dobročinná cesta, alebo niečo o zdraví verejnosti."
„Tak teda kto bol otcom?"
„O tom existujú všelijaké špekulácie. Ale nikto nevie nič určité - možno dokonca ani pani Randallová."
Opäť som mal pocit, že ma klame.
„Prestaň, Fritz. Chceš mi pomôcť, alebo nie?"
„Milý chlapče, si nesmierne rozumný." Vstal, podišiel k zrkadlu a narovnal si sako. Prebehol si rukami po košeli. Bolo to niečo, čo ste si na Fritzovi museli zakaždým všimnúť: ustavične sa dotýkal svojho tela, akoby chcel samého seba uistiť, že nezmizol.
„Castokrát som si myslel," povedal Fritz, „že terajšia pani Randallová by mohla pokojne byť Kareninou matkou, keďže sa obe správajú ako suky v ruji."
Zapálil som si cigaretu. „Prečo sa s ňou J. D. oženil?"
Fritz bezmocne pokrčil plecami, žmoliac vreckovku. Potiahol si manžety na košeli, ktoré mu vytŕčali spod rukávov saka. „To vie len Boh. Veľa sa o tom vtedy rozprávalo. Pochádzala z dobrej rodiny, vieš - z Rhode Islandu - poslali ju do švajčiarskej školy. A to ju zničilo. V každom prípade to bolo úbohé východisko pre šesťdesiatročného muža a zaneprázdneného chirurga, akým je J. D. Vo svojom priestrannom dome sa čoraz väčšmi nudila. Švajčiarske školy ju to dokonale naučili."

Zapol si sako a zvrtol **sa chrptom** k zrkadlu, aby sa posledný **raz** pozrel cez plece na svoj **obraz**. „Takže," povedal, „sa zabávala."

„Koľko to už trvá?"

„Viac než rok."

„Zariadila pre Karen interrupciu?"

„Pochybujem. Nie som si istý, ale pochybujem."

„Pravdepodobnejšie je, že to zariadila Signe."

„Signe?"

„Áno, J. D. Randallova milenka."

Zhlboka som sa nadýchol a premýšľal o tom, či Fritz nežartuje.

Čosi mi navrávalo, že nie.

„J. D. mal milenku?"

„Samozrejme. Dievča v poslednom ročníku. Pracovala v kardiologickom laboratóriu v Memoriálnej. Je to vraj klasa."

„Nikdy si sa s ňou nestretol?"

„Nie."

„Tak ako to vieš?"

Záhadne sa usmial.

„A čo Karen? Mala ju rada? Myslím tú Signe."

„Áno. Boli dobré priateľky. Vlastne si boli vekom veľmi blízke."

Ignoroval som jeho narážky.

„Vieš," pokračoval Fritz, „Karen a jej skutočná matka si boli veľmi blízke. Zomrela pred dvoma rokmi na rakovinu konečníka, a som o tom presvedčený, že to bola pre Karen veľká trauma. Otca nemala nikdy bohvieako rada, ale matke vždy dôverovala. Strata dôverníčky v šesťnástich rokoch bola pre ňu obrovskou bolesťou. Mnohé z jej neskorších... aktivít môžu byť pripisované zlým príkladom."

„Napríklad Signe?"

„Nie. Signe bola celkom správne dievča, pokiaľ som počul."

„Nechápem teda."

„Jednou z príčin, prečo si Karen prestala vážiť svojho otca, bolo to, že vedela o jeho milenkách. Vždy mal priateľky. Mladé. Prvá bola pani Jewettová a potom..."

„To je jedno," prerušil som ho. „Klamal aj svoju prvú ženu?"

„Túlal sa," povedal Fritz. „Povedzme, že sa iba túlal."

„Karen o tom vedela?"

„Bola dosť chápavá."

„Je tu jedna vec, ktorej nerozumiem," povedal som. „Ak mal Randall rád zmenu, prečo sa znova oženil?"

„To je predsa celkom jasné. Stačí jediný pohľad na terajšiu pani Randallovú a pochopíš to. Je len inventárom, ktorý patrí do jeho ži-

vota, dobrou dekoráciou, ozdobou starého pána. Skoro ako exotická rastlina - čo nie je ďaleko od pravdy, vzhľadom na to, koľko pije."

„To nedáva zmysel," povedal som.

Pobaveným pohľadom zboku na mňa pozrel. „A čo tá sestrička, s ktorou obeduješ dvakrát do týždňa?"

„Sandra je priateľka. Je to dobré dievča." Len čo som to dopovedal, uvedomil som si, že je neuveriteľne dobre informovaný.

„Nič viac?"

„Samozrejme, že nie," odvetil som trochu zatrpknuto.

„Len náhodou sa s ňou stretávaš v kaviarni vo štvrtok a piatok?"

„Áno. Máme rovnaký rozvrh služieb -"

„Čo myslíš, že to dievča k tebe cíti?"

„Je to len dievča. A má o desať rokov menej než ja."

„Nelichotí ti to?"

„Čo tým myslíš?" opýtal som sa, hoci som veľmi dobre vedel, na čo naráža.

„Nemáš príjemný pocit, keď sa s ňou rozprávaš?"

Sandra pracovala ako sestrička na ôsmom poschodí nemocnice. Bola veľmi pekná, s obrovskými očami, štíhlym pásom a spôsobom chôdze...

„Nič sa nestalo," povedal som.

„A ani sa nič nestane. Ale stretávaš ju dvakrát do týždňa."

„Je pre mňa príjemnou zmenou v práci," povedal som. „Dvakrát do týždňa. Je to rande v intímnej, sexuálne nabitej atmosfére preplnenej kaviarne Lincolnovej nemocnice."

„Nemusíš zvyšovať hlas."

„Nezvyšujem hlas," povedal som už tichšie.

„Chápeš?" vysvetľoval Fritz, „muži zvládajú situácie rôznymi spôsobmi. Ty necítiš potrebu robiť viac než sa len rozprávať s tým dievčaťom? Stačí ti, aby tam vždy bola a visela na každom tvojom slove, mierne do teba zaľúbená..."

„Fritz -"

„Pozri," povedal. „Posúďme tento prípad na základe mojich skúseností. Mal som pacienta, ktorý cítil túžbu zabíjať ľudí. Bola to veľmi silná túžba, ťažko kontrolovateľná. Pacienta to trápilo; žil v ustavičnom strachu, že by mohol skutočne niekoho zabiť. Nakoniec ten muž dostal prácu na Stredozápade ako kat. Jeho chlebíkom bolo popravovať ľudí na elektrickom kresle. A robil to veľmi dobre; bol najlepším popravcom v histórii štátu. Bol držiteľom niekoľkých patentov, vymyslel drobné technické novinky, ako robiť túto prácu rýchlejšie a bezbolestnejšie. Je študentom smrti. Má

rád svoju prácu. Je obetavý. Rozumie svojim metódam a ich prednostiam viac než doktor: snaží sa zbaviť ľudí utrpenia, zdokonaľovaním a zlepšovaním svojich metód."

„No a?"

„Chcem tým povedať, že normálne túžby môžu mať rôzne formy, niektoré zákonné, iné zasa nie. Každý si hľadá spôsob, ako sa s nimi vyrovnat'."

„To sme však odbočili od Karen," povedal som.

„Ani nie. Rozmýšľal si niekedy, prečo si boli s matkou také blízke a s otcom takí vzdialení? A nečudoval si sa, prečo sa tak zmenila po smrti matky? Sex, drogy, ponížovanie samej seba? Dokonca aj to priateľstvo s otcovou milenkou?"

Radšej som sa posadil. Fritz začínal opäť rečniť.

„To dievča," povedal, „prežívalo určité stresy a napätia. Zakaždým reagovala inak, raz obranne a inokedy útočne, vzhľadom na to, čo sa dialo s jej rodičmi. Reagovala na to, o čom vedela. Muse-la. Určitým spôsobom si stabilizovala svoj svet."

„To teda bola stabilita."

„Máš pravdu. Nepříjemná, odporná, perverzná. Ale toto jediné asi dokázala zvládnuť."

„Rád by som sa porozprával so Signe."

„To, bohužiaľ, nepôjde. Signe sa pred šiestimi mesiacmi vrátila do Helsínk."

„A Karen?"

„Z Karen," Fritz na chvíľu zaváhal a potom pokračoval, „sa stala stratená a opustená duša. Nemala nikoho, kam by sa mohla obrátiť, nemala priateľov, nebolo jej pomoci. Alebo to tak aspoň cítila."

„A čo Bublina a Angela Hardingová?"

„Čo s nimi?" opýtal sa Fritz.

„Tie jej predsia mohli pomôcť."

„Môže topiaci sa zachrániť topiaceho?"

Kráčali sme dolu schodmi.

Crusher Thompson býval v päťdesiatych rokoch zápasníkom. Bol povestný svojou plochou špachtľovitou hlavou, ktorú používal tak, že ňou udrhel súperovi do prs, a keď ten už klesal do-lu, vtedy ho pritlačil. Zopár rokov bol dobrý - zabával ľudí - zaro-

bil dosť peňazí, aby si mohol kúpiť bar, kde sa zabávali mladí profesionáli. Bar prosperoval; Thompson, nehľadiac na tvar svojej hlavy, nebol hlúpy. Mal občas staromódne nápady - zápasnícka žienka pri vstupe do baru - na stenách viseli jeho vlastné fotografie z mladosti, a aj celkový dojem bol príjemný.

Keď som vstúpil dnu, v bare sedel iba jediný človek. Bol to zavalitý, dobre oblečený černochoch, sediaci na vzdialenom konci, a zhrbený pil martini. Sadol som si a objednal si škótsku. Sám Thompson bol barmanom, mal vyhrnuté rukávy a vystavoval na obdiv svoje obrovské chlpaté predlaktia.

„Poznáte istého Georgea Wilsona?“ opýtal som sa priamo.

„Samozrejme,“ odsekol Thompson s krivým úškrnom.

„Povedzte mi, prosím, keď vojde, dobre?“

Thompson kývol hlavou smerom k mužovi na vzdialenom konci baru. „To je on, priamo pred vami.“

Černochoch pozrel na mňa a usmial sa. Bol to polozábavný-polo-zahanbený výraz. Podišiel som k nemu a potriasol mu ruku.

„Prepáčte,“ povedal som. „Som John Berry.“

„To je v poriadku, ja som tu tiež nový,“ odvetil.

Bol mladý, asi tak po dvadsiatke. Od pravého ucha až kdesi dolu pod golier sa mu tiahla dlhá bledá jazva. Jeho oči boli prísne a pokojné, keď si naprával červenú pásikavú kravatu. „Nepôjdeme si sadnúť do boxu?“ navrhol.

„Dobre.“

Keď sme kráčali k boxu, Wilson sa pootočil a cez plece povedal: „Dvakrát to isté, Crusher.“

Muž pri bare žmurkol.

„Pracujete u Bradforda, ak sa nemýlim,“ začal som.

„Áno. Najali ma asi pred rokom.“

Prikývol som.

„Bol to normálny postup,“ povedal Wilson. „Dali mi dobrú kanceláriu, s výhľadom na recepciu, takže ľudia, ktorí prichádzajú a odchádzajú, ma môžu vidieť. Asi tak to je.“

Chápal som, čo hovorí, ale stále som cítil zvláštne znepokojenie. Mal som zopár mladých priateľov, ktorí boli právnikmi, no nikto z nich nedostal kanceláriu ani po niekoľkých rokoch, čo vstúpili do firmy. Bohvie podľa akých pravidiel mal tento mladík šťastie, ale nebolo by dobré mu o tom hovoriť, lebo obaja vieme, prečo mal šťastie - bol to typ čudáka, vyprodukovaného spoločnosťou, ktorá ho zrazu začala považovať za cenného a vzdelaného

černocha. Otvárali sa pred ním nové horizonty a jeho budúcnosť vyzerala dobre. Ale naďalej zostával čudákom.

„Akého charakteru je vaša práca?"

„Väčšinou dane. A zopár majetkovoprávných záležitostí. A tiež jednu alebo dve občianskoprávne záležitosti. Firma nemá toľko trestných prípadov, ako by ste očakávali. Ale keď sa na nich zúčastňujem, pociťujem záujem o prácu na súdnom dvore. Nikdy by som si nebol myslel, že na mňa hodia práve tento prípad."

„Chápem."

„Chcem len, aby ste to pochopili."

„Myslím, že to chápem. Uviazali vám na krk mŕtveho koňa, mám pravdu?"

„Možno," usmial sa. „Aspoň oni si to myslia."

„A čo si myslíte vy?"

„Myslím si, že o prípade bude rozhodnuté až v súdnej sieni, a nie predtým."

„Máte už pripravený postup?"

„Pracujem na tom," povedal Wilson. „Budem na to potrebovať veľa času, pretože to musí byť dobré. Porota uvidí, ako sebavedomý černochoch obhajuje čínskeho potratára a viem, že sa im to nebude páčiť."

Usrkol som si z pohára. Barman priniesol druhú rundu a postavil ju na okraj stola.

„Ale na druhej strane je to pre mňa veľká šanca."

„Ak vyhráte."

„To je mojím cieľom," povedal priamo.

Zrazu som si pomyslel, že nech mal Bradford akúkoľvek príčinu dať tento prípad Wilsonovi, bolo to múdre rozhodnutie. Pretože tento mladík chcel vyhrať. Veľmi.

„Hovorili ste s Artom?"

„Dnes ráno."

„Aký ste mali dojem?"

„Je nevinný, som si tým istý."

„Prečo?"

„Pochopil som ho," povedal Wilson.

Po druhom pohári som zhrnul, čo som urobil za posledné dni. Wilson v tichosti počúval, neprerušoval ma, hoci príležitostne si robil poznámky. Keď som skončil, povedal: „Ušetrili ste mi veľa práce."

„V akom zmysle?“

„Tým, že ste mi už toľko povedali, môžeme prípad uzavrieť. Doktora Leea môžeme ľahko dostať von.“

„Myslíte, pretože dievča nebolo tehotné?“

Pokrútil hlavou. „V niekoľkých prípadoch, a medzi nimi aj *Commonwealth versus Taylor*, bol vyvodený záver, že gravidita nie je základným elementom. Ani to, či bol plod už mŕtvy predtým, než došlo k interrupcii.“

„Inými slovami, niet nijakého rozdielu medzi tým, či Karen Randallová bola tehotná, alebo nie?“

„Nie.“

„A nie je dôkazom už to, že interrupciu spravil nejaký amatér, ktorý neurobil najprv test gravidity? Art by nikdy neurobil potrat bez toho, že by si to neoveril.“

„Chystáte sa z toho urobiť svoj prípad? Chcete vyhlásiť, že doktor Lee je priveľmi zručný potratár na to, aby urobil takú jednoduchú chybu?“

Cítil som sa dotknutý. „Nie. Asi nie.“

„Pozrite sa,“ povedal Wilson, „nemôžeme viesť obhajobu na základe charakteru obvineného. To nezaberie napriek tomu, ako veľmi sa snažíte. Plesol si po zápisníku. „Dovoľte mi stručne zhrnúť právnu situáciu. V roku 1845, massachusettské všeobecné právo stanovilo, že spôsobenie potratu akýmkoľvek prostriedkami sa bude považovať za prečin. Ak pacient nezomrel, trest nebol vyšší ako sedem rokov; ak však zomrel, mohlo to byť od päť do dvadsať rokov. Odvtedy bolo toto právo trochu rozšírené. O niekoľko rokov neskôr sa rozhodlo, že interrupcia, ak je nevyhnutná pre záchranu života matky, sa nebude pokladať za nezákonnú. Ale to sa nevzťahuje na tento prípad.“

„Nie.“

„Neskoršie revízie, vrátane *Commonwealth versus Viera*, ktoré rozhodli, že používanie nástrojov s úmyslom vykonať interrupciu je zločin, dokonca aj bez dôkazu, že ich výsledkom bol potrat alebo smrť. To by mohlo byť veľmi dôležité. Ak sa obžaloba bude pokúšať, a som si istý, že bude, dokázať, že doktor Lee je potratárom dlhé roky, budú naznačovať, že absencia priameho dôkazu nie je dostatočná na to, aby sa Lee dostal z problémov.“

„Môžu to urobiť?“

„Nie, ale môžu to skúsiť a to by bolo pre náš prípad nesmierne kompromitujúce.“

„Pokračujte.“

„Sú tu ešte dve ďalšie dôležité pravidlá, ktoré ukazujú, ako je právo predpojaté proti potratárom, bez záujmu zapojiť do toho ženy. *Commonwealth versus Wood* nariad'oval, aby sa súhlas pacienta nepokladal za významný a neoprávňoval vykonanie interrupcie. Ten istý súd však rozhodol, že následná smrť ženy je len priťažujúcou okolnosťou pri prečine. V skutočnosti to znamená, že vaše vyšetovanie v prípade Karen Randallovej je z právneho hľadiska stratou času.“

„Ale ja som si myslel -“

„Áno,“ povedal, „hovoril som vám, že prípad je uzavretý. A to naozaj je.“

„Ako?“

„Sú dve alternatívy. Prvou je oboznámiť rodinu Randallovcov už so získanými materiálmi, dokazujúcimi, že Peter Randall ako osobný lekár zomrelej je potratár a že jej urobil interrupciu aj predtým. S faktom, že pani Randallová, manželka, mala interrupciu, ktorú urobil doktor Lee, a preto je proti nemu taká zaujatá, takže klamala, keď označila doktora Leeho za potratára. A s faktami dokazujúcimi, že Karen bola nestála, nechutná mladá dáma, o ktorej posledných slovách, keď umierala, by sa d'alo diskutovať. Môžeme s týmto oboznámiť rodinu v nádeji, že ju presvedčíme, aby stiahla obvinenie ešte pred procesom.“

Zhlboka som sa nadýchol. Tento mladík hral tvrdo. „A druhá alternatíva?“

„Za druhú považujem súdne pojednávanie. Jasne a stručne povedané, treba nastoliť závažné otázky týkajúce sa vzťahu Karen, pani Randallovej a doktora Leeho. Celá obžaloba teraz stojí na výpovedi pani Randallovej. Musíme ju aj jej výpoveď zdiskreditovať. Musíme ju zničiť tak, aby sa ani jeden zo sudcov neodvážil veriť jedinému jej slovu. Potom musíme navrhnúť preskúmať samu osobnosť a správanie Karen Randallovej. Musíme dokázať, že bola narkomankou, promiskuitnou osobou a patologickou klamárkou. Musíme presvedčiť porotu, že čokoľvek Karen povedala svojej nevlastnej matke alebo komukoľvek inému, je pochybným výrokcom. Môžeme zároveň dokázať, že jej Peter Randall robil dvakrát interrupciu a pravdepodobne jej urobil aj tretiu.“

„Som si istý, že to Peter neurobil,“ namietol som.

„To je možné, ale nepodstatné.“

„Prečo?“

„Pretože pred súdom nebude stáť Peter Randall, ale doktor Lee, a my musíme použiť všetko, aby ho zbavili obvinenia.“

Pozrel som naňho. „Nechcel by som sa s vami stretnúť v tmavej uličke.“

„Nepáčia sa vám moje metódy?“ Jemne sa usmial.

„Úprimne povedané nie.“

„Ani mne,“ súhlasil Wilson. „Ale sme k tomu prinútení samotnou podstatou právneho systému. V mnohých prípadoch je právo namierené proti lekárovi vo vzťahu lekár - pacient. Minulý rok sme mali prípad, keď praktikant v G orly ho nemocnici robil žene vyšetrenie pošvy a konečníka. Aspoň to tvrdil. Žena vyhlasovala, že ju znásilnil. Pri vyšetrovaní nebola prítomná sestrička ani nikto iný. Žena bola trikrát liečená na paranoju a schizofréniu v zariadení pre mentálne postihnutých. Ale na súde vyhrala a praktikant mal smolu - dostal zákaz vykonávať lekárske povolanie.“

„Aj tak sa mi to nepáči.“

„Pozrite sa na to racionálne,“ povedal Wilson. „Zákon je jasný. Dobrý či zlý, ale celkom jasný. A to ponúka obom, obžalobe aj obhajobe, určité modely, postupy, určitú taktiku vzhľadom na terajšie postavenie. Bohužiaľ, pre obžalobu a aj pre obhajobu tieto postupy sa vždy končia vraždami charakterov. Obžaloba sa pokúsi zdiskreditovať Arta Leeho tak dôkladne, ako len bude vedieť. My ako obhajoba sa pokúsime zdiskreditovať zosnulú, pani Randallovú a Petra Randalla. Obžaloba bude mať výhodu prirodzeného nepriateľstva bostonskej poroty k hocikomu, kto bol obvinený z nezákonnej interrupcie. My zasa budeme mať výhodu v túžbe hocikto-rej poroty v Bostone byť svedkom zneuctenia váženej rodiny.“

„Špinavosť.“

Prikývol. „Veľká špinavosť.“

„Neexistuje iný spôsob, ako to zvládnuť?“

„Existuje, samozrejme,“ povedal. „Nájsť skutočného potratára.“

„Kedy sa začne proces?“

„Predbežné pojednávanie už budúci týždeň.“

„A samotný proces?“

„Pravdepodobne o dva týždne neskôr. Tento prípad získal prioritu. Nevieť čím, ale viem si to predstaviť.“

„Randall ťahá za svoje páky.“

Wilson prikývol.

„A keď sa do začatia procesu nenájde skutočný vinník?“ opýtal som sa. Wilson sa smutne usmial. „Môj otec bol kazateľom v Raleighu v Severnej Karolíne. Bol jediným vzdelaným mužom v komunite. Rád čítal. Pamätám sa, ako som sa ho raz pýtal, či všetci ľudia, o ktorých čítal, napríklad Keats a Shelley, boli bieli. Povedal,

že áno. Opýtal som sa ho, či medzi nimi neboli žiadni farební. Povedal, že nie." Wilson si počúchal čelo. „Ale v každom prípade bol kazateľom a baptistom, a to veľmi prísny. Veril v boží hnev. Veril, že guľovými bleskami z neba zráža hriešnikov na zem. Veril v pekelný oheň a večné zatratenie. Veril v dobro a zlo."

„A vy?"

„Ja verím v boj ohňa s ohňom," povedal Wilson.

„Je oheň vždy správny?"

„Nie," povedal, „ale je vždy horúci a oslobodzujúci."

„A veríte vo víťazstvá?"

Dotkol sa jazvy na svojom krku. „Áno."

„Dokonca aj bez pocty?"

„Poctou sú víťazstvá," povedal.

„Skutočne?"

Chvíľu na mňa hľadel. „Prečo sa tak dychtivo snažíte obhajovať Randallovcov?"

„Nesnažím."

„Ale vyzerá to tak."

„Robím to, čo by si želal Art."

„Art chce vypadnúť z basy," povedal Wilson tvrdo. „A ja vám hovorím, že ho odtiaľ dostanem. Nikto iný v Bostone s ním nechce nič mať; akoby bol prašivý. Ale ja ho odtiaľ dostanem."

„Je to špinavosť."

„Áno, kristepane, to je. Čo ste očakávali, že to bude kriket?"

Dopil svoj nápoj a povedal: „Pozrite sa, Berry, čo by ste robili, keby ste boli na mojom mieste?"

„Čakal by som."

„A na čo?"

„Na skutočného vinníka."

„A ak sa neobjaví?"

„Neviem," pokrútil som hlavou.

„Tak o tom premýšľajte," s týmito slovami opustil bar.

Wilson ma rozčúľil, ale mal som o čom premýšľať. Prišiel som domov, hodil do seba vodku s ľadom a sadol som si, aby som nad všetkým porozmýšľal. Myslel som na každého, s kým som sa rozprával, a vtedy som si uvedomil dôležité otázky, na ktoré som

sa nikdy neopýtal. Bolo tu zopár trhlín. Obrovských trhlín. Ako napríklad, čo robila Karen v sobotu večer, keď išla von v Petrovom aute. Čo povedala pani Randallovej na druhý deň. Vrátila Petrovi auto? - bolo predsa ukradnuté; kedy ho Peter dostal späť?

Pil som vodku s pocitom, že sa mi telom šíri pokoj. Bol som priveľmi roztržitý; často som strácal rozvahu; reagoval som viac na ľudí než na informácie, viac na osobnosti než na fakty.

V budúcnosti by som mal byť opatrnejší.

Zazvonil telefón. Bola to Judith. Volala od Leeovcov.

„Čo sa stalo?“

Veľmi vyrovnaným hlasom mi odpovedala: „Radšej príď sem. Vonku je nejaká demonštrácia.“

„Čo?“

„Na trávniku je príšerná tlačienica,“ povedala Judith.

„Hneď som tam,“ zložil som slúchadlo. Zdrapil som kabát a zamieril k autu, potom som sa zarazil.

Je načase, aby som bol opatrnejší.

Vrátil som sa naspäť do domu a rýchlo som vytočil číslo redakcie denníka *The Globe*. Oznámil som demonštráciu. Urobil som to bez dychu a s melodramatickým podfarbeným hlasom; bol som si istý, že na to skočia.

Potom som nasadol do auta.

Keď som dorazil k Leeovcom, drevený kríž ešte vždy tlel na trávniku pred domom. Boli tam policajné autá, huf zhromaždených ľudí, väčšinou detí od susedov so svojimi senzáciechtivými rodičmi. Bol skorý večer: obloha hlboká a modrá a dym z kríža stúpala priamo k výšinám.

Pretlačil som sa cez zástup, smerom k domu. Každé okno, ktoré som si stačil všimnúť, bolo rozbité. Zvnútra som počul plač. Pri dverách ma zastavil policajt.

„Kto ste?“

„Doktor Berry. Mám tam manželku a deti.“

Odstúpil a ja som vošiel.

Všetci boli v obývačke. Betty Leeová plakala; Judith ošetrovala deti. Všade bolo rozbité sklo. Dve z detí boli dorezané, hlboko, ale nie vážne. Policajt vypočúval pani Leeovú. Nič sa však nemohol dozvedieť. Jediné, čo bola schopná povedať, bolo: „Prosili sme vás o ochranu. Veľmi sme vás o ňu prosili. Ale vy ste neprišli...”

„Preboha, madam.“

„Prosili sme vás. Nemáme žiadne práva?"

„Panebože, madam," zopakoval policajt.

Pomohol som Judith obviazať deti.

„Čo sa stalo?"

Zrazu sa policajt otočil ku mne. „Kto ste?"

„Som lekár."

„Ach tak, je najvyšší čas," povedal a obrátil sa opäť k pani Leeovej.

Judith bola zmorená a bledá. „Začalo sa to pred dvadsiatimi minútami," vzlykala. „Celý deň sme dostávali výhražné telefonáty a listy. A nakoniec sa to stalo: zaparkovali tu asi štyri autá a vystúpila z nich skupinka mladíkov. Urobili kríž, poliali ho benzínom a zapálili. Muselo ich byť okolo dvadsať. Všetci tam stáli a spievali *Vpred kresťanskí vojaci*. Keď nás zbadali, ako na nich pozeráme cez okná, začali hádzať kamene. Bolo to ako zlý sen."

„Ako vyzerali? Ako boli oblečení? Aké mali autá?"

Pokrútila hlavou. „To je na tom to najhoršie. Boli mladí, vyzerali celkom príjemne. Keby to boli starí svätuškári, pochopila by som to, ale oni boli takí mladí, len teenageri. Mali ste vidieť ich tváre."

Skončili sme obväzovanie detí a vyniesli ich z izby.

„Chcel by som vidieť tie listy, ktoré si spomínala," ozval som sa.

Práve vtedy ročné dieťa Leeovcov štvornožky vliezlo do obývačky. Usmievalo sa, vydávajúc smiešne bublavé a uslintané zvuky. Ligtavé sklo ho očividne upútalo.

„Hej!" zakričal som na policajta pri dverách. „Vezmite ho odtiaľ."

Policajt sa pozrel dolu. Celý čas sledoval dieťa.

Naklonil sa k nemu a chytil ho za buclaté nôžky.

„Zdvihnite ho," povedal som policajtovi. „Neublíži vám."

Policajt zdráhavo vzal dieťa na ruky. Držal ho s odporom, ako by malo nákazlivú chorobu. Aj jeho tvár prezrádzala odpor: potratárovo dieťa.

Judith podišla bližšie, sklo jej škripalo pod topánkami. Vzala policajtovi z rúk dieťa, ktoré sa dovtedy pokojne hralo s jeho ligitavými gombíkmi a slintalo mu na bledomodrú uniformu. Nepáčilo sa mu, keď mu Judith prekazila zábavu.

Počul som, ako druhý policajt vysvetľuje pani Leeovej: „Pochopte, máme veľa vyhrážok. Nemôžeme reagovať na všetky."

„Volali sme, keď začali páliť tú... tú vec na trávníku."

„To je kríž."

„Viem, čo to je," zvrieskla. Už viac neplakala. Zúrila.

„Prišli sme najrýchlejšie, ako sa dalo," bránil sa policajt. „Je to pravda, madam, najrýchlejšie ako sme mohli."

Judith mi pošepala: „Trvalo im to pätnásť minút. Kým prišli, všetky okná boli rozbité a teenageri dávno ušli.“

Podišiel som k stolu a prezrel si listy. Všetky boli otvorené a uložené. Väčšina z nich bola písaných rukou; len zopár ich bolo písaných na stroji. Všetky boli stručné, niektoré obsahovali len jednu vetu, ale všetky vyjadrovali dych vyrážajúcu nenávisť a kliatbu.

Špinavý, Židov milujúci negerský vrah. Ty a tvoja rodina dostanete, čo si zaslúžite, vy vrahovia detí. Si bahno spoločnosti. Myslíš si, že si v Nemecku, ale nie si.

Bez podpisu

Náš Pán a Spasiteľ hovoril: Trpiace dietky prídu ku mne. Zhrešil si proti Ježišovi Kristovi, nášmu Pánovi a budeš znášať trest, ktorý príde z jeho Všemohúcich rúk. Veleb Boha v jeho nekonečnej múdrosti a milosti.

Bez podpisu

Čestní, bohabojní ľudia celého sveta sa nebudú nečinne prizerať. Budeme proti tebe bojovať, kdekoľvek to bude treba. Vyženieme ťa z tvojho domu, z tejto krajiny. Vyženieme ťa od všadiaľ, pokiaľ celý svet nebude pokojným miestom pre život.

Bez podpisu

Dolapili sme ťa. A dolapíme všetkých tvojich priateľov. Lekári si myslia, že si môžu dovoliť všetko: jazdiť v nablýskaných cadillacoch, nechávať si draho platiť, nechávať pacientov dlho čakať. Všetci ste diabli, ale my vás zastavíme a potrestáme.

Bez podpisu

Páči sa ti zabíjanie detí? Predstav si ten pocit, mať zavraždené vlastné dieťa.

Bez podpisu

Interrupcia je zločin proti Bohu a človeku, spoločnosti a samotným deťom, ktoré ešte len majú prísť na svet. Za to budeš pykať. Boh ťa na-^kvždy spáli v pekle. Bez podpisu

Interrupcia je horšia než vražda. Čo ti kto urobil? Sám si odpovedz a uvidíš, že mám pravdu. Skap v base a tvoja rodina takisto. Bez podpisu

A nakoniec posledný list napísaný úhladným ženským písmom.

Cítim s Vami v nešťastí. Viem, že toto musia byť pre Vás všetkých ťažké chvíle. Chcela som Vám len povedať, ako veľmi som Vám vďačná, čo ste pre mňa minulý rok urobili. Verím Vám a aj tomu, čo robíte. Ste najlepšia najčestnejší lekár, akého som kedy poznala. Urobili ste môj život krajším, než si viem predstaviť, a s manželom sme Vám za to nesmierne vďační. Budem sa za Vás modliť každú noc.

Allison Banksová

Strčil som si ten list do vrečka. Jeden to už nenapraví.

Za chrptom som počul nejaké hlasy.

„To je teda naozaj zaujímavé.”

Otočil som sa. Bol to Peterson.

„Manželka mi volala.”

„To je zaujímavé.” Poobzeral sa po izbe. Cez rozbité okná bolo cítiť chlad blížiacej sa noci. „Je tu poriadny bordel, však?”

„Dá sa to tak povedať.”

„Áno, skutočne.” Prešiel sa po izbe. „Obrovský neporiadok.”

Ako som ho tak sledoval, zrazu sa mi pred očami vynoril strašný obraz muža v uniforme, ktorý sa v ťažkých čižmách prediera ruinami. Bola to zovšeobecňujúca predstava, nešpecifická, neviazala sa na nijaký čas, miesto alebo oblasť.

Do izby vstúpil ďalší muž. Mal oblečený plášť do dažďa a v rukách držal poznámkový blok.

„Kto ste?” spýtal sa Peterson.

„Som Curtis. Z denníka *Globe*, pane.”

„Kto vás sem zavolať, priateľu?”

Peterson sa poobzeral po miestnosti. Pohľadom sa zastavil na mne.

„Nie je to dobré,” povedal Peterson. „Ani trochu.”

„Sú to noviny s dobrou reputáciou. Tento chlapec zaznamená všetky fakty, presne tak ako sa stali. Určite nebudete proti tomu nič namietat’.”

„Počúvajte,” povedal Peterson. „Toto je dvaapolmiliónové mesto a policajné oddelenie nemá dostatok ľudí. Nemôžeme vyšetrovať každý prasknutý čajník a výhražné telefonáty. Nemôžeme to robiť, keď sa chceme venovať aj bežným veciam, ako napríklad riadeniu premávky.”

„Rodina obvineného,” povedal som. Obával som sa, že reportér

ma ostro sleduje. „Rodina obvineného dostáva výhražné telefonáty a listy. Manželka a malé deti. Ona sa bojí. A vy ste ju ignorovali.“

„To nie je fér a vy to viete.“

„Potom sa stane niečo horšie. Začnú páliť kríž a všetko demonovať. Manželka vám volá a žiada o pomoc. A vám to trvalo pätnásť minút, kým ste sa sem dostali. V akej vzdialenosti je najbližšia policajná stanica?“

„To nie je dôležité.“

Reportér si zapisoval.

„Stavia vás to do zlého svetla," povedal som. „Veľa obyvateľov v meste je proti interrupcii, ale veľká väčšina z nich je proti svojoľnosti, nezákonnému ničeniu súkromného majetku bandou mladých chuligánov...“

„Neboli to chuligáni.“

Otočil som sa k reportérovi. „Kapitán Peterson sa vyjadril, že tá mládež, ktorá páli kríž a rozbila každé okno v dome, vraj neboli chuligáni.“

„Tak som to nemyslel," ozval sa Peterson vzápätí.

„Ale tak to povedal," obrátil som sa k reportérovi. „Ďalej vás možno bude zaujímať, že dve z detí boli vážne zranené úlomkami skla. Deti vo veku tri a päť rokov boli vážne porezané.“

„To mi však nikto nepovedal," bránil sa Peterson.

„Tržné rany boli len -“

„Myslím, že som momentálne jediný lekár, ktorý je tu prítomný a môže to posúdiť. Alebo polícia priviedla dokonca aj lekára, keď konečne odpovedala na volanie o pomoc?“

Peterson bol ticho.

„Priviedla polícia lekára?" opýtal sa reportér.

„Nie.“

„A privolali ste lekára?"

„Nie.“

Reportér si to rýchlo zapísal.

„Dostanem vás, Berry," precedil Peterson cez zuby. „Za toto vás dostanem.“

„Dávajte si pozor. Je tu novinár.“

Prepichol ma pohľadom. Otočil sa na podpätku.

„Mimochodom," povedal som, „aké kroky polícia teraz podnikne, aby zabránila niečomu podobnému v budúcnosti?“

Zastavil sa. „O tom sa ešte nerozhodlo.“

„Dúfam," zakončil som, „že vysvetlíte reportérovi, ako vám je to všetko ľúto a zabezpečíte pred domom dvadsaťštyrihodinovú ochranu. Dúfam, že je to všetko jasné."

Zlostne si zahryzol do pery, ale vedel som, že to urobí. Bolo to presne to, čo som chcel - ochranu pre Betty a nátlak na políciu.

Judith si vzala deti domov. Ja som zostal s Betty a pomohol som jej zatĺcť okná. Trvalo to takmer hodinu a môj hnev narastal s každým zatlknutým oknom.

Bettine deti boli tiché, ale nemohli zaspať. Stále chodili hore-dolu schodmi a sťažovali sa na boľavé miesta, alebo chceli pohár vody. Malý Henry sa obzvlášť sťažoval na bolesť v chodidle, tak som odstránil obväz, aby som sa presvedčil, či mu tam nezostal nejaký úlomok skla. Našiel som jeden maličký, už takmer zapichnutý v rane.

Ako som tam sedel s Betty, ktorá tíšila syna, aby neplakal, keď som mu čistil ranu, zrazu ma premohla únava. V dome bolo cítiť pach dohárajúceho dreveného kríža a chlad, čo sa ťahal z rozbitých okien. Všade naokolo bol hrozný neporiadok; bude to trvať celé dni, kým dajú všetko do poriadku.

Keď som Henrymu ošetril nohu, vrátil som sa k listom, ktoré Betty dostala. Ich čítanie ma ešte väčšmi unavilo. Nešlo mi do hlavy, ako môžu ľudia vôbec niečo také urobiť a čo si pritom myslia. Asi nemysleli vôbec. Jednoducho reagovali tak, ako by som reagoval ja, a ako by reagoval každý.

Zrazu som chcel, aby sa to už skončilo. Želal som si, aby už nijaký list nedošiel, aby okná boli v poriadku a rany sa zahojili a život sa vrátil do normálnych koľají.

Zavolať som Georgeovi Wilsonovi.

„Čakal som, že zavoláte," ohlásil sa Wilson.

„Čo by ste povedali na malý výlet?"

„Kam?"

„K Randallovcom."

„Prečo?"

„Zbaviť sa tých psov," povedal som zlostne.

„Stretneme sa o dvadsať minút," zahlásil a zložil.

Ked' sme sa viezli smerom k South Shore a k Randallovmu domu, Wilson sa opýtal: „Čo sa stalo, že ste tak náhle zmenili názor?"

„Mnoho vecí."

„Deti?"

„Mnoho vecí," zopakoval som.

Chvíľu sme sa mlčky viezli, potom sa ozval: „Ale viete, čo toto znamená? To znamená, že pritlačíme na pani Randallovú a Petra."

„To je v poriadku," poznamenal som.

„Myslel som si, že je vašim priateľom."

„Som unavený."

„Myslel som si, že lekári nikdy nebývajú unavení."

„Prestaňte už, dobre?"

Bolo už neskoro, takmer deväť. Obloha bola čierna.

„Ked' sa dostaneme dnu, rozprávať budem ja, súhlasíte?"

„V poriadku," prikývol som.

„Nebolo by dobre, keby sme obaja hovorili. Musí rozprávať len jeden."

„Môžete sa realizovať," povedal som.

Zasmial sa. „Vy ma nemáte veľmi rád, všakže?"

„Nie. Nie veľmi."

„Ale potrebujete ma."

„V tom máte pravdu" súhlasil som.

„Aspoň v tomto si rozumieme," podotkol.

„Takže si robte svoju prácu."

Nepamätal som si celkom presne, kde sa ich dom nachádzal, a tak som spomalil. Konečne som to našiel a mal som už zabočiť na príjazdovú cestu, ale vtom som zastavil. V zákrute vysypanej štrkom, ktorá viedla k domu, stáli dve autá. Jedno bolo Randallovo strieborné porsche a to druhé bol sivý mercedes.

„Čo sa deje?"

Stlmil som svetlá a cúvol dozadu.

„Stalo sa niečo?" opýtal sa Wilson.

„Nie som si istý," odpovedal som.

„Tak ideme tam, alebo nie?"

„Nie," povedal som. Zacúval som krížom cez cestu a zaparkoval na opačnej strane, v blízkosti kríkov. Mal som dobrý výhľad na cestu k domu a videl som veľmi jasne aj obe autá.

„Prečo nie?"

„Pretože je tam zaparkovaný ten mercedes," ukázal som prstom.

„No á?"

„To je Petrov mercedes.“
„Ešte lepšie,“ namietol Wilson. „Môžeme ich spolu konfrontovať.“

„Nie,“ namietol som. „Pretože mi Peter povedal, že to auto mu niekto ukradol.“

„Naozaj?“

„Povedal mi to.“

„Kedy?“

„Včera.“

Premýšľal som. Niečo ma začínalo znepokojovať, vítať mi v hlave. Potom som si spomenul: auto, ktoré som videl zaparkované v Randallovej garáži, keď som bol navštíviť pani Randallovú.

Otvoril som dvere. „Poďme.“

„Kam ideme?“

„Chcem vidieť to auto,“ povedal som.

Vystúpili sme do vlhkej a nepríjemnej noci. Kráčali sme smerom k autám. Siahol som do vrečka a vybral malú baterku. Vždy som ju nosil pri sebe; bola to spomienka na moje praktikantské roky. Teraz som bol rád, že ju mám.

„Uvedomujete si, že vstupujeme na súkromný majetok?“

„Uvedomujem.“

Prešli sme zo štrkovej cesty na mäkký trávnik a šli hore kopcom smerom k domu. Na prízemí sa svietilo, ale závesy boli zatiahnuté a tak sme nevideli dovnútra.

Prišli sme k autám a vstúpili opäť na štrkovú cestu. Zvuky našich krokov sa nám zdali priveľmi hlasné. Keď som už bol blízko mercedesa, zasvietil som baterkou. Auto bolo prázdne.

Čosi ma zarazilo.

Sedadlo šoféra bolo presiaknuté krvou.

„Preboha,“ ozval sa Wilson.

Chcel som niečo povedať, keď som zrazu začul hlasy a otváranie dverí. Skočili sme rýchlo do neďalekých kríkov.

Z domu vyšiel J. D. Randall. Bol s ním Peter. Ticho sa o niečom rozprávali. Počul som, ako Peter povedal: „Všetko je to smiešne,“ a J. D. nato: „Príliš opatrné,“ ale potom ich hlasy zanikli. Zišli dolu schodmi k autám. Peter nasadol do mercedesa a naštartoval. J. D. povedal: „Poď za mnou,“ a Peter prikývol. Potom J. D. nasadol do svojho strieborného porsche a vyštartoval dolu príjazdovou cestou.

Po chvíli zabočili doprava a smerovali na juh.

„Poďme,“ povedal som rýchlo.

Bežali sme dolu k môjmu autu zaparkovanému na opačnej strane. Ich autá už boli ďaleko pred nami; ťažko sme mohli počuť zvuky ich motorov, ale videli sme ich svetlá pohybujúce sa smerom k pobrežiu.

Naštartoval som a sledoval ich.

Wilson siahol do vrečka a s niečím sa pohrával.

„Čo to tam máte?“

Podržal mi to pred očami. Bola to akási malá strieborná trubička.

„Minox.“

„Vždy pri sebe nosíte fotoaparát?“

„Vždy,“ povedal.

Držal som sa vzadu v dostatočnej vzdialenosti od obidvoch áut. Peter nasledoval J. D. v tesnej blízkosti.

Po piatich minútach jazdy autá zamierili na juhovýchodnú diaľnicu. Urobil som to isté, len o chvíľu neskôr.

„Nechápem to,“ ozval sa Wilson. „V jednej chvíli sa ho zastávajú a potom zrazu ho prenasledujete ako krvilačný pes.“

„Chcem vedieť, kam idú,“ povedal som. „To je všetko. Som len zvedavý.“

Sledoval som ich ešte asi pol hodiny. Diaľnica sa pri Marshfielde zužovala, namiesto troch prúdov boli už len dva. Premávka redla; preto som sa držal viacej vzadu.

„Toto môže byť úplne nevinné,“ povedal Wilson. „Celá záležitosť môže byť -“

„Nie,“ nesúhlasil som. Dával som si v mysli dohromady všetky fakty. „Peter požičal to auto na víkend Karen. Syn Wiliam mi to povedal. Karen s ním jazdila. Bola v ňom krv. Potom bolo zaparkované u Randalla v dome a Peter oznámil, že mu ho ukradli. Teraz...“

„Teraz sa ho chcú zbaviť,“ dokončil Wilson namiesto mňa.

„Asi to tak bude.“

„Dočerta,“ uľavil si. „Takže ich máme.“

Autá pokračovali na juh, aby obišli Plymouth a zamierili k pobrežiu. Vzduch bol chladný a páchol soľou. Nebola tam takmer nijaká premávka.

„Jazdíte dobre,“ povedal Wilson a pozeral na zadné svetlá pred nami. „Nechajte im viac priestoru.“

Postupne bola cesta čoraz prázdnejšia a autá zrýchlili. Teraz sa priam hnali. Obišli sme Plymouth, potom Hyannis a blížili sa k Provincetownu. Zrazu som zaregistroval brzdové svetlá a autá zabočili doprava smerom k pobrežiu.

Ďalej sme pokračovali poľnou cestou. Dookola boli popadané vetvičky a ihličie zo stromov. Zhasol som svetlá. Fúkal prudký vietor a od oceánu ťahal chlad.

„Je tu pusto," poznamenal Wilson.

Prikývol som.

Vtom som počul škripot bŕzd. Auto som zaparkoval bokom od cesty. Kráčali sme k oceánu a videli dve autá zaparkované jedno vedľa druhého.

Spoznal som to miesto. Bola to východná strana mysu, kde bol tridsať metrov dlhý zráz dolu do mora. Obidve autá boli na okraji vyhliaďky na vodu. Randall vystúpil z auta a rozprával sa s Petrom. Potom Peter opäť nasadol do auta a pomaly sa posúval dopredu, pokým predné kolesá boli len zopár centimetrov od okraja. Vystúpil z auta a vrátil sa naspäť.

J. D. otvoril kufor a vybral kanistru s benzínom. Obaja muži spoločne vyprázdнили obsah kanistry dovnútra Petrovho auta.

Počul som jemné cvaknutie. To Wilson svojím minifotoaparátom pritisnutým na oko fotografoval.

„Nemáte tu dost' svetla."

„Stačí," povedal a v kuse robil zábery. „Môžete to dostať až na 2400, ak máte dobrú fotokomoru. A ja ju mám."

Pozrel som opäť na autá. J. D. vrátil kanistru do auta. Potom naštartoval svoje porsche, vycúval a obrátil ho smerom k ceste.

„Pripravené na únik," podotkol Wilson. „Nádherné."

J. D. vystúpil z auta a zavolať na Petra. Postavil sa vedľa neho. Zazrel som krátky plamienok. V tom momente vnútro mercedesa zahorelo plameňmi.

Dvaja muži okamžite bežali k zadnej časti auta a zapreli sa doň celou silou. Auto sa pohlo, posúvalo sa pomaly a nakoniec sa zošmyklo po piesočnom svahu. Urobili krok dozadu a prízerali sa svojmu dielu. Dolu to očividne explodovalo, pretože sme počuli ohlušujúci výbuch a jasnočervené záblesky svetla.

Muži bežali k autu, nastúpili, prudko vyštartovali a preleteli popri nás.

„Pod'me," zahlásil Wilson. Rozbehol sa s fotoaparátom dopredu, na samý okraj zrázu. Pod nami pri vode horel vrak mercedesa.

Wilson urobil ešte niekoľko záberov, potom odložil fotoaparát a pozrel na mňa.

„Bude to perfektný prípad," povedal so širokým úškrnom na tvári.

Na spiatocnej ceste som zišiel z diaľnice a cez zakázaný prejazd som si skrátil cestu. „Hej," povedal Wilson, „čo robíte?"

„Ideme k Randallovi."

„Teraz?"

„Áno."

„Čo ste blázon? Po tom, čo sme videli?"

„Prišiel som sem dnes, aby som dostal Artu Leeho z ich pazúrov. A som stále pripravený to urobiť."

„Božemôj," povedal Wilson. „Nie teraz. Po tom, čo sme videli." Žmolil svoj malý fotoaparát v rukách.

„Teraz môžeme ísť na súd."

„Nepotrebujeme to. Máme jasný dôkaz. Neporaziteľný. Neotrasiteľný."

Pokrútil som hlavou.

„Počúvajte," povedal Wilson, „môžete vystrašiť svedka. Môžete ho zdiskreditovať, urobiť z neho hlupáka. Ale nemôžete spochybniť fotografie. Prichytili sme ich."

„Nie," povedal som.

Vzdychol si. „Predtým to vyzeralo ako hlúposť. Bol som pripravený tam ísť a celý sa zasvinieť. Chystal som sa vyľakať ich a zastrašiť, prinútiť ich, aby si mysleli, že máme dôkaz, aj keď sme ho nemali. Ale teraz sa situácia zmenila. Máme dôkaz. Máme všetko, čo sme potrebovali."

„Keď sa s nimi nechcete rozprávať, ja to urobím."

„Berry, ak sa s nimi teraz budete o tom rozprávať, všetko pokazíte, celý prípad vybuchne."

„Prinútim ich, aby sa vzdali."

„Berry, pokazíte to. Pretože práve teraz urobili niečo usvedčujúce. Oni to vedia. A budú sa tvrdo brániť."

„Tak potom im povieme, čo vieme my."

„A keď sa to dostane pred súd? Čo potom? Bude po našej frajerine."

„Toho sa neobávam. Nepôjde to pred súd."

Wilson sa opäť poškríbal na jazve a prebehol si prstom po krku. „Počujte," povedal, „vy nechcete vyhrať?"

„Áno, ale bez boja."

„Ale boj bude. Neexistuje spôsob, ktorým by ste tomu mohli zabrániť. Hovorím vám, že boj bude."

Zatiahol som priamo pred Randallov dom. „Nehovorte to mne," hneval som sa. „Povedzte to im."

„Robíte chybu," podotkol.
„Možno, ale pochybujem o tom."
Vyšli sme hore schodmi a zazvonili pri dverách.

Sluha nás zdráhavo odvedol do obývacej izby. Nebola väčšia než priemerne veľké basketbalové ihrisko, obrovská miestnosť s hosnosným kozubom. Pri praskajúcom ohni sedeli pani Randallová v nočnej pyžame, Peter a J. D. Randall, obaja s veľkými pohármi brandy v rukách.

Sluha vzpriamene zastal pri dverách a oznámil: „Doktor Berry a pán Wilson, pane. Povedali, že ich očakávate."

J. D. zvrátil čelo, keď nás uvidel. Peter sedel vzadu a vyčaril na tvári krátky úsmev. Pani Randallová vyzerala skutočne pobavena.

„Čo chcete?" spýtal sa J. D.

Nechal som Wilsona hovoriť. Urobil mierny predklon a povedal: „Myslím, že poznáte doktora Berryho, pán Randall. Ja som George Wilson. Som obhajca doktora Leea."

„To je pekné," zatiahol J. D. Pozrel sa na hodinky. „Ale je takmer polnoc a ja práve oddychujem so svojou rodinou. Kým sa nestretneme na súde, nemám čo povedať ani jednému z vás. Tak keby ste ráčili -"

„Prepáčte, pane," začal Wilson, „ale prešli sme dlhú cestu, aby sme sa s vami stretli. Fakticky celú dlhú cestu od pobrežia."

J. D. zamrkal a nasadil na tvár prísnu masku. Peter zakašľal a zasmial sa. Pani Randallová sa ozvala: „Čo ste robili na pobreží?"

„Pozerali sme sa na oheň," odvetil Wilson.

„Oheň?"

„Áno," prikývol Wilson. Otočil sa k J. D. „Poprosili by sme nejaké brandy, a potom malý rozhovor."

Tentoraz Peter nemohol potlačiť smiech. J. D. naňho ostro zazrel a zazvonil na sluhu. Prikázal priniesť ešte dva poháre brandy, a keď sluha odchádzal, dodal: „Malé, Herbert. Páni sa dlho nezdržia."

Obrátil sa k svojej manželke. „Keby si mohla, drahá..."

Prikývla a opustila miestnosť.

„Sadnite si, džentlmeni."

„Radšej zostaneme stáť," utrúsil Wilson. Sluha priniesol dva malé krištáľové poháre. Wilson zdvihol svoj: „Na vaše zdravie, páni."

„Ďakujeme," odsekol J. D. Jeho hlas bol chladný.

„Tak a teraz, čo máte na duši?"

„Je to len drobná právnická záležitosť," povedal Wilson. „Verím, že si želáte znovu zvážiť obvinenia, ktoré ste vzniesli proti doktorovi Leemu."

„Znovu zvážiť?"

„Áno. Povedal som to jasne."

„Tu niet čo zvažovať," opravil ho J. D.

Wilson si usrkol z brandy. „Vážne?"

„Samozrejme," povedal J. D.

„Veríme," pokračoval Wilson, „že vaša manželka sa asi mýlila, keď vypovedala, že doktor Lee urobil interrupciu Karen Randallovej. Takisto ako veríme, že Peter Randall sa mýlil, keď oznámil polícii, že jeho auto bolo ukradnuté. Alebo to ešte neoznámil?"

„Ani moja manželka, ani môj brat sa nemýlili," odsekol J. D.

Peter opäť zakašľal a zapálil si cigaru.

„Čo je, Peter?" spýtal sa J. D.

„Nič, nič."

Potiahol si z cigary a usrkol z brandy.

„Džentlmeni," obrátil sa J. D. k nám, „strácate čas. Nestal sa nijaký omyl a niet tu ničoho, čo by stálo za opätovné zváženie."

Wilson ledabolo podotkol: „V tom prípade sa bude konať súd."

„Skutočne bude," prikývol Randall.

„A vy budete predvolaní, aby ste sa zodpovedali zo svojich dnešných činov," oznámil Wilson.

„Naozaj by to tak mohlo byť. Ale pani Randallová nám dosvedčí, že sme strávili celý večer hraním šachov." Ukázal na šachovnicu v rohu.

„Kto vyhral?" opýtal sa Wilson so sotva badateľným úsmevom.

„Ja som vyhral, s Božou pomocou," ozval sa Peter po prvý raz za večer. A zachichotal sa.

„Ako sa vám to podarilo?" opýtal sa Wilson.

„Strelcom na jazdcovu dvanástku," odvetil Peter a znova sa zachichotal. „On je zlý šachový hráč. Nič mu nestačí povedať raz, musím mu to stokrát zopakovať."

„Peter, myslím, že to nie je na smiech."

„Si taký nedotklivý, keď prehráš," oboril sa naňho Peter.

„Čuš."

Zrazu sa Peter prestal smiať. Zložil si ruky na kolená a zostal ticho.

J. D. využil ten moment a spýtal sa: „Máte ešte niečo iné na srdci, džentlmeni?"

„Ste sviniar," povedal som Wilsonovi. „Pokazili ste to."
„Robil som, čo som mohol."
„Nahnevali ste ho. Nútili ste ho ísť na súd."
„Robil som, čo som mohol."
„To bol ten najhlúpejší, najnemožnejší..."
„Prestaňte," zahriakol ma Wilson a poškriabal sa na jazve.
„Mohli ste ich aspoň trochu vyplašiť. Povedať im, ako to bude pokračovať - vysvetliť im to tak, ako ste to mne vysvetlili v bare. Mali ste im povedať o tých fotografiách..."
„To by nebolo rozumné," namietol Wilson.
„Bolo."
„Nie. Sú rozhodnutí ísť s tým prípadom na súd. Sú -"
„Áno, vďaka vám. Naparovali ste sa ako páv. Robili ste lacné vyhrážky ako chuligán. Vypýtali ste si brandy - to bolo skutočne impozantné, naozaj."
„Pokúšal som sa ich presvedčiť," bránil sa Wilson.
„Hlúposť."
Mykol plecom.
„Poviem vám, čo ste urobili, Wilson. Tlačili ste ich, aby išli na súd, pretože vy ten súd chcete. Potrebujete divadlo, ukázať, čo vo vás je, chcete využiť šancu urobiť si meno, dokázať, že ste nemilosrdný frajer. Aj vy, aj ja vieme, že ak sa tento prípad dostane pred súd, Art Lee - bez ohľadu na výsledok prehrá. Stratí prestíž, pacientov a možno aj lekársku licenciu. A Randallovi tiež. Budú znemožnení, všetkými tými polopravdami a implikáciami budú úplne zničení. Len jeden človek sa dostane na vrchol."
„Áno?"
„Vy, Wilson. Len vy môžete vyhrať ten súd."
„To je váš názor," povedal. Začínal byť nahnevaný. Takmer som ho dostal.
„To je skutočnosť."
„Počuli ste J. D. Možno ste postrehli, aký bol nerozumný."
„Mohli ste ho prinútiť, aby počúval."
„Nie," povedal Wilson. „Ale bude počúvať na súde." Sadol si na zadné sedadlo auta a na chvíľu sa zahľadel, akoby premýšľal nad celým večerom. „Vy ma prekvapujete, Berry. Ste povedzme vedec. A mali by ste byť objektívny, pokiaľ ide o dôkazy. Máte dnes hlavu plnú dôkazov, že Peter Randall je vinný, ale stále nie ste spokojný."
„Pôsobil na vás ako vinník?" spýtal som sa.
„Môže to predstierať."

„Odpovedzte na otázku.“
„Už som odpovedal,“ odvrkol Wilson.
„Znamená to, že veríte v jeho vinu?“
„Presne tak,“ súhlasil Wilson. „A môžem tiež presvedčiť poro-
tu, aby tomu uverila.“
„A čo ak sa mýlite?“
„To by bolo veľmi zlé. Tak ako je zlé, že pani Randallová neho-
vorila pravdu o Artovi.“
„Vyhovárate sa.“
„Naozaj?“ Pokrútil hlavou. „Nie. Vy sa vyhovárate. Vy sa hráte
na lojálneho doktora, presne podľa predpisov. Lipnete na tradi-
ciách a na tichom spojeníctve. Chceli by ste všetko zvládnuť pek-
ne v tichosti, diplomaticky, bez nepríjemného rozruchu.“
„A nie je to najlepší spôsob? Povinnosťou právnika je robiť •
všetko pre dobro svojho klienta,“ zdôraznil som.
„Povinnosťou právnika je vyhrať svoj prípad,“ vyhlásil Wilson.
„Art Lee je predovšetkým človek. Má rodinu, svoje ciele, osob-
né túžby a želania. Vašou úlohou je pomôcť mu ich zrealizovať.
A nie pripraviť obrovský proces pre vlastnú slávu.“
„Váš problém, Berry, spočíva v tom, že ste ako všetci doktori.
Nemôžete uveriť tomu, že jeden z vás je skazený. V skutočnosti
chcete vidieť na procese bývalého vojenského zdravotníka alebo
sestru. Alebo príjemnú pôrodnú asistentku. No vôbec nie lekára.“
„Chcem tam dostať vinníka,“ bránil som sa, „a nikoho iného.“
„Viete predsa, kto je vinný,“ povedal Wilson. „Viete to čertovsky
dobre.“

Odviezol som Wilsona, ja som sa vrátil domov a nalial si plný po-
hár vodky. Bolo už po polnoci a v dome vládlo ticho.

Pil som vodku a rozmýšľal o tom, čo som videl. Ako už Wilson
spomenul, všetko ukazovalo na Petra Randalla. V jeho aute bola
krv, a on to auto zničil. Nepochyboval som o tom, že kanistra ben-
zínu vyliateho na predné sedadlo zničí všetky dôkazy. Teraz je
čistý, alebo by bol, keby sme ho nevideli zapalovať auto.

A to, čo hovoril Wilson, dávalo zmysel. Angela a Bublina mali
pravdu, keď tvrdili, že nevideli Karen. V nedeľu večer odišla k Pet-
rovi. A Peter urobil chybu; Karen odišla domov a začala krváčať.
Povedala to pani Randallovej a tá ju zobrala do nemocnice svojím
autom. Netušila, že na pohotovosti by kvôli diagnóze nevolali po-

líciu; aby sa vyhla rodinnému škandálu, obvinila z interrupcie jediného potratára, ktorého poznala, a tým bol Art Lee.

Všetko dávalo zmysel.

S jedinou výnimkou - myslel som na pôvodný predpoklad. Peter Randall bol niekoľko rokov Kareniným lekárom. Vedel, že je hysterická. A práve kvôli tomu by bol určite urobil myšací test gravidity. Rovnako dobre vedel, že sa sťažovala na zlé videnie, čo mohlo byť spôsobené pituitárnym nádorom, ktorý mohol zapríčiniť vynechanie cyklu a následné získanie pocitu tehotnosti. Určite by bol urobil testy.

Vynára sa však aj ďalšia otázka, prečo ju poslal k Artovi Lee-emu? Ak bol Peter ochotný jej urobiť interrupciu, určite by to urobil sám a nikoho ďalšieho by do toho nezaťahoval.

Okrem toho jej už predtým urobil dva razy interrupciu bez komplikácií. Prečo by urobil chybu práve teraz - obrovskú a závažnú chybu - po tretí raz?

Nie, to nedávalo zmysel.

A potom som si spomenul na to, čo povedal Peterson: „Vy lekári určite držíte spolu.“ Uvedomil som si, že on a Wilson mali pravdu. Chcel som veriť tomu, že Peter je nevinný. Čiastočne preto, že bol lekár, a čiastočne preto, že sme boli priatelia. Dokonca aj napriek vážnym dôkazom som chcel uveriť, že je nevinný.

Vzdychol som si a usrkol z vodky. Dôležitým faktom bolo aj to, že som ho v túto noc videl robiť niečo veľmi závažné a nebezpečné. Nemohol som to prehliadnuť. Nemohol som sa na to pozerieť ako na nehodu alebo zhodu okolností. Musel som si to nejako vysvetliť.

A najlogickejším vysvetlením bolo, že Peter Randall naozaj robil interrupcie.

ŠTVRTOK 13. OKTÓBRA

Ked' som sa zobudil, cítil som sa mizerne. Ako prenasledované zvieratá, ktoré uväznia. Nepáčilo sa mi, čo sa teraz dialo, ale nevidel som žiaden spôsob, ako to zastaviť. Najhoršie zo všetkého bolo, že som nevedel nájsť spôsob, ako poraziť Wilsona. Bolo veľmi ťažké dokázať, že Art Lee je nevinný; a zároveň nemožné dokázať, že Peter Randall je nevinný.

Judith jediným pohľadom zistila, že som namrzený.

Smrkol som a vošiel do sprchy.

„Zistil si niečo?“ spýtala sa.

„Wilson to chce hodiť na Petra Randalla.“

„Toho starého blázna?“ zasmiala sa.

„Toho starého blázna,“ prikývol som.

„Má nejaké dôkazy?“

„Áno.“

„To je dobré,“ povedala.

„Nie, to nie je,“ nesúhlasil som.

Zatvoril som sprchu a vyšiel von. Načiahol som sa za uterákom.

„Nemôžem uveriť tomu, že by to Peter urobil,“ povedal som.

„To je od teba milé.“

Potriasol som hlavou. „Nie, len chcem povedať, že tu máme ďalšieho nevinného muža a žiadne riešenie.“

„To im vyhovuje,“ skonštatovala Judith.

„Komu?“

„Randallovcami.“

„Nie je to správne.“

„To si myslíš ty. Môžeš nájsť na svojich maličkostiach. Ja som strávila s Betty tri dni.“

„Viem, že to bolo ťažké -“

„Nehovorím o sebe,“ odvetila. „Hovorím o nej. Alebo si už zabudol na minulú noc?“

„Nie,“ povedal som, mysliac na to, že minulú noc sa to všetko začalo, celý ten zmätok. To vysvetľuje, prečo som sa rozhodol volať Wilsonovi.

„Betty prežila peklo,“ povedala Judith. „Pre toto niet ospravedlnenia. Randallovcami sú obvinení, nechajme ich, nech sa nejaký čas podusia vo vlastnej šŕave. Nechajme ich, nech to zažijú na vlastnej koži.“

„Ale, Judith, ak je Peter nevinný..."

„Peter je veľmi fajn," povedala. „Ale to ho neospravedlňuje."

„Ani ho to nerobí vinným."

„Mňa nezaujíma, kto je vinný. Chcem len, aby sa to už skončilo a Art bol voľný."

„Áno," povedal som, "viem, ako sa cítiš."

Holil som sa, hľadiac do zrkadla. Mám vcelku obyčajnú tvár, vystúpené líčne kosti, dosť malé oči a rednúce vlasy. Koniec koncov, nie je to nič nezvyčajné. Dodávalo mi to zvláštny pocit, že som v centre diania, v centre krízy, ktorá vplýva na niekoľkých ľudí už tri dni. Nemal som na to žalúdok.

Keď som sa obliekal a rozmýšľal o tom, čo budem ráno robiť, zaujala ma myšlienka, či som už niekedy bol v centre diania. Boli to bláznivé nápady. Čo ak som blúdil na periférii, zaoberal sa okrajovými faktami? Čo ak skutočná príčina tejto záležitosti bola ešte vždy neobjavená?

Opäť som sa usiloval obhajovať Petra.

A nakoniec, prečo nie? Určite stál za to aspoň tak ako ktokoľvek iný.

Potom som prišiel k názoru, že zachrániť Petra Randalla znamenalo toľko čo záchrana Arta Leeho. Obaja boli lekári, obaja boli usadení, zaujímaví, a trochu nepohodlní. Keď som sa nad tým zamyslel, naozaj bolo ťažké sa medzi nimi rozhodnúť. Peter bol zábavný, Art zasa sarkastický. Peter bol tučný a Art chudý.

Ale v podstate boli rovnakí.

Natiahol som si župan a snažil sa nemyslieť na celú vec. Nebol som sudcom; a Pánubohu za to ďakujem. Mojou úlohou pred súdom nebude rozuzľovávať tento prípad.

Zazvonil telefón. Nezdvihol som ho. O chvíľu neskôr sa ozvala Judith: „To je pre teba."

Zdvihol som slúchadlo.

„Haló?"

Ozval sa známy hlboký hlas: „John, tu je Peter. Rád by som ťa pozval na obed."

„Prečo?" zaujímal som sa.

„Chcel by som, aby si spoznal moje alibi, ktoré som nemal," povedal.

„Čo to znamená?"

„Dvanásť tridsať?" opýtal sa.

„Dobre, uvidíme sa potom."

Peter Randall býval na západ od Newtonu v modernom dome. Bol malý, ale nádherne zariadený: Breuerove kreslá, gauč od Jacobsena a konferenčný stolík od Rachmanna. Všetko bolo zladené v jemne elegantnom a modernom štýle. Privítal ma vo dverách, s pohárom v ruke.

„Vitaj, John, pod' ďalej." Viedol ma do obývacej izby. „Čo budeš piť?"

„Ďakujem, nič."

„Myslím, že by si si mal niečo dať," naliehal. „Škótsku?"

„S ľadom."

„Posaď sa," ponúkol ma. Odišiel do kuchyne; počul som padať kocky ľadu do pohára. „Čo si robil dnes ráno?"

„Nič," prehodil som. „Len som tak posedával a premýšľal som."

„O čom?"

„O všeličom."

„Nemusíš mi to povedať, keď nechceš," vravel Peter, vracajúc sa s pohárom whisky.

„Vieš o tom, že Wilson vás vyfotografoval?"

„Mal som podozrenie. Ten chlapec je veľmi ambiciózny."

„Áno, to je."

„Som v kaši?"

„Vyzerá to tak."

Chvil'ku na mňa hľadel a potom sa spýtal: „Čo si o tom myslíš?"

„Teraz už vôbec neviem, čo si mám o tom mysliet."

„Vedel si napríklad, že robím potraty?"

„Áno," povedal som.

„Aj Karen?"

„Dvakrát."

Sadol si, jeho okrúhle brucho kontrastovalo s ostrou a priamou líniou hrán kresla. „Trikrát," opravil ma, „aby som bol presný."

„Potom si ju -"

„Nie, nie," namietol. „Tretia bola v júni."

„A prvá?"

„Keď mala pätnásť." Vzdychol si. „Vidíš, urobil som zopár chýb. Jedna z nich bola, že som sa snažil dozerat' na ňu. Otec ju ignoroval a ja... ja som ju mal rád. Bolo to milé dievča. Stratené a popletené, ale milé. Tak som jej urobil prvý potrat, ako som to robil z času na čas aj iným pacientkám. Šokuje ťa to?"

„Nie."

„Dobre. Lenže problém bol v tom, že Karen bola akosi často tehotná. Trikrát do roka; pre dievča v jej veku to nebolo prospešné. Naopak, patologické. Nakoniec som sa rozhodol, že ju presvedčím, aby donosila štvrté dieťa.“

„Prečo?“

„Pretože asi chcela byť tehotná. Ustavične v tom pokračovala. Myslel som, že hanba a problémy, ktoré by sprevádzali narodenie nezákonného dieťaťa, ju preberú. Preto som štvrtú interrupciu odmietol urobiť.“

„Si si istý, že bola tehotná?“

„Nie,“ vyslovil rázne. „A ty určite vieš, prečo som mal pochybnosti. Bolo to kvôli jej zrakovým problémom. Premýšľal som o primárnej pituitárnej disfunkcii. Chcel som jej urobiť test, ale odmietla. Zaujímala ju iba interrupcia, ale keď som odmietol, začala zúriť.“

„Tak si ju poslal k Artovi Leemu.“

„Áno,“ prikývol.

„A urobil to?“

Peter pokrútil hlavou. „Art bol na to priveľmi rozumný. Určite by trval na testoch. Okrem toho, bola už vo štvrtom mesiaci, alebo to aspoň tvrdila. Takže by to neurobil.“

„Ani ty?“ chcel som sa uistiť.

„Nie. Veríš mi?“

„Rád by som.“

„Ale nie si o tom absolútne presvedčený?“

Pokrčil som plecami. „Spálil si svoje auto. Bola v ňom krv.“

„Áno,“ povedal. „Karenina krv.“

„Ako sa to stalo?“

„Požičal som Karen na víkend svoje auto. Vtedy som ešte nevedel, že plánuje potrat.“

„Myslíš, že si šla urobiť potrat a potom sa krvácajúca viezla späť? A nakoniec presadla do žltého porsche?“

„Nie celkom,“ povedal Peter. „Ale môžeš dostať lepšie vysvetlenie od niekoho iného.“ A zrazu zavolať: „Miláčik. Môžeš vyjsť.“

Usmial sa na mňa. „Práve prichádza moje alibi.“

Do izby vošla pani Randallová, napätá, prísna a sexy. Sadla si vedľa Petra do kresla.

„Teraz už chápeš?“ spýtal sa Peter.

„Nedeľa večer?“

„Obávam sa, že áno.“

„To je nepríjemné,“ skonštatoval som, „ale aj pohodlné.“

„V istom zmysle,“ povedal Peter. Potľapkal pani Randallovú po

ruke a sám sa ťažko zdvihol z kresla. „Nepovažujem to ani za nepríjemné alebo zahanbujúce a ani za pohodlné."

„Bol si s ňou v nedeľu celú noc?"

Nalial si ďalšiu škótsku. „Áno."

„A čo si robil?"

„Robil som to," pokračoval Peter, „čo by som pod prisahou radšej nevysvetľoval."

„S manželkou svojho brata?"

Žmurkol na pani Randallovú. „Ty si naozaj manželka môjho brata?"

„Počula som akúsi klebetu, ale neverím jej."

„Pozri, odhaľujem pred tebou drobné, a trochu delikátne rodinné pletky," zdôraznil Peter.

„Bodaj by to boli len rodinné pletky a nič viac."

„Si pohoršený?"

„Nie, skôr fascinovaný."

„Joshua D. Randall," povedal Peter, „je blázon. To samozrejme vieš. Takisto to vie aj Wilson. Preto si môže byť taký istý. Ale, bohužiaľ, Joshua sa oženil s Evelyn."

„Bohužiaľ," súhlasila Evelyn Randallová.

„No a teraz sme v tom spolu," povedal Peter. „Nemôže sa rozviesť s mojím bratom a vziať si mňa. To je nemožné. Rezignovali sme a riešime to takto."

„Musí to byť ťažké, viem si to predstaviť."

„Nie celkom," namietol Peter a opäť sa usadil do kresla s čerstvým nápojom. „Joshua je veľmi domýšľavý. Často pracuje dlho do noci. A Evelyn navštevuje kluby a zastáva rôzne spoločenské funkcie."

„Skôr či neskôr to aj tak zistí."

„Už o tom vie," opravil ma Peter.

Musel som reagovať, pretože rýchlo dodal: „Nie všetko, samozrejme. J. D. nevie nič určité. Ale zrejme mu už došlo, že má mladú manželku, ktorú zanedbáva a... ktorá samozrejme hľadá uspokojenie inde."

Otočil som sa k pani Randallovej: „Prisahali by ste, že Peter s vami strávil celú nedeľňajšiu noc?"

„Keď budem musieť," povedala.

„Wilson vás k tomu donúti. Chce to vyklopiť na porotu."

„Viem," prikývla.

„Prečo ste obvinili Artu Leeho?"

Odvrátila sa a pozrela na Petra, v očiach ktorého hľadala pomoc. „Pokúšala sa ma chrániť," povedal za ňu.

„Bol Art jediným potratárom, ktorého ste poznali?"
„Áno," povedala Evelyn.
„Robil vám potrat?"¹ „Áno, v decembri minulého roku."
„Bol to úspešný potrat?"
Pohla sa v kresle. „Dopadol dobre, ak máte len to na mysli."
„Presne to mám na mysli," spresnil som. „Viete, že by vás Art do toho nebol zatiahol?"
Na chvíľu zaváhala a potom povedala: „Bola som zmätená a vystrašená. Neuvedomovala som si, čo robím."
„Znemožnili ste Artu."
„Áno, nakoniec sa to tak zvrlo."
„Teraz ho však môžete očistiť," navrhol som jej.
„Ako?"
„Stiahnite obvinenie."
„Nie je to také jednoduché," pridal sa do reči Peter.
„Prečo nie?"
„Videl si to sám minulú noc. J. D. sa rozhodol bojovať, keď sú už raz kocky vrhnuté. Pozerá na všetko svojím chirurgickým okom a má svojský názor na to, čo je správne a čo nie. Rozlišuje len čierne a biele, noc a deň. Nič medzi tým."
„Ani parohy."
Peter sa zasmial. „To sa na teba podobá."
Evelyn vstala a povedala: „Obed bude hotový o päť minút. Dáte si ešte jednu whisky?"
„Áno," súhlasil som, hľadiac pritom na Petra, „radšej ešte jednu."
Keď Evelyn odišla, Peter povedal: „Vidíš ma ako kruté a nemilosrdné zviera. V skutočnosti taký nie som. Objavila sa tu dlhá reťaz omylov a ešte dlhší zoznam chýb. Chcel by som to všetko napraviť -"
„Bez toho, aby si niekomu ublížil."
„Viac-menej. Bohužiaľ, môj brat v tom nechce pomôcť. Keď už raz jeho žena obvinila Artu Leeho, považuje to za svätú pravdu. Chmatol celú pravdu do pazúrov ako človek, ktorý sa snaží zdrapiť záchranný pás. Nikdy sa nedá obmäkčiť."
„Pokračuj," povedal som.
„Ale základné fakty zostávajú nezmenené. Za svojím slovom si stojím - či mi veríš, alebo nie - že som ten potrat nerobil. Rovnako som presvedčený aj o tom, že ani Art Lee to neurobil. Kto teda ešte zostáva?"
„Neviem," pokrútil som hlavou.

„Môžeš to zistiť?“ „Prosíš
ma o pomoc?“ „Áno,“
povedal rozhodne.

Pri obede som sa opýtal Evelyn: „Čo vám v skutočnosti **Karen** povedala v aute?“

„Opakovala stále dokola: Ten bastard, a nič iné.“

„Nikdy vám to nevysvetlila?“

„Nie.“

„Máte nejakú predstavu, koho tým myslela?“

„Nie,“ odvetila Evelyn, „netuším.“

„Povedala ešte niečo iné?“

„Áno,“ spomenula si Evelyn. „Hovorila o ihle. Niečo v tom zmysle, že nechcela ihlu, nechcela ju v sebe cítiť zapichnutú. Teda tú ihlu.“

„Myslela tým drogu?“

„Neviem vám na to odpovedať,“ povedala Evelyn, „naozaj neviem.“

„Čo ste si vtedy mysleli?“

„Nemyslela som si vôbec nič. Viezla som ju do nemocnice a ona umierala priamo pred mojimi očami. Obávala som sa toho, že to urobil Peter, hoci som bola presvedčená, že by to nespravil. Bála som sa, že Joshua na to príde. Mala som strach z mnohých vecí.“

„A o ňu nie?“

„Áno,“ prikývla Evelyn, „aj o ňu.“

Obed bol výborný. Keď sa už blížil ku koncu, hľadel som na nich dvoch a pristihol sa pri tom, ako si želám, aby som sem vôbec nebol prišiel a nedozvedel sa nič o nich. Nechcel som nič vedieť a ani na nič myslieť.

Napokon som si dal s Petrom kávu. Z kuchyne som počul zvuky, ako Evelyn umýva riad. Hoci som si ju nevedel pri tom predstaviť, s Petrom bola úplne iná; dalo by sa povedať, že celkom milá.

„Predpokladám,“ povedal Peter, „že to bolo odo mňa nespravodlivé, poprosiť ťa, aby si sem dnes prišiel.“

„To bolo,“ prikývol som.

Vzdychol a narovnal si kravatu na obrovskom bruchu. „Nikdy predtým som nebol v takejto situácii.“

„Aké to je?"

„Cítim sa dolapený," povedal.

V duchu som si vravel, že si to spôsobil sám, vrhol sa do toho ako slepý. Pokúšal som sa mu to zazlievať, ale nedarilo sa mi to.

„Najhoršie na tom je," povedal, „že musím na to stále myslieť a premýšľať, čo by som urobil inak. Ustavične sa k tomu vraciam. Zatiaľ som nenašiel to, čo hľadám, ten rozhodujúci časový moment, keď som urobil chybu. Bolo to asi vtedy, keď som sa zaplietol s Evelyn. Ale urobil by som to znova. Potom som sa zaplietol s Karen, ale aj to by som urobil znova. Každá individuálna záležitosť bola správna. Bola to kombinácia..."

„Presvedč J. D., aby stiahol obžalobu."

Pokrútil hlavou. „Môj brat a ja sa nikdy nezhodneme," vyhlásil. „Trvá to odvtedy, pokiaľ mi len pamäť siaha. Sme úplne odlišní, v každom smere, dokonca aj fyzicky. Rozmýšľame rozdielne a aj konáme rozdielne. Keď som bol mladý, zazlieval som mu, že je mojím bratom a tajne som ho podozrieval, že ním nie je, že bol adoptovaný alebo niečo podobné. A mám dojem, že on si myslel alebo želel to isté."

Dopil kávu a sklonil hlavu. „Evelyn sa pokúšala presvedčiť J. D., aby stiahol obžalobu na Arta," povedal. „Lenže je neoblomný, a ona naozaj nemôže..."

„Premýšľať nad výhovorkou?"

„Áno."

„Je to veľmi zlé, že na prvom mieste označila Arta Leeho."

„Áno," súhlasil. „Ale čo sa stalo, už sa neodstane."

Po obede sme sa rozlúčili a Peter ma šiel odprevadiť. Vyšiel som von, do šedivého dňa. Cestou dolu, k môjmu autu, Peter povedal: „Ak nechceš byť do toho zapletený, pochopím to."

Obzrel som sa naňho. „Vedel si čertovsky dobre, že nebudem mať na výber."

„Nevedel som to naisto, len som dúfal."

V aute som rozmýšľal, čo podniknem ďalej. Nemal som nijaký nápad alebo motív, nič. Možno by som opäť mohol zavolať Zennerovi, či si nespomenul ešte na niečo. Možno by som mohol navštíviť Ginnie alebo Angelu a Bublinu a zistiť, či si nepamätajú viac. Ale pochyboval som, či to má zmysel.

Siahol som do vrečka po kľúče a niečo som zacítil. Bola to fotografia černocho v lesklom obleku. Volal sa Roman Jones.

Takmer som na neho zabudol. Niekde sa mi stratil v tom zhone a záplave tvárí. Dlho som hľadel na fotografiu, snažil sa z nej vyčítať črty jeho tváre a odhadnúť, aký je to človek. Ale nebolo to možné; stál v typickej póze, s arogantným pohľadom nablýskaného frajera, čo sa naparoval s pohľadovým úškrnom. Bola to póza pre obecenstvo a fanúšikov a nič mi nehovorila.

Nikdy som nevynikal v rozprávaní, a preto ma vždy prekvapovalo, že môj syn John je pravý opak. Keď je sám, hrá sa so svojimi hračkami a vymýšľa slovné hry; rýmuje alebo rozpráva si pre seba rôzne príbehy. Zakaždým príde za mnou, aby som mu niečo vysvetlil. Raz sa ma opýtal, čo je to striptérka, pritom perfektne vyslovil to slovo, ale opatrne, akoby bolo krehké.

Takže ma ani veľmi neprekvapilo, keď som, zahĺbený do svojich problémov, počul jeho otázku: „Oci, čo znamená potratár?”

„Prečo ťa to zaujíma?”

„Lebo jeden z policajtov povedal, že ujo Art je potratár. Znamená to niečo zlé?”

„Niekedy áno,” odvetil som.

Natiahol sa ku mne a oprel si bradu o moje koleno. Mal veľké hnedé oči; Judithine oči.

„Ale čo to znamená, ocko?”

„Je to komplikované,” vyhýbal som sa priamej odpovedi.

„Znamená to, že je lekár? Ako napríklad neurológ?”

„Áno, ale potratár-abortionista robí iné veci.” Posadil som si ho na koleno a pocítil váhu jeho tela. Bol čoraz ťažší, rástol. Judith hovorievala, že je čas na ďalšie.

„Má to niečo spoločné s bábätkami,” povedal som.

„Ako pôrodník?”

„Áno, ako pôrodník,” súhlasil som.

„Vyberá z mamičky bábätko?”

„Áno, ale je v tom rozdiel. Niekedy to bábätko nemôže byť normálne. Napríklad, keď sa narodí a nemôže rozprávať.”

„Bábätká predsa nerozprávajú, až neskôr,” poučal ma môj syn.

„Dobre,” povedal som, „ale niekedy sa narodí bez rúk alebo nôh. Niekedy sú zdeformované. A aby sa takéto dieťa nenarodilo, lekár ho vyberie z mamičkinho bruška ešte predtým, ako začne rásť a deformovať sa.”

„Bol som aj ja zavčasu vybratý?”

„Nie," povedal som a objal som ho.
„Prečo niektoré dieťaťatka nemajú ruky alebo nohy?"
„Pretože sa stane nejaká chyba."
Vystrel si pred seba ruky, hľadel na ne a vyrovnával postupne aj prsty.
„Je dobre mať ruky," povedal.
„Áno."
„Ale každý má ruky," tvrdil môj syn.
„Nie každý"
„Každý, koho poznám," trval na svojom.
„Áno, ale niekedy sa ľudia rodia bez nich."
„Ako sa môžu bez rúk hrať na chytačku?"
„Nemôžu," povedal som.
„Nepáči sa mi to," pokrútil hlavou a opäť si hľadel na ruky, ohýbal a vystieral prsty a sledoval ich.
„Prečo máme ruky?" opýtal sa zrazu.
„Pretože je to tak zariadené." Bola to pre mňa príliš ťažká otázka.
„Prečo je to tak zariadené?"
„Pretože vo vnútri tvojho tela je určitý kód."
„Aký kód?"
„Sú to také zvláštne inštrukcie a príkazy, ktoré hovoria tvojmu telu, ako má rásť."
„Kód?"
„Je to reťaz informácií. Plán."
„Hej?*"
Premýšľal nad tým.
„Je to ako tvoja skladačka. Pozeráš sa na obrázok a zložíš to, čo vidíš. To je plán."
„Aha."
Nebolo mi celkom jasné, či tomu rozumel, alebo nie. Zvažoval moje slová, potom sa pozrel na mňa. „Keď vyberieš bábätko z ma mičky, čo sa s ním stane?"
„Ide preč."
„Kam?" trápila ho zvedavosť.
„Jednoducho preč," povedal som a nechcel som to ďalej vysvetľovať.
„No," povedal a zošuchol sa mi z kolena. „Je ujo Art naozaj poratár-abortionista?"
„Nie," odvetil som. Vedel som, že mu to musím povedať, inak by mi hneď volala učiteľka zo škôlky, že môj syn má čudné reči. Ale aj tak som sa cítil nepríjemne.

„Dobre," vyhlásil, „to som rád." A vybehol z izby.

„Ty vôbec neješ," hnevala sa Judith.

Odsunul som tanier s jedlom. „Nie som hladný."

Judith sa otočila k Johnnymu a povedala: „Johnny, chcem ten tanier vidieť prázdny."

Držal vidličku v malej zovretej pastičke. „Ani ja nie som hladný," zahlásil a pozrel na mňa.

„Určite si," pozrel som naňho.

„Nie," odporoval, „nie som."

Debby, ktorá zo svojej výšky sotva dovidela ponad stôl, hodila nôž a vidličku na zem. „Ani ja nie som hladná," povedala. „Jedlo je protivné."

„Ja myslím, že je veľmi chutné," poznamenal som a napchal som si plné ústa. Deti na mňa podozrievavo pozerali. Najmä Debby: na malé trojročné dievčatko to bol neuveriteľný mudrlant.

„Ty len chceš, aby sme jedli, ocko."

„Chutí mi to," povedal som a napchával sa čoraz viac.

„Ty sa iba tak robíš."

„Nie, nerobím."

„Tak prečo sa usmievaš?" neverila Debby.

Našťastie, Johnny sa práve vtedy rozhodol, že si dá ešte jeden kúsok. Pohladkal sa po bruchu. „Je to výborné," ocenil.

„Neklameš?" pochybovala stále Debby.

„Nie," povedal Johnny, „naozaj je to veľmi dobré."

Debby si odhryzla malý kúsok. Bola veľmi opatrná. Nabrala si kopcom ďalšiu vidličku, a keď ju chcela dať do úst, všetko jej padlo na šaty. Potom sa ako každá správna žena rozhnevala na každého, kto bol v jej blízkosti. Vyhlásila, že to bolo odporné a nechutilo jej to; už to viac nechce jesť. Judith ju nazvala ufrflanou mladou dámou, čo bolo jasné znamenie, že sa nahnevala. Debby sa trochu stiahla; kým Johnny pokračoval v jedení, až napokon úplne vyčistil tanier. Potom nám ho hrdo otrčil: čistý.

Trvalo to ďalšiu polhodinu, kým deti zaliiezli do postele. Zostal som y kuchyni; Judith sa vrátila a opýtala sa: „Dáš si kávu?"

„Áno, dal by som si."

„Nehnevaj sa na deti. Majú za sebou únavné dni."

„Všetci toho máme dost'."

Naliala kávu a sadla si oproti mne.

„Ustavične premýšľam nad tými listami, čo Betty dostala," povedala.

„A čo je s nimi?" /

„Nič, len ma zaujíma, čo znamenajú. Sú tu okolo teba tisíce ľudí, ktorí čakajú na svoju šancu. Hlúpi, primitívni, úzkoprsí..."

„Žijeme v demokracii," povedal som. „Takíto ľudia spravujú krajinu."

„Teraz si zo mňa strieľaš."

„Nie, viem, čo máš na mysli."

„Vieš, mám z toho strach," povedala Judith. Posunula mi cukorkičku a dodala: „Myslím, že chcem opustiť Boston. A už sa nikdy nevrátiť."

„Všade je to rovnaké," povedal som. „Mala by si si na to zvyknúť."

Dve hodiny som strávil vo svojej pracovni prezeraním starých článkov a časopisov. A tiež som veľa premýšľal. Snažil som sa poskladať všetko dohromady, spoznať Karen, Superhlavu a Alana Zennera, Bublinu i Angelu. Pochopiť Westona, ale nakoniec sa mi všetko zdalo nezmyselné.

Judith pristúpila ku mne a povedala: „Už je deväť."

Vstal som a hodil na seba sako.

„Ideš niekam?"

„Áno."

„Kam?"

Uškrnul som sa. „Do baru," povedal som. „V centre."

„Načo tam ideš?"

„Dočerta, keby som to vedel."

Electric Grape sa nachádzal za Washingtonovou ulicou. Zvonka to nevyzeralo veľmi veľkolepo, bola to stará tehlová budova s obrovskými oknami. Okná boli prikryté papierom a tak sa nedalo vidieť dovnútra. Na papieri stálo: ZEFÝRI A EXOTICKÉ TANEČNICE SÚ TU PRE VÁS KAŽDÚ NOC. Z diaľky sa ozýval rock and roll.

Bolo desať hodín večer. Tento štvrtkový večer sa vliekol veľmi pomaly. Stretol som zopár rybárov a šľapiek, dolu na ulici postávali opreté o múry domov s vystrčeným zadkom. Jedna zo šľapiek krúžila malým športovým autom dookola a snažila sa ma upútať svojím make-upom. Vošiel som dovnútra.

Bolo tam neľudsky horúco, dusno, všade smrad a ohlušujúci rev: steny vibrovali a vzduch bol ťažký a vlhký. Z toho hluku mi

hučalo v ušiach. Na chvíľu som postál, aby si oči zvykli na tmu v miestnosti. Popri stenách boli lacné drevené stoly a v zadnej časti bar. Na miniatúrnom parkete pred kapelou tancovali dvaja námorníci s dvoma tlstými a špinavo vyzeraúcimi dievčatami. Bar bol poloprázdny.

Skupina Zefýri na pódiu mlátila do nástrojov, čo to dalo. Bolo ich päť - traja gitaristi, bubeník a spevák, ktorý sa pohrával s mikrofónom a nohami zvieral stojan. Robili nesmierny rachot, ale ich tváre mali nezúčastnený, prázdny výraz, ako keby na niečo čakali a len tak zabíjali čas.

Po ľavej i pravej strane sprevádzali kapelu svojimi pohybmi dve tanečnice. Na sebe mali len bikiny so strapcami. Jedna bola dosť objemná a druhá mala krásnu tvár, no hroznú postavu. Vo svetlách reflektorov ich pokožka nadobudla kriedovobielu farbu.

Podišiel som k baru a objednal si whisky s ľadom. Zaplatil som a obrátil som sa tak, aby som videl na kapelu. Roman, takmer tridsaťročný chlapík, bol gitarista, mal šľachovité svalnaté telo a čierne husté kučeravé vlasy. Pri hraní sa pozeral na svoje prsty.

„Sú bohovsky dobrí," vravím barmanovi.

Mykol plecom. „Páči sa vám taká muzika?"

„Jasné. Vám nie?"

„Odpad," povedal barman. „Úplný odpad."

„Aká hudba sa vám páči?"

„Opera," odvrkol a posunul sa k ďalšiemu host'ovi. Nevedel som odhadnúť, či trepe, alebo nie.

Postával som tam s pohárom v ruke, až kým kapela nedohrala skladbu. Okrem dvoch námorníkov nikto nezatlieskal. Spevák, stále sa pohupujúci v rytme skladby, zadýchaným hlasom skríkol do mikrofónu: „Ďakujem, ďakujem," ako keby tisíce fanúšikov šialene skandovalo.

Potom pokračoval: „Naša ďalšia pieseň je zo starých čias od Chucka Berryho."

Ukázalo sa, že je to skutočne veľmi starý kus. Taký starý, že dokonca i ja som poznal, že to nie je pieseň Chucka Berryho, ale Little Richarda. Tá stará pieseň mi pripomemula časy, keď som ešte dávno pred svadbou brával dievčatá na bláznivé zábavy do barov, ako je tento, kde negri predstavovali akýsi druh zábavy a nepovažovali sa veľmi za ľudí, ale skôr za hudobnú kulisu. Časy, keď ešte bieli chlapci mohli chodiť do Apolla v Harleme.

Staré časy.

Skladbu zahrli dobre, v ohlušujúcom rytme. Judith neznáša

rock and roll, škoda, ja som ho vždy obľuboval. Avšak v časoch, keď vyrastala naša generácia, už nebol moderný. Bol považovaný za hrubý a za hudbu pre nižšie vrstvy. Za našich čias leteli Lester Lanin, Éddie Davies a Leonard Bernstein.

Časy sa menia.

Konečne Zefýri skončili. K aparátúre zapojili magnetofón a do reproduktorov pustili nahrávky. Potom zostúpili z pódia a zamierili k baru. Keď šiel Roman popri mne, chytil som ho za rameno.

„Môžem ťa pozvať na pohárik?“

„Prečo?“ prekvapene na mňa pozrel.

„Zbožňujem Little Richarda.“

Premeral si ma očami. „Netrep.“

„Fakt, vážne.“

„Tak vodku,“ povedal a sadol si vedľa mňa.

Objednal som vodku. Vylial ju do seba, len čo sa pred ním zjavila.

„Dobre, dám si ešte jednu,“ zahlásil, „a potom sa môžeme baviť o Little Richardovi, okey?“

„V poriadku,“ súhlasil som.

Druhú vodku zobral do ruky a niesol ju k stolu na druhej strane miestnosti. Šiel som za ním. Jeho strieborný oblek sa v šere baru jemne ligotal. Sadli sme si, pozrel na pohár a povedal: „Tak sa pozrime na tú striebornú placku.“

„Na čo?“

Venoval mi znudený pohľad. „Odznak, chlapče. Policajný odznak. Nespravím nič, pokiaľ mi neukážeš odznak.“

Musel som vyzerat' poriadne zmätene.

„Bože,“ pokračoval, „kedy sa už objavia nejakí bystrejší poliši.“

„Nie som poliš,“ vysvetľoval som.

„No, jasné.“ Zdvihol pohár a postavil sa.

„Počkaj,“ brzdil som ho. „Ukážem ti niečo iné.“

Vytiahol som z peňaženky môj lekársky preukaz. Bola tam tma; vzal ju do ruky, prehýbal a študoval.

„Nehraj to na mňa,“ povedal sarkasticky. Sadol si späť k stolu.

„Je to pravda. Som lekár.“

„Okey,“ súhlasil. „Si lekár. Smrdíš ako obyčajný poliš, ale si lekár. Takže si vyjasnime pravidlá: vidíš tých štyroch chlapíkov?“ Kývol hlavou smerom k skupine. „Keď sa hocičo stane, dosvedčia mi, že si sa mi preukázal lekársym preukazom a nie policajným odznakom. To je navádzanie, chlapče. Na súde sa neuznáva. Jasné?“

„Chcem sa len porozprávať.“

„Nevrav," pokračoval ironicky a sŕkal z pohára. Jemne sa usmial.
„Klebety sa fakt rýchlo šíria."

„Naozaj?"

„Naozaj," potvrdil. Pozrel na mňa. „Kto ti to povedal?"

„Mám svoje spôsoby."

„Aké spôsoby?"

Pokrčil som plecami. „Svoje... spôsoby."

„Kto to chce?"

„Ja."

Zarehotal sa. „Ty? Ale vážne, človeče. Ti predsa nič nechceš."

„Ako myslíš," postavil som sa a pobral sa na odchod. „Asi som si ťa s niekým splietol."

„Moment, chlapče."

Zastavil som sa. Sedel za stolom, díval sa do pohára a krútil ho v prstoch. „Sadni si."

Tak som si sadol. Stále hľadel do pohára. „Je to dobrá vec," začal konverzáciu. „S ničím to nemiešame. Je to najlepšia kvalita a cena je vysoká, rozumieš?"

„V poriadku," povedal som.

Pošúchal sa po ramene a rukách, rýchlo a nervózne. „Koľko vrecúšok?"

„Desať. Pätnásť. Koľko máš."

„Mám toľko, koľko chceš."

„Teda pätnásť," povedal som. „Ale chcem to najprv vidieť."

„Jasnačka. Najprv ti to ukážem, je to fakt dobré."

Stále si šúchal rameno cez striebornú látku, potom sa usmial.
„Ale najprv ešte čosi."

„Čo také?"

„Kto ti to povedal?"

Zaváhal som. „Angela Hardingová."

Zdal sa prekvapený. Nevedel som, že som povedal niečo zlé.
Posunul sa na stoličke, ako keby sa rozhodol, a spýtal sa: „Je to tvoja priateľka?"

„V podstate."

„Kedy si ju videl naposledy?"

„Včera."

Pomaly pokýval hlavou. „Dvere sú tam/ ukázal. „Dávam ti tridsať sekúnd, aby si vypadol predtým, než ťa začnem trhať na kusy. Počuješ ma, poliš? Tridsať sekúnd."

„Dobre," povedal som. „Nebola to Angela, ale jej priateľka."

„Ktorá?"

„Karen Randallová."
„Nikdy som o nej nepočul."
„Pokiaľ viem, poznáš ju veľmi dobre."
Pokrútil hlavou. „Nie."
„Tak mi bolo povedané."
„Zle ti bolo povedané. Veľmi zle."
Siahol som do vrečka a vytiahol jeho fotografiu. „Táto fotografia bola v jej internátnej izbe."
Skôr než som si to stačil uvedomiť, mi ju vytrhol z ruky a roztrhal na márne kúsky.
„Aká fotografia?" spýtal sa s úsmevom. „Nepoznám tú fotografiu. A nikdy som nevidel to dievča."
Oprel som sa.
Díval sa na mňa rozhnevanými očami. „Vypadni," zavrčal.
„Prišiel som sem niečo kúpiť a odídem, až to budem mať."
„Ak ti naozaj záleží na zdraví, tak odtiaľto okamžite vypadni."
Znova si začal šúchať rameno. Preštudoval som ho pohľadom a pochopil, že sa od neho nič nedozviem. Nechcel hovoriť a ja som nemal nijakú možnosť ho k tomu prinútiť.
„Dobre," vstal som a nechal svoje okuliare na stole. „Len tak mimochodom nevieš, kde by som mohol zohnať nejaký thiopental?"
Na chvíľu sa mu oči rozšírili. Zopakoval: „Nejaký čo?"
„Thiopental."
„Nikdy som o tom nepočul. A teraz vypadni. Skôr než ťa niektorý z tých milých chlapíkov nezačne tĺcť a nevrazí ti hlavu medzi pleciami."
Odišiel som. Vonku bolo chladno; znova začalo mrholiť. Hľadel som smerom k Washingtonovej ulici a obzeral si reklamy ďalších rockandrollových a striptízových barov: počkal som tridsať sekúnd a vrátil sa späť. Okuliare ležali ešte vždy na stole. Vzal som ich a rozhliadol sa po miestnosti.
Roman bol v rohu a telefonoval z automatu.
To bolo všetko, čo som potreboval vedieť.

Za rohom bol už na pohľad odpudzujúci stánok s rýchlym občerstvením. Hamburgery po dvadsať centov. Vpredu mal okno. Vnútri som videl zopár chichúňajúcich sa dievčat a jedného alebo dvoch morózných starcov v dotrhaných plášťoch, ktoré im

siahali až po päty. Na jednej strane sa rehotali traja námorníci, znovu prežívali milostné dobrodružstvá a ako sa búchali po chrbtoch, plánovali ďalšie. Telefón bol vzadu. Zavolať som do Memoriálnej nemocnice a pýtal si doktora Hammonda. Oznámili mi, že dnes má službu na pohotovosti a prepli ma tam.

„Norton, tu je John Berry.“

„Čo sa deje?“

„Potrebujem niekoľko informácií z archívu.“

„Máš šťastie, zdá sa, že dnes bude slabá noc. Zatiaľ máme len zopár trzných rán a opilcov, ktorí sa pobili. Nič viac. Čo potrebuješ?“

„Zapíš si to,“ odporučil som mu. „Roman Jones, černochoch, vek asi dvadsaťštyri. Chcem vedieť, či bol niekedy hospitalizovaný a liečený na nejakej klinike. A chcem aj dátumy.“

„Dobre,“ povedal Hammond. „Roman Jones. Hospitalizácia a liečenie na klinikách. Hneď sa na to pozriem.“

„Vďaka.“

„Zavolaš ešte?“

„Zastavím sa u teba neskôr.“

Ako sa neskôr ukázalo, bolo to najväčšie podhodnotenie situácie v tomto roku.

Keď som zložil slúchadlo, uvedomil som si, že som hladný. Dal som si párok v rožku a kávu. V takomto stánku by som sa k hamburgeru ani nepriblížil. Po prvé, v takýchto pajzl'och často používajú konské alebo králičie mäso, alebo vnútornosti, či čokoľvek iné. Po druhé, obvyčajne je v nich toľko patogénov, že by stačilo nainfikovať armádu. Napríklad trichinóza - v Bostone je jej výskyt šesťnásobný v porovnaní s celoštátnym priemerom. Opatrnosti nikdy nie je dosť.

Mám priateľa bakteriológa. Celý čas sa zaoberá tým, že v nemocničnom laboratóriu kultivujú organizmy, ktoré nainfikovali pacientov. Už ho to tak poznačilo, že prakticky vonku vôbec nejedáva, vyhýba sa i vychýreným reštauráciám. Nikdy neje steak, ak nie je dokonale prepečený. Má naozaj strach. Raz som s ním bol na večeri a bolo to strašné - potil sa počas celého hlavného chodu. Bolo na ňom vidieť, ako si predstavuje jedlo plné baktériových kolónií, ktoré vidí v každom súste. Stafylokoky, streptokoky. Bacily. Jeho život je priam utrpením.

Aby som sa vrátil späť, párky v rožku sú zdravšie - nie veľmi, ale predsa - tak som si jeden dal. Stal som si k oknu a pozeral na ulicu.

Spomenul som si na Romana. Nepáčilo sa mi, čo povedal. Bolo jasné, že predáva drogy, pravdepodobne silné drogy. Marihuana sa dala zohnať ľahko. LSD sa už nevyrábalo, len v Sandoze. Lysergická kyselina a potrebné chemikálie sa vyrábali v Taliansku na tony a každý stredoškolský študent si to mohol podomácky vyrobiť, ak si ukradol trochu reagentov a baniek zo školského chemického laboratória. Nič nebolo jednoduchšie ako vyrobiť psilocybín a DMT.

Roman bol asi namočený v opiátoch, morfiu a heroíne. To mimoriadne komplikovalo situáciu - najmä z pohľadu jeho reakcie na zmienku o Angele Hardingovej a Karen Randallovej. Nevedel som, čo ich všetkých spája, ale mal som pocit, že sa to čoskoro dozviem.

Dojedol som párok a popíjal kávu. Keď som vyzrel z okna, uvidel som Romana, ako sa kamsi ženie. Nevšimol si ma. Pozeral pred seba a v tvári mal napätý a vystrašený výraz.

Nalial som do seba zvyšok kávy a pobral som sa ho sledovať.

Udržoval som si od neho patričnú vzdialenosť. Hnal sa pomedzi ľuďí, strkal do nich a nadával. Stále som ho mal na dohľad. Na Stuartovej ulici zahol doľava smerom k diaľnici. Šiel som za ním. Táto časť Stuartovej je veľmi opustená; nechal som si väčší odstup a zapálil si cigaretu. Pozapínal som si kabát ešte tesnejšie a ľutoval som, že nemám klobúk. Ak by sa obzrel, určite by ma spoznal.

Roman zahol znova doľava. Oblúkom sa vracal späť. Nechápal som to a bol som čoraz opatrnejší. Roman nervózne kráčaľ, zavše aj pobehol, jeho pohyby prezrádzali strach.

Prišli sme na Harveyovu ulicu. Bolo tam zopár čínskych reštaurácií. Zastavil som sa pred jednou, aby som si prezrel menu. Roman sa neobzeral. Znova obišiel blok a zahol doprava.

Nasledoval som ho.

Na juh od Commonsovej ulice sa charakter mesta prudko mení. Na Tremontovej ulici sú elegantné obchody a prestížne divadlá. Washingtonova ulica je o blok ďalej a už je odpornejšia: sú na nej bary a pornokiná. O čosi ďalej je to ešte horšie. Potom je blok čínskych reštaurácií a koniec. Nasleduje štvrť veľkoobchodov. Hlavne s oblečením.

Tam sme sa práve nachádzali.

Obchody boli tmavé. Baly látok stáli priamo vo výkladoch. Každý obchod mal veľkú vstupnú plechovú bránu a rampu pre nakladanie kamiónov. Niekoľko čistiarní. Obchod s divadelnými rekvizitami a kostýmami vo výklade - oblečenie pre dievčatá zo speváckych zborov, stará vojenská uniforma, niekoľko parochní. V priestoroch pod úrovňou ulice sa nachádzala biliardová hala, cez okno bolo počuť mäkký zvuk do seba narážajúcich gúľ.

Ulice boli vlhké a tmavé. Boli sme úplne sami. Roman prešiel ešte popri jednom dome a zastavil sa.

Schoval som sa v jednej z pasáží a čakal som. Obzrel sa dookola a pokračoval ďalej. Šiel som hneď za ním.

Niekoľkokrát si zopakoval trasu a stále sa obzeral. Keď sa k nemu blížilo akési auto, Roman rýchlo skočil do brány najbližšieho domu. Pokračoval, až keď auto zmizlo.

Bol poriadne nervózny.

Už som ho sledoval asi pätnásť minút. Nevedel som, či je opatrný, alebo len tak zabíja čas. Znova sa zastavil a pozeral na čosi v rukách - možno hodinky, možno niečo iné. Nebol som si istý.

Nakoniec zamieril na sever, okolo State House. Až teraz som pochopil, že jeho skutočným cieľom je Beacon Hill.

Prešlo ďalších desať minút a asi som trochu poľavil v pozornosti, lebo zrazu sa mi stratil. Skočil za roh, a kým som tam prišiel, zmizol: ulica bola prázdna. Postál som, či nebudem počuť nejaké kroky, ale bolo úplné ticho. Trochu som mal strach a rýchlo som vykročil vpred.

Vtedy sa to stalo.

Niečo ťažké, vlhké a studené ma udrelo do hlavy. Pocítil som ostrú bolesť na čele a potom silný úder do žalúdka. Spadol som na dlažbu a svet sa so mnou začal krútiť, až mi bolo na zvracanie. Počul som výkrik, kroky, a potom už nič.

Bol to jeden z tých čudných nejasných pohľadov, keď nevíete, či sa vám sníva, alebo nie. Budovy boli čierne a veľmi vysoké, týčili sa všade okolo mňa, hrozili, že ma udupú a zadlavia. Zdalo sa, že sa hýbu smerom ku mne. Bolo mi zima, cítil som sa na kost premočený, dážď mi lial priamo na tvár. Zdvihol som hlavu z dlažby a videl som, že všetko okolo je červené od krvi.

Oprel som sa o lakeť. Krv mi začala kvapkať aj na kabát. Hlúpo som hľadel okolo seba. Všade je plno krvi. Mojej?

Naplo mi žalúdok a vyvracal som sa na chodník. Krútila sa mi hlava a na chvíľu som videl celý svet v zelených farbách.

Nakoniec som sa prinútil kl'aknúť.

V diaľke som počul sirény. Veľmi ďaleko, ale blížili sa. S náma hou som sa postavil a oprel o auto zaparkované pri obrubníku. Preboha, kde som? Ulica bola tmavá a tichá. Pozeral som na krva vý chodník a rozmýšľal, čo ďalej.

Sirény sa blížili.

Snažil som sa bežať za roh, ale na každom kroku som sa potkýnal, tak som sa na chvíľu zastavil, aby som chytil dych. Sirény už boli veľmi blízko; modré svetlá prebleskovali z ulice, ktorú som práve opustil.

Znovu som sa rozbehol. Neviem, ako ďaleko som sa dostal. Neviem, kde som bol.

Bežal som, až som uvidel taxík. Stál na stanovišti a mal zapnutý motor.

„Vezmite ma do najbližšej nemocnice," poprosil som.

Pozrel na moju tvár.

„Ani za nič," odvetil.

Už som chcel nastupovať.

„Zabudni na to, kamoš." Zabuchol dvere a odfrčal. Nechal ma stáť na parkovisku.

V diaľke som znova začul sirény.

Slabosť a závrat sa vrátili. Čupol som si a čakal, až to prejde. Znova mi prišlo zle. Krv stále kvapkala odkiaľsi z mojej tváre. Drobné červené kvapky padali do zvratkov.

Dážď neprestával. Triasol som sa od zimy, čo mi pomohlo zostať pri vedomí. Vstal som a pokúšal sa udržať rovnováhu; nachádzal som sa kdesi na juhu od Washingtonovej ulice; najbližší nápis mi hovoril, že som na Curleyho námestí. Nič mi to nepripomínalo. Ešte nikdy som tu nebol. Pokúsil som sa znova kráčať, neisto, s častými prestávkami.

Dúfal som, že idem správnym smerom. Vedel som, že krvácam, ale netušil som, koľko krvi som už stratil. Každých zopár krokov som sa musel oprieť o najbližšie auto a nabrať dych.

Hlava sa mi krútila čoraz viac.

Zatmelo sa mi pred očami a spadol som. Kolená mi pri páde zaprašťali a silná bolesť mi prebehla celým telom. Na zlomok sekundy ma to prebralo a bol som schopný sa pozviechať. Premoče-

né topánky mi vŕzgali. Šaty som mal špinavé a presiaknuté potom, krvou a dažďom.

Sústredil som sa na zvuk svojich topánok a prinútil sa opäť kráčať. Jeden krok za minútu. Asi tri bloky pred sebou som uvidel svetlá. Vedel som, že to dokážem.

Pomaly, krok za krokom.

Oprel som sa o modré auto, aby som nabral dych na posledný úsek tejto nekonečnej cesty.

„Sme na mieste. Je to akýsi muž.“ Niekoľko sa ma snažil postaviť na nohy. Ocitol som sa v aute a teraz ma z neho vyťahovali von. Kto si ma podopieral, držal okolo drieku, a pomáhal mi kráčať. Pred sebou som uvidel jasné svetlo. Bol to nápis: POHOTOVOST'. Bledomodrý nápis. Vo dverách stála sestrička.

„Len pomaly, chlapče. Upokoj sa.“

Hlava mi ovisla na krku. Pokúsil som sa niečo povedať, ale v ústach som mal strašne sucho. Bol som veľmi smädný a bolo mi chladno. Pozrel som na muža, ktorý mi pomohol, bol to starý chlap s prešedivenou bradou a holou hlavou. Snažil som sa stáť pevnejšie, aby ma nemusel podopierať, ale mal som dorážané kolena a celý som sa triasol.

„To je v poriadku, chlapče. Si statočný.“

Jeho hlas bol drsný, ale povzbudzujúci. Sestrička nám už prichádzala oproti. Keď ma vo svetle nápisu uvidela, rozbehla sa dnu a privolať pomoc. Dvaja lekári vybehli von a chytili ma pod pazuchy, každý z jednej strany. Boli silní. Zdvihli ma tak, až mi nohy v topánkach ločkali. Hlava mi ovisla a dolu krkom mi stekal dážď. Holohlavý muž sa ponáhlal otvoriť dvere.

Konečne som v teple. Položili ma na mäkký stôl a začali zo mňa sťahovať šaty. Boli však mokré a presiaknuté krvou; prilepili sa mi na telo a tak ich nakoniec museli rozstrihať. Šlo to veľmi ťažko a zdalo sa mi, že to trvalo celé hodiny, kým zo mňa všetko stiahli. Mal som zatvorené oči, lebo svetlo nado mnou bolo bolestivo oslepujúce.

„Prezri ho a urob hematokrit,“ povedal jeden z lekárov. „A priprav na dvojke súpravu na zašívanie.“

Pohybovali mi hlavou; hmlisto som cítil ruky, ktoré mi prikladali na telo gázové tampóny. Čelo som mal necitlivé a studené. Teraz som už bol úplne vyzlečený. Vysušili ma hrubým uterákom, zabalili do prikrývky a preniesli na iný stôl. Potom ma viezli dolu chodbou. Otvoril som oči a uvidel holohlavého muža, ako na mňa súciteľne hľadí.

„Kde ste ho našli?" spýtal sa jeden z lekárov.

„Ležal na aute. Uvidel som ho a myslel som si, že je opitý. Potom som zbadal, že je slušne oblečený a celý od krvi. Nevedel som, čo sa stalo, ale vyzeral zle, tak som ho radšej priviezol sem."

„Nemáte predstavu, čo sa mohlo stať?" zaujímal sa lekár.

„Zdá sa mi, ako keby ho zbili," odvetil muž.

„Nemal pri sebe peňaženku," povedal lekár. „Dlhuje vám peniaze za láskavosť?"

„To nestojí za reč," povedal holohlavý muž.

„Som si istý, že by vám chcel zaplatiť."

„Hovorím, že je to v poriadku," odporoval znova taxikár. „Tak ja už radšej pôjdem."

„Lepšie bude, ak necháte svoje meno na príjme," povedal sekundár.

Ale muž bol už preč.

Odviezli ma do miestnosti s bledomodrými obkladačkami. Silné svetlo nad mojou hlavou sa rozsvietilo. Tváre v chirurgických maskách sa sklonili nado mňa.

„Zastavíme krvácanie," povedal sekundár. „Potom urobíme röntgen." Pozrel sa na mňa. „Už ste sa prebrali, pane?"

Prikývol som a skúsil som hovoriť.

„Nehovorte, možno máte zlomenú čeľusť. Najprv vám zašijeme ranu na čele a potom uvidíme."

Sestrička mi navlhčila tvár teplým mydlovým tampónom. Bol celý od krvi.

„Teraz prosím lieh," povedala. „Bude to trochu štipať."

Lekári sa rozprávali medzi sebou o mojom zranení. „Radšej to zapíš ako šesťcentimetrové povrchové zranenie na pravej sluche."

Vôbec som necítil lieh. Len chladivé jemné šteklenie.

Lekár držal v ruke zakrivenú ihlu na šitie. Sestrička sa postavila za moju hlavu. Očakával som bolesť, ale bolo to len jemné škrabkanie na čele. Lekár, čo ma zašival, povedal: „Čertovsky ostrý rez. Takmer chirurgický."

„NÔŽ?"

„Možno, ale pochybujem."

Sestrička mi stiahla rameno gumeným ovínadlom a chystala si injekcie. „Dajte mu aj tetanus toxoid," prikázal lekár, ktorý stále zašival. „A penicilínovú injekciu." Pozrel na mňa a povedal: „Žmurknite raz na áno a dvakrát na nie. Ste alergický na penicilín?"

Žmurkol som dvakrát.

„Ste si istý?"

Žmurkol som raz.

„V poriadku", povedal lekár a vrátil sa k zašívaniu. Sestrička mi dala dve injekcie. Druhý lekár ma bez slova vyšetroval.

Asi som musel na chvíľu stratiť vedomie, lebo keď som otvoril oči, uvidel som obrovský röntgenový prístroj nad hlavou. Niektorý hovoril podráždeným hlasom: „Opatrne, opatrne."

Znova som omdlel.

Prebudil som sa v inej miestnosti. Táto bola vymaľovaná na ble-
dozeleno. Lekári držali mokré röntgenové snímky oproti svetlu
a diskutovali o výsledku. Jeden z nich odišiel a druhý pristúpil ku
mne.

„Zdá sa, že ste v poriadku. Možno ste prišli o pár zubov, ale ne-
máte žiadne zlomeniny."

Mozog sa mi pomaly vyjasňoval; natoľko, že som sa mohol opý-
tať: „Videl tie snímky röntgenológ?"

Všetci na chvíľu stuhli. Premýšľali nad tým, čo si asi myslím, že
snímky lebky je ťažké interpretovať, a preto si vyžadujú trénova-
né oko. A takisto nechápali, odkiaľ viem, že by to mal vidieť rönt-
genológ.

„Nie, röntgenológ tu teraz nie je."

„Tak kde je?"

„Odskočil si na kávu."

„Tak ho zožňte," povedal som. Ústa som mal suché a stuhnú-
té; bolela ma sánka. Dotkol som sa líca a nahmatol obrovskú
opuchlinu, veľmi bolestivú. Nečudo, veď sa obávali zlomeniny.

„Aký mám hematokrit?" spýtal som sa.

„Prepáčte, pane?"

Asi mi sotva rozumeli, lebo jazyk som mal ťažký a hovoril som
nezrozumiteľne.

„Pýtal som sa, aký mám hematokrit."

Pozreli sa na seba a potom jeden z nich povedal: „Štyridsať, pa-
ne."

„Dajte mi trochu vody."

Jeden vyšiel von, po vodu. Druhý na mňa čudne pozerál, akoby
práve teraz odhalil, že som ľudská bytosť. „Ste lekár, pane?"

„Nie," povedal som, „som len dobre informovaný trpaslík."

Bol zmätený. Vybral si poznámkový blok a spýtal sa: „Boli ste
už niekedy hospitalizovaný v tejto nemocnici, pane?"

„Nie," odvetil som. „A nie som ani teraz."

„Pane, prišli ste sem s tržnou ranou -"

„Zabudnite na tržnú ranu a dajte mi zrkadlo."

„Zrkadlo?"

Vzdychol som si. „Chcem vidieť, ako ste ma zašili," povedal som.

„Pane, ak ste lekár -"

„Prineste mi zrkadlo."

Neuveriteľnou rýchlosťou som dostal pohár vody **a zrkadlo**. Najprv som vypil vodu; mala vynikajúcu chuť.

„Radšej pomaly, pane."

„Ak je môj hematokrit štyridsať, tak to nie je také zlé," povedal som. „A vy to viete." Podržal som si pred očami zrkadlo a skontroloval rez na svojom čele. Hneval som sa na sekundárov, a to mi pomohlo zabudnúť na bolesť celého tela. Pozrel som na rez, bol čistý a tiahol sa od nadobočia až k uchu.

Urobili mi asi dvadsať stehov.

„Ako dlho som tu?"

„Hodinu, pane."

„Nehovorte mi *pane*," povedal som, „a urobte ďalší hematokrit. Chcem vedieť, či nemám vnútorné krvácanie."

„Váš pulz je len sedemdesiatpäť, pane, a farba vašej pokožky -"

„Urobte to," zopakoval som.

Zobrali mi ďalšiu vzorku. Lekár natiahol päť kubíkov do striekačky. „Bože," vzdychol som, „veď je to len hematokrit."

Pozrel na mňa smiešnym ospravedlňujúcim sa pohľadom a vzápätí odišiel. Chlapci na pohotovosti začínali byť nervózni. Na hematokrit potrebovali len zlomok toho, čo mi v skutočnosti zobrali; stačila by im len kvapka krvi z môjho prsta.

Druhému lekárovi som povedal: „Volám sa John Berry. Som patológom v Lincolnovej nemocnici."

„Áno, pane."

„Prestaňte si všetko zapisovať."

„Áno, pane." A odložil svoj poznámkový notes.

„Neberte to ako hospitalizáciu a nechcem, aby to bolo *zaznamenané* do oficiálnej správy."

„Pane, ak vás prepadli a okradli -"

„Nič také sa nestalo," skočil som mu do reči. „Zakopol som **a** spadol. Nič viac. Mal som jednoducho smolu."

„Pane, vaše zranenia však naznačujú..."

„Nezaujíma ma, či som učebnicový príklad. Hovorím vám, čo sa stalo, a hotovo."

„Pane -"

„Dost," povedal som. „Už nijaké dohady."
Pozrel som na neho. Na bielom plášti mal zopár krvavých škvŕn; asi to bola moja krv.
„Nenosíte svoju menovku?" spýtal som sa.
„Nie."
„Mali by ste. My pacienti by sme chceli vedieť, s kým máme dočinenia."
Zhlboka sa nadýchol a vytisol zo seba: „Pane, som len študent štvrtého ročníka."
„Kristepane."
„Pane -"
„Pozri, synak. Radšej si to hneď všetko vyjasnime."
Bol som vďačný za hnev, ktorý mi dodával silu a energiu. „Pre vás to môže byť zážitok tráviť mesiac praxe na pohotovosti, pre mňa však vôbec nie. Zavolajte doktora Hammonda."
„Koho, pane?"
„Doktora Hammonda. Šéf lekára v službe."
„Áno, pane."
Keď odchádzal, uvedomil som si, že som bol na neho pritvrdý. Koniec koncov, bol to len študent a zdal sa fajn chlapík.
„Len tak mimochodom, vy ste ma zašívali?"
Odpovedal mi dlhým previnilým pohľadom. „Áno, pane."
„Odviedli ste dobrú prácu," pochovalil som ho.
Usmial sa. „Ďakujem, pane."
„Prestaňte ma volať *pane*. Prezreli ste dôkladne reznú ranu predtým, než ste ju zašili?"
„Áno, p... áno."
„A váš záver?"
„Bol to veľmi čistý rez. Vyzeralo to na poranenie britvou."
Usmial som sa. „Alebo skalpelom?"
„Nerozumiem."
„Myslím, že vás čaká zaujímavá noc," povedal som. „Zavolajte Hammonda."

Osamote som nemohol myslieť na nič iné len na bolesť. Najhoršie na tom bol môj žalúdok; cítil som v ňom takú ťažobu, akoby som prehltol kolkársku guľu. Prevalil som sa na bok, pomohlo to trochu. Po chvíli prišiel Hammond aj so študentom.
„Ahoj, John," pozdravil ma.
„Nazdar, Norton. Ako sa darí?"

„Nevidel som t'a prichádzať," vysvetľoval Norton, „inak si v poriadku?"

„Nevadí. Tvoji chlapci sa o mňa vzorne postarali."

„Čo sa ti stalo?"

„Mal som nehodu."

„Zároveň si mal aj šťastie," konštatoval Norton a študoval svoju ranu. „Rezná rana na spánkovej kosti. Krvácal si ako divý. Na krvnom obraze sa to však neodrazilo."

„Mám veľkú slezinu."

„Ako sa cítiš?"

„Na hovno."

„Čo hlava?"

„Trochu bolí, ale zlepšuje sa to."

„Cítiš sa ospalý? Krúti sa ti hlava?"

„No tak, Norton -"

„Len pokojne lež," povedal Norton. Vytiahol svoju miniatúrnu baterku a skontroloval mi zreničky a ophthalmoskopom očné pozadie. Potom si overil moje reflexy, prezrel obidve ruky a nohy.

„Vidíš?" chľácholil som ho. „Nič zvláštne."

„Môžeš mať hematóm."

„Nie."

„Chceme, aby si tu zostal najbližších dvadsaťštyri hodín na pozorovanie," vysvetlil mi Hammond.

„V žiadnom prípade." Sadol som si na posteľ. Žalúdok ma príšerne bolel. „Pomôž mi vstať."

„Obávam sa, že tvoje šaty..."

„...boli už rozrezané na kúsočky. Viem. Prines mi nejaký biely plášť."

„Biely? Prečo?"

„Chcem byť poruke, keď privezú ďalších."

„Akých ďalších?"

„Počkaj a uvidíš," povedal som.

Študent sa ma opýtal na veľkosť plášťa. Práve sa ho zberal pre mňa zháňať, keď ho Hammond chytil za rameno.

„Moment." Otočil sa ku mne. „Môžeš ho dostať pod jednu podmienkou."

„Norton, prekrítapána, nemám hematóm. Ak je subdurálny, nemusí sa to prejaviť celé týždne a mesiace. To predsa vieš."

„Môže byť epidurálny," namietol.

„Röntgenové snímky neukázali nijakú fraktúru," povedal som. Epidurálny hematóm bol zhuk krvi alebo krvná zrazenina vnútri

lebky z natrhutej artérie, spôsobená lebečnou fraktúrou. Krv sa môže zhromažďovať v lebke a usmrtí človeka tlakom mozgu na ňu.

„Sám si povedal, že tu ešte nebol röntgenológ.“

„Norton, preboha. Nestojí pred tebou päťročné dieťa. Ja som len...“

„Dostaneš biely plášť, keď tu zostaneš cez noc.“

„Nechcem byť hospitalizovaný.“

„V poriadku, len tu zostaň.“

Zamračil som sa. „Dobre,“ konečne som súhlasil, „zostanem tu.“

Študent odišiel, aby mi zohnal biely plášť. Hammond tam stál a krútil nado mnou hlavou.

„Kto ťa zbil?“

„Počkaj tu a uvidíš.“

„Vystrašil si všetkých, sekundára i toho študenta.“

„Nechcel som, ale boli ku mne veľmi milí.“

„Röntgenológom v službe je Harrison. Je to sviniar.“

„Myslíš, že to má nejaký vplyv na mňa?“

„Vieš, ako to chodí,“ povedal.

„Áno, viem,“ prikývol som.

Priniesli mi bielu rovnošatu, plášť a nohavice. Vklzol som do nich. Bol to zvláštny pocit; celé roky som nebol oblečený v bielom. Teraz som bol na to hrdý. Látka bola tvrdá a omínala.

Našli sa aj moje topánky, mokré a zakrvavené; vyutieral som ich a obul sa. Cítil som sa slabý a unavený, ale musel som pokračovať. Chcel som to dnes všetko ukončiť a vyriešiť. Bol som si tým istý.

Dostal som kávu a sendvič. Vôbec som nemal chuť. Zdalo sa mi, akoby som žul novinový papier, ale vedel som, že niečo musím zjesť. Hammond zostal so mnou.

„Mimochodom,“ začal, „overil som to, o čo si ma žiadal. Roman Jones, pamätáš sa?“

„Áno, a čo si zistil?“

„Bol hospitalizovaný iba raz. Na urológii. Prišiel s niečím, čo sa podobalo na obličkový záchvat, tak mu hneď spravili urologickú analýzu.“

„No a?“

„Mal hematúriu - krv v moci. Nukleované červené krvinky.“

„Rozumiem.“

„Bol to klasický prípad. Pacienti často prichádzajú a sťažujú sa

na veľké bolesti v podbrušku a pri močení, alebo sa vôbec nemôžu vymočiť. Najpravdepodobnejšou diagnózou by boli obličkové kamene, čo je jednou z naj bolestivejších chorôb; takmer okamžite po tom, ako je stanovená diagnóza, sa podáva morfium. Ale ako dôkaz mnohí požadujú močovú skúšku kvôli nepatrnej kvapke krvi. Obličkové kamene sú pre pacienta obvyčajne veľmi bolestivé a spôsobujú slabé krvácanie v močovom trakte.

Ľudia závislí od morfia vedia, že je dosť jednoduché sa k nemu dostať, vďaka obličkovým kameňom sa často mnohí z nich pokúšajú imitovať obličkový záchvat. Niektorí z nich sú v tom skutočnými odborníkmi; poznajú symptómy tejto choroby a dokážu ich presne napodobniť. Potom, keď žiadajú urobiť močový test, idú na záchod, pichnú si do prsta a kvapnú jednu alebo dve kvapky krvi do vzorky moču.

Ale napriek tomu sú mnohí z nich priam blázni. Namiesto toho, aby použili svoju krv, kvapnú do močovej vzorky krv zo zvieraťa, napríklad kuraciu. Problém je v tom, že kuracie červené krvinky obsahujú zárodky a ľudské nie. Takže zárodočné červené krvinky u pacienta s obličkovým záchvatom takmer vždy signalizujú, že niekto sa pokúša sfalšovať symptómy, a to vo väčšine prípadov znamená, že ide o narkomana."

„Bol vyšetrený, či nemá stopy po vpichoch?"

„Nie. Keď ho lekár chcel konfrontovať, už tam nebol, opustil kliniku. Nikdy viac ho nevideli."

„Zaujímavé, to znamená, že pravdepodobne je narkomanom."

„Pravdepodobne áno."

Po jedle som sa cítil lepšie. Postavil som sa na nohy, no pocítil som únavu i bolesť. Zavolať som Judith, že som v Memoriálnej a mám tu nejakú prácu. Povedal som, že som v poriadku, aby sa nebála. Nespomenul som jej, čo sa mi stalo. Nechcel som ju teraz znepokojovať. Vedel som, že jej úplne postačí ten šok, keď ma uvidí doma na vlastné oči.

Kráčal som po chodbe s Hammondom a celý čas som sa pokúšal nezrevať od bolesti. Ustavične sa ma vypytoval, ako sa cítim, a ja som mu ustavične opakoval, že mi je dobre, hoci to v skutočnosti nebola pravda. Z toho, čo som zjedol, sa mi krútila hlava a chcelo sa mi zvracať, ale najhoršie na tom bola moja hlava teraz, keď som stál. Cítil som príšernú únavu. Bol som strašne, prestrašene unavený.

Prišli sme ku vchodu na pohotovosť. Bolo to akési otvorené stanovište alebo garáž, kde sanitky vchádzali a vychádzali, nakladali

a vykladali svoje náklady. Vyšli sme von samootváračmi automatickými dverami, ktoré reagovali na tlak chodidla pri vstupe na podložku. Dýchali sme čerstvý nočný vzduch. Bola to daždivá hmľistá noc, ale chladný vzduch mi robil dobre.

„Si bledý," povedal Hammond.

„Som v poriadku."

„Dokonca sme ťa ani nevyšetrili, či nemáš vnútorné krvácanie."

„Hovorím ti, že som v poriadku," trval som na svojom.

„Povedz mi, keď nebudeš," odporučil mi Hammond. „Nehraj sa na hrdinu."

„Nie som hrdina," odvrkol som.

Čakali sme pri vchode na pohotovosť. Autá príležitostne prechádzali okolo, pneumatiky svišťali na mokrej ceste; ale inak bolo všade ticho.

„Čo sa bude diať?" spýtal sa Hammond.

„Nie som si istý. Ale myslím si, že privezú černocho a dievča."

„Romana Jonesa? Je do toho zapletený?"

„Celkom určite."

Pravdu povediac, bol som si stopercentne istý, že to bol Roman Jones, kto ma zbil. Presne si nič nepamätám; udalosti sa pred touto nehodou zbehli veľmi rýchlo a boli zamotané. Mohol som to očakávať. Nemal som skutočnú retrospektívnu amnéziu, ktorá je bežná pre otras mozgu a vracia sa pätnásť minút pred nehodou.

Musel to byť Roman, myslel som si. Logika mi hovorila, že to bol on. Roman sa snažil dostať na Beacon Hill, čo bol takisto logický dôvod.

Museli sme čakať.

„Ako sa cítiš?"

„Stále sa pýtaš," povedal som, „a ja ti stále opakujem, že dobre."

„Vyzeral si unavené."

„Som unavený. Bol som unavený celý týždeň."

„Nie, myslím na to, že vyzeráš ospalý."

„Nezačínaj zasa," napomenul som ho. Pozrel som na hodinky. Takmer dve hodiny prešli odvtedy, ako som bol zbitý. Bol to dlhý čas. Viac než dlhý čas.

Začal som premýšľať nad tým, čo sa mohlo stať. Práve vtedy policajné auto prešlo okolo, pneumatiky písкали, siréna húkala, modré svetlá blikali. Okamžite dofrčali aj sanitky, nasledované ďalším autom. Keď sanitky zastavili, dvaja muži v oblekoch vyskočili z auta: boli to reportéri. Priam im to vyžarovalo z tváří. Jeden z nich mal fotoaparát.

„Nijaké fotografie," povedal som novinárom.

Dvere sanitky sa otvorili a telo na nosidlách sa pomaly vysúvalo von. Prvé, čo som si všimol, boli šaty rozrezané a roztrhané na hrudi a rukách, ako keby to telo zachytil nejaký strašný stroj. Neskôr som vo vchode do nemocnice v modravom neónovom svetle rozoznal tvár: Roman Jones. Na pravej strane lebky mal veľkú preliačeninu a jeho hlava vyzerala ako vyfučaná futbalová lopta, pery boli tmavofialové.

Fotoaparáty zablýskali.

Hammond sa pustil do práce hneď na chodbe. Ľavou rukou jediným pohybom nahmatol pulz na zápästí, ucho priložil na hrudník a pravou rukou kontroloval krčné tepny. Potom sa narovnal a bez slova začal stláčať hrudník, ktorý masíroval tvrdými, rytmickými pohybmi.

„Zavolajte anesteziológa," zakričal, „a prived'te sem službukonajúceho chirurga. Prístroje na oživenie srdca, okamžite. Dajte mi aramín, roztok jedna ku tisíc. Kyslíkovú masku. Pozitívny tlak. Poďme, poďme."

Previezli sme ho na operačnú sálu pohotovosti. Hammond pokračoval v masáži srdca bez narušenia rytmu. Na operačke už čakal chirurg.

„Zástava?"

„Áno," povedal Hammond. „Zástava dýchania bez hmatateľného pulzu."

Chirurg vytiahol papierové vrecúško s rukavicami. Nečakal na sestru a urýchlene si ich natiahol na prsty. Nespúšťal oči z nehybnej tváre Romana Jonesa.

„Otvoríme ho," rozhodol chirurg a precvičil si prsty.

Hammond prikývol a pokračoval v masáži. Nezdalo sa, že by to malo nejaký efekt: Romanove pery a jazyk boli čoraz tmavšie. Jeho pokožka, najmä na tvári a ušiach, bola škvrnitá a tmavá.

Nasadili mu kyslíkovú masku.

„Koľko, pane?" spýtala sa sestra.

„Sedem litrov," rozhodol chirurg. Podali mu skalpel. Z Romanovho hrudníka strhli dotrhané šaty; nikto sa ani nesnažil ho úplne vyzliecť. Chirurg pristúpil k stolu, skalpel pevne držal v pravej ruke, ukazovák mal položený na hornej časti ostria.

„Dobre," povedal a urobil rez, pokračoval pomedzi rebrá na ľavej strane. Bol to hlboký rez a sprevádzalo ho veľké krvácanie, ktoré si nevšímal. Odhalil biele lesknúce sa rebrá, zarezal medzi ne a nasadil retraktory. Retraktory sa naširoko roztiahli, rebrá hlasno

zapraskali. Cez otvor v tele sme zazreli Romanove nehybné zošúverené pľúca a veľké, už takmer modré a nebijúce srdce, ktoré sa len triaslo ako vrečko s červíkmi.

Chirurg siahol dovnútra a začal s masážou. Robil to veľmi jemne, najprv pritlačil malíček, potom ďalšie prsty až po ukazovák, čo malo za následok vytlačenie krvi zo srdca. Potom stláčal srdce veľkou silou a v pravidelnom rytme.

Niekoľko pripol Romanovi na ruku tlakomer. Hammond ho nastavil tak, aby mohol hlásiť údaje. Chvíľu ho pozoroval a potom povedal: „Nič.“

„Fibriluje,“ povedal chirurg, držiak v ruke srdce. „Epinefrin nie. Počkáme.“

Pokračovali v masáži. Prešla jedna minúta, potom druhá. Romanova farba bola čoraz tmavšia.

„Slabne. Dajte mi päť kubíkov jedna ku tisíc.“

Injekcia bola pripravená. Chirurg ju pichol priamo do srdca a pokračoval so stláčaním.

Prešlo ďalších niekoľko minút. Pokračovala masáž srdca a pravidelné nafukovanie pľúc respirátorom. Napriek tomu pacient umieral. Nakoniec skončili.

„A je to,“ povedal chirurg. Vytiahol ruku z hrudníka, pozrel na Romana Jonesa a stiahol si rukavice. Prezrel mu tržné rany na hrudníku a ramenách. Podrobne preštudoval preliačeninú na lebke.

„Pravdepodobne primárna respiratórna zástava,“ vyriekol svoju diagnózu. „Dostal poriadny úder do hlavy.“ Obrátil sa na Hammonda: „Vystavíte úmrtný list?“

„Áno,“ povedal Hammond. „Napíšem to.“

V tom momente vletela na operačku sestra. „Doktor Hammond,“ zvolala. „Doktor Jorgensen vás potrebuje. Priviezli im dievča v hemoragickom šoku.“

V nemocničnej hale som si všimol Petersona. Stál tam oblečený v obleku a vyzeral zmätený a znechutený. Keď ma zbadal, priskočil ku mne a chytil ma za rukáv.

„Povedzte, Berry -“

„Neskôr,“ odvetil som.

Bežal som za Hammondom a sestrou do druhej operačnej sály. Ležalo tam vystreté, veľmi bledé dievča. Mala obviazané zápästia. Bola pri vedomí, ale len čiastočne - pohybovala hlavou napravo, naľavo a hlasno vzdychala.

Jorgensen stál sklonený nad ňou. „Máme tu samovraždu," povedal Hammondovi. „Prerezané zápästia. Zastavili sme krvácanie a dopĺňame krv."

Hľadal žilu, aby mohol nasadiť transfúziu. Prezeral jej nohy.

„Je napojená," povedal, keď zasunul ihlu do žily. „Potrebujeme viac krvi. Spotrebuje minimálne dve jednotky. Hematokrit je v poriadku, ale to nič neznamená."

„Prečo do ňoh?" spýtal sa Hammond a ukázal na transfúziu.

„Musel som jej obviazať zápästia. Nechcem sa zahrávať s hornými končatinami."

Pristúpil som bližšie. Tým dievčaťom bola Angela Hardingová. Už nevyzerala tak dobre; jej tvár bola kriedovobiela, okolo úst sivá.

„Čo myslíš?" spýtal sa Hammond Jorgensena.

„Dostaneme ju z toho," povedal. „Ak sa niečo nestane."

Hammond hľadel na Angeline obviazané zápästia.

„Tu sú tie zranenia?"

„Áno. Obidve ruky. Zašili sme to."

Prezeral ruky. Na prstoch mala tmavohnedé škvrny. Pozrel na mňa. „To je to dievča, o ktorom si mi rozprával?"

„Áno," potvrdil som, „Angela Hardingová."

„Silná fajčiarka," odhadoval Hammond.

„Netrafil si, skús znova."

Hammond zodvihol jej ruku a privoňal k prstom.

„Nie je to od tabaku," uznal.

„Máš pravdu."

„Takže..."

„Máš pravdu," prikývol som ešte raz.

„...je zdravotná sestra."

„Presne tak."

Škvrny boli od jódovej tinktúry, ktorá sa používa ako dezinfekčný prostriedok. Je to hnedožltá tekutina, ktorá zafarbí takmer všetko, s čím príde do styku. Používa sa napríklad aj na natieranie operovaných miest pred chirurgickým zákrokom alebo miest, keď sa zavádza transfúzia.

„Nerozumiem," krútil hlavou Hammond.

Zdvihol som jej ruky. Brušká prstov boli posiate drobnými rezmi, ktoré neboli také hlboké, aby krvácali.

„Čo si o tomto myslíš?"

„Testovanie." Typický úkaz pri samovraždách prerezaním si žíl. Samovrahovia si obyčajne pred samotným rezom chcú otestovať ostrosť noža a silu bolesti, ktorá ich očakáva.

„Nie," nesúhlasil som.

„Tak čo?"

„Už si videl chlapíkov po bitke s nožmi?"

Hammond zavrtel hlavou. Určite nevidel. Takúto skúsenosť majú iba patológovia: drobné rezy na rukách boli dôkazom bitky s nožmi. Obet' sa proti nožu bránila rukami, čo malo za následok drobné poranenia.

„Je to typické?"

„Áno."

„Chceš mi povedať, že absolvovala bitku s nožmi?"

„Áno."

„Ale prečo?"

„Poviem ti neskôr."

Pobral som sa späť k Romanovi Jonesovi. Bol ešte na operačke. Pri ňom stál Peterson s ďalším mužom v obleku, ktorý prezeral mŕtvemu oči.

„Berry," obrátil sa ku mne Peterson, „vy sa vždy ukážete na najprekliatejšie miesta."

„Vy tiež."

„Áno," súhlasil Peterson, „ale to je moja práca."

Kývol na ďalšieho muža v miestnosti.

„Keďže naposledy ste mali obavy, priviedol som so sebou lekára. Policajného lekára. Teraz je to už jeho záležitosť, viete?"

„Áno, viem."

„Chlapík menom Roman Jones. To sme zistili z jeho peňaženky."

„Kde ste ho našli?"

„Ležal na ulici. Na peknej tichej ulici v Beacon Hille. Mal rozbitú lebku. Musel spadnúť priamo na hlavu. Na druhom poschodí bolo rozbité okno. V byte jedného dievčaťa, ktoré sa volá Angela Hardingová. Aj tá je tu."

„Viem o tom."

„Dnes večer toho nejako veľa viete."

Nevšímal som si ho. Hlava ma bolela čoraz väčšími; cítil som v nej ostrú bolesť a bol som strašne unavený. Túžil som si ľahnúť a zaspáť na dlhý, dlhočizný čas. Necítil som sa však uvoľnený; žalúdok sa mi obracal.

Sklonil som sa nad telo Romana Jonesa. Niekoľko ho vyzliekol a odhalil početné hlboké rezné rany na hrudníku a rukách. Nohy boli nedotknuté. To bolo charakteristické.

Lekár sa narovnal a pozrel na Petersona.

„Ťažko povedať, čo bolo príčinou smrti," vravel a ukázal na

otvor v hrudníku. „Poriadne ho doriadili. Povedal by som však, že to bola tá rana na lebke. Hovoríte, že spadol z okna?”

„Tak sme to odhadli,” odvetil Peterson, hľadiac na mňa.

„Vyplním formuláre,” rozhodol lekár. „Dajte mi tú peňaženku.”

Peterson mu dal peňaženku Romana Jonesa. Lekár začal vyplňovať formuláre. Pokračoval som v prezeraní tela. Obzvlášť ma zaujala lebka. Dotkol som sa preliačieniny a Peterson skríkol: „Čo to robíte?”

„Prezerám telo.”

„Kto vám to povolil?”

Vzdychol som si. „A kto by mi to mal povoliť?”

Vyzeral zmätene.

„Chcel by som vás požiadať o povolenie prezrieť telo,” oslovil som Petersona.

„Bude urobená pitva,” nesúhlasil Peterson.

„Chcel by som dostať vaše povolenie,” zopakoval som.

„Nedostanete ho.”

Vtedy sa do toho zapojil lekár: „Ale, nesar sa, Jack.”

Peterson behal pohľadom z policajného lekára na mňa a späť. Napokon sa ozval: „Dobre, Berry. Prezrite ho. Ale nič nenarušte.”

Prezrel som si ešte raz a pozorne preliačieninu lebky. Mala tvar šálky a rozmer chlupskej päste, určite ju však päšť nespôsobilala. Bol to následok úderu palicou, rúrou, ktorý mu niekto uštedril s veľkou silou. Pozrel som sa bližšie a videl som hnedé drevené čiastočky prichytené na krvavom mieste. Nedotkol som sa ich.

„Hovoríte, že tá zlomenina lebky bola spôsobená pádom?”

„Áno,” potvrdil Peterson. „Prečo?”

„Len sa tak pýtam.”

„Prečo?”

„A čo tie rezné rany na tele?”

„Domnievame sa, že k nim prišiel v tom byte. Očividne sa bil s tým dievčaťom, Angelou Hardingovou. V byte sme našli krvavý kuchynský nôž. Musela ísť po ňom. No a on potom vypadol z okna alebo mu niekto pomohol. Tak prišiel k tejto fraktúre, ktorá ho zabila.”

Zarazil sa a pozrel na mňa. „To je všetko, čo k tomu môžem povedať.”

„Všetko?” spýtal sa.

Prikývol som, vyšiel z miestnosti a vrátil som sa s malou injekčnou striekačkou. Nahol som sa nad telo a pichol ihlu do krku tam, kde som predpokladal, že sa nachádza krčná tepna. Nemalo zmysel hľadať v tomto štádiu tepny niekde na rukách.

„Čo to robíte?"
„Ďahám vzorku krvi," vysvetľoval som a natiahol do striekačky trochu zmodranej krvi.
„Na čo?"
„Chcem zistiť, či nebol otrávený," objasňoval som. To bola prvá vec, čo mi v tej chvíli napadla.
„Otrávený?"
„Áno."
„Prečo si myslíte, že bol otrávený?"
„Len tak skúšam."
Strčil som si striekačku do vrečka a zberal sa na odchod. Peterson ma pozoroval a zastavil: „Počkajte, chvíľu."
Zastal som.
„Mám k vám jednu alebo dve otázky."
„Vážne?"
„Zatiaľ nám to pripadá tak, že tento chlapík a Angela Hardingová sa pobili. Potom Jones spadol a dievča sa pokúsilo o samovraždu."
„To ste mi už povedali."
„Je tu však jeden problém," pokračoval Peterson. „Jones je mohutný chlap. Musel mať tak deväťdesiat, až sto kíľ. Myslíte si, že taká krehká dievčinka ako Angela Hardingová mu mohla ukázať cestu von oknom?"
„Možno vypadol."
„Možno mu pomohla."
„Možno áno."
Potom pozrel na moju obviazanú hlavu: „Mali ste dnes nejaké problémy?"
„Áno."
„Čo sa vám stalo?"
„Pošmykol som sa na vlhkej ulici."
„A to ste sa tak doriadili?"
„Nie. Spadol som presne na jeden z vynikajúcich mestských parkovacích automatov, takže som si spôsobil reznú ranu."
„Nepravidelnú ranu?"
„Nie, vcelku rovnú."
„Niečo podobné ako Roman Jones?"
„Neviem."
„Už ste sa niekedy stretli s Romanom Jonesom?"
„Áno."
„Naozaj? Nehovorte. A kedy?"

„Dnes večer. Asi pred tromi hodinami."
„To je zaujímavé," konštatoval Peterson.
„Využite to najlepšie, ako viete," povedal som. „Želám vám veľa šťastia."
„Mohol by som vás predviesť na výsluch."
„Jasné, že by ste mohli. Ale z akého dôvodu?"
Pokrčil plecom: „Spoluvina. Hocičo."
„No a ja by som vás obžaloval tak rýchlo, že by sa vám z toho hlava zakrútila. Vyrazil by som z vás dva milióny ešte skôr, než by ste sa spamätali a pochopili, o čo ide."
„Za predvolanie?"
„Presne tak," pokračoval som. „Kompromitácia lekárskej povesti. Lekárska reputácia znamená život a vy to viete. Hocičo, dokonca aj drobný odtienok podozrenia má veľmi negatívny efekt - finančne negatívny efekt. To sa dá na súde veľmi ľahko dokázať."
„Art Lee si zatiaľ nevybral tento spôsob?"
Usmial som sa. „Chcete sa stavať?"
Znova som sa pobral na odchod. Peterson sa spýtal: „Koľko vážite, doktor?"
„Deväťdesiat kíľ. Presne toľko ako pred ôsmimi rokmi."
„Pred ôsmimi rokmi?"
„Áno," vysvetlil som, „keď som bol ešte policajtom."

Mal som pocit, ako keby mi hlavu stláčali vo zveráku. Bolest' bola strašná. V hlave ma pichalo, trhlo a mal som dojem, že mi hrozí strata vedomia. Na chodbe mi zrazu prišlo veľmi zle. Zašiel som na mužskú toaletu a vyvrátil som sendvič a kávu, ktoré som pred chvíľou zjedol. Bol som slabý ako mucha a zalieval ma studený pot. Po chvíli to prešlo a bolo mi o niečo lepšie. Vrátil som sa k Hammondovi.

„Ako ti je?"
„Začínaš byť nudný," odvrkol som.
„Vyzereáš hrozne. Neberie ťa znova na vracanie?"
„Nie."
Z vrecka som vytiahol striekačku s Jonesovou krvou a položil ju na stolík. Našiel som čistú ihlu a nasadil ju na striekačku.
„Nemohol by si mi pomôcť nájsť nejakú myš?"
„Myš?"
„Áno."
Zamračil sa. „Máme zopár potkanov v Cochranovom labáku; mohol by byť ešte otvorený."

„Potrebujem myš.“

„Pod', skúsime niečo," upokojil ma.

Zamierili sme do podzemnej časti nemocnice. Na chodbe zastavila Hammonda sestra a oznámila mu, že rodičia Angely Hardingovej prídu do nemocnice. Hammond požiadal sestru, aby ho informovala, keď prídu alebo keď sa dievča preberie z bezvedomia.

Pokračovali sme ďalej. Do podzemia sme sa museli predierať spleťou rôznych chodieb a chodbičiek a zohýnať sa popod rôzne rúry. Nakoniec sme sa dostali do skladu so zvieratami. Podobne ako iné nemocnice spojené s univerzitami, aj Memoriálna mala svoje kridlo pre výskum, kde sa používalo veľa zvierat na rôzne experimenty. Ako sme prechádzali jednotlivými miestnosťami, počuli sme štekot psov a mäkký šuchot vtáčích krídel. Konečne sme prišli do časti označenej DROBNÉ ŽIVOČÍŠTVO. Hammond otvoril dvere.

Miestnosť bola zaplnená od dlážky k stropu klietkami s potkanmi a myšami. Zápach to bol silný a typický. Každý mladý lekár ho dôverne poznal kvôli jeho klinickému významu. V dychu pacientov v hepatickom záchvate zapríčinenom chorobou pečene bol veľmi zvláštny pach známy ako fetor hepaticus, ktorý sa mimoriadne podobal na zápach v miestnosti plnej myši.

Vyhliadli sme si jednu myš a Hammond ju vytiahol z klietky obligátnym spôsobom - za chvost. Myš sa krútila, snažila sa uhryznúť Hammonda do ruky, ale bez úspechu. Hammond ju položil na stôl a držal ju za kožu vzadu za hlavou.

„A teraz čo?“

Vytiahol som striekačku a pichol myši trochu krvi Romana Jonesa. Potom Hammond hodil myš do sklenej nádoby.

Dost' dlhý čas myš krúžila po obvode nádoby.

„Čo teraz?“ významne sa spýtal Hammond.

„Zasa som odhalil jeden z tvojich nedostatkov," začal som žartovať. „Vidieť, že nie si patológ. Už si niekedy počul o myšacom teste?“

„Nie.“

„Je to starý test. Niekedy to bol jediný biotest.“

„Biotest? A na čo?“

„Na morfium.“

Myš ešte stále behala v kruhoch. Zrazu spomalila, svaly sa jej napli a chvost sa vystrel rovno do výšky.

„Pozitívny.“

„Na morfium?"

„Presne tak."

Dnes už sú lepšie testy ako nalorfín, ale v prípade mŕtvej osoby bol myšací test rovnako dobrý.

„Bol závislý?"

„Áno."

„A dievča?"

„Čoskoro to zistíme," povedal som.

Keď sme sa vrátili, bola už pri vedomí. Vyzerala veľmi unavená, mala prázdny pohľad a napriek poskytnutým trom jednotkám krvi obrovské kruhy pod očami. Určite však nebola unavenejšia ako ja. Znova som pocítil obrovskú únavu, celkovú slabosť a strašne sa mi chcelo spať.

„Dobre," povedal som. Prekonal som únavu, podišiel k nej a chytil ju za ruku. „Ako sa cítite, Angela?"

Jej hlas bol bezvýrazný. „Otrasne."

„Budete v poriadku."

„Nedokázala som to," povedala monotónnym hlasom.

„Nerozumiem."

Slza sa jej skotúľala po líci. „Nedokázala som to, to je všetko. Pokúsila som sa a nedokázala som to."

„Už ste v poriadku."

„Áno," mierne prikývla. „Nedokázala som to."

„Chceli by sme sa s vami porozprávať."

Odvrátila hlavu. „Dajte mi pokoj."

„Angela, je to veľmi dôležité."

„Dopekla so všetkými lekármi. Prečo ma nenecháte na pokoji? Chcem byť sama. Preto som to spravila, chcela som byť sama."

„Našla vás polícia."

Priškrtené sa zasmiala. „Doktori a poliši."

„Angela, potrebujeme vašu pomoc."

„Nie." Zdvihla obviazané zápästia a pozrela sa na ne. „Nie. Nikdy."

„Potom ľutujem." Otočil som sa k Hammondovi a povedal som mu: „Daj mi nalorfín."

Bol som si istý, že dievča ma počulo, ale nezareagovalo.

„Koľko?"

„Desať miligramov. Dobrú dózu."

Angela sa trochu zatriasla, ale nepovedala nič.

„Súhlasíte, Angela?"

Pozrela na mňa a jej oči boli naplnené hnevom a ešte niečím iným, dalo by sa povedať nádejou. Vedela, čo to všetko znamená.

„Čo ste sa pýtali?"

„Pýtal som sa, či súhlasíte s desiatimi miligramami nalorfínu."

„Jasné," odpovedala. „Čokoľvek, je mi to jedno."

Nalorfín je protilátka morfia. Ak toto dievča bolo závislé od morfia, spôsobilo by jej to hroznú reakciu - možno až smrť, ak by sme jej dali priveľkú dávku.

Vošla sestra. Keď ma uvidela a nespoznala, na moment zostala prekvapená. Rýchlo sa však spamätala a oznámila mi: „Doktor, pani Hardingová je už tu. Zavolala ju polícia."

„V poriadku. Idem za ňou."

Vyšiel som na chodbu. Stála tam sympatická pani s pánom a nervózne sa prechádzali. Muž bol vysoký a zjavne narýchlo obľechený - mal natiiahnuté odlišné ponožky. Žena bola pekná a očividne znepokojená. Pri pohľade na jej tvár som mal pocit, ako keby som ju už niekde videl, napriek tomu, že som sa s ňou ešte určite nestretol. Jej črty mi niekoho čertovsky pripomínali.

„Som doktor Berry."

„Tom Harding." Muž mi narýchlo potriasol rukou. „A pani Hardingová."

„Teší ma."

Oboch som si prezrel. Vyzerali ako príjemní päťdesiatnici, ktorí boli veľmi prekvapení, že sa o štvrtej ráno ocitli v nemocnici na pohotovosti kvôli dcére s podrezanými žilami.

Pani Hardingová si odkašľala a spýtala sa: „Sestra nám, no... povedala, čo sa stalo. Angele."

„Bude v poriadku," upokojil som ich.

„Môžeme ju vidieť?"

„Nie teraz. Ešte robíme nejaké testy."

„Takže ešte nie je -"

„Nie, nie, sú to len bežné testy."

Tom Harding prikyvoval. „Povedal som žene, že všetko bude v poriadku. Angela pracuje ako zdravotná sestra v tejto nemocnici a vedel som, že sa o ňu dobre postarajú."

„Áno, robíme, čo sa dá."

„Je skutočne v poriadku?" spytovala sa pani Hardingová.

„Áno, bude v poriadku."

Pani Hardingová sa obrátila k Tomovi. „Radšej zavolaj Lelandovi a povedz mu, aby sem nechodil."

„Už je asi na ceste."

„Aj tak to skús."

„Telefón je tam na recepcii," ukázal som Tomovi.

Keď Tom Harding odišiel, spýtal som sa jeho manželky: „To je váš rodinný lekár?”

„Nie, môj brat. Je lekárom a vždy mal Angelu veľmi rád, už od malička. On -”

„Leland Weston,” vyslovil som, keď som konečne rozpoznal črty jej tváre.

„Ano. Poznáte ho?”

„Je to môj starý priateľ.”

Predtým než stihla dokončiť odpoveď, vrátil sa Hammond s nalorfinom a striekačkou. Neochotne sa spýtal: „Fakt si myslíš, že by sme mali...”

„Doktor Hammond, toto je pani Hardingová,” rýchlo som mu skočil do reči. „A toto je doktor Hammond, vedúci lekár na dnešnej pohotovosti.”

„Doktor.” Pani Hardingová sa jemne uklonila a jej oči boli zrazu omnoho opatrnejšie.

„Vaša dcéra bude v poriadku,” potvrdil moje slová Hammond.

„Som veľmi rada. Ďakujem vám,” povedala chladným tónom.

Ospravedlnili sme sa a vrátili sa späť k Angele.

„Dúfam, doboha, že vieš, čo robíš,” hučal do mňa Hammond na chodbe.

„Viem.” Zastavil som sa pri fontánke a naplnil si pohár s vodou. Vypil som ho a naplnil znova. Hlava ma ukrutne bolela a premáhal ma spánok. Jediné, čo som chcel, bolo ľahnúť si, zabudnúť na všetko a spať...

Nepovedal som však nič. Viem, čo by so mnou Hammond narobil, keby to zistil.

„Viem, čo robím,” uistil som ho.

„Pevne verím, pretože ak sa niečo stane, ja som za to zodpovedný. Dnes tu tomu velím.”

„Viem. Neboj sa.”

„Môže ju to zabiť. Mali by sme jej postupne zvyšovať dávky. Zčať s dvoma, a keby to zostalo bez efektu, zvýšiť na päť a tak ďalej.”

„Áno,” súhlasil som. „Ale zvyšované dávky by ju nezabili.”

Hammond na mňa pozrel: „John, zbláznil si sa?”

„Nie.”

Pristúpili sme k Angele. Ležala na boku tvárou odvrátenou od nás. Vytiahol som ampulku nalorfinu a položil ju na jej nočný stôl; chcel som si byť istý, že si prečíta názov.

Potom som prešiel na druhú stranu, za jej chrbát.
Natiahol som sa ponad ňu a vzal ampulku z nočného stolíka.
Rýchlo som naplnil striekačku vodou z pohára.
„Otočili by ste sa, Angela?“
Ľahla si na chrbát a vystrela ruku. Hammond bol taký šokovaný, že sa sotva pohol. Ruku som jej stiahol škrtidlom a trel žily na predlaktí, až vystúpili. Potom som zasunul ihlu a vytlačil do žily obsah striekačky. Pozorovala ma bez slova.
Keď som skončil, odstúpil som a povedal: „Tak a je to.“
Pozrela na mňa, na Hammonda a znova na mňa.
„Nebude to trvať dlho,“ upokojil som ju.
„Koľko ste mi dali?“
„Dost.“
„Desať? Dali ste mi desať?“
Trochu ju to rozrušilo. Upokojujúco som ju potľapkal po pleci.
„Nemáte sa čoho obávať.“
„Bolo to dvadsať?“
„Ale nie. Dal som vám len dva. Dva miligramy.“
„Dva!“
„To vás nezabije,“ povedal som jemne.
Vzdychla si a odvrátila sa od nás.
„Sklamaná?“
„Čo sa tým snažíte dokázať?“

x

„Veľmi dobre poznáte odpoveď na túto otázku, Angela.“
„Ale dva miligramy. To je -“
„To stačí akurát na to, aby sa u vás prejavili symptómy. Len studený pot, kŕče a bolesti. Začiatok čistenia.“
„Ježišikriste.“
„Nezabije vás to,“ zopakoval som. „A vy to viete.“
„Bastardi. Nežiadala som vás, aby ste prišli a nežiadala som...“
„Ale ste tu, Angela. A v žilách máte nalorfín. Nie veľa, ale dost.“
Začala sa potiť. „Zastavte to,“ prosila.
„Môžeme použiť morfium.“
„Zastavte to, prosím. Nechcem to.“
„Povedzte nám o Karen.“
„Najprv to zastavte.“
„Nie.“
Hammond to už nemohol vydržať. Pristúpil k posteli. Odtlačil som ho.
„Povedzte nám, Angela.“
„Nič neviem.“

„Takže počkáme, až sa prejavia symptómy. A vy nám budete musieť povedať, prečo kričíte od bolesti.“

Vankúš jej zvlhol od potu. „Ja nič neviem, ja nič neviem.“

„Povedzte nám to, Angela.“

„Ja naozaj nič neviem.“

Začala sa triasť, najprv jemne, potom silnejšie, až nakoniec sa jej nekontrolovateľne triaslo celé telo.“

„Začína to pôsobiť, Angela.“

Skrípala zubami. „Kašlem na to.“

„Bude to horšie, Angela.“

„Nie... nie... nie...“

Vytiahol som ampulku morfia a postavil ju pred ňu na stolík.

„Povedzte to.“

Triaška sa jej ešte zhoršila a celé telo zasiahla vlna kŕčov. Postel' sa prudko triasla. Bolo by mi jej ľúto, keby som nevedel, že reakciu si spôsobila sama, keďže som jej žiadny nalorefín nevstrekol.

„Angela.“

„Dobre,“ povedala, lapajúc dych. „Urobila som to. Musela som.“

„Prečo?“

„Kvôli tlaku. Tlaku. Klinike a tlaku.“

„Kradli ste z ordinácie?“

„Áno... nie veľa, len trochu... ale dosť...“

„Ako dlho?“

„Tri roky... možno štyri roky...“

„A čo sa stalo?“

„Roman vykradol lekárňu... Roman Jones.“

„Kedy?“

„Minulý týždeň.“

A?“

„v.“

„Začal sa tlak. Kontrolovali a preverovali každého...“

„Takže ste prestali kraďnúť?“

„Áno...“

„Čo ste teda robili?“

„Pokúšala som si kúpiť od Romana.“

„A?“

„Chcel peniaze. Veľa peňazí.“

„Kto navrhol interrupciu?“

„Roman.“

„Kvôli peniazom?“

„Áno.“

„Koľko chcel?“

Odpoveď som vedel vopred. „Tristo dolárov," povedala.
„Takže ste tú interrupciu urobili."
„Áno... áno... áno..."
„Kto bol pritom anesteziológom?"
„Roman. Bolo to jednoduché. Thiopental."
„A Karen umrela?"
„Bola v poriadku, keď odchádzala... Urobili sme to u mňa na posteli... všetko... prebehlo to v poriadku, všetko... na mojej posteli."
„Ale neskôr umrela."
„Áno... Preboha, dajte mi už niečo..."
„Dobre," súhlasil som.
Naplnil som striekačku ďalšou vodou, vystrekol som drobný prúd z ihly do vzduchu a jej obsah pichol do žily. Okamžite sa upokojila. Hneď dýchala pomalšie a uvoľnenejšie.
„Angela," pokračoval som, „urobili ste tú interrupciu?"
„Áno."
„A tá zapríčinila Kareninu smrť?"
„Áno," odpovedala dutým hlasom.
„V poriadku." Potľapkal som ju po pleci. „Teraz sa uvoľnite."

Kráčali sme po chodbe. Tom Harding nás čakal spolu s manželkou, fajčil a nervózne chodil sem a tam.

„Je v poriadku, doktor? Urobili ste testy -"
„Dopadli dobre, určite bude v poriadku."
„To som si oddýchol," povedal a zvesil plecia.
„Áno," prikývol som.

Norton Hammond na mňa rýchlo pozrel. Vyhol som sa jeho pohľadu. Cítil som sa hrozne; hlava ma bolela čoraz väčšími a miestami som prestával jasne vidieť. Zdalo sa mi, že pravé oko je na tom omnoho horšie ako ľavé.

Niekoľko im to však musí povedať. Začal som: „Pán Harding, obávam sa, že vaša dcéra bola zapojená do záležitostí, o ktoré sa zaujíma polícia."

Pozrel na mňa, prekvapene a neveriacky. Potom však jeho tvár zmenila výraz a pán Harding sa s mojimi slovami rýchlo zmieril. Ako keby to vedel už dlhý čas. „Drogy, však..." vyslovil smutným hlasom.

„Áno," povedal som a cítil som sa horšie než kedykoľvek predtým.
„Nevedeli sme..." pokračoval rýchlo. „Chcem povedať, keby sme boli vedeli..."

„Ale tušili sme to," ozvala sa pani Hardingová. „Nikdy sa nám nepodarilo Angelu dostať pod kontrolu. Bolo to veľmi tvrdohlavé dievča, veľmi samostatné. Nezávislé a sebavedomé. Dokonca už ako dieťa bola veľmi sebavedomá."

Hammond si utrel rukávom pot z tváre. „No, konečne to máme za sebou," povedal.

„Áno."

Aj keď stál pri mne, zrazu sa mi zdal strašne ďaleko. Jeho hlas bol v tej chvíli slabý a nedôležitý. Všetko okolo mňa rýchlo strácalo význam. Ľudia vyzerali malí a postupne mizli. Pochytil ma záchvat silných bolestí. Musel som sa na chvíľu zastaviť a oddýchnuť si.

„Čo je s tebou?"

„Nič. Som len unavený."

Pokýval hlavou. „No, máš to za sebou. Mal by si mať radosť."

„A ty?"

Vošli sme do miestnosti pre lekára s dvoma stoličkami a stolom. Na stenách boli rôzne grafy, detailné popisy procedúr pre rôzne naliehavé prípady: hemoragické šoky, pulmonárne edémy, popáleniny a rôzne zlomeniny. Sadli sme si. Zapálil som si cigaretu. Cítil som, ako mi slabne ruka, keď som zatváral zapalovač.

Hammond chvíľu pozeral na grafy; boli sme ticho. Nakoniec sa ma spýtal: „Dáš si pohárik?"

„Áno," súhlasil som. Cítil som sa zle, bolel ma žalúdok, bol som znechutený a otrávený. Alkohol by mi spravil dobre a vytrhol ma z tejto nálady. Alebo naopak, bude mi ešte horšie.

Otvoril skrinku a vybral z nej fľašku. „Vodka. Bez zápachu a na mimoriadne lekárske udalosti." Otvoril ju, dal si hit a podal mi ju.

Keď som si upil, povedal: „To je niečo, však? Čo na to povieš."

„Takúto som ešte nepil," ocenil som jeho vkus.

Vrátil som mu fľašku.

„Bolo to pekné dievča."

„Áno."

„A ten účinok, to bola psychologická placebo reakcia. Dostal si ju do záchvatu vodou a zo záchvatu tiež vodou."

„Vieš prečo."

„Áno, verila ti."

„Presne tak. Verila mi."

Pozrel som na obrazové znázornenia patologických zranení a podrobný popis lekárskeho zákroku, v prípade mimomaternicovej gravidity. Práve som čítal o nepravideľnej menštruácii a kŕčovej bolesti v dolnej časti tela, keď sa mi slová začali rozplývať.

John?"

Trvalo mi veľmi dlho, kým som bol schopný odpovedať. Zdalo sa mi, že trvalo rovnako dlho, kým ku mne doľahli jeho slová. Bol som ospalý, nemyslelo mi to a nemohol som sa rozhýbať.

„John?"

„Áno," odpovedal som. Môj hlas znel duto, akoby vychádzal z hrobky. Dokonca sa ozýval.

„Si v poriadku?"

„Áno, som."

Stále som počul slová, ktoré sa opakovali ako v nejakom sne: áno, som, som, som...

„Vyzeráš hrozne."

„Som v poriadku... V poriadku, poriadku, poriadku..."

„John, nerozčuľuj sa -"

„Nerozčuľujem sa," ospravedlnil som sa a zavrel oči. Nevládal som ich otvoriť. Horné viečka som mal ťažké a akoby prilepené k dolným. „Som šťastný."

„Šťastný?"

„Čo?"

„Si šťastný?"

„Nie," povedal som. Rozprával som samé nezmysly. Nemalo to ani hlavu, ani päť. Jeho hlas bol škreľavý a vysoký ako uvravený hlas malého dieťaťa. „Nie," vysvetľoval som, „vôbec sa nerozčuľujem."

„John -"

„Prestaň ma volať John."

„Tak sa predsa voláš," povedal Norton. Vstal a pohyboval sa akoby vo sne, veľmi pomaly. Pozoroval som jeho ospalé pohyby a cítil som sa veľmi unavene. Siahol do vrečka, vytiahol malú baterku a zasvietil mi ňou do očí. Odvrátil som zrak; svetlo bolo veľmi ostré a boleli ma z neho oči. Najmä pravé oko.

„Pozri sa na mňa."

Hlas bol silný a rozkazujúci. Hlas seržanta na vojne. Štekajúci a iritujúci.

„Choď doriti," povedal som.

Silné prsty mi zovreli hlavu, držali ma a svetlo mi svietilo do očí.

„Vykašli sa na to, Norton."

„John, sed' pokojne."

„Kašli na to." Zavrel som oči. Bol som unavený. Veľmi unavený. Chcelo sa mi spať aspoň milión rokov. Spánok bol krásny, ako

oceán obmývajúcí piesočné pláže, dvíhajúci sa hore, klesajúci, sprevádzaný príjemným zvukom, očišťujúcim od všetkého.

„Je mi dobre, Norton. Som len rozčúlený.“

„John, nehýb sa chvíľu.“

John nehýb sa.

John nehýb sa.

„Norton, preboha -“

„Drž papuľu,“ zvýšil hlas.

Drž papuľu.

Drž papuľu.

Vytiahol gumené kladivko. Búchal ma po nohách. Nohy mi vyskakovali hore-dolu. Štekľilo ma to a nerobilo mi to dobre. Chcel som spať. Chcel som rýchlo, rýchlo zaspať.

„Norton, ty svinia.“

„Drž zobák. Ty si horší než ktorýkoľvek z nich.“

Ktorýkoľvek z nich, ktorýkoľvek z nich. Slová mi hučali v hlave ako ozvena. Ako ktorýkoľvek čo? Nevedel som si spomenúť. Ten spánok, zakrádajúci sa ku mne, natáhujuce sa prsty, gumené prsty, zatvárajúce sa nad mojimi očami...

„Som unavený.“

„Viem, že si. Vidím to na tebe.“

„Nevidím. Nič nevidím.“

Nič.

Nevidím.

Pokúšal som sa otvoriť oči. „Kávu. Potrebujem kávu.“

„Nie.“

„Dajte mi fetus,“ vyhrkol som a nevedel som prečo. Veď to nemalo zmysel. Malo? Nemalo? Všetko bolo také zmätené. Právě oko ma bolelo. Bolest' som cítil presne za pravým okom. Ako keby som tam mal trpaslíka s kladivom, ktorý mi tlkol priamo do oka zvnútra hlavy.

„Trpaslík,“ znova zo mňa vyhrklo.

„Čo?“

„Trpaslík,“ vysvetľoval som. Veď to bolo jasné. Bol hlúpy, nepochopil to. Bolo to úplne jasné, rozumné vyhlásenie od rozumného muža. Norton zase hral tie svoje hry a tváril sa, že nerozumie.

„John,“ povedal, „chcem, aby si počítal od sto smerom dolu. Odpočítaj sedem od sto. Dokážeš to?“

Chvíľu mi to trvalo. Nebolo to ľahké. V duchu som videl lesklý biely papier s ceruzkou. Sto mínus sedem. Rovná sa...

„Deväťdesiattri.“

„Dobre. Pokračuj.“

To už bolo ťažšie. Bolo treba ďalší papier. Musel som ho vytrhnúť z notesa a začať odznova. Keď som ho roztrhal, zabudol som, čo na ňom bolo. Komplikované. Mätúce.

„Podme, John. Deväťdesiattri.“

„Deväťdesiattri mínus sedem.“ Zarazil som sa. „Osemdesiatpäť. Nie. Osemdesiatšesť.“

„Pokračuj.“

„Sedemdesiatdeväť.“

„Áno.“

„Sedemdesiattri. Nie. Sedemdesiatštyri. Nie, nie. Počkaj chvíľu/

Trhal som papier. Bolo to také ťažké. A také dopletené. Nevedel som sa sústrediť.

„Osemdesiatsedem.“

„Nie.“

„Osemdesiatpäť.“

„John, aký deň je dnes?“

„Deň?“

Hlúpa otázka. Norton sa dnes pýtal samé hlúposti. Aký deň je to?

„Dnes,“ odpovedal som.

„Aký je dnes dátum?“

„Dátum?“

„Áno, dátum.“

„Máj,“ povedal som. „Je májový dátum.“

„John, kde sa nachádzaš?“

„Som v nemocnici,“ odpovedal som a pozrel na svoju lekársku rovnošatu. Na okamih som pootvoril oči. Mal som ich veľmi ťažké, bol som grogy a zo svetla ma boleli oči. Chcel som len, aby bol ticho a nechal ma spať. Chcel som spať. Potreboval som spánok. Potreboval som spánok. Bol som strašne, strašne unavený.

„V akej nemocnici?“

„V nemocnici.“

„V akej nemocnici?“

„Nemo -“ začal som niečo hovoriť, ale zabudol som, čo som chcel vlastne povedať. Hlava ma už strašne bolela, búšilo mi do pravého oka i do pravej strany čela. Bola to nepredstaviteľná bolesť.

„Zdvihni ľavú ruku, John.“

„Čo?“

„Zdvihni ľavú ruku, John.“

Počul som ho, počul som slová, ale bol to nezmysel. Nikto by nepočúval také nezmysly. Nikomu by sa nechcelo.

„Čo?“

Nato som pocítil vibráciu na pravej strane hlavy. Smiešna rachotivá vibrácia. Otvoril som oči a uvidel dievčinu. Bola pekná, ale robila mi čudné veci. Hnedé chrastavé kúsky mi padali z hlavy. Norton všetko pozoroval a niečo chcel, ale nerozumel som mu. Bol som na pokraji spánku, všetko bolo také zvláštne. Po tých chrastách prišla na rad pena.

A britva. Pozrel som sa na ňu a na penu. Zrazu mi prišlo zle, bez varovania, bez všetkého, Nortona som ovracal odhora nadol. Vykríkol: „Ponáhľajte sa, podľme.“

A potom priniesli vítačku. Takmer som ju nezbadal, mal som zavreté oči a znovu mi prišlo zle.

Poslednú vetu, ktorú som vyslovil, bola: „Nechcem nijaké die-ry do hlavy.“

Povedal som to veľmi jasne, pomaly a výrazne.

Myslím.

PIATOK, SOBOTA A NEDEĽA,
14., 15. a 16. OKTÓBRA

Cítil som sa, akoby sa mi niekto pokúšal odrezat' hlavu a veľmi sa mu nedarilo. Keď som sa zobudil, zazvonil som na sestričku a požiadal o morfium. Povedala, že mi ho nemôže dať a usmiala sa na mňa ako na večne nespokojného pacienta. Navrhol som jej, aby sa pobrala do pekla. Veľmi sa jej to nepáčilo, ale ani ona sa mi veľmi nepáčila. Chytil som si hlavu a zacítil som obvazy na bočnej časti lebky. Trochu som to okomentoval. To sa jej tiež nepáčilo a radšej odišla. Čoskoro sa zjavil Norton Hammond.

„Si strašný holič," nadával som mu a stále som si chytal hlavu.

„Myslel som, že sme to spravili veľmi dobre."

„Koľko dier?"

„Tri. Pravá temenná kosť. Vytiahli sme ti odtiaľ veľa krvi. Pamätáš si vôbec na niečo?"

„Nie," povedal som.

„Bol si veľmi ospalý, vracal si a jednu zreničku si mal zväčšenú. Nečakali sme na röntgen a hneď sme ti navrtali diery."

„Ach bože," vzdychol som si. „A kedy sa odtiaľto dostanem?"

„O tri alebo štyri dni, nanajvýš."

„Ty žartuješ, nie? Tri alebo štyri dni?"

„Epidurál," vysvetľoval, „nie je žiaden žart. Chceme si byť istí, že oddychuješ."

„Mám vôbec na výber?"

„Vždy sa hovorí, že lekári sú najhorší pacienti."

„Prosím si trochu morfia," povedal som.

„Nie," zamietol moju prosbu.

„Darvon."

„Nie."

„Aspirín?"

„Dobre," nakoniec súhlasil. „Dám ti trochu aspirínu."

„Skutočný aspirín? Žiadne cukrové tabletky?"

„Kontroluj sa," povedal, „lebo zavolám na konzultáciu psychiatra."

„Opovážil by si sa!"

Zarehotal sa a odišiel.

Chvíľu som spal. Potom ma prišla navštíviť Judith. Tvárila sa, že sa na mňa hnevá, ale dlho to nevydržala. Vysvetlil som jej, že to

nebola moja chyba, a ona mi vynadala, že som prekliaty blázon a pobozkala ma.

Neskôr prišla polícia, robil som sa, že spím, pokým neodišli.

Večer mi sestra priniesla nejaké noviny. Hľadal som akékoľvek správy o Artovi. Nič v nich nebolo. Zopár senzačne ladených článkov o Angele Hardingovej a Romanovi Jonesovi, avšak nič viac. Judith ma prišla pozrieť i počas večerných návštevných hodín a povedala mi, že Betty aj deti sú v poriadku a Art bude prepustený na druhý deň.

Povedal som, že je to vynikajúca správa. Judith sa usmievala.

V nemocnici strácate zmysel pre čas. Jeden deň sa mieša s druhým; rovnaká rutina - meranie teploty, jedlo, vizity, zase meranie teploty, zase jedlo - a znova všetko dookola. Navštívil ma Sanderson, Fritz a niekoľko ďalších ľudí. Prišla aj polícia, ale tentoraz som sa už nemohol tváriť, že spím. Povedal som im všetko, čo som vedel. Vypočuli ma a robili si poznámky. Ku koncu druhého dňa som sa už cítil lepšie. Bol som silnejší a hlavu som mal jasnejšiu. Už som toľko nespál.

Povedal som to Hammondovi, ale ten len zavrčal, aby som počkal ešte jeden deň.

Poobede ma prišiel pozrieť Art Lee. Usmieval sa svojím typickým ironickým úsmevom, ale vyzeral veľmi unavene. A trochu zostarnutý.

„Ahoj," pozdravil som. „Aký je to pocit byť vonku?"

„Dobrý," povedal.

Premeral si ma od hlavy po päty a pokrútil hlavou. „Bolí to veľmi?"

„Už nie."

„Ľutujem, že sa to všetko stalo."

„To je v poriadku. Svojím spôsobom to bolo zaujímavé. Vieš, aspoň som prišiel k svojmu prvému epidurálnemu hematómu."

Potom som sa na chvíľu odmlčal. Niečo som sa ho chcel opýtať. Rozmýšľal som o mnohých veciach a nadával si za hlúpe chyby. Najväčšou chybou bolo zavolanie novinára do Leeho domu v tú noc. To bola veľká chyba. A boli ďalšie. Chcel som sa ho na všetko povypytovať.

Namiesto toho som povedal: „Predpokladám, že polícia už celý prípad ukončila."

Súhlasne prikývol. „Roman Jones dodával drogy Angele. Prinútil ju spraviť potrat. Keď to nevyšlo - a ty si začal byť zvedavý -

šiel k nej domov, pravdepodobne ju chcel zabiť. Zistil, že bol sledovaný a chytil ňa. Potom prišiel k nej a chcel ju zabiť britvou. Tú použil i na tvoje čelo."

„Pekne."

„Angela sa s ním bila a bránila sa kuchynským nožom. Trochu ho dorezala. Musela to byť milá scéna, on s britvou a ona s nožom. Nakoniec sa jej podarilo udrieť ho stoličkou a vyhodiť z okna."

„Tak to opísala?"

„Áno, presne."

Prikývol som.

Chvíľu sme na seba pozerali.

„Ďakujem ti za pomoc," povedal, „vo všetkom."

„Nemáš za čo. Kedykoľvek. Si si istý, že to bola pomoc?"

Usmial sa. „Som slobodný muž."

„To nie je to, čo som mal na mysli," povedal som.

Mykol plecami a sadol si na okraj postele.

„Zverejnenie našich problémov nebola tvoja chyba," povedal.

„Aj tak som už mal dosť tohto mesta. Mám chuť na zmenu."

„Kam pôjdeš?"

„Asi späť do Kalifornie. Páčilo by sa mi v Los Angeles. Možno budem robiť pôrodníka filmovým hviezdami."

„Filmové hviezdy nemajú deti. Majú agentov."

Zasmial sa. Na chvíľu to bol ten starý smiech, momentálna radosť nad niečím, čo ho pobavilo a vrátilo mu vtip. Chcel niečo povedať, ale zavrel ústa a hľadel do zeme. Prestal sa smiať.

„Bol si už v ordinácii?" spýtal som sa.

„Len ju zavrieť. Práve sa dohadujem so sťahovákmi."

„Kedy pôjdete?"

„Budúci týždeň."

„Tak skoro?"

Znova pokrčil plecami. „Nechce sa mi tu zostať."

„Chápem, že chceš odísť."

Predpokladám, že všetko, čo nasledovalo neskôr, bolo výsledkom môjho hnevu. Celý tento prípad už páchol hnilobou a mal som to nechať tak. Už som nemusel pokračovať. Mal som na to kašľať a na všetko zabudnúť. Judith chcela, aby sme pre Artu zorganizovali rozlúčkovú oslavu. Nesúhlasil som; nepáčilo by sa mu to.

To ma tiež našťvalo.

Tretí deň som Hammondovi nadával dovtedy, kým ma nepre-

pustil. Sestry sa na mňa pravdepodobne tiež sťažovali a tak ma pustili o 15.10 popoludní. Judith mi priniesla šaty a odviezla ma domov. Počas jazdy som jej povedal: „Na ďalšej križovatke zahni doprava.“

„Prečo?“

„Musím urobiť ešte jednu zastávku.“

„Jphn -“

„Ale, Judith. Krátku zastávku.“

Zamračila sa, ale zabočila doprava. Nasmeroval som ju krížom cez Beacon Hill k ulici, kde bývala Angela Hardingová. Policajné auto parkovalo pred vchodom jej bytu. Vystúpil som a vyšiel na druhé poschodie. Policajt stál pred dverami.

„Doktor Berry, z Malloryho laboratória," povedal som oficiálnym tónom. „Boli už odobraté vzorky krvi?“

Policajt vyzeral zmätene. „Vzorky krvi?“

„Áno. Zrazeniny z miestnosti. Suché vzorky. Na určenie dvadsiatich šiestich faktorov. Veď viete.“

Pokrútil hlavou. Nevedel.

„Doktor Lazare to žiada. Chce, aby som ich skontroloval.“

„Nič o tom neviem," tvrdil policajt. „Včera tu boli nejakí medi- ci. To sú oni?“

„Nie," povedal som. „To boli dermatológovia.“

„Aha. No dobre, radšej to skontrolujte." Otvoril mi dvere. „Len sa ničoho nedotýkajte. Berú odtlačky.“

Vstúpil som do bytu. Bol v troskách, nábytok poprevracaný, krvavé škvrny všade na gauči a stole. Traja muži pracovali na okne, nanášali prášok, sfukovali ho a fotili odtlačky prstov. Jeden na mňa pozrel: „Potrebujete niečo?“

„Áno," povedal som. „Stoličku -“

„Tam je," ukázal na jednu zo stoličiek v rohu. „Ale nedotýkajte sa jej.“

Podišiel som k nej a podrobne som si ju prezrel. Nebola ťažká, skôr lacná drevená kuchynská stolička. Mala však veľmi pevnú konštrukciu. Na jednej z nôh boli stopy od krvi.

Obrátil som sa na troch mužov. „Už ste prezreli túto stoličku?“

„Jasné. Veľmi zaujímavé. V tejto miestnosti sú stovky odtlačkov. Desiatky ľudí. Roky to budeme lúštiť. Len na dvoch miestach sme nič nenašli. Na tej stoličke a kľučke na dverách.“

„Ako to?“

Muž mykol plecom. „Boli zotreté.“

„Zotreté?“

„Áno. Niektorý vyleštil stoličku a kľučku. Tak to vyzerá. Veľmi čudné. Nič iné nebolo vyleštené, dokonca ani ten nôž, ktorým si podrezala žily.“

Prikývol som. „Chlapci z krvného tu už boli?“

„Áno. Už odišli.“

„Dobre,“ povedal som. „Môžem si zavolať? Chcem si to preveriť v labáku.“

Pokrčil plecom. „Jasné.“

Šiel som k telefónu a zavolať na predpoveď počasia. Keď sa mi ohlásil hlas, povedal som: „Doktora Lazareho, prosím.“

„...slnečno a chladno, s teplotami okolo desať stupňov, popoludní malá oblačnosť...“

„Áno, povedali mi, že vzorky boli odobraté. Ste si istý, že ich ešte nemáte?“

„...zajtra pekne a chladno, s najvyššími teplotami okolo dvanásť stupňov...“

„Aha. Jasné. V poriadku. Dovidenia.“

„...vietor z východu s rýchlosťou dvadsaťpäť kilometrov za hodinu...“

Zložil som slúchadlo a otočil sa k trom mužom.

„Ďakujem,“ povedal som.

„Za málo.“

Nikto sa o mňa nezaujímal, keď som odchádzal. Každému to bolo jedno. Muži vo vnútri robili rutinnú prácu. Podobne postupovali v desiatkach prípadov. Bola to len rutina.

PONDELOK 17. OKTÓBRA

Ponelok som vstal ľavou nohou a mal som zlú náladu. Skoro celé ráno som presedel pri káve a cigaretách. V ústach som mal stále odporne kyslú chuť. Hovoril som si, že sa na to môžem vykašľať a nikoho to nebude zaujímať. Skončilo sa to. Nemohol som už inak pomôcť Artovi a nemohol som odčiniť už nič z toho, čo som spravil. Mohol by som všetko iba zhoršiť.

Okrem iného, nič z toho nebola Westonova chyba, jeho skutočná chyba. Aj keď som chcel toto všetko niekomu pripísať za vinu, nemohol som z toho viniť Westona. Bol to starý pán.

Bola to strata času. Vypil som kávu a dokola som si v duchu omieľal všetky argumenty. Strata času.

Aj tak som to nakoniec urobil.

Krátko predpoludním som zaparkoval pred Malloryho budovou a vošiel do Westonovej kancelárie. Práve prezeral nejaké mikroskopické snímky a diktoval nálezy do diktafónu. Keď som vošiel, prestal.

„Ahoj, John. Čo ťa k nám privádza?“

„Ako sa cítiš?“ spýtal som sa.

„Ja?“ Zasmial sa. „Ja sa cítim dobre. Ale ako sa cítiš ty?“ Kývol na moje obvazy na hlave. „Počul som, čo sa stalo.“

„Som v poriadku.“

Pozrel som na jeho ruky. Mal ich na kolenách pod stolom. Stiahol ich zo stola v momente, keď som vstúpil do miestnosti.

„Veľmi to bolí?“ spýtal som sa.

„Čo?“

„Tvoje ruky?“

Prekvapene na mňa pozrel, alebo sa o to aspoň pokúsil. Nezabralo to. Kývol som na jeho ruky. Vytiahol ich spod stola. Dva prsty na ľavej ruke mal obviazané.

„Nehoda?“

„Áno. Bol som nešikovný. Rezal som doma cibuľu - pomáhal y kuchyni - a porezal som sa. Je to len povrchové, ale nepríjemné. Človek by si myslel, že po toľkých rokoch by som už mal vedieť zaobchádzať s nožom.“

„Ošetril si si to sám?“

„Áno. Bola to len malá rana.“

Sadol som si oproti nemu a zapálil cigaretu. Uvedomoval som si, že ma pozorne sleduje. Vyfúkol som dym smerom k stropu. Tvár mal pokojnú a bez výrazu; robil mi to veľmi ťažké. Bolo to však jeho právo. V tej situácii by som sa asi správal rovnako.

„Prišiel si kvôli niečomu?“ spýtal sa.

„Áno,“ povedal som.

Chvíľu sme na seba mlčky hľadeli. Potom Weston odložil nabok mikroskop a vypol diktafón.

„Týka sa to patologickej diagnózy Karen Randallovej? Počul som, že sa o to zaujímaš?“

„Zaujímal som sa,“ pokračoval som.

„Chcel by si, aby sa na to pozrel aj niekto iný? Napríklad Sanderson?“

„Nie teraz. Je to v podstate úplne jedno. Aspoň z právneho hľadiska.“

„Asi máš pravdu,“ súhlasil.

Znova sme na seba hľadeli. Nastalo dlhé ticho. Nevedel som, ako začať, ale musel som, to ticho ma ubíjalo.

„Z tej stoličky boli zotreté odtlačky. Vedel si o tom?“

Na chvíľu sa zamračil a už som myslel, že ide ďalej hrať hlúpeho. Ale nie; namiesto toho prikývol.

„Áno,“ začal. „Povedala mi, že ich zotrie.“

„Z kľučky takisto?“

„Áno, aj z kľučky.“

„Kedy si tam prišiel?“

Vzdychol si. „Bolo už neskoro,“ povedal. „Pracoval som dlho v laboratóriu a šiel som domov. Zastavil som sa u Angely, aby som sa pozrel, ako sa má. Robieval som to často. Zastavil som sa. Pozrel, ako žije.“

„Liečil si jej drogovú závislosť?“

„Myslíš, či som jej dodával drogy?“

„Myslím, či si ju liečil.“

„Nie,“ povedal. „Vedel som, že je to nad moje sily. Zvažoval som to, samozrejme, ale vedel som, že ak to nezvládnem, môže to mať ešte horšie následky. Presviedčal som ju, aby sa šla liečiť, ale...“

Pokrčil plecami.

„Takže namiesto toho si ju často navštevoval.“

„Len toľko, aby som jej mohol pomôcť v ťažkých chvíľach. Bolo to najmenej, čo som mohol urobiť.“

„A vo štvrtok večer?“

„Bol už tam, keď som prišiel. Počul som vzlyky a výkriky, otvoril som dvere a uvidel ho, ako ju naháňa s britvou. Ona držala kuchynský nôž - veľmi dlhý, ten, čo sa používa na chlieb - a bránila sa. Snažil sa ju zabiť, pretože bola svedkom. Opakoval to stále dookola tichým hlasom: Si *svedok, maličká*. Nepamätám si presne, čo nasledovalo. Vždy som mal Angelu rád. Niečo mi povedal, niekoľko slov, a vrhol sa na mňa s tou britvou. Vyzeral hrozne; Angela ho už predtým porezala nožom, alebo aspoň jeho šaty..."

„Takže si zdvihol stoličku."

„Nie. Ustúpil som. Znova šiel po Angele. Bol tvárou k nej, odvrátený odo mňa. Vtedy som... zdvihol stoličku."

Ukázal som na prsty. „A tvoje poranenia?"

„Nepamätám sa. Asi mi to urobil on. Doma som si všimol, že mi trochu dorezal rukáv na kabáte."

„Po stoličke -"

„Spadol. Stratil vedomie. Proste spadol."

„Čo si robil potom?"

„Angela sa začala o mňa báť. Povedala mi, aby som hneď odišiel, že ona sa o všetko postará. Bola zhrozená z myšlienky, že by som sa do toho mohol zaplietť. A ja..."

„Ty si odišiel."

Pozrel sa na ruky. „Áno."

„Bol Roman mŕtvý, keď si odišiel?"

„Naozaj neviem. Spadol pri okne. Asi ho len potisla von a zotrela odtlačky. Ale nie som si istý. Nie som si istý."

Pozrel som sa mu do tváre, na jeho vrásky, biele vlasy, a spomenul som si, ako ma učil, ako nás poháňal, nútil a prehováral, ako som si ho vážil, ako pozýval kolegov lekárov na pohárik a kus reči do neďalekého baru, ako zavše na svoje narodeniny priniesol veľkú tortu a podelil sa s každým na chodbe. Všetko to mi prebleslo myslou: žarty, dobré časy, zlé časy, otázky a odpovede, dlhé hodiny v pitevní, fakty a nejasnosti.

„Teda," povedal so smutným úsmevom, „tak to bolo."

Zapálil som si ďalšiu cigaretu, chytil som ju oboma rukami, sklonil som hlavu. V miestnosti bolo dusno a horúco ako v skleníku s tropickými rastlinami.

Weston sa nič nepýtal. Nemusel.

„Možno sa z toho dostaneš," povedal som, „keď to postavíš ako sebaobranu."

„Áno," povedal pomaly. „Možno."

Vonku presvitalo studené jesenné slnko pomedzi konáre holých stromov na Massachusettskej ulici. Keď som schádzal po schodoch Malloryho budovy, prefrčala okolo mňa sanitka Mestskej nemocnice. Vnútri som zazrel tvár s kyslíkovou maskou, ktorú pridížal zdravotník. Nevidel som črty tváre, a tak som nevedel ani, či vezú muža alebo ženu.

Niekoľko ďalších ľudí sa na ulici zastavilo a pozorovalo sanitku. Ich tváre prezrádzali starostlivosť, zvedavosť alebo súcit. Bolo na nich vidieť, že ich zaujíma, kto je tá osoba, akú má chorobu a či sa tá osoba ešte niekedy dostane z nemocnice. Oni nemohli v žiadnom prípade poznať odpovede na tieto otázky, ale ja áno.

Táto sanitka mala zapnutý maják, ale vypnutú sirénu, a pohybovala sa komótno pomaly. To znamená, že pacient nie je v ohrození života.

Alebo je už mŕtvy. Ťažko povedať.

Na chvíľu som pocítil zvláštnu nástojčivú zvedavosť, takmer povinnosť ísť na pohotovosť a zistiť, kto je ten pacient a akú má diagnózu.

Ale nešiel som. Namiesto toho som kráčať smerom k môjmu autu a odviezol sa domov. Snažil som sa zabudnúť na sanitku, pretože existovali milióny sanitiek, milióny ľudí, každý deň a v každej nemocnici. Nakoniec som zabudol. Potom som sa už cítil dobre.

Z lekárskej praxe

PATOLOGICKÉ LAHÔDKY

Súčasťou práce patológa je podrobne a rýchlo opísať objekt svojej práce; dobrá patologická správa poskytne čitateľovi presnú predstavu toho, čo patológ robil. Mnohí patológovia, aby to dokázali, opisujú choré orgány, akoby to bolo jedlo - tak vznikol pojem patologické lahôdky.

Niektorí patológovia s týmto názorom nesúhlasia a odsudzujú správy písané ako jedálny lístok. Tento spôsob je však taký pohodlný a praktický, že väčšina patológov ho z času na čas používa.

Tak sa v opisoch objavujú huspeninové zrazeniny a posmrtné slepačie tukové zrazeniny. Nájdeme tam aj zrelú malinovú mukózu alebo jahodovú žľznú mukózu, ktoré naznačujú prítomnosť cholesterolu. Často sa používa výraz muškátová pečeň a švajčiarska syrová endometria. Dokonca aj niečo také strašné ako rakovina sa dá opísať ako jedlo - napríklad ovsenobunkový karcinóm pľúc.

POLICAJTI A LEKÁRI

Lekári vo všeobecnosti nedôverujú polícii a snažia sa jej vyhnúť. Ako dôvod uvediem jeden príklad: Istého lekára zo Všeobecnej nemocnice raz v noci vytiahli z postele, aby vyšetril opilca, ktorého priviezla polícia. Policajti by mohli vedieť, že niektoré zdravotné problémy - ako diabetická kóma - môžu navonok vyzeráť ako opitosť, dokonca vrátane „alkoholického“ dychu. Bola to rutina. Muža prehliadli, vyhlásili za zdravého a posadili do basy.

V noci umrel. Pitva ukázala na roztrhnutie sleziny. Rodina zažalovala lekára za neposkytnutie náležitej lekárskej pomoci a polícia, v snahe zvaliť všetku vinu na lekára, im v tom bola mimoriadne nápomocná. Súd skutočne poukázal na lekársku nedôslednosť, ale neuložil mu nijaký trest.

Tento lekár sa neskôr usiloval získať licenciu vo Virgínii, no podarilo sa mu to len s veľkými problémami. Uvedený prípad ho prenasledoval do konca života. Hoci sa mohlo stať, že si nevšimol zväčšenú a natrhnutú slezinu počas zbežnej prehliadky, berúc do úvahy podstatu tohto zranenia a kvalifikovanosť lekára, je to veľmi nepravdepodobné. Nemocničný personál sa zhodol na tom, že zranenie dotyčného spôsobilo pravdepodobne policajt silným kopnutím do žalúdka po lekárskej prehliadke.

Samozrejme sa nepodarilo nič dokázať. Vyskytlo sa však toľko podobných prípadov, že nedôvera lekárov k polícii je takmer všeobecným pravidlom.

VOJNA A HOLIČI

História ukázala, že chirurgia a vojna majú k sebe veľmi blízko. Dokonca aj dnes, zo všetkých lekárov práve mladí chirurgovia najmenej namietajú proti vyslaniu do vojnových oblastí. Práve tam sa chirurgovia a chirurgia vyvíjali a dospievali.

Prví chirurgovia vôbec neboli lekári, ale holiči. Ich práca bola primitívna a spočívala prevažne v amputáciách, púšťaní žilou a ošetrovaní rán. Holiči sprevádzali vojakov na ich veľkých výpravách a postupne sa vo svojom uzdravovacom umení zdokonaľovali. Ich snaha však bola limitovaná nedostatkom anestetík; do roku 1890 bol jediným anestetikom tvrdý predmet medzi zubami pacienta a glg whisky v žalúdku. Na chirurgov sa ostatní lekári vždy pozerali zvrchu, napriek tomu, že si netrúfli liečiť pacientov svojimi rukami a obyčajne volili elegantnejší intelektuálny prístup. Tieto postoje do určitej miery pretrvávajú dodnes.

Dnes už, samozrejme, chirurgovia nie sú holiči a naopak. Holiči si však zachovali symbol svojho niekdajšieho poslania - červeno-bielu žrd' predstavujúcu krvavo-biely šat vojnových polí.

Hoci sa už chirurgovia nezaobierajú strihaním vlasov, naďalej sprevádzajú armády. Vojny sú pre nich zdrojom obrovských skúseností, naučia sa liečiť traumy, zranenia, pomliaždeniny a popáleniny. Vojny sú tiež určitým prameňom inovácie; väčšina techník, dnes bežne uplatňovaných v plastickej a rekonštruktívnej chirurgii, bola objavená a rozvinutá počas druhej svetovej vojny.

To ale neznamená, že chirurgovia sú provojnoví alebo protimieroví. Historické pozadie ich práce však v oveľa väčšej miere ovplyvňuje ich postoje než ostatných lekárov.

SKRATKY

Lekári milujú skratky a majú ich pravdepodobne viac než ktorákoľvek iná profesia. Skratky majú nielen dôležitú, čas šetriacu funkciu. Sú zároveň akýmsi kódom, tajným a nepreniknuteľným jazykom, dôverným symbolom lekárskej spoločnosti.

Napríklad veta: „PMI, ktorý zodpovedal LBCD, bol umiestnený na piatom ICS dva centimetre laterálne od MCL.“ Pre nezavätného nemôže byť nič tajomnejšie než takáto fráza.

X je pre medicínu, kvôli častému používaniu v skratkách, najdôležitejším písmenom abecedy. Jeho používanie variuje od priameho „Polio x3“ pre tri polio vakcíny, až po „prepustený na izbu X“, čo je obvyklá skratka pre márnicu. Existuje však veľa ďalších: dx je diagnóza, hx história, mx metastázy, fx fraktúry.

Písmenové skratky sú veľmi obľúbené v kardiológii, kde sa donekonečna používa LVH, RVF, AS, MR na popis stavu srdca. Iné špecializácie majú zase iné skratky.

Niekedy sa skratky používajú v prípade, keď lekársku udalosť nemožno opísať normálnym ľudským jazykom. Robí sa to preto, lebo pacientove nemocničné záznamy sú právnym dokumentom, ktoré môžu byť použité na súde a lekári musia byť preto veľmi opatrní v tom, čo povedia alebo napíšu. Tak vznikla celá séria špeciálnych slov a skratiek. Napríklad, pacient nie je dementný, ale „dezorientovaný“ alebo „silne zmätený“; pacient neklame, ale „fabuluje“; pacient nie je hlúpy, ale „utlmený“. Na prepustenie simulanta chirurgovia s obľubou používajú skratku VHO, čiže „vykopnite ho odtiaľto“. Medzi pediatrami je zase typickou skratkou ZVD, čo znamená „zvláštne vyzerajúce dieťa“.

BIELE ROVNOŠATY

Každý vie, že lekári nosia biele rovnošaty, a nikto, dokonca ani lekári nevedia prečo. Samozrejme, že tieto rovnošaty ich výrazne odlišujú od okolia, ale ich farba nemá a neplní osobitnú funkciu. Dokonca nemá ani tradíciu.

Na dvore Ľudovíta XIV. boli napríklad všetci lekári oblečení v čiernom: nosili dlhé čierne róby, ktoré vzbudzovali rovnako posvätnú úctu ako dnešné biele plášte.

Súčasný argument v prospech bielej farby zdôrazňuje dôležitosť sterility a čistoty. Lekári chodia v bielom, lebo je to „čistá“ farba. Nemocnice sú natreté nabiele pre tú istú príčinu. Znie to rozumne až do chvíle, keď uvidíte podráždeného mladého lekára na praxi, ktorý v tej istej rovnošate slúži tridsaťšesť hodín v kuse, dvakrát sa v nej pokúšal zaspáť a vyšetril desiatky pacientov. Jeho plášť je zamastený, pokrčený, špinavý a nepochybne pokrytý baktériami.

Chirurgovia sa na to všetko vykašľali. Epitóm aseptických podmienok, prostredie oslobodené od baktérií, vznikol v operačných miestnostiach. Napriek tomu je málo bielych operácií a samotní chirurgovia nenosia biele oblečenie. Obliekajú sa do zelených, modrých alebo sivých farieb.

Takže biele oblečenie lekárov musíme považovať za zvyk, ktorý má rovnakú logiku ako modrá pre námorníkov a zelená pre vojakov. Analógia je bližšia, než sa ktokoľvek môže nazdávať. Lekárska rovnošata tiež rozlišuje postavenie a dĺžku lekárskej praxe. Lekár vojde do ordinácie a okamžite vie určiť postavenie jednotlivých členov lekárskeho tímu. Vie, kto je primár, kto sekundár, kto začína ako praktikant a kto je ešte len študent. Vie to vďaka drobným znakom, ktoré nosia lekári rovnako ako vojaci epolety. Postavenie sa určuje odpoveďami na otázky: Nosí fonendoskop? Trčí mu z vrecka jeden alebo dva zápisníky? Má pod pazuchu lekárske záznamy spojené kovovou spinkou? Nosí čiernu tašku?

Podľa týchto znakov môžeme dokonca určiť špecializáciu lekára. Neurológov možno napríklad rozoznať podľa troch alebo štyroch špendlíkov na ľavej pažetke.

ZA A PROTI V OTÁZKE INTERRUPCIÍ

Vo všeobecnosti poznáme šesť argumentov za a šesť argumentov proti interrupciám.

Prvý argument sa opiera o zákon a antropológiu. Možno dokázať, že mnoho spoločností rutinne praktizovalo interrupcie a zabíjanie novorodencov, bez pocitu rodičovskej viny alebo narušenia morálnych základov spoločnosti. Podobné príklady sú väčšinou prevzaté z okrajových spoločností, ktoré žijú v tvrdých podmienkach, ako sú africkí pygmeji alebo kalaharskí bušmeni. Alebo zo spoločností, kde sa väčšmi cenia synovia a nadbytoční novorodenci ženského pohlavia sa zabíjajú. Podobný argument sa používal i na príklade Japonska, dnes šiesteho najväčšieho národa na svete a jedného z najpriemyselnejších štátov.

Opačný argument tvrdí, že západná civilizácia má málo spoločného s pygmeji alebo Japoncami, a to, čo je správne a akceptovateľné pre nich, nie je nevyhnutne vhodné pre nás.

Tento problematiku sa dotýkajú i rôzne právne argumenty. Môže sa ľahko dokázať, že boli časy, keď moderné interrupčné zákony neexistovali; tie sa vyvíjali

dlhé storočia ako reakcia na mnohé faktory. Stúpenci interrupcií tvrdia, že interrupčné zákony závisia od ľubovôle a nálady sudcu, sú naivné a irelevantné. Bojujú za právny systém, ktorý by lepšie zohľadňoval mravy a technológiu súčasnosti než minulosť.

Protiargumenty zdôrazňujú, že staré zákony nemusia byť nevyhnutne zlými zákonmi a upozorňujú, že ich zmena bez dôkladného zváženia môže vyústiť do obdobia neistoty už i tak dosť pomäteného sveta. Menej sofistikovaná argumentácia odmieta interrupcie jednoducho preto, že sú protizákonné. Až donedávna sa mnohí lekári uspokojovali s prijatím takéhoto postoja. Teraz je však problematika interrupcií diskutovaná v mnohých kruhoch a takýto zjednodušený názor nie je správny.

Druhý argument sa týka interrupcií ako druhu plánovaného rodičovstva. Stúpenci považujú interrupciu na požiadanie za vysoko efektívnu formu plánovaného rodičovstva a poukazujú na jej úspech v Japonsku, Česko-Slovensku a inde. Nevidia veľký rozdiel medzi antikoncepciou a prerušovaním procesu, ktorý ešte nevyústil do úplného vývinu dieťaťa. (Títo ľudia nevidia rozdiel medzi metódou prirodzenej antikoncepcie neplodných dní a antikoncepčnými pilulkami, lebo ich cieľ je rovnaký.) Podstatu tohto argumentu možno zhrnúť do vety: „Myšlienka je to, čo je dôležité.“

Tí, ktorí sú proti, rozlišujú medzi prevenciou a korekciou. Veria, že len čo nastalo oplodnenie, má fetus všetky práva a nemôže byť zabitý. Tento názor presadzujú mnohí, ktorí preferujú obvyklé opatrenia plánovaného rodičovstva. Pre týchto ľudí je problémom, čo robiť, ak antikoncepcia zlyhá.

Tretí argument zvažuje spoločenské a duševné faktory. Má viacero variantov.

Prvý tvrdí, že fyzické a mentálne zdravie matky je dôležitejšie než nenarodené dieťa. Matka a jej už existujúca rodina by mohla emocionálne a finančne trpieť narodením ďalšieho dieťaťa, a preto by v takýchto prípadoch malo byť narodeniu zabránené.

Druhý tvrdí, že je nemorálne priviesť na svet nechcené dieťa. Tvrdí, že v našej čoraz komplexnejšej spoločnosti je správna výchova dieťaťa drahý a na čas náročný proces, ktorý si vyžaduje veľa obetavosti, materskú pozornosť a finančnú rodičovskú podporu na zabezpečenie adekvátneho vzdelania dieťaťa. Nie vždy je to rodina schopná dieťaťu poskytnúť. Očividne extrémny prípad predstavujú slobodné matky, nepripravené na výchovu dieťaťa ani emocionálne, ani finančne.

Protiargumenty v tejto oblasti sú veľmi vážne: hovorí sa o matkách, ktoré si nevedomky želajú počať; hovorí sa o materskej potrebe počať; existujú nepresvedčivé tvrdenia, že „nikdy sa nenarodilo nechcené dieťa“. Alebo iný prístup: keď sa už dieťa narodí, rodina sa prispôsobí a bude ho milovať.

Štvrtý argument tvrdí, že od ženy by sa nemalo nikdy a za žiadnych okolností žiadať, aby donosila dieťa, ak si to neželá. Interrupcia na požiadanie by mala byť právom každej ženy rovnako ako právo voliť. Je to zaujímavý argument, ale jeho využitie v praxi je znížené mnohými jeho stúpecami, ktorí často vyjadrujú pomerne paranoidné pocity, že vo svete dominujú muži, od ktorých sa nedajú očakávať nejaké sympatie k opačnému pohlaviu.

Tí, ktorí nesúhlasia s týmto argumentom, obyčajne zdôrazňujú, že moderná

emancipovaná žena nemusí otehotnieť, ak si to neželá. Má k dispozícii širokú ponuku antikoncepčných metód a prostriedkov, a preto by si nemala zamieňať antikoncepciu s interrupciou. Prípady zlyhania antikoncepcie a nechceného tehotenstva - ako v prípade znásilnenia - sa dajú v rámci tejto schémy len ťažko posúdiť.

Piaty argument tvrdí, že interrupcia je bezpečná, jednoduchá, ľahká a lacná; preto by sa nemali vytvárať praktické prekážky pre jej legalizovanie.

Protiargument tvrdí, že interrupcia nesie určité riziko smrti, hoci len malé. Dnes je však jednoznačne preukázané, že odborne odoperovaná interrupcia v nemocnici je len z jednej šestiny až desatiny taká nebezpečná ako nemocničné pôrody. To znamená, že absolvovať interrupciu je bezpečnejšie než porodiť dieťa.

Šiesty argument je najnovší a najduchaplnejší. Jeho zástancom je Garret Hardin a útočí na najdôležitejšiu otázku problému: Je interrupcia vražda? Hardin hovorí: Nie. Tvrdí, že embryo nie je človekom, až do narodenia a dlhého obdobia výchovy. Tvrdí, že embryo nie je nič iné než chemická schéma odvodená z DNA, čiže z genetickej substancie obsahujúcej informáciu. Podľa neho informácia sama osebe nemá cenu. Je ako náčrt. Náčrt budovy je takisto bezcenný; len budova má cenu a význam.

To je len veľmi zjednodušený obsah jeho argumentácie. Hardin vyštudoval antropológiu a biológiu a jeho pohľad je unikátny. Je zaujímavý, pretože sa zaoberá otázkou, kedy sa osoba stáva človekom a čo znamená byť ľudským stvorením. Keď sa vrátíme späť k analógii náčrtu budovy, náčrt určuje rozmery, tvar a celkovú štruktúru, ale i stanovuje, či bude budova postavená v New Yorku alebo Tokiu, či bude vo štvrti chudákov alebo boháčov, či bude využívaná efektívne, alebo sa rozpadne. Z toho vyplýva, že Hardin nedefinuje ľudské stvorenie len ako zviera, ktoré chodí na zadných nohách, má veľký mozog a protistojaci palec; do definície zahrnuje aj dostatok materskej starostlivosti a vzdelania, ktoré sú potrebné na to, aby sa osoba stala prispôsobivou a funkčnou jednotkou sociálnej skupiny.

Protiargument hovorí, že Hardin predpokladá, že DNA nie je „neunikátna“ kópia informácií, keď v podstate je práve mimoriadne unikátna. Každé dieťa od jedného otca a matky je iné, a preto DNA nemôže byť „neunikátna“.

Na tento argument Hardin odpovedá, že my už vďaka náhode vyberáme len niektoré z potenciálnych DNA kombinácií spermií a vajíčok a umožňujeme im dosiahnuť zrelosť. Uvádza, že priemerná žena vyprodukuje až 30 000 vajíčok, no donosí len niekoľko z nich. Ostatné sú zničené rovnako ako tie počas interrupcie. A jedno z nich napríklad mohlo priviesť na svet „super Beethovena“.

Hardinov argument je stále nový a pre mnohých ťažko pochopiteľný. Nepochybne je však prvý z mnohých nových argumentov, za a proti interrupciám, ktoré budú založené na čoraz podrobnejších vedeckých základoch. Určitým spôsobom to budú komentáre na moderného človeka, ktorý musí prispôbovať morálku základom molekulárnych mechanizmov, fungujúcich v jedinej bunke jeho tela.

LEKÁRSKA MORÁLKA

V dnešnej medicíne stoja v popredí štyri základné otázky, týkajúce sa výkonu lekárskej praxe. Jednou z nich je interrupcia. Druhou eutanázia, usmrtenie pacienta so smrteľnou a nevyliciteľnou chorobou. Tretia sa týka spoločenskej zod-

povednosti lekárov poskytnúť starostlivosť najväčšiemu možnému počtu ľudí. Štvrtá hovorí o definícii smrti.

Je zaujímavé, že všetky tieto problémy sú nové. Sú výsledkom rozvoja spoločnosti, morálnych a právnych problémov. Napríklad interrupcia vykonaná odborníkom musí byť dnes považovaná za relatívne lacnú a bezpečnú procedúru s približne rovnakou mierou smrteľných prípadov, ako je pri trhaní zubov.

Eutanázia nebola v minulosti vážnym problémom. Lekári mali kedysi menej „podporných“ zariadení, umelých respirátorov a znalostí o elektrolytických rovnováhach. Pacienti so smrteľnými chorobami zvyčajne umierali veľmi rýchlo. Dnes však medicína musí čeliť faktu, že pacient môže byť umele držaný pri živote aj dlhý čas, hoci sa nemôže vyliečiť. Takže lekár musí rozhodnúť, či má byť podporná terapia použitá a na ako dlho. To predstavuje veľký problém, pretože cit lekárom hovoril, že musia držať svojich pacientov pri živote tak dlho, ako je to možné a to aj za pomoci akejkolvek techniky. V súčasnosti tento morálny a humánny aspekt treba znova prediskutovať a prehodnotiť.

Vznikajú logické otázky: či má pacient trpiaci na nevyliečiteľnú chorobu právo odmietnuť podpornú terapiu; či pacient, ktorého čakajú týždne alebo mesiace predsmrtných bolestí, má právo žiadať o jednoduchú a bezbolestnú smrť; či má pacient vôbec právo rozhodovať o svojom živote a smrti, keď sa zveril do lekárových rúk.

Spoločenská zodpovednosť v modernom poňatí - zodpovednosť voči komunite, nie individu - je tiež niečo nové pre medicínu. V minulosti boli chudobní pacienti buď liečení dobrými lekármi, alebo neboli liečení vôbec; dnes sa stále viac hovorí o tom, že lekárska starostlivosť je právo a nie privilégium. Rovnako rastie počet pacientov, o ktorých sa niekedy starala charita a dnes sú ich náklady na liečbu hradené zdravotnými poisťovňami. Lekár musí dnes prehodnocovať svoje postavenie nielen k pacientom, ktorí si nemôžu dovoliť jeho starostlivosť, ale ku všetkým členom komunity. Preto lekárska obec kladie dôraz na preventívnu starostlivosť.

Definícia smrti sa stala problémom pre jedinú príčinu: transplantovanie orgánov. S rastúcou schopnosťou chirurgov transplantovať časti mŕtveho tela do živého sa otázka, odkedy je človek považovaný za mŕtveho, stáva veľmi kritickou. Transplantovať orgány z mŕtveho tela možno takmer okamžite. (Staré, hrubé indikátory - žiadny pulz, zastavené dýchanie - boli síce nahradené nulovou EKG aktivitou, plochým EEG, ale základná otázka zostáva nezodpovedaná a asi takou zostane na dlhé roky.)

Problémom lekárskej etiky je aj vzťah lekárov a spoločností vyrábajúcich lieky. V tejto otázke práve prebieha ťažký boj štyroch strán, ktoré zahŕňujú pacienta, lekára, vládu a výrobcov liekov. Podrobnosti a eventuálne výsledky tejto vojny sú zatiaľ veľmi nejasné.
